

ქეთევან გოჩიტაშვილი

გიული შაბაშვილი

ანალიტიკური წერა

თბილისი
2012 წელი

რედაქტორები: კახა გაბუნია
დარეჯან თვალთვაძე

ISBN 978-9941-0-4447-2

ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნება	5
ანალიტიკური/კრიტიკული კითხვა	11
როგორ დავიწყეთ წერა?	29
ანალიტიკური მსჯელობა	42
კონკრეტული და განზოგადებული ინფორმაცია	52
პრობლემის ანალიზი	63
კრიტიკული აზროვნებიდან კრიტიკულ არგუმენტამდე	85
ავტორის დამოკიდებულების/პოზიციის გამოხატვა	126
არგუმენტირებული ესე	136
როგორ დავწეროთ რეზიუმე?	144
მხატვრული ტექსტის ანალიზი კრიტიკული/ ანალიტიკური კითხვისა და წერის პრინციპების გათვალისწინებით	163
როგორ დავწეროთ რეცენზია?	183
პრაქტიკული დავალებები	194

ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნება აზროვნების ფორმაა, რომელიც გულისხმობს სამყაროს შესახებ არსებული ნებისმიერი ცოდნის არა მხოლოდ დაგროვებას, არამედ ობიექტური მსჯელობის საფუძველზე თქვენ ხელთ არსებული ინფორმაციის შეფასებას თქვენი გამოცდილების, ცოდნის, შეხედულებისა და რწმენის თვალსაზრისით.

ანალიტიკურ/კრიტიკულ აზროვნებაში გულისხმობენ არა ფაქტების/არსებული რეალობის უპირობოდ, აპრიორულად მიღებას, არამედ მის ობიექტურ, არგუმენტირებულ შეფასებას. შეფასების პროცესში კი მნიშვნელოვანია შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინება:

• რაციონალური მიდგომა:

რაციონალური მიდგომის პრინციპიდან გამომდინარე, ნებისმიერი მოვლენა, ფაქტი უნდა შევაფასოთ გამომწვევი მიზეზებისა და შედეგების გათვალისწინებით პრაგმატულ, რაციონალურ და არა ემოციურ დონეზე. უნდა მოვძებნოთ ნათელი დამამტკიცებელი საბუთები, უარყოფით არარეალური, არარსებული ინფორმაცია ან ცრუ დებულებები და თვალსაჩინო დამამტკიცებელი საბუთების საფუძველზე ავაგოთ ჩვენი შეხედულებები, ჩამოვაყალიბოთ ჩვენი პოზიცია. უნდა ვეძებოთ საუკეთესო ახსნა, მიდგომა, რათა გავაკეთოთ სწორი ანალიზი და, შესაბამისად, მართებული დასკვნები. ამავე დროს, უნდა დავსვათ ლოგიკური, ადეკვატური შეკითხვები საკითხის ირგვლივ.

• გააზრება:

ნებისმიერი ტიპის ინფორმაციის, ფაქტებისა და მოვლენების შეფასებისას აუცილებელია განვსაზღვროთ ამა თუ იმ ქმედების წინაპირობები, მოტივაცია და გავიაზროთ კონკრეტული, ხელშესახები და მნიშვნელოვანი ფაქტორების გავლენა ამა თუ იმ შეხედულებების ჩამოყალიბებაზე, საზოგადოებრივი პროცესების მიმდინარეობაზე, ფაქტებზე, პრობლემებზე და ა. შ. ამავე დროს, კრიტიკული აზროვნების

პროცესში ჩვენ ვსაზღვრავთ, ვაცნობიერებთ და ვაანალიზებთ საკუთარ წარმოდგენებს, კლიშეებს, შეხედულებებს, დამოკიდებულებებსა და თვალსაზრისს. შედეგად ვადარებთ არსებულსა და საკუთარ ცოდნას, შეხედულებებს და ვაკეთებთ შესაბამის დასკვნებს.

• კ ე თ ი ლ ს ი ნ დ ი ს ი ე რ ი დ ა მ ო კ ი დ ე ბ უ ლ ე ბ ა :

ჩვენ ვაზროვნებთ ანალიტიკურად, როცა გვაქვს უნარი, გავმიჯნოთ ობიექტური ვითარების ამსახველი ფაქტორები და ჩვენი ემოციური მიდგომა, სუბიექტური დამოკიდებულება, პირადი სურვილები და საკუთარი მოტივები. ჩვენი შეფასებები უნდა ეფუძნებოდეს არა ემოციურ, ექსპრესიულ დამოკიდებულებასა და განცდებს, არამედ ობიექტურ, არგუმენტირებულ მსჯელობას.

ფ ა რ თ ო თ ვ ა ლ ს ა წ ი ე რ ი

ამ შემთხვევაში ჩვენ შეგვიძლია ჩვენთვის საინტერესო საკითხის შესახებ არსებული ყველა მნიშვნელოვანი დასკვნის შეფასება, ყველა შესაძლო თვალსაზრისის გათვალისწინება, ალტერნატიული ობიექტური ინტერპრეტაციის მიღება. გვაქვს ახალი ახსნის, მოდელის, პარადიგმის გაზიარების უნარი, თუ ეს უკანასკნელი უფრო მარტივად, მკაფიოდ, უკეთესად და ნათლად ხსნის შესაფასებელ მოვლენას, ცნებას და ა. შ. ან შეიცავს უფრო მეტ მონაცემს.

ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნება არ გულისხმობს ფაქტების/მოვლენების მხოლოდ დადებითი ან უარყოფითი ელემენტების გამოვლენას. იგი მოიცავს შეფასების პროცესს, სუსტი და ძლიერი მხარეების გამოვლენის ჩათვლით, მთელ სისტემას, აგებულს ლოგიკურ მსჯელობაზე. კრიტიკულ მოაზროვნეებს არ ეშინიათ სირთულეებისა და კონკრეტული არგუმენტების ნაკლებობისა. პირიქით, ეძებენ არგუმენტებს და მზად არიან დახვეწონ თავიანთი ცოდნა და გაიფართოვონ თვალსაწიერი.

დაიმახსოვრეთ:

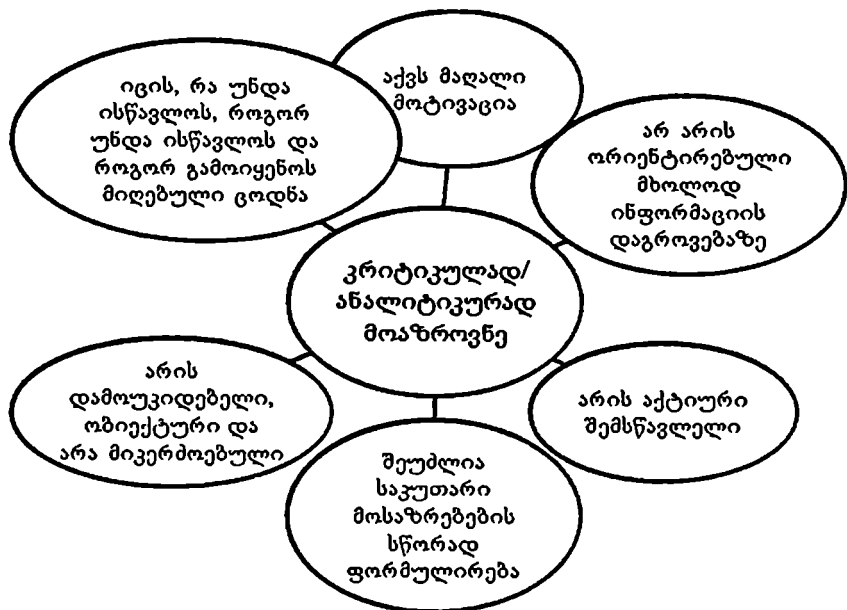
ანალიტიკურ-შემოქმედებითი აზროვნების უნარის გამომუშავება შესაძლებელია შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინებით:

მოვლენის/ფაქტის/ტექსტის ელემენტების სათანადო თანმიმდევრობით გააზრება, იდენტიფიკაცია:

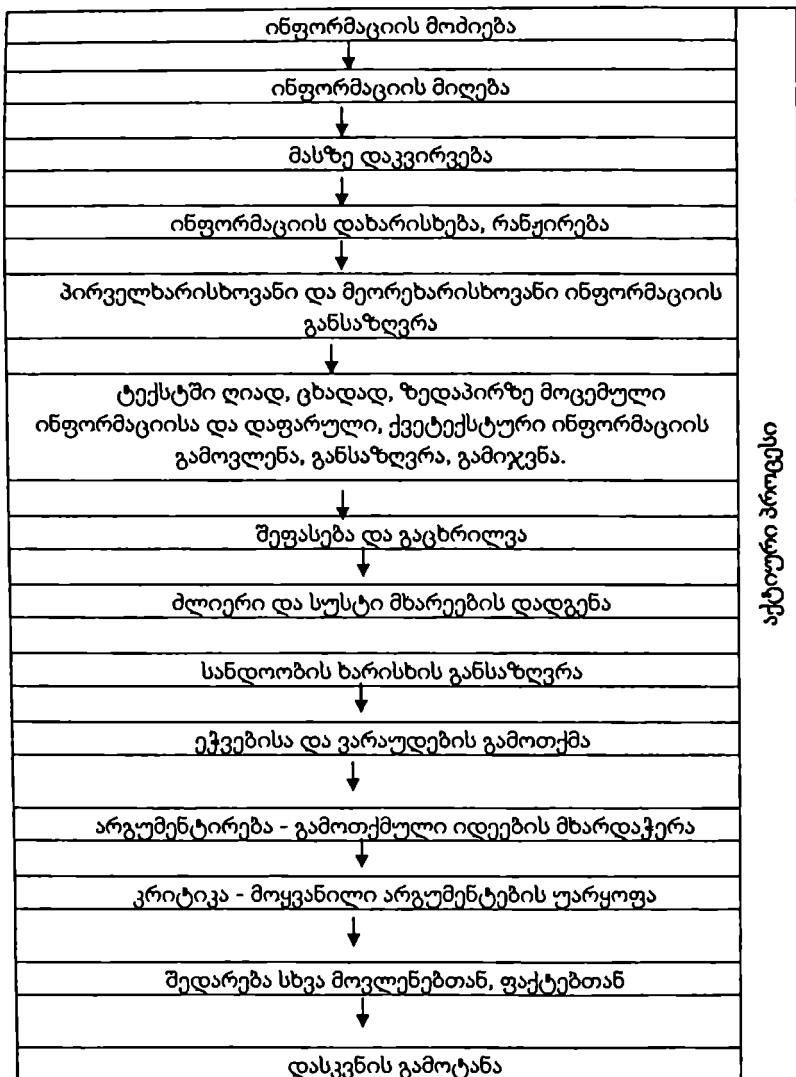
მიზეზები, შედეგები;

- ვარაუდების იდენტიფიკაცია და შეფასება;
- იდეებისა და ფრაზების გაცხრილვა და ინტერპრეტაცია, გააზრება;
- მსჯელობა, რამდენად მისაღებია ესა თუ ის დებულება;
- სხვადასხვა სახის არგუმენტის შეფასება;
- ახსნა-განმარტებების ანალიზი, შეფასება და შექმნა;
- ანალიზი, შეფასება და გადაწყვეტილების მიღება;
- დასკვნის გამოტანა;
- არგუმენტების შექმნა;
- ობიექტური კრიტიკა;
- ობიექტური შენიშვნების გაზიარების უნარი.

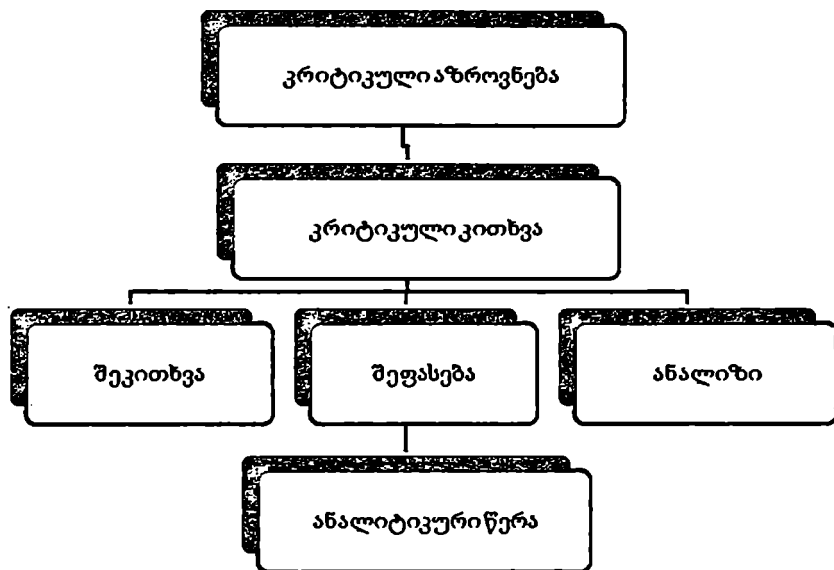
ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნების უნარების ჩამოყალიბებისათვის არსებობს რამდენიმე წინაპირობა და ეტაპი, რომელთა გათვალისწინება და მათ განვითარებაზე მუშაობა აუცილებელია. გთავაზობთ ზოგად სქემას, რომლის მეშვეობითაც შეიძლება შეგვექმნას წარმოდგენა ამ აქტიური პროცესის განმაპირობებელ აუცილებელ ფაქტორებზე.

ანალიტიკური/კრიტიკული აზროვნება არის აქტიური პროცესი, რომელიც იწყება ინფორმაციის მოძიებით, მისი დახარისხებითა და რანჟირებით, ხოლო საბოლოო ეტაპი არის მოძიებული და მიღებული ინფორმაციის ანალიტიკურად დამუშავება, დასკვნების გაკეთება, განზოგადება და კომუნიკაციაში ჩართვა. გარდა ამისა, საწყისიდან საბოლოო ეტაპამდე არსებობს რამდენიმე შუალედური აქტოვობა, რომელთაც გთავაზობთ სქემის სახით:

არსებობს კრიტიკული აზროვნების რეალიზების რამდენიმე გზა: ინფორმაციის კრიტიკულად, ანუ გარკვეული შეფასების საფუძველზე მიღება, გააზრება (კრიტიკული/ანალიტიკური კითხვა) და ანალიტიკური ნააზრევის საფუძველზე სხვადასხვა ტიპის წერილობითი ტექსტის შექმნა (კრიტიკული/ანალიტიკური წერა).

დავალება:

კითხვები მსჯელობისათვის:

თქვენი აზრით, რა არის ქართული ხასიათის ყველაზე გამოკვეთილი თვისება და რატომ მიიჩნევთ ასე?

თქვენი აზრით, რომელია ჩვენი ქვეყნის ისტორიაში ყველაზე მნიშვნელოვანი (ტრაგიკული ან წარმატებული) მოვლენა? რატომ ფიქრობთ ასე?

რამ შეიძლება გამოიწვიოს ადამიანის ხასიათის ცვლილება და რატომ მიიჩნევთ ასე?

არის თუ არა თანამედროვე საზოგადოების სოციალურ ფენებს შორის მკვეთრი სხვაობა ჩვენს ქვეყანაში და რატომ მიიჩნევთ ასე?

რა დადებითი და უარყოფითი შედეგები მოაქვს აქტიურ მიგრაციულ პროცესებს მსოფლიოში და რატომ მიიჩნევთ ასე?

არის თუ არა მაღალი საჯარიმო ტარიფი წესრიგის დამყარების საუკეთესო საშუალება და რატომ ფიქრობთ ასე?

არის თუ არა მატერიალური მდგომარეობა ადამიანის ბედნიერების ხარისხის განმსაზღვრელი და რატომ მიგაჩნიათ ასე?

არის თუ არა ადამიანის მომხიბვლელი გარეგნობა მისი წარმატების განსაზღვრელი და რატომ ფიქრობთ ასე?

ანალიტიკური/კრიტიკული კითხვა

კითხვა, ზოგადად, საინტერესო პროცესია. კითხვის დროს სიამოვნებასთან ერთად ვიღებთ გარკვეულ ინფორმაციასაც. ანალიტიკური/კრიტიკული კითხვა არის განსაკუთრებული უნარი, რომლის გამომუშავებასაც გარკვეული მომზადება სჭირდება.

კრიტიკული/ანალიტიკური კითხვა გულისხმობს წაკითხული ტექსტის თქვენეულ შეფასებას ობიექტურ მონაცემებსა და ანალიზზე დაყრდნობით.

კრიტიკული კითხვის პროცესი მოიცავს შემდეგ ეტაპებს:

1. კითხვის მოსამზადებელი ეტაპი:

კითხვის დაწყებამდე აუცილებელია განვსაზღვროთ ჩვენი კონკრეტული მიზნები. კონკრეტული მოტივაციიდან გამომდინარე, წიგნი შეიძლება წავიკითხოთ სხვადასხვა დანიშნულებით:

კვითხულობთ მხოლოდ ინფორმაციის მიღებისათვის ან გასართობად;

გვაინტერესებთ ტექსტის ძირითადი იდეები;

გვსურს ცოდნის გარკვეული სფეროს სრულყოფა;

დეტალურად ვაანალიზებთ ტექსტს ან ვადარებთ მას სხვა ინფორმაციას.

მაგალითად, როდესაც ვეცნობით სარეკლამო ტექსტს, ყვითელ პრესას ან სათავეგადასვლო რომანს, ბუნებრივია, გვაინტერესებს მხოლოდ ინფორმაცია და გართობა, ხოლო როდესაც კვითხულობთ სამეცნიერო ან სამეცნიერო-პოპულარულ ნაშრომს, ესეს და ა. შ. ამ შემთხვევაში ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ტექსტის ძირითადი იდეა, ცოდნის შევსება.

ლიტერატურული ნაწარმოების კითხვისას ტექსტის ანალიზისა და მსჯელობის აგების საშუალება გვძლევს. ამდენად, როდესაც ვიღებთ წერილობით ტექსტს, წინასწარ უნდა გავიაზროთ მისი დანიშნულება, ჩვენი მიზანი და ამის შესაბამისად დავამუშავოთ იგი.

2. ტექსტის შინაარსისა და მიზნების მიმოხილვა:

ტექსტის შინაარსის განხილვისას, პირველ რიგში, ყურადღება უნდა მივაქციოთ სათაურს. უნდა გავიაზროთ, თუ რა ინფორმაციას იძლევა იგი და, აქედან გამომდინარე, რა ტიპის ტექსტთან შეიძლება გვკონდეს საქმე.

შემდეგ ეტაპზე ვცადოთ, ვუპასუხოთ ტექსტის ანალიზისათვის მნიშვნელოვან, აუცილებელ და, ამავე დროს, მარტივ შეკითხვებს: როდის და სად ხდება მოქმედება? ვინ არის მთავარი მოქმედი პირი? რატომ, რის გამო და რა მიზნით ვითარდება ესა თუ ის მოვლენა ან პროცესი? რა არის ტექსტის მთავარი სათქმელი?

- რა თავებად ან ნაწილებად არის დაყოფილი ტექსტი?
- ნათლად არის თუ არა გამოკვეთილი შესავალი და დასკვნა?
- გამოკვეთილია თუ არა ტექსტის ძირითადი ნაწილი და მისი შემადგენელი ნაწილები? რას ეხება თითოეული მათგანი? რა მიზანს ისახავს ავტორი თითოეულ ნაწილში თითოეული იდეის განვითარებისას?

ყველა ნაწილი ლოგიკურად უკავშირდება თუ არა ერთმანეთს და, შესაბამისად, ძირითად იდეას? ხომ არ არის რომელიმე აბზაცი კონტექსტიდან ამოვარდნილი, არაადეკვატური ან ხელოვნური?

არის თუ არა საკვანძო სიტყვები და ფრაზები გამოკვეთილი ტექსტში? ამახვილებს თუ არა ავტორი შეგნებულად ყურადღებას ძირითად სათქმელზე?

რომელ დეტალებს მიაქცევდით განსაკუთრებულ ყურადღებას?

შეიცავს თუ არა ტექსტი სტატისტიკას? ცხრილებს? სურათებს თუ მოცემულია მხოლოდ ნარატივი / თხრობა, ანუ გაბმული ტექსტი?

მეორდება თუ არა ხშირად, თუნდაც სხვადასხვა ვარიაციით, ავტორების, მოქმედი გმირების, სიტუაციებისა და მათი გამომწვევი

მიზეზების ან შედეგების ნათლად და ხელშესახებად აღწერა ინფორმაციის უკეთ აღქმის მიზნით?

3. ტექსტის დამუშავება / შენიშვნები

ტექსტის ანალიტიკური/კრიტიკული კითხვისას რამდენიმე არსებით ფაქტორზე უნდა გავამახვილოთ ყურადღება:

- გამოვეყვითოთ ავტორის ყველაზე მნიშვნელოვანი შეხედულებები და მოსაზრებები;
- გავიაზროთ, როგორ აკავშირებს ავტორი თავის მოსაზრებებს ერთმანეთთან;
- რა დამოკიდებულება გიჩნდებათ ავტორის მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებზე ან ტექსტში მოცემულ ნებისმიერი ტიპის ინფორმაციაზე, იქნება ეს ინსტრუქცია, ამა თუ იმ ნივთის, მოვლენის აღწერა, რეკლამა და ა. შ.
- ტექსტის უკეთ გასააზრებლად ეფექტური საშუალებაა ტექსზე გარკვეული მინაწერების გაკეთება, რაც ძალიან დაგეხმარებათ შემდგომი მუშაობის პროცესში. მაგალითად: გახაზეთ ის ფრაზა, რომელიც შეიძლება თქვენი მსჯელობის მთავარი დასაყრდენი გახდეს. მიაწერეთ კიდევებზე თქვენი შენიშვნა, კომენტარი, მოსაზრება, კონტრარგუმენტი და ა. შ. მონიშნეთ ის მაგალითები და დეტალები, რომლებმაც თქვენი ყურადღება მიიქცია. შეგიძლიათ შეიმუშავოთ თქვენთვის საინტერესო ინფორმაციის მონიშვნის სისტემა. მაგალითად, სხვადასხვა ტიპის ინფორმაცია მონიშნეთ სხვადასხვა ფერით.
- დამახსოვრეთ, რომ კარგად დამუშავებული ტექსტი (სწორი მონიშვნებით) საგრძნობლად დაგიზოგავთ დროს.

დ ა ი მ ა ხ ს ო ვ რ ე თ :

კიდევ ერთხელ გაიაზრეთ თქვენი მიზანი, რათა მიზნის შესაბამისად მონიშნოთ მხოლოდ პირველხარისხოვანი ინფორმაცია;

გაიაზრეთ, თუ როგორ გამოიყენებთ
მონიშნულ ინფორმაციას;

მონიშნეთ თქვენთვის მნიშვნელოვანი
ინფორმაცია;

დაუსვით კითხვის ნიშნები იმ პასაჟებს,
რომლებშიც არის მოცემული თქვენთვის
საკმარისი ინფორმაცია ამოწურულად;

ენდეთ თქვენს ემოციებს, ინტუიციას და
კითხვის პროცესშივე გაააყეთეთ მინიშნება,
თუ როგორი იყო თქვენი პირველი რეაქცია
და იფიქრეთ, თუ როგორ გამოიყენებთ
თავდაპირველ შეფასებებს.

4. მიმოხილვა: ორგანიზება, ანალიზი, შეფასება და მკითხველის რეაქციები

ანალიტიკური/კრიტიკული კითხვის შემდეგი ეტაპია ტექსტის
შინაარსის, სტრუქტურისა და მისი სტილის დეტალურად გააზრება და
შეფასება.

სწორედ ამ ეტაპზე უნდა გამოიკვეთოს და ჩამოყალიბდეს თქვენი
პირადი შეხედულება ავტორის მიზანზე და შეფასდეს, თუ რამდენად
მიაღწია მას ინფორმაციის გადმოცემისას.

შეფასებას ხშირად იწყებენ იმის აღნიშვნით, თუ რამდენად სწორად
და ნათლად არის მოხმობილი და წარმოდგენილი არგუმენტები. შემდეგ
უნდა განვიხილოთ ის ხერხები, რომელთა მეშვეობითაცაა განვრცობილი
ავტორის მოსაზრებები. მნიშვნელოვანია, აგრეთვე, ავტორისეული
სტილის შეფასება.

გ ა ი თ ვ ა ლ ი ს წ ი ნ ე თ :

არ შეგაშინოთ სიტყვამ კრიტიკული!

ეს არ ნიშნავს იმას, რომ ტექსტს უარყოფითად აფასებთ. კრიტიკული კითხვა არის მოცემული ტექსტის შეფასება, ავტორის ძირითადი სათქმელის გამოყოფა და ამასთან დაკავშირებით თქვენი პოზიციის დაფიქსირება.

დავალება:

ყურადღებით წაიკითხეთ ტექსტი და უპასუხეთ შემდეგ შეკითხვებს:

პოსტმოდერნისტული საზოგადოება გულისხმობს აქტიურ, მრავალფეროვან საზოგადოებას, რომელიც თავისი თავის გამგებელი თავადაა. ასევე, აღსანიშნავია პოსტმოდერნიზმის არსებობა ფილოსოფიაში. პირველი ფილოსოფოსი, რომელმაც დაწერა „პოსტმოდერნის სიტუაცია“ და ამით ფილოსოფიაში ამ მიმდინარეობის არსებობა დაამტკიცა, იყო ჟან-ფრანსუა ლიოტარი. ის პოსტმოდერნსა და მოდერნს შორის ურთიერთობას ასე აყალიბებს: „პოსტმოდერნი განთავსდება არა მოდერნის შემდგომ, არამედ მის პირისპირ. მას უკვე შეიცავდა მოდერნი, მხოლოდ ფარულად“. ნუგზარ მუზაშვილი წერილში „ანალოგიები“ განიხილავს პოსტმოდერნიზმის ეპოქას. მას 2000 წლის წინანდელ ელინიზმს ადარებს და ამბობს: „დიდად გასაოცარია, მაგრამ ის, რაც დღეს ხდება, ორი ათასი წლის წინ უკვე მოხდა. ისევე როგორც ოცი საუკუნის წინ, დღესაც ადამიანებმა მოულოდნელად ცხოვრების ორიენტირი დაკარგეს, რაღაც საერთო მიზანი, რომელიც ჩვეულებრივ აზრსა და მნიშვნელობას ანიჭებს ხოლმე სიცოცხლეს, თვალსა და ხელს შუა გაქრა. ფასეულობები,

რომელთა აბსოლუტური და მარადიული ხასიათი ადრე არავითარ ექვს არ იწვევდა და ადამიანებს აერთიანებდა, სრულიად გაუფასურდა. ყველაფერი შეფარდებითი გახდა. ავტორიტეტებს ყავლი გაუვიდათ.

სამყარომ ორიენტირი დაკარგა. ცენტრდაკარგული სამყარო ისეთივე ქაოსური გახდა, როგორც მაშინ, როცა ყველაფერი იწყებოდა, მაშინ იწყებოდა, მაგრამ ახლა, ალბათ, სწორედ ესაა დასასრულის დასაწყისი. რწმენა იკარგება ყველასა და ყველაფრის მიმართ, ირგვლივ უნდობლობა ისადგურებს, რაც ნიჰილიზმის წარმოშობის საფუძველია. იწყება ჰარმონიის რღვევა, „სამყარო რაღაც ძალამ ადამიანთა ცნობიერებაში შინაგანად ააფეთქა და მრავალ მცირე, ერთმანეთთან შეუთავსებელ ნაწილებად დააქუცმაცა. ცხოვრებაში იკარგება ყოველგვარი ფასეულობები, უმთავრესი ხდება თვითგადარჩენაზე ფიქრი, ყოველგვარი აღმატებული და ზემატერიალური იცვლება და უფასურდება.

შეკითხვები:

- გამოყავით ტექსტის მიხედვით პოსტმოდერნიზმის ძირითადი მახასიათებლები;

- ტექსტის მიხედვით, რა შეიცვალა ადამიანთა ცხოვრებაში და, თქვენი აზრით, რატომ?

- რა არის ამ ტექსტის უმთავრესი სათქმელი და რატომ ფიქრობთ ასე?

შესაძლებელია კითხვების პასუხები ნაწილობრივ დაემთხვეს.

დავალება:

ყურადღებით წაიკითხეთ ტექსტი და უპასუხეთ შემდეგ შეკითხვებს:

ერთენოვანი განათლებიდან ორენოვან განათლებამდე

სამოქალაქო ინტეგრაცია ქვეყნისათვის სტრატეგიული მნიშვნელობის საკითხია. მნიშვნელოვანია სამოქალაქო ინტეგრაციის მიზანმართული პოლიტიკის შემუშავება, მისი საკანონმდებლო და პროგრამული უზრუნველყოფა და ადეკვატური ღონისძიებების დროული განხორციელება.

განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმები ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაციის ერთ-ერთი მთავარი ხელშემწყობი ფაქტორია. უდავოა განათლების პოლიტიკის როლი ამ პრობლემების მოგვარების საქმეში და ის კონკრეტული საგანმანათლებლო ღონისძიებები, რომელთა ეფექტურად წარმართვა ინტეგრაციის პროცესის წარმატებით განხორციელების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მექანიზმია.

ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაციის პოლიტიკის მართებულად დაგეგმვისათვის აუცილებელია, კარგად იქნეს გააზრებული ინტეგრაციის მთავარი მიზანი და პრინციპი - ჩართულობა. ეს გულისხმობს ისეთი მოქალაქის ჩამოყალიბებას, რომელიც ინფორმირებულია სახელმწიფოში არსებულ მდგომარეობაზე, მონაწილეობს მიმდინარე პროცესებში (სახელმწიფოს მართვა, ეკონომიკური და კულტურული დოვლათის შექმნა და სხვა). ამასთანავე, უნდა განვასხვავოთ ინტეგრაცია ასიმილაციისაგან. ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაცია არ უნდა ნიშნავდეს მათს ძალისმიერ ასიმილაციას. ლოიალობა ქართული სახელმწიფოს, ენისა და კულტურის მიმართ ორგანულად უნდა იყოს შეხამებული ეროვნულ უმცირესობათა ენის, კულტურისა და თვითმყოფადობის დაცვასთან. ამასთანავე, ზემოაღნიშნული „ჩართულობა“ მხოლოდ და მხოლოდ ნებაყოფლობით ხასიათს უნდა ატარებდეს.

ამ გარემოებების ფონზე მნიშვნელოვანია სამოქალაქო ინტეგრაციის პროცესი განვითარდეს ჰარმონიულად ორი კომპონენტის ურთიერთ-შეთანხმებით:

1. სახელმწიფო ენის სწავლების უზრუნველყოფა და სამოქალაქო ცნობიერების ჩამოყალიბება;
2. ეთნიკური ჯგუფების კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნება და დაცვა.

საქართველო მრავალენოვანი და პოლიეთნიკური ქვეყანაა. ბოლო აღწერით (გასათვალისწინებელია, რომ ობიექტური მიზეზების გამო აღწერაში არ შესულა მონაცემები ე. წ. სამხრეთ ოსეთისა და აფხაზეთის რეგიონებიდან) საქართველოს მოსახლეობის 13 პროცენტისთვის სახელმწიფო ენა - ქართული - არ არის პირველი (მშობლიური) ენა. ორი უმთავრესი ეთნიკური ჯგუფია კომპაქტურად განსახლებული სამცხე-ჯავახეთისა (სომხები) და ქვემო ქართლის (აზერბაიჯანელები) რეგიონებში. ამ რეგიონებში სახელმწიფო ენის ფუნქციონირების არე უკიდურესად შეზღუდულია, რაც, უპირველეს ყოვლისა, სამოქალაქო ინტეგრაციის პროცესის ხელისშემშლელი ფაქტორია და აშკარად უშლის ხელს მოქალაქეობის საერთო განცდისა და ერთიანი კუთვნილების გრძნობის ჩამოყალიბებას.

არსებული სიტუაცია რამდენიმე მიზეზითაა განპირობებული. პირველი და უმთავრესი - მძიმე მემკვიდრეობაა, რომელიც საბჭოთა პერიოდიდან მოდის და დღემდე გრძელდება: ფაქტობრივად, ერთაშორის ურთიერთობისა და საქმისწარმოების ენა საქართველოში იყო რუსული; ეთნიკურად არაქართველი მოსახლეობა ვერ ხედავდა საჭიროებას, ესწავლა ქართული და შედეგად სახეზეა - დღეს ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა დიდი ნაწილი სახელმწიფო ენაზე კომუნიკაციის ელემენტარულ მოთხოვნებსაც ვერ აკმაყოფილებს.

დამოუკიდებლობის მოპოვებისა და ქართული ენის სახელმწიფო ენად გამოცხადების შემდეგ შეუდარებლად გაიზარდა ამ ენის ფუნქციონირების სფერო: უპირველეს ყოვლისა, ის იქცა საქმისწარმოების ოფიციალურ და, ფაქტობრივად, ერთადერთ ენად. შესაბამისად, ამაღლდა მისი, როგორც დასაქმებისა და სახელმწიფო ცხოვრებაში აქტიური დამკვიდრებისათვის აუცილებელი ინსტრუმენტის საჭიროება.

სახელმწიფო ენის სწავლების პროცესის ქვაკუთხედი, რასაკვირველია, სკოლაა. თუმცა, საბჭოურ ეპოქაში (ინერციით - ბოლო დრომდე) ქართული ენის სწავლება, პრაქტიკულად, არ ხდებოდა...

ქართული, როგორც სახელმწიფო ენა, საქართველოში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობებისთვის მეორე ენაა. მეორე ენა კი სხვა სოციო-ლინგვისტური კატეგორიაა, ამდენად, სწავლების სხვა მეთოდიკასა და განსხვავებულ მიდგომას გულისხმობს. ამ მხრივ კი ძალიან მძიმე მდგომარეობა გვაქვს ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში: პედაგოგთა უმრავლესობა აღჭურვილია საბჭოური სწავლების ტრადიციული მეთოდოლოგიით, რაც დღესდღეობით სტატიკური და გამოუყენებელი ცოდნის მხოლოდ მწირი მარაგის მიწოდებას იძლევა შედეგად. არანაკლებ მნიშვნელოვანია ისიც, რომ, სამწუხაროდ, თვით ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებში ქართულის ცოდნის დონე ძალიან დაბალია. არადა, ქართული ენის ურთულესი სტრუქტურის კარგად ფლობის გარეშე შეუძლებელია, შევასწავლოთ სასაუბრო ენა სასკოლო ასაკის მოზარდებს. ერთი მხრივ, გრამატიკული სტრუქტურის სირთულე, მეორე მხრივ, კი ამ სირთულის მარტივად მიწოდების მექანიზმის შემუშავება გადაულახავი დაბრკოლება ხდება სკოლის მასწავლებელთათვის.

ამავე დროს, გადასახედია სასწავლო რესურსები (სახელმძღვანელოები, თვალსაჩინოება და ა. შ.): გართულებული და არასათანადოდ შერჩეული სასწავლო მასალა მეტწილად ეთნიკური უმცირესობებისათვის მიუწვდომელი და უინტერესოა. ისინი ვერ სწავლობენ სახელმწიფო ენას (სურვილის არსებობის პირობებშიც კი).

მულტიკულტურულ საზოგადოებაში ყველა წევრი უნდა იყოს თანასწორუფლებიანი - ყველას (მიუხედავად ეთნიკური, რელიგიური თუ ენობრივი სხვაობისა) უნდა მიეცეს კონკურენტუნარიან, თანასწორ გარემოში არსებობის უფლება. ამ მიზნის მიღწევის გზებისა და საშუალებების ძიება სახელმწიფო სტრუქტურების (მათ შორის განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს) პრეროგატივაა.

დღესდღეობით საქართველოს საგანმანათლებლო სივრცეში სწავლების ერთადერთ ფორმად მონოლინგვური მოდელი რჩება: მონოლინგვურია როგორც დომინანტ (სახელმწიფო) ენაზე მიმდინარე სწავლება,

ასევე, ეთნიკურ უმცირესობათა წარმომადგენლების ენებზე მიმდინარე სწავლების ფორმა: ქართულ სკოლებში სწავლების ენა ერთია (ქართული); უცხო ენა ისწავლება, როგორც საგანი; ასევე, მხოლოდ ერთ ენაზე მიმდინარეობს სწავლება რუსულ, სომხურ, აზერბაიჯანულ, ოსურ სკოლებში - სახელმწიფო ენა ისწავლება როგორც საგანი, ისევე, როგორც სხვა (უცხო) ენები.

ეს იყო (და დღემდე რჩება) საბჭოური მოდელი. რა თქმა უნდა, სათანადო პირობების შექმნით (გარემო, ოჯახში სალაპარაკო ენა, მეთოდოლოგიურად მომზადებული პედაგოგები და სხვა) შესაძლებელია მოსწავლემ გარკვეულ დონეზე აითვისოს ესა თუ ის ენა, მაგრამ, სამწუხაროდ, არც ასეთი პირობები გვაქვს (განსაკუთრებით, ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში) და ამოცანაც (იგულისხმება კონკურენციის გაწევა ერთიან ეროვნულ გამოცდებში - ქართულ ენაში) არაადეკვატურია. მაშინ, როდესაც განათლების სისტემის რეფორმა მოწოდებულია, საერთოდ აღმოფხვრას რეპეტიტორობის ინსტიტუტი, ამ პრობლემის არსებობა ძალაუფლებურად ხელს უწყობს (მეტიც - ერთადერთ შესაძლებლობად ტოვებს) სოციალური თვალსაზრისით გაუმართლებელ მოვლენას.

შესაბამისად, უნდა ვიფიქროთ ინსტიტუციონალურ ცვლილებებზე - მოდელზე, რომელიც პრინციპულად შეცვლის მიდგომას სასკოლო სივრცეში ენობრივი განათლების თვალსაზრისით.

შეკითხვები:

• ტექსტის მიხედვით, რა პირობების შესრულებას აუცილებელი სრულყოფილი სამოქალაქო ინტეგრაციის მისაღწევად?

- რა განსხვავებაა სამოქალაქო ინტეგრაციასა და ასიმილაციას შორის?
- რა ვითარებაა ამ თვალსაზრისით საქართველოში?
- არის თუ არა მოცემულ ტექსტში პრობლემის გადაჭრის გზები?
- რა გამოსავალი ესახებათ ავტორებს?
- რაში ეთანხმებით ავტორებს და რატომ?
- რაში არ ეთანხმებით ავტორებს და რატომ?

• ქვეყნისათვის სასიციცხლო მნიშვნელობისაა თუ არა სტატიაში აღწერილი პრობლემა და რატომ ფიქრობთ ასე?

დავალება:

წაიკითხეთ მოყვანილი ტექსტები და პასუხი გაეცით შემდეგ შეკითხვებს:

1. პიროვნების ხასიათის რა თვისებები ჩანს თითოეულ ტექსტში?
2. პერსონაჟების რომელი დადებითი თვისებების გამოყოფა შეიძლება?
3. თქვენი აზრით, ყველაზე ადვილად რომელი პერსონაჟი იღებს გადაწყვეტილებებს?
4. რომელი პერსონაჟებს აქვთ ყველაზე მერყევი ხასიათი?
5. რომელი პერსონაჟები არიან ყველაზე აქტიურები და თამამები და საიდან ჩანს?
6. რა საერთო თვისებები აქვთ ამ პერსონაჟებს?
7. რით განსხვავდებიან ეს პერსონაჟები ერთმანეთისაგან?
8. რომელი პერსონაჟი იმსახურებს თქვენს სიმპათიას და რატომ?
9. რომელი პერსონაჟის ქცევაა თქვენთვის მიუღებელი და რატომ?

1. გიორგის სწრაფად შეუძლია ნებისმიერი სიტუაციის ანალიზი, გამოსავლის მოძებნა და არ ეშინია საკუთარი აზრის საჯაროდ გამოთქმა. ის არ იცვამს უკანასკნელ მოდაზე. მისი ტანსაცმელი პრაქტიკულია. გიორგისთან პირველივე შეხვედრის შემდეგ ხვდებით, რომ მეგობრული ადამიანია. გაცნობიდან ცოტა ხანში შენიშნავთ, რომ თავისი პირადი ცხოვრების შესახებ ბევრს არაფერს ამბობს. წარმოიდგინეთ, თქვენ მასთან ერთად მიდიხართ სადილად. ის უკვეთს ცვრიან მწვადს, მაგრამ მწვადი თითქმის უმი მოაქვთ. ამ დროს გიორგი ხმამაღლა ეძახის ოფიციატს და საყვედურებსაც ხმამაღლა გამოთქვამს. ოფიციატი ბოდის უხდის და უკან მიაქვს კერძი, რათა შეასრულოს მისი სურვილი და კარგად შემწვარი

მწვადი მიართვას. მაგრამ გიორგის მოცდა არ უნდა, ითხოვს მენეჯერთან შეხვედრას და ეუბნება, რომ სხვა დროს აღარ აპირებს მათ დაწესებულებაში მოსვლას. ამის შემდეგ თქვენ სწრაფი კვების ობიექტში ყიდულობთ სადილს და გიორგის მორიგი შეხვედრის დაწყებამდე დროულად ბრუნდებით ოფისში.

2. დათო ძალიან კარგი ბიჭია. ის ყოველთვის მზად არის მოუსმინოს სხვას. მის მაგიდაზე ოჯახის წევრებისა და მეგობრების ბევრი ფოტოა. ფოტოების დიდი ნაწილი ბათუმის ბულვარშია გადაღებული. დათოს აცვია სადა, თბილი ფერის სამოსი. არ უყვარს პალტოსა და ჰალსტუხის ტარება. წარმოიდგინეთ, რომ მასთან ერთად სადილობთ. დათო უკვეთს კარგად შემწვარ მწვადს, ხოლო როდესაც დაჭრას იწყებს, აღმოჩნდება, რომ ხორცი ზედმეტად შემწვარი და უხეშია. ის ამას არ ამბობს და აგრძელებს ჭამას. ოფიციანტი მოდის და ეკითხება, თუ როგორ მოსწონს მწვადი. დათო ყოყმანისა და ბოდიშის მოხდის შემდეგ ამბობს, რომ უკეთესი იქნებოდა, ოდნავ უფრო რბილი ყოფილიყო. “გინდათ, უკან წავიღო?” – ეკითხება ოფიციანტი. დათო კი პასუხობს, რომ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს განსაკუთრებულ პრობლემას არ შექმნის.

3. ლელა საკმაოდ რთული პიროვნებაა. მისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, თუ რას ფიქრობენ სხვები მასზე. ხანდახან ის გულგრილია სხვების გრძნობების მიმართ. ამდენად, ერთდროულად მგრძნობიარეც არის და გულგრილიც, ეს კი შეიძლება დამაბნეველი იყოს მისი პიროვნების შეცნობისას. სამაგიეროდ, ერთი რამ ცხადია – ის ძალიან კარგად გეგმავს სამუშაოს. ლელა აგროვებს მონაცემებს და წინასწარ შეუძლია მოსალოდნელი პრობლემების დანახვა. ის იკვლევს გზებს ამ პრობლემების თავიდან ასაცილებლად კომპანიისათვის ნაკლები დანახარჯებით. თავის მაგიდაზე ლელას უწყვია ჩარჩოში ჩასმული უნივერსიტეტის დიპლომი და კომპანიის გეგმების ჩამონათვალი. თქვენ მასთან ერთად მიდიხართ სადილზე. ლელა უკვეთს საშუალოდ შემწვარ მწვადს. მას ეჩვენება, რომ ხორცი კარგად არ არის მომზადებული. როგორ იტყვევას ლელა? ის მკაცრი ტონით მოითხოვს, რომ შეფშვარეული ზუსტად 2, 5 წუთში მოვიდეს მასთან.

4. ნესტანი პოპულარული პიროვნებაა და დიდი ეგო აქვს. სწორედ ის აგვარებს პრობლემებს ბევრ კონფლიქტურ სიტუაციაში, რადგან საამისო ცოდნაც აქვს და ინტუიციაც. ნესტანი თამამად გამოთქვამს საკუთარ მოსაზრებებს და არც სხვების აზრების უგულბებლყოფა უყვარს. ასე რომ, ის ყოველთვის ცდილობს, სხვებიც კომფორტულად იყვნენ და თვითონაც კარგად იგრძნოს თავი. ნესტანს დიდი გარდერობი აქვს, რომელიც სავსეა სხვადასხვა ფერის, ტექსტურისა და თამამი დიზაინის ტანსაცმლით. მის მაგიდაზე დევს დიდი ზომის სურათი, რომელზეც ჩანს, თუ როგორ ერთობიან წინა წლის საშობაო წვეულებაზე ის და კომპანიის პრეზიდენტი. თქვენ მასთან ერთად მიდიხართ სადილად. ნესტანი უკვეთს მწვადს, მაგრამ მორთმეული საჭმელი არ მოსწონს. ის ეძახის ოფიციატს და სთხოვს, ახალი მოუტანოს. შემდეგ მოულოდნელად იცვლის გადაწყვეტილებას და სხვა კერძის გასინჯვას გადაწყვეტს: „მომიტანეთ შემწვარი კალმახი ამის ნაცვლად, თუ შეიძლება.“

დავალება:

წაიკითხეთ ტექსტი და დასვით შეკითხვები:

„გველის პერანგის“ წინასიტყვაობა

სტეფან ცვაიგი

ცივილიზებული სამყარო ემორჩილება უნიფიკაციისა და გათანაბრების კანონს. ზნე-ჩვეულებანი და ეროვნული სამოსელი, ადათ-წესები და ხალხური ცეკვები თანდათანობით ქრება ან, სამუზეუმო ნიმუშის მსგავსად, ხელოვნურად არსებობს, როგორც ისტორიული გამონაკლისები. ევროპა ერთ ნაციონალურ იერს იღებს და თანამედროვე ქუჩაზე იქნებ ვეღარც კი ვიგრძნოთ, თუ რომელ განედზე ვიმყოფებით.

საგნებთან ერთად გათანაბრდა ერების სულიერი მახასიათებლებიც, ოდესღაც ძლიერად რომ გამოსახავდნენ ეროვნულ ხასიათს.

ცვლილებებისა და მრავალგვაროვნებისადმი ცნობისმოყვარეობით გამსჭვალული გონიერი ადამიანის წადილი მსოფლიოს ამ გარეგანი ერთფეროვნების წინააღმდეგ ილაშქრებს და რაც უფრო ფეხს იკიდებს ერთიანი ცივილიზაცია, მით უფრო ფართოდ შლის ფრთებს ეს წადილი. ადამიანს იზიდავს არა მეზობელი ქვეყნების კულტურა, რომელიც ვეღარ აკმაყოფილებს, არამედ ეგზოტიკური მხარე. ჩვენ წინაშე იზადება ლიტერატურა, რომლის გმირები და სიუჟეტები უცხო კუთხეებიდან, ტროპიკული და ანტარქტიკული ქვეყნებიდანაა ნასესხები. ეს სამყაროები, ცხადია, უმთავრესად დანახულია მსოფლიოს ქვეყნებში მოგზაურობისას: გემთსადგომიდან ანდა სწრაფი მატარებლის ფანჯრებიდან. აქ მარტოოდენ შეფერადებული, გარეგნული სახე მოჩანს ამ ქვეყნებისა. ასეთ ლიტერატურულ რეპორტაჟებს იშვიათად შემოაქვთ უცხო ერების ჭეშმარიტი, პირვანდელი სურნელება. კიდევ უფრო იშვიათად კი – მათი სულიერი განწყობილება. ამის შესაგრძნობად და გამოსახატავად საჭიროა ღრმა კავშირი, მონათესაობა და დაუფარავი აღფრთოვანება, რომელიც სამშობლოს სიყვარულის ელემენტარული გრძნობითაა გამოწვეული. მხატვრულ ლიტერატურაში ჭეშმარიტი ეგზოტიკის გადმოცემა მხოლოდ იქაურ, თავის ხალხთან სულიერად შეზრდილ მწერალს ძალუძს.

ესკიმოსები, იაპონელები და ჩინელები თავიანთ კულტურაზე გვიამბობენ. თავორისა და განდის მეშვეობით თანამედროვე ძალზე ცოცხალი ინდოეთი დავინახეთ. ახლა კი გრიგოლ რობაქიძის ამ რომანით, ვფიქრობ, პირველად, ჩვენ წინაშე წარმოდგა უცნობი ერი – ქართველები. ეს ძველისძველი ერია, რომელსაც ჯერ კიდევ ალექსანდრე შეხვედრია თავის ლაშქრობებში. თავისდა საბედნიეროდ, არ მოქცეულა თურქული თუ სპარსული გავლენის ქვეშ, მიუხედავად იმისა, რომ სხვადასხვა ხალხი ნაყოფიერად შერეულა მასში. ეს ერი დედამიწის ერთ-ერთ ყველაზე შესანიშნავ გარემოშია ჩარგული, სახელი გაუთქვამს თავისი სიმღერებითა თუ ლეგენდებით, და მაინც ასე სამარცხვინოდ უცნობია ჩვენთვის, ევროპელებისთვის. უნდა გამოგიტყდეთ, რომ ამ წიგნიდან შევიტყვე, თუ რაოდენ მდიდარია ეს ერი მისტიკური ძალებით, რა სავსეა ჰეროიზმით და, ამავე დროს, რაოდენ გატაცებულია

თანამედროვე იდეებით. ამ წიგნით ახალგაზრდა ავტორმა ჩვენც და თავის სამშობლოსაც დიდი სარგებლობა მოუტანა.

ახლა მისი აღწერის მეშვეობით ჩვენი ცნობისმოყვარეობის სულიერ სფეროში სრულიად ახალი და საოცრად მიმზიდველი სამყარო წარმოდგა, რამეთუ მსოფლიოს რომელიმე ქვეყანა, რომელიმე ერი მხოლოდ მაშინ არსებობს ნამდვილად, როდესაც თავის აღწერას და თავის შესახებ მოყოლას იწყებს. ამ წიგნის შესავალშიც, ისევე, როგორც ყველა იმ ნაწარმოებში, რომელშიც ლიტერატურა ახალ სახეს ღებულობს, არის რაღაც ქაოტური. ძველისძველი ბალადებიდან და დაკარგული ლეგენდებიდან ამოკრეფილი ცეცხლოვანი ზოლები ორნამენტულად არის ჩაქსოვილი მოთხრობილი ამბების ხალიჩაში. ისინი ხანდახან გვაფრთხილებენ, რომ სპარსული საგმირო სიმღერები და აღმოსავლეთის აღვირახსნილი რომანტიკა გაზვიადებულია. შემდეგ ისევ თანამედროვეობის შუქი გამოანათებს. ჩვენ ხან აღექსანდრეს ქუჩაზე სწრაფად მიმავალ საბჭოების მანქანებს ვხედავთ, ხანაც ბოდლერის ციტატებს ვხვდებით. ძველი და ახალი სამყარო, მაგიური და რეალური სფეროები, უჩვეულოდ, ჩვენთვის არაბუნებრივად ირევიან ერთმანეთში. და მხოლოდ მათ ასეთ შერწყმას ძალუძს ამ ეპიკური ხელოვნებისთვის დამახასიათებელი, ხშირად არაბუნებრივი პოეტურობის გამართლება. მაგრამ რაოდენ მხურვალე ცეცხლი იფრქვევა ამ აღწერებიდან! ხანდახან გწადია, რომელიმე გვერდი ამოჭრა და ლექსად დაწერო, თუმცა ისინი უკვე ლექსებია. ზოგიერთი თავი კი გინდა იმ მეზღაპრემ წაგიკითხო, უკვე ცივილიზებული აღმოსავლეთის ბაზარზე (თუმცა ახლა იშვიათად) მაინც კიდევ რომ გვხვდება. ყოველ ფურცელზე სრულიად უცხო მშვენიერებით აღწერილ ცეცხლოვან, ბალადურ მომენტებს ვხვდებით. და მართალია, გრძნობა ზუსტად ვერ ასხვავებს, თუ ვის უნდა უმაღლოდეს ამ ეგზოტიკურ, ვარდის ზეთივით და ჰაშიშივით დამათრობელ სურნელებას, მწერალ რობაქიძესა თუ თვით ქართველებს, ის მაინც სიამოვნებით ექცევა ამ ახლებური სტილის გავლენის ქვეშ. მე ამ წიგნმა მსოფლმხედველობა გამიფართოვა, ბედნიერად გამინათა ჰორიზონტი ეგზოტიკისაკენ და შემაგრძნობინა კიდევ ერთი უცხო სახეობა ეპიკური პოეზიისა. მას შემდეგ, რაც ეს არაჩვეულებრივი, ყოველგვარ კატეგორიას დაუქვემდებარებელი წიგნი წავიკითხე, ფანტაზიას უფრო და უფრო მეტად იზიდავს აღმოსავლეთის მეწამული

რიორაჟით გაშუქებული ტაშკენტი და თბილისი – ქარავნებისა და ბაზრების სამყარო. ეს არის წიგნი, რომელიც ძლევამოსილად ამტკიცებს, რომ ჩვენს მატერიალიზებულ, სულ უფრო და უფრო განსწავლულ და მეცნიერულ სამყაროში მითოსის შემოქმედებითი არსებობა ისევ და ისევ გრძელდება.

დავალება:

წაიკითხეთ ტექსტი და დასვით კითხვები:

ანდრო ბუაჩიძე, მოჯადოებული წრე
რატი ამაღლობელი, წრე (ლექსები). თბ. "სიესტა", 2006.

ჩემი აზრით, არიან პოეტები, რომელთა ლექსები იზადება, ანუ საქმე გვაქვს თავისებურ ზეპირსიტყვიერებასთან. იზადება, უკვე გამზადებულია და მხოლოდ ჩაწერას საჭიროებს და არიან, აგრეთვე, პოეტები, რომელთა ლექსებიც სანამ წერილობით სახეს არ მიიღებს, მანამდე „დაბადებულად“ ვერ მიიჩნევა. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ამ კატეგორიის ლექსები წერის პროცესში განაგრძობს დაბადებას და სანამ პოეტი საბოლოო წერტილს არ დასვამს, მანამდე გრძელდება მისი „თხზვა“. ჩემი აზრით, რატი ამაღლობელი ამ უკანასკნელთა შორისაა. ზემონახსენებ ტექნიკას აქ ლექსწერის ცნებით ჩავანაცვლებ, ვინაიდან სწორედ ლექსწერის თავისებურება თუ მთლიანად არ ქმნის, ასრულებს და ასხვავერებს სათქმელს.

ბუნებრივია, ამ კატეგორიის პოეტებს, რომელთათვისაც თვითონ წერის პროცესია შთაგონების აქტივობის თანამდევი, მხოლოდ რატი ამაღლობელი არ მიეკუთვნება. ეს ის შემთხვევაა, როცა ლექსი ლიტერატურული კულტურის წიაღში იქმნება. როცა ზოგჯერ უკვე არსებული მხატვრული ინვენტარი – რიტმულ-ინტონაციური სტრუქტურა, რითმა, კომპოზიცია – მეორდება პოეტის მიერ, მხოლოდ არა დადგენილი და კლიშედქცეული მნიშვნელობით, არამედ პროფანაციის

მიზნით. სხვაგვარადაც შეიძლება თქმა: რატი ამადლობელი პროვოცირებას უკეთებს მკითხველს, როცა ტრადიციულ ინვენტარს იყენებს. მოულოდნელად ის ისეთ აკორდს იღებს, რომ აშკარაა, თამაშობს ამ ტრადიციულობით (რაც, თავისთავად, ანტიტრადიციულობაა) და თავის სათქმელს (რაღა თქმა უნდა, სერიოზულს) თამაშითაც ამბობს. ეს თამაში ნარატივის თავისებური ნაირსახეობაა, რომელიც მაინცდამაინც ღიმილზე ან ირონიულ შტრიხზე კი არ მიგვითითებს, არამედ უკვე მრავალგზის გამოყენებული ტრადიციული ფორმის გაცვეთილობაზე მიგვანიშნებს და ამით სიახლეს სძენს მას, ახალ ინტონაციურ და სტილურ ელფერს ანიჭებს.

ასეთია რატი ამადლობელის ლექსების კრებული „წრე“, რომელშიც თავისებურ ნარატივს (სხვა კომპონენტებთან ერთად) ორიგინალური რითმაც ქმნის. რითმა, როგორც კომპოზიციის მომწესრიგებელი, აქ მაპროვოცირებული კომპონენტიცაა. მისი ჟღერა დისონანსად ჩაესმის ტრადიციული ლექსის სმენით „ნაპატივებ“ მკითხველს. აქ სარიტმო სიტყვები არა მხოლოდ კომპოზიციურად კრავს სათქმელს, არამედ სტილიზაციის ყველაზე მკაფიო შტრიხებსაც ანიჭებს. იგივე შეიძლება ითქვას ანჟამბემანის შესახებაც. სტრიქონიდან სტრიქონზე გადასვლის ეს ხერხი თუმცა კი არ არის ახალი, მაგრამ თანამედროვე პოეზიაში (და აქედან გამომდინარე, რატი ამადლობელთანაც) განსხვავებულ სახეს ქმნის. უპირველეს ყოვლისა, ის უნდა ითქვას, რომ რატი ამადლობელთან ანჟამბემანი ერთი ლექსის სივრცეში შემთხვევითობას არ წარმოადგენს, პირიქით – მუდმივად მეორდება და სწორედ ეს მუდმივობა ქმნის ტექსტის სპეციფიკურ წყობას. პოეზიის პროზაიზაციის პროცესიც უკვე ტრადიციაა, ოღონდ მუდმივად განმეორებადი ანჟამბემანის მეშვეობით ლექსის არა მხოლოდ ტრადიციული „პოეტურობისგან“ განძარცვა ხდება, არამედ, იმავდროულად, მისი შემოსვაც ახალი პოეტური საბურველით. ლექსს ენიჭება სრულიად თავისებური დინამიკურობა, მკითხველს კი უცნაური ლირიკული დენადობის შეგრძნება უჩნდება (ამ ლირიკული დინების ზემოქმედებას აშკარად გრძნობ, როცა იოსიფ ბროდსკის წამლერებით წარმოთქმულ ლექსებს ისმენ, განსაკუთრებით ჯონ დონისადმი მიძღვნილი ელეგია ტოვებს ამ შთაბეჭდილებას, რადგან ანჟამბემანთან ერთად საგანთა ჩამოთვლა ქმნის უჩვეულო ინტონაციურ ნახაზს). ალბათ, არ შევცდები, თუ ვიტყვი, რომ რატი ამადლობელი

ძალზე ფრთხილად ეკიდება ლექსის გაპროზაულების პროცესს. ერთ შესანიშნავ ლექსსი („მე მინდა გულზე შენი ხელი მედოს და მოდი“), რომელიც ბროდსკის სწორედ ჯონ დონისადმი მიძღვნილი ელეგიის შორეულ რემინისცენციას წარმოადგენს, რატი ცდილობს ლირიზმის სიხალასე, პირველქმნილება, იქნება ნაივობაც, შეინარჩუნოს. მისი მიზანია (ცნობიერი ან არაცნობიერი) არა იმპერსონალურობისკენ მიდრეკილი ლირიკული სუბიექტის გულგრილობის დემონსტრირება, არამედ მგრძნობიარე წერტილების მოძიება, მძაფრი გრძნობით აღძრული სათქმელის წარმოთქმა. აქ ბუნებრივად ძვეს პოეტის ის მსოფლმხედველობა, რომელიც ერთმანეთთან არიგებს პოეზიაში გამოხატვის თანამედროვე ხერხებს და „ტრადიციულ პოეტურ იმპულსებს“. იქნებ ეს ერთგვარი გარდამავალი ეტაპია რატი ამადლობელის პოეზიაში და მომავალში მან აღქმის და ხედვის რაკურსი შეცვალოს, მაგრამ ეს უკვე მომავლის საქმეა. ყოველ შემთხვევაში, რატი ამადლობელის პოეტური კრებული „წრ““ ორი თითქოს და შეურიგებელი კომპონენტის შერიგებით ქმნის განსხვავებულ შთაბეჭდილებას და სწორედ ამით არის საინტერესო.

თუმცა, კრებულში შესულ ლექსებს შორის არის გამონაკლისიც. ჩემი აზრით, ეს ლექსია „წრე“. სწორედ ამ ლექსმა მაფიქრებინა, რომ შემდეგი ეტაპი რატი ამადლობელის შემოქმედებაში შეიძლება გამოხატვის არატრადიციული ხერხების (რომელიც უკვე არის მასთან) და უჩვეულო, არატრადიციული, ღრმა პიროვნული გამოცდილების მქონე სათქმელის დამთხვევით იყოს ნიშანდებული. ეს ლექსი პოეტური თვითრეფლექსიის უაღრესად საინტერესო ცდაა. ცდა იმ თვალსაზრისით, რომ ამ მიმართულებით კიდევ და კიდევ შეიძლება განვითარება. ცალკეული სტროფების მოყვანას ამ ლექსიდან აზრი არ აქვს, ვინაიდან ეს ერთი მთლიანობაა, რეალობის და ფანტასმაგორიის შემზარავი ნაზავია, სადაც სახარებისეული რეალიებიც წარმოსახვის შუქით არის განათებული. ბოლოს კი ერთი რამ შეიძლება ითქვას. საერთო ტენდენციების ფონზე, ახალგაზრდა ქართველი პოეტები საკუთარ პოეტურ სახეს ძერწავენ. დღევანდელი ქართული ლექსი განსხვავებულია გუშინდელისაგან, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ ამ ლექსის რეფორმა სხვადასხვა ინტენსივობით მიმდინარეობდა და ახლაც მიმდინარეობს. ამავე პროცესის მონაწილეა პოეტი რატი ამადლობელიც.

როგორ დავიწყეთ წერა?

როგორც აღვნიშნეთ, კრიტიკული/ანალიტიკური აზროვნების გამოხატვის ერთ-ერთი ფორმა არის კრიტიკული წერა. ანალიტიკური წერისას მნიშვნელოვანია გავაცნობიეროთ, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში ტექსტის დანიშნულება არ არის მხოლოდ ინფორმაციის მიწოდება. ანალიტიკური წერა შეფასების ერთგვარი ფორმაა, რომელიც წარმოადგენს ავტორის პოზიციას, დაფუძნებულს როგორც ტექსტში მოცემულ კონკრეტულ ფაქტებზე, ასევე თქვენ მიერ ჩატარებულ ანალიზზე. კიდევ ერთხელ შეგახსენებთ, რომ ტექსტი კრიტიკული თვალსაზრისით უნდა წაიკითხოთ, ანუ განსაზღვროთ:

- რა ტიპის ტექსტთან გვაქვს საქმე;
- რა ძირითადი იდეებია წამოჭრილი ტექსტში;
- რა გავლენას ახდენს მკითხველზე;
- გამოკვეთილია თუ არა ავტორის პოზიცია;
- რა გზებით მიიღწევა ეს ეფექტი;
- რა მიზანი ჰქონდა ავტორს და მიაღწია თუ არა თავის ამოცანას;
- იმ შემთხვევაში, თუკი ავტორმა ვერ მიაღწია თავის მიზანს, რამ შეუშალა მას ამაში ხელი;

ტექსტი არგუმენტირებულია თუ არა (საკმარისი რაოდენობისა და სიძლიერის არგუმენტებია ჩამოყალიბებული თუ არა; მრავალფეროვანია თუ არ არგუმენტები);

მოცემულია თუ არა კონკრეტული დასკვნები ან თუ იძლევა საშუალებას, ჩვენ თვითონ მივიდეთ დასკვნამდე;

ტექსტში ინფორმაცია პირდაპირ, ღიადაა ჩანს თუ ქვეტექსტურადაა ნაგულისხმევი;

რა ინფორმაციაა ტექსტში და რა ვარაუდის გამოთქმის საშუალებას იძლევა იგი? უნდა გაიმიჯნოს ტექსტის ინფორმაცია და თქვენეული ანალიზი;

როგორი ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა ტექსტი;
რამდენად გამართულია ტექსტი ლოგიკური თანამიმდევრობის
თვალსზრისით.

შეიძლება ითქვას, რომ ზემოთ მოყვანილ ყველა შეკითხვაზე პასუხის
გაცემისა და მათი წერილობითი ფიქსაციის შედეგად ვიღებთ
ანალიტიკურ ტექსტს.

იმისათვის, რომ ტექსტმა ანალიტიკური მსჯელობის სახე მიიღოს,
გამოიყენეთ ენობრივი კლიშეები ცალკეული წინადადებებისა და
აზრავების დასაკავშირებლად.

ენობრივი კლიშეები:

ტექსტის ეკუთვნის...

ტექსტის ავტორია...

ტექსტი ეხება აქტუალურ პრობლემებს...

ტექსტში აღწერილი საკითხი მნიშვნელოვანია....

თვალსზრისით...

ტექსტში გადმოცემული პრობლემატიკა საინტერესოა...

ჩვენი აზრით, ავტორმა დამაჯერებლად გადმოგვცა...

ვფიქრობთ, ავტორის მიზანი ცალსახაა...

მოუხედავად იმისა, რომ ტექსტი საინტერესოა,

ბოლომდე არაა გამოკვეთილი ავტორის მიზანი...

მართალია, ტექსტი საინტერესოდ იკითხება, მაგრამ

ლოგიკური მსჯელობა ხანდახან ბუნდოვანია...

პრობლემა აქტუალურია და საჭიროებს მეტ

ყურადღებას...

პრობლემის გასაანალიზებლად აუცილებელია...

საკითხის დასმას სათანადო მიდგომა სჭირდება...

ავტორი სათქმელს პირდაპირ გადმოგვცემს...

ავტორი თავს არიდებს თავისი სათქმელის ღიად

გადმოცემას..

ავტორი არჩევს სათქმელის არაპირდაპირ გადმოცემას...
 ავტორს მკითხველი ნელ-ნელა მიჰყავს დასკვნამდე...
 გულდასმით წაკითხვის შემდეგ შეიძლება მივიღეთ
 შემდეგ დასკვნამდე...
 განხილული პროცესები/მოვლენები საზოგადოების
 განსაკუთრებულ ყურადღებას/ძალისხმევას
 მოითხოვს...
 ამ შედეგებამდე მივყავართ შემდეგ ფაქტორებს...

გთავაზობთ ტექსტისა და მისი მოკლე ანალიზის ნიმუშს
 ანალიტიკური წერის პრინციპების გათვალისწინებით (ზემოთ

მაგალითი:

მოყვანილი კითხვების მიხედვით):

ტ ე ქ ს ტ ი : წიგნი თუ კომპიუტერი?

პლატონს „ფედროსის“ დასასრულს ასეთი მაგალითი მოჰყავს:
 დამწერლობის სავარაუდო გამომგონებელი, ჰერმესი, ფარაონს უჩვენებს
 თავის აღმოჩენას: „ეს გამოგონება ადამიანებს შესაძლებლობას მისცემს,
 დაიხსოვონ ის, რაც სხვაგვარად დავიწყებას მიეცემოდა“. ფარაონი
 უკმაყოფილოა: „მოხერხებულო ტოტ, მეხსიერება საოცარი ნიჭია, მას
 შენარჩუნება უნდა. შენი გამოგონების წყალობით ადამიანებს მეხსიერება
 დაუჩლუნგდებათ.“

ამაში დავეთანხმეთ ფარაონს. როგორც ყველა ახალი ტექნიკური
 საშუალება, წერაც ადუნებს ადამიანს. მაგალითად, ავტომობილი ვნებს
 ფეხით სიარულს, წერა სახიფათოა, რადგან ადამიანებს სთავაზობს
 გაქცევებულ სულს, მინერალურ მეხსიერებას.

ცხადია, დღეს წერასა და კითხვას აღარავინ უფრთხის, რადგან
 ადამიანები დარწმუნდნენ, რომ იგი მეხსიერებას კი არ კლავს, არამედ
 აწრთობს, ძალას ჰმატებს. მე-15 საუკუნეში, როცა ვიქტორ ჰიუგოს

„პარიზის ღვთისმშობლის“ ტაძარში მოთხრობილი ამბები ხდებოდა, წიგნის ბეჭდვა ახალი გამოგონებული იყო. მაშინ ადამიანთა სულიერი აღზრდისათვის ძირითადად ტაძრის ფრესკებსა და ქანდაკებებს იყენებდნენ. წიგნს კი შედარებით უნდობლობით ეკიდებოდნენ. ადამიანი ღმერთს არ დააშოროს, ფუჭი ცნობისმოყვარეობა არ გაუღვივოსო. ამიტომაც მიუთითა ჰიუგოს რომანის პერსონაჟმა, აბატმა კლოდ ფროლომ, ჯერ წიგნზე, შემდეგ ტაძარზე და ბრძანა: ეს (წიგნი) მოკლავს ამას (რწმენას).

ახლა უკვე ვითარება შეიცვალა და თვით წიგნს გამოუჩნდნენ კონკურენტები. ჯერ ფოტოგრაფიული გამოსახულება ამოძრავდა და კინოხელოვნება გაჩნდა, შემდეგ კი ტელევიზორმა დაიპყრო ქვეყანა. ამიტომაც ახლა ადამიანთა შიში წიგნის მომავალს დაუკავშირდა. დღეს ჯერ კომპიუტერზე მიუთითებენ, შემდეგ წიგნზე და კვლავ იმ ფრაზას იმეორებენ: ეს მოკლავს ამას! ნუთუ მართლა ასე უნდა მოხდეს?

აქ ერთი რამ უნდა გავითვალისწინოთ: არსებობს ორგვარი წიგნი: საკითხავი და საცნობარო. პირველს, ჩვეულებისამებრ, თავიდან ბოლომდე მიყოლებით კითხულობენ და იკვლევენ. მეორეს (ცნობარებს, ენციკლოპედიებს) ხანგამოშვებით მიაკითხავენ, რათა იქიდან საჭირო ცნობები ამოკრიბონ. კომპიუტერს შეუძლია მეორე სახის წიგნი შეცვალოს, მაგრამ პირველს ვერ შეცვლის. როცა ადამიანი 10-12 საათის განმავლობაში უზის კომპიუტერს და დაღლილობისაგან ლამის თვალები გადმოსცვივდეს, ზუნებრივია, სავარძელში მოხერხებულად მოკალათებისა და საყვარელი ლექსის ან მოთხრობის გადაკითხვის სურვილი გაუჩნდეს.

კომპიუტერი წიგნიერების ახალი სახეა. კომპიუტერს შეუძლია ათასგვარი ინფორმაციის მოწოდება, მაგრამ წიგნის შეცვლა მას არ შეუძლია.

არსებობს ერთი საგულისხმო დაკვირვება. ძველი ებრაული კულტურა წიგნს ეფუძნებოდა. ეს იმიტომ, რომ იმ დროს ებრაელები მომთაბარეები იყვნენ და თავიანთი წიგნიერი ცოდნა თან უნდა ეტარებინათ. მათგან განსხვავებით, ეგვიპტელნი საკუთარ ისტორიას ქვის ობელისკებზე კვებდნენ. ბიბლიურ მოსეს ეს არ შეეძლო. ვისაც უდაბნოში დიდი გზა აქვს გასავლელი, მან თავისი სიბრძნე ნაწერის სახით უნდა წაიღოს.

კომპიუტერის გამოგონებით ადამიანმა დიდი ხნის ოცნება აისრულა. მას შეუძლია სურვილისამებრ ცვალოს და შეავსოს ტექსტები, მაგრამ „მთავარი მანქანა“, რომელიც ურიცხვი ტექსტის შექმნის საშუალებას იძლევა, ათასწლეულების წინ არის გამოგონილი და მას ანბანი ეწოდება.

ჭეშმარიტი თავისუფლების მოსაპოვებლად ადამიანმა უნდა გამოიაროს სიკვდილ-სიცოცხლის მარადიული გაკვეთილები. ამ არაჩვეულებრივ ცოდნას კი მხოლოდ წიგნები იძლევა.

ა ნ ა ლ ი ზ ი :

- ეს არის ცნობილი იტალიელი მეცნიერისა და ესეისტის, თანამედროვეობის ერთ-ერთი დიდი მოაზროვნის, უმბერტო ეკოს, ესე, პუბლიცისტური ტექსტი და ეხება დღევანდელი მსოფლიოს ერთ-ერთ ყველაზე აქტუალურ და მტკივნეულ საკითხს: შეცვლის თუ არა კომპიუტერი წიგნს.

- ტექსტში წამოჭრილია რამდენიმე მნიშვნელოვანი იდეა:

1. ადამიანების შიში სიახლეების მიმართ;
2. წიგნი და მისი მნიშვნელობა;
3. კომპიუტერი, როგორც კაცობრიობის უახლესი აღმოჩენა და მისი მნიშვნელობა;
4. წიგნიერების გაქრობის უსაფუძვლო შიში.

- ავტორის პოზიცია ცალსახად არის გამოკვეთილი. ის აცნობიერებს კომპიუტერის მნიშვნელოვან როლს თანამედროვე სამყაროში, თუმცა კარგად აქვს გააზრებული, რომ წიგნის სრულ ალტერნატივად ის არ შეიძლება იქცეს.

- ავტორი ცდილობს თავისი მსჯელობა წარმართოს ცნობილ ისტორიულ ფაქტებზე დაყრდნობით და, ამავე დროს, თანამედროვე საზოგადოების გამოცდილებასაც გვიზიარებს, რაც დამაჯერებელსა და ადვილად აღსაქმელს ხდის როგორც მის მსჯელობას, ისე მთლიანად ტექსტს.

- ავტორის მსჯელობა გამყარებულია არგუმენტებით. ამ თვალსაზრისით უკმარისობის გრძნობა მკითხველს არ რჩება.
- კონკრეტულ შემთხვევაში ავტორის მიზანი არის, გააბათილოს საზოგადოების შიში, რომ წიგნი, უდიდესი კულტურული ფასეულობა, ვერ შეინარჩუნებს თავის ადგილს კაცობრიობის განვითარებაში.
- შეიძლება ითქვას, რომ ავტორმა მიაღწია თავის მიზანს, ნათლად და მკაფიოდ გადმოგვცა თავისი პოზიცია, თუმცა ეს არ ნიშნავს, რომ უმბერტო ეკოს პოზიციას ყველა გაიზიარებს, შესაძლებელია საპირისპიროს მტკიცებაც.
- როგორც აღვნიშნეთ, ლოგიკური გამართულობის თვალსაზრისით, ტექსტი თანმიმდევრულია, აზრები აზრობრივად უკავშირდება ერთმანეთს, დასკვნები ადეკვატურია და გამომდინარეობს მსჯელობიდან.

რა თქმა უნდა, ეს არ არის კრიტიკული ესეს საბოლოო სახე. მას აქვს მონახაზის ფორმა, ხოლო როგორ ვაქციოთ თქვენი პირველი ვარიანტი დასრულებულ წერილობით ნაშრომად, ამას ეტაპობრივად ვისწავლით.

ანალიტიკური წერის ეტაპები

ანალიტიკური წერისას ეფექტური წერილობითი ნამუშევრის მისაღებად აუცილებელია რამდენიმე ეტაპის გავლა. თითოეული მათგანს თავისი ფუნქცია აქვს და ავტორისაგან მოითხოვს გულდასმით დამუშავებასა და სათანადო ყურადღებას. გთავაზობთ ზოგად სქემას, რომელიც წარმოდგენას შეგიქმნით წერის პროცესის თანმიმდევრობაზე:

კარგად ორგანიზებულია, მაშინაც კი, თუ სპონტანურად გეგმავს რამეს!

ახასიათებს მშვიდი, ლოგიკური მიდგომები;

ახასიათებს განსჯის უნარი. მისი აზრით, არ არსებობს საკითხი, რომელიც დაფიქრებად არ ღირდეს; იდეაზე ორიენტირებულია.

ანა სიტუაციას კრიტიკულად აკვირდება, არ ჩქარობს დასკვნების გამოტანას და წვრილმანი დეტალებიც არ რჩება ყურადღების მიღმა. რაც არ უნდა რთული იყოს მის მიერ შესასრულებელი სამუშაო, ის არ კარგავს კონტროლს, მოთმინების უნარს და ყოველთვის რაციონალურ გადაწყვეტილებებს იღებს. ანა საკმაოდ დიდ კომპანიაში საპასუხისმგებლო თანამდებობაზე მუშაობს. მას ავალა ბაზრის შესწავლა, ანალიზი და სამუშაო სტრატეგიების დასახვა რისკფაქტორების გათვალისწინებით. ანას ხშირად უხდება შეზღუდულ დროში გადაწყვეტილების მიღება, მაგრამ ამ ვითარებაშიც კი ობიექტურია და სწორად სახავს სამუშაო გეგმას. ანა უპირატესობას ანიჭებს ინდივიდუალურ მუშაობას, თუმცა მნიშვნელოვანი ძალისხმევა გასწია, რომ გუნდური მუშაობის უნარებიც გამოემუშავებინა.

მხარდამჭერი/დამაკავშირებელი

- ამყარებს ჰარმონიას ურთიერთობებში;
- აფასებს სტაბილურ ვითარებასა და ურთიერთობებს;
- რთულად იღებს გადაწყვეტილებებს; არ უყვარს ცვლილებები;
- ქმნის მეგობრების ქსელებს (მეგობრულ კავშირებს) სამუშაოს შესასრულებლად;

- კარგი მსმენელია; შემწყნარებელია განსხვავებული აზრის მიმართ; ანგარიშს უწევს სხვების გრძნობებს;
- იოლი საურთიერთო და დინჯია;
- მეგობრული და მგრძნობიარეა. ყველა უყვარს;
- ურთიერთობებზეა ორიენტირებული.

პრომოუტერი/სოციალური ურთიერთობების შემქმნელი

- შეუძლია სხვების გართობა;
- აფასებს სხვებისთვის სიამოვნების მინიჭებასა და დახმარებას;
- სავსეა იდეებით და იმპულსურად ახორციელებს მათ;
- ცდილობს, რომ ყველას ასიამოვნოს;
- კარგი მოსაუბრეა და გახსნილი; აინტერესებს სხვების აზრები; ხშირად მიმართავს ბრეინშტორმინგს;
- მოქნილია. არ უყვარს რუტინა;
- ახასიათებს ინტუიციური, შემოქმედებითი, სპონტანური, ცხადი მიდგომები;
- ოპტიმისტია. მისი აზრით, არ არსებობს უიმედო მდგომარეობა;
- დღესასწაულებზე ორიენტირებული.

კონტროლიორი/დირექტორი

- მბრძანებელი;

- აფასებს სამუშაოს შესრულებას;
- შეუძლია მნიშვნელოვანი რისკის გაწევა;
- შეუძლია სამუშაოს დელეგირება(გადანაწილება);
- მორცხვი არ არის, მაგრამ პირადი საკითხების გამოაშკარავება არ უყვარს. საუბრობს მკაცრად;
- უყვარს იქ ყოფნა, სადაც მოქმედებაა;
- იღებს პასუხისმგებლობას, ინიციატივიანია, კონკურენტუნარიანი, ახასიათებს ეფექტური მიდგომები;
- უშიშარია. არ არსებობს პრობლემა, რომლის გადაჭრაც არ შეიძლება;
- შედეგზე ორიენტირებულია.

დავალება:

თქვენ წინაშე მოცემულია, ერთი მხრივ, სამსჯელო საკითხები, რომლებიც ავითარებს ერთ მოსაზრებას, მეორე მხრივ, წარმოდგენილია მინიშვნეები, რომლებიც გამომდინარეობს ამ აზრაცებიდან და დაგეხმარებათ მსჯელობის განვითარებაში.

1. დავალება: მოცემული მინიშვნეების მიხედვით შექმენით ტექსტი, დაუკავშირეთ სამსჯელო საკითხებში მოცემულ ინფორმაციას.
2. დავალება: გააერთიანეთ ცალკეული ნაწილები და მიეცით ტექსტს ერთიანი სახე.

სამსჯელო საკითხი:

საზოგადოება ზოგჯერ თავის თავზე იღებს მისი ცალკეული წევრების პრობლემების გადაჭრას და ართმევს პიროვნებას უფლებას, იყოს პასუხისმგებელი საკუთარ ცხოვრებაზე, გადაწყვეტილებებზე, თავად

დაგეგმოს თავისი მომავალი და მიჰყვეს თავის ინიციატივებს კვალდაკვალ.

მინიშნება:

მაგალითები პირადი გამოცდილებიდან;
მაგალითები ოჯახური გარემოდან;
მაგალითები მხატვრული ლიტერატურულიდან/კინოფილმებიდან;
მაგალითები ისტორიიდან და ა. შ.

სამსჯელო საკითხი:

კაცობრიობის გამოცდილება გვასწავლის, რომ სჯობს ადამიანს „თევზის ჭერა ასწავლო, ვიდრე პირდაპირ თევზი მისცე და ერთხელ დააპურო“.

მინიშნება:

რა პიროვნული თვისებები და უნარები უყალიბდება ადამიანს, როდესაც თვითონ იღებს გადაწყვეტილებებს და თვითონ არის თავის პატრონი.

სამსჯელო საკითხი:

პაპიუს XI თავის ენციკლიკაში აცხადებს: „სოციალური ფილოსოფიის ქვაკუთხედი, პრინციპი, რომელიც უცვლელი და მარადიულია, ისაა, რომ ადამიანს არ უნდა წაართვა უფლება და არ უნდა მისცე საზოგადოებას იმის საშუალება, რომ გააკეთოს ის, რის გაკეთებაც თავად ამ ადამიანს, ანუ ინდივიდს, შეუძლია თავისი შრომისმოყვარეობისა თუ ნიჭის წყალობით.

მინიშნება:

წინააღმდეგ შემთხვევაში რა შეიძლება დაკარგოს ადამიანმა?

დავალება:

მოცემულია, ერთი მხრივ, სამსჯელო საკითხები, რომლებიც ავითარებს ერთ მოსაზრებას, მეორე მხრივ, წარმოდგენილია მინიშვნები, რომლებიც გამომდინარეობს ამ აზრადგადაწყვეტიდან და დაგეხმარებათ მსჯელობის განვითარებაში.

დავალება: მოცემული მინიშვნების მიხედვით შექმენით ტექსტი, დაუკავშირეთ სამსჯელო საკითხებში მოცემულ ინფორმაციას.

დავალება: გააერთიანეთ ცალკეული ნაწილები და მიეცით ტექსტს ერთიანი სახე.

სამსჯელო საკითხი:

მე-19 საუკუნის დასაწყისამდე მსოფლიოში მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობისა და მატერიალური კეთილდღეობის თვალსაზრისით მძიმე ვითარება იყო. ადამიანებს რთულ პირობებში უზღებოდათ ცხოვრება. მსოფლიო არ იყო უსაფრთხო ადგილი და ადამიანებს ყოველდღიურად სჭირდებოდათ ბრძოლა გადარჩენისათვის. დედამიწის მოსახლეობის უმეტესი ნაწილი ისეთივე ღარიბი იყო, როგორც ამჟამად სამხრეთის ყველაზე ღარიბ რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობა. იმხანად ადამიანების მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესების იდეა არ არსებობდა.

მინიშვნა:

მაგალითები ისტორიიდან:

მაგალითები ლიტერატურიდან/კინოფილმებიდან: და ა. შ.

სამსჯელო საკითხი:

განვითარებისა და სიღარიბის დაძლევის იდეა მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ წარმოიქმნა ეკონომიკურად დაწინაურებულ დასავლურ ქვეყნებში.

მინიშნება:

- სოციალური თანასწორობის იდეა;
- ადამიანების უფლებების დაცვის იდეის წინ წამოწევა;
- გენდერული/რასობრივი თანასწორობის იდეა;
- ღარიბი ქვეყნების დახმარების სურვილი და ა. შ.

სამსჯელო საკითხი:

დაბოლოს, შეძლებული მოსახლეობის რაოდენობა მსოფლიოს ისტორიაში ამჟამად ყველაზე მაღალია.

მინიშნება:

პოზიტიური ასპექტები;
ქველმოქმედება;
კულტურული/სოციალური პროგრამების დაფინანსება;
ქვეყნის განვითარება.

სამსჯელო საკითხი:

კაცობრიობის ეკონომიკურმა განვითარებამ პოზიტიურ ცვლილებებთან ერთად, ბევრი უარყოფითი ტენდენციაც წარმოშვა.

მინიშნება:

უარყოფითი ასპექტები;
გარემოს დაბინძურება;
ჭარბწონიანობა;
პრაგმატული, მომხმარებლური მენტალიტეტი და ა. შ.

ტექსტი შეიძლება იყოს როგორც ინფორმატიული, ისე მსჯელობის შემცველი. ინფორმატიულ ტექსტში წარმოდგენილია ესა თუ ის ინფორმაცია და აქვს თხრობითი, ნარატიული ან აღწერითი, დამარწმუნებელი ხასიათი. აქ ნაკლებად ჩანს შეფასებები, ავტორისეული დამოკიდებულება, საკითხის ანალიზი და ლოგიკური განვითარება. მსჯელობის შემცველ ტექსტში კი, ინფორმაციასთან ერთად, აუცილებელია წარმოდგენილი იყოს მსჯელობა, შეფასება, ანალიზი, საკითხის განვითარება, დასკვნა, შედარება, ანალოგები, პერსპექტივა, მოსალოდნელი შედეგები, პრობლემის გადაჭრის გზები და ა. შ. აუცილებელია ნებისმიერი ელემენტის ჩართვა, რომელიც მსჯელობის განვითარებას წარმოაჩენს.

ინფორმაციის მსჯელობის სახით წარმოდგენისათვის დაგეხმარებათ კონკრეტული ენობრივი კლიშეები. გარდა ამისა, ტექსტში შესაძლოა ჩაემატოს გარდამავალი აზრები ან წინადადებები, რომლებიც აზრებს ლოგიკურად დააკავშირებს ერთანეთს. ამავე დროს, შესაძლებელია დაუკავშიროთ ერთმანეთს მარტივი წინადადებები და მიიღოთ რთული წინადადება.

ენობრივი კლიშეები:

ფაქტის დადასტურება, პოზიტიური ვარაუდის გამოთქმა:

ამგვარად... აქედან გამომდინარე... თუმცა... მიუხედავად იმისა, რომ..., შესაბამისად... შედეგად... დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ... ამ არგუმენტების გათვალისწინებით... ზემოთქმულის მიხედვით... როგორც მოვლენები განვითარება მიგვანიშნებს... ლოგიკურად მივდივართ შემდეგ დასკვნამდე... წინასწარი დაკვირვება გვაფიქრებინებს... მოსაშზადებელი სამუშაოები შემდეგი დასკვნის გამოტანის საშუალებას იძლევა... როგორც ცნობილია... გავრცელებული ინფორმაციის მიხედვით... საყოველთაოდ ცნობილია... ეჭვგარეშეა, რომ... მიჩნეულია, რომ...

ფაქტის უარყოფა, ეჭვების გამოთქმა:

საეჭვოა, რომ... კამათი მიმდინარეობს... საკამათოა... არ არის დაზუსტებული... აღნიშნული ინფორმაცია ალოგიკურია... არაადეკვატურადაა შეგამებული საკითხი, რადგან... ვერ გავიზიარებთ, რადგან... არ არის ლოგიკური კავშირი ტექსტში მოყვანილ მოსაზრებებს შორის... სადავოა, რადგან... მოცემული ინფორმაცია წინააღმდეგობრივია, რადგან...

მაგალითი:

პირველ შემთხვევაში მოცეულია ინფორმაციული ტექსტი. თუ მას დავუმატებთ სპეციალურ მაკავშირებულ სიტყვებს, გამოთქმებს, წინადადებებსა და აზრს, ტექსტი ანალიტიკური მსჯელობის სახეს მიიღებს. თვალსაჩინოებისათვის მეორე ტექსტში ამგვარი სიტყვები და წინადადებები მუქი შრიფტით არის წარმოდგენილი.

ინფორმაციული ტექსტი:

არსებობენ თუ არა კონფლიქტური ადამიანები? რაში ეხმარება ადამიანს კონფლიქტი და როდის უნდა ჩაერიოს კონფლიქტში მესამე პირი?

კონფლიქტი არის ინტერესთა და პოზიციათა დაპირისპირება. კონფლიქტი მიმდინარეობს ცნობიერად ან არაცნობიერად ურთიერთობების სხვადასხვა დონეზე. კონფლიქტი ყველა ჩვენგანის თანამდევია. ყველაზე უკონფლიქტო ადამიანიც კი, შესაძლოა, აღმოჩნდეს დაპირისპირების მონაწილე. ადამიანმა უნდა შეძლოს კონფლიქტურ სიტუაციებთან გამკლავება, ემოციების კონტროლი და კონფლიქტების მართვა. კონფლიქტი ყოველთვის არ ნიშნავს ნეგატიურს და, შესაძლოა, მას დადებითი შედეგიც ჰქონდეს. ადამიანი ძლიერდება, იძენს გამოცდილებას და მზად არის, გაუმკლავდეს შემდგომ წინააღმდეგობებს.

მსჯელობითი ტექსტი:

პირველ რიგში, კარგად უნდა გავიაზროთ პრობლემა და ვუპასუხოთ შემდეგ შეკითხვებს: არსებობენ თუ არა კონფლიქტური ადამიანები? რაში ეხმარება ადამიანს კონფლიქტი და როდის უნდა ჩაერიოს კონფლიქტში მესამე პირი? ეს არის საკითხი, რომელიც დღეს ძალიან აქტუალურია. უნდა განვსაზღვროთ, თუ რა იგულისხმება ცნებაში კონფლიქტი.

ტრადიციული განმარტების თანახმად, კონფლიქტი არის ინტერესთა და პოზიციათა დაპირისპირება, რომელიც მიმდინარეობს ცნობიერად ან არაცნობიერად ურთიერთობების სხვადასხვა დონეზე. კონფლიქტი ყველა ჩვენგანის თანამდევია, რადგან ყველაზე უკონფლიქტო ადამიანიც კი, შესაძლოა, აღმოჩნდეს დაპირისპირების მონაწილე. აქედან გამომდინარე, ადამიანმა უნდა შეძლოს კონფლიქტურ სიტუაციებთან გამკლავება, ემოციების კონტროლი და კონფლიქტების მართვა. გარდა ამისა, შეიძლება ითქვას, რომ კონფლიქტი ყოველთვის არ ნიშნავს ნეგატიურს და, შესაძლოა, მას დადებითი შედეგიც ჰქონდეს. რაში გამოიხატება ეს? ადამიანი ძლიერდება, იძენს გამოცდილებას და მზად არის, გაუმკლავდეს შემდგომ წინააღმდეგობებს. შეიძლება დავასკვნათ, რომ ადამიანისათვის ნებისმიერი პოზიტიური თუ ნეგატიური გამოცდილება მისი ბიოგრაფიის განუყრელი ნაწილია, ამდენად, ჩვენზეა დამოკიდებული, თუ როგორ გამოვიყენებთ მიღებულ გაკვეთილებს მომავალში.

შეადარეთ ზემოთ მოყვანილი ერთი და იმავე შინაარსის ორი ტექსტი და იპოვეთ განსხვავებები. პირველ შემთხვევაში ტექსტს აქვს თხრობითი, ნარატიული სახე და უბრალოდ გვაწვდის ინფორმაციას, მეორე შემთხვევაში კი წარმოდგენილია მსჯელობა, პრობლემის ანალიზი.

დავალება:

დახვეწეთ მოცემული ტექსტი. საჭიროების შემთხვევაში ჩაამატეთ გარდამავალი ფრაზები, აზრაცები, მოკლე შესავალი, დასკვნა. გადააბით წინადადებები დამხმარე ენობრივი საშუალებებით. ტექსტი დაასათაურეთ.

ადამიანები და ადამიანთა ჯგუფები განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან ენით, კულტურითა და რელიგიით. ადამიანები განსხვავდებიან ფიზიკურად (სხეულებრივად). ფიზიკურად (სხეულებრივად) ორი ერთმანეთის სავესებით მსგავსი ადამიანი არ არსებობს და არც შეიძლება იყოს. ადამიანის ფიზიკურ ტიპს, მის ცვლილებებს, ან, როგორც მას უწოდებენ, ფიზიკური ტიპის ვარიაციებს, სწავლობს მეცნიერება ანთროპოლოგია. ადამიანთა განსხვავებულ ფიზიკურ ტიპებს რასები ეწოდება.

ადამიანთა რასები არის ხალხთა ისტორიულად ჩამოყალიბებული ჯგუფები. ეს ჯგუფები ერთმანეთთან დაკავშირებული არიან წარმომავლობით. ეს გამოიხატება მემკვიდრეობითი და ფიზიოლოგიური ნიშნებით. ყველა ძირითადი მორფოლოგიური, ფიზიოლოგიური და ფსიქოლოგიური მახასიათებლებით ადამიანთა რასებს შორის მსგავსება დიდია, განსხვავება კი გამოხატულია შედარებით მცირე ნიშნებით. ნებისმიერი რასის ქორწინების შედეგად იბადება სრულიად სიცოცხლისუნარიანი და ნაყოფიერი შთამომავლობა. ანთროპოლოგიის, პრიმატოლოგიისა და პალეონტოლოგიის მონაცემები ადასტურებს, რომ ადამიანთა ყველა რასა მომდინარეობს ერთი ან რამდენიმე ახლოს მდგომი ნამარხი ჰომინიდიდან.

ნეგროიდებისთვის დამახასიათებელია ხუჭუჭი შავი თმა, თაფლისფერი თვალები, სუსტად ან საშუალოდ განვითარებული მესამეული თმის საფარი, ზომიერად გამოწეული ღაწვის ძვალი. ნეგროიდებს აქვთ ძალიან მუქი კანი. სახე აქვთ ვიწრო და დაბალი. ნეგროიდული ტიპი გამოირჩევა საკმაოდ განიერი ცხვირით, ზოგჯერ სიგანე სიმაღლის ტოლია. თვალები აქვთ ფართოდ გახსნილი, განლაგებული ჰორიზონტალურად, როგორც ევროპელებს.

ევროპეიდები გამოირჩევიან სხვადასხვა შეფერილობის ტალღოვანი და სწორი რბილი თმებით. აქვთ ღია ან შავგვრემანი კანი. ევროპეიდებს მესამეული თმის საფარი ძლიერ განვითარებული აქვთ, კერძოდ, მამაკაცებში – წვერი. დამახასიათებელია ღაწვის ძვლის სუსტად ან საშუალოდ გამოწევა, ყბაც უმნიშვნელოდაა წინ წამოწეული.

ზოგიერთი ანთროპოლოგი ამ ორ რასას ერთ – ურალოლაპონოიდურ – რასაში აერთიანებს, რომლის თავისებურებანი უფრო იშვიათი ფორმებით გამოხატულია უდმურტებში, მარიელებში, მორდოველთა ზოგიერთ ჯგუფში. ზოგიერთი მკვლევრის აზრით, ურალური რასის

ფორმირებაში მონაწილეობა მიიღო ძველი მონგოლოიდური რასის დეპიგმენტირებულმა პოპულაციამ.

მონგოლოიდებისათვის დამახასიათებელია სწორი, ხშირად უხეში მუქი თმა და მესამეული თმის საფარის სუსტად განვითარება, კანის მოყვითალო შეფერილობა, თაფლისფერი თვალები, შემჭიდროებული სახე ძლიერად გამოწეული ღაწვის ძვლებით, დაბალი და საშუალო სიგანის ცხვირი.

ევროპის მოსახლეობა, საამების გამოკლებით, მთლიანად მიეკუთვნება ევროპეიდულ რასას. ევროპის მოსახლეობის 17% მიეკუთვნება ჩრდილო ევოპეიდულს, 32% – სამხრეთულს და ნახევარზე ოდნავ მეტი – გარდამავალ და შავევროპულ ფორმებს.

დავალება:

დახვეწეთ მოცემული ტექსტი. საჭიროების შემთხვევაში ჩაამატეთ გარდამავალი ფრაზები, აზრები, მოკლე შესავალი, დასკვნა. გადააბით წინადადებები დამხმარე ენობრივი საშუალებებით. ტექსტი დაასათაურეთ.

ჯერ კიდევ თხუთმეტიოდე წლის წინ ახალგაზრდა ქალის დახასიათებისას გაბატონებული წარმოდგენა ასეთი იყო: ოჯახური კავშირი, დამოკიდებულება მეუღლეზე, შვილებზე ზრუნვა, სახლის მოვლა. კოლექტიური ცნობიერებისათვის ჩვეული იყო ოცნების მამაკაცის ლოდინში მყოფი ახალგაზრდა ქალის ხატი.

სამსახურებრივი თუ საზოგადოებრივი აქტივობა მეორად დატვირთვას ატარებდა. დიასახლისის მოვალეობები პირველადი მნიშვნელობისა იყო. გამონაკლისს წარმოადგენდა დამოუკიდებელი, აქტიური ქალი, ლიდერის თვისებებით.

თხუთმეტი წლის განმავლობაში ამ პორტრეტმა მნიშვნელოვანი სახეცვლილება განიცადა. ჩამოყალიბდა ახალგაზრდა ქალის სრულიად განსხვავებული სოციალური როლი. ამ როლში წამყვანი მნიშვნელობა

ფინანსურ დამოუკიდებლობას ენიჭება. სამსახურებრივი მდგომარეობა და შემოსავალი მისი ფასეულობების ქვაკუთხედი და ამ უკანასკნელთან მჭიდროდაა დაკავშირებული ყოველდღიური დამაბული საქმიანობა. რა გახდა ამის მიზეზი? უმუშევრობამ და შემოსავლის დაკარგვამ მამაკაცის თვითშეფასებასა და რეპუტაციას მძიმე დარტყმა მიაყენა. ამან ქალს საშუალება მისცა, ოჯახზე პასუხისმგებლობა და ლიდერის როლი ეტვირთა. ქალისათვის ადაპტაციის განსხვავებული მანერაა დამახასიათებელი და საქმიანობის მკვეთრად შეცვლილ პირობებში მან უფრო იოლად შეძლო საკუთარი ადგილის პოვნა. მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ისეთი ტიპის სამუშაო ადგილების შექმნამ, რომლებიც ადრე არ არსებობდა, ოფისის მენეჯერი, ბანკის ან სადაზღვეო კომპანიის ოპერატორი, ცხელი ხაზის თანამშრომელი, თარჯიმანი და სხვა. ქალისთვის ამგვარი დასაქმება უფრო მისაღები გახდა. მუშაობის პროცესში ქალები შესაბამის უნარ-ჩვევებს იძენდნენ, უცხო ენას ეუფლებოდნენ, სწავლას აგრძელებდნენ და ახალ პროფესიებს იძენდნენ. მრავალმა მათგანმა წარმატებული კარიერა შეიქმნა. დიდ კომპანიებში ახალგაზრდა ქალების კარიერის მრავალი მაგალითი შეგვიძლია მოვიყვანოთ. მომხდარ გარდაქმნას და ახალი სოციალური როლის ჩამოყალიბებას მრავალი მიზეზი ჰქონდა. რადიკალურად შეიცვალა ქალის ადგილი სოციალურ სტრუქტურებში.

დავალება:

დახვეწეთ მოცემული ტექსტი. საჭიროების შემთხვევაში ჩაამატეთ გარდამავალი ფრაზები, აზრები, მოკლე შესავალი, დასკვნა. გადააბით წინადადებები დამხმარე ენობრივი საშუალებებით. ტექსტი დაასათაურეთ.

ონლაინ სასურსათო მაღაზიას, როგორც საოჯახო შესყიდვების ახალ შესაძლებლობას, თანამედროვე საქმიანი ადამიანებისა და მოვაჭრეებისათვისაც ბევრი უპირატესობა აქვს. მომხმარებლისათვის ონლაინ

მაღაზია ყიდვის ადგილი და მოსახერხებელი საშუალებაა. შესაძლებელია პროდუქტის იოლად მოძებნა, სხვადასხვა მომწოდებლის პროდუქტის შედარება, პროდუქტის სახლში მიღება. შეიძლება, დაზოგოთ დრო და ენერგია. საცალო მოვაჭრეებისათვის გაყიდვის ეს სახე მომხმარებლის მოპოვების და ფართო ასორტიმენტის შეთავაზების ახალი და მოხერხებული საშუალებაა. მიუხედავად ბაზარზე შესვლის სირთულისა, სულ უფრო მეტი მოვაჭრე მიმართავს ამ ფორმას.

დავალება:

პროფ. ვარენ ბენისმა 1951 წელს თავის კვლევაში წარმოადგინა თანამედროვე მმართველის ექვსი თვისება. წარმოგიდგენთ ამ თვისებების ჩამონათვალს და ვრცელ ინფორმაციას თითოეული მათგანის შესახებ. აქციეთ მოცვანილი ინფორმაცია მსჯელობით ტექსტად თქვენთვის ნაცნობი ენობრივი კლიშეების მეშვეობით:

1. წესიერება;
2. ერთგულება;
3. კეთილშობილება;
4. ჰუმანურობა;
5. ღიაობა;
6. შემოქმედებითობა.

წესიერება:

წესიერება იმას ნიშნავს, რომ ადამიანის ნათქვამი და ქმედებები ერთმანეთს შეესაბამება. ეს გულისხმობს ღირებულებების ერთგულებას, მაშინაც კი, როცა ალტერნატიული გზა უფრო იოლია ან სარგებლის მომტანი.

ამ თვისების მქონე ხელმძღვანელი მაღიან საიმედოა და მისი ერთგულება ღირებულებების მიმართ დასაფასებელია. ისინი ხდებიან მიზანმიმართული ობიექტები ხალხისათვის.

ერთგულება:

ერთგულება გულისხმობს იმას, რომ პიროვნება მზად არის, განუსაზღვრელი დრო და ენერგია დაუთმოს სამუშაოს შესრულებას, უფრო ზუსტად, მთელი თავისი დრო სამსახურს მოახმაროს.

ხელმძღვანელი თანამდებობის პირისათვის სამსახურებრივ საკითხებთან დაკავშირებით ცნება, „თუკი ამის დრო გაქვთ,“ არ არსებობს. მან მთელი თავისი არსება უნდა მიუძღვნას სამუშაოს, წარმატების მოპოვებას და სხვებსაც მისცეს მაგალითი.

კეთილშობილება:

კეთილშობილი პიროვნება ამჟღავნებს ნდობას იქ, სადაც ეს საჭიროა. კეთილშობილება ნიშნავს იმას, რომ პიროვნება სულგრძელია დამარცხების შემთხვევაშიც კი და იმათაც, ვინც დამარცხებულია, აძლევს ღირსების შენარჩუნების საშუალებას.

კეთილშობილება ხელმძღვანელობაში გულისხმობს წარმატების დროს ადამიანების პატივისცემას, ხოლო წარუმატებლობის შემთხვევაში – პასუხისმგებლობის გაზიარებას.

ჰუმანურობა:

ჰუმანურობა ქედმაღლობისა და ნარცისიზმის საწინააღმდეგო ცნებაა. ეს იმის გაცნობიერებაა, რომ არსობრივად თქვენ სხვაზე უპირატესი არა ხართ და, შესაბამისად, სხვებიც არ არიან თქვენზე უარესები. ეს არ ნიშნავს, რომ თავი უნდა დაიმციროთ ან გადამეტებულად შეაფასოთ.

ჰუმანური ხელმძღვანელები არ ამცირებენ საკუთარ შესაძლებლობებს არც ტყუილით და არაზუსტი შეფასებით და არც საკუთარი თავის უპატივცემულობით. ისინი ყველა ადამიანს მიიჩნევენ თანასწორად და აცნობიერებენ, რომ თანამდებობა არ განაპირობებს მათ ღირსებას.

ღიაობა:

ღიაობა ნიშნავს იმას, რომ პიროვნება მზად არის, მოისმინოს სხვისი მოსაზრებები, იმის მიუხედავად, რომ ისინი განსხვავდება მისი შეხედულებისაგან.

ღია მმართველები უსმენენ თავიანთ ხელქვეითებს და არ აჩერებენ მათ დროზე ადრე, რაც, სულ მცირე, გამოხატავს მოსაუბრის მიმართ პატივისცემას და ხელს უწყობს ნდობის გაჩენას. ღია ხელმძღვანელები სხვების მოსაზრებებს განიხილავენ, როგორც პოტენციურად საკუთარ იდეებზე უკეთესს. ალტერნატივას კი მოიაზრებენ, როგორც უმნიშვნელოვანეს შესაძლებლობას.

შემოქმედებითობა

შემოქმედებითობა ნიშნავს განსხვავებულად აზროვნების უნარს, შესაძლებლობას, რომ გახვიდე შემოსაზღვრული ფარგლების გარეთ და მიიღო ამა თუ იმ მოვლენასა და ფაქტთან დაკავშირებული განსხვავებული თვალსაზრისი. შემოქმედებითი ადამიანები ხედავენ ახალ მომავალს, პერსპექტივებს და მიუძღვებიან სხვებს ამ მომავლისაკენ. შემოქმედებითობა საშუალებას აძლევს ადამიანებს, დაინახონ მოვლენები განსხვავებულ კრილში, მიიღონ გამოწვევები და, ამავე დროს, სხვებსაც გაუღვივონ მოტივაცია, აიყოლიონ და ჩართონ კონკრეტულ განსხვავებულ აქტივობებში.

კონკრეტული და განზოგადებული ინფორმაცია

თქვენ ხელთ არსებული მასალა ძირითადად რამდენიმე ტიპისაა:

- შეიცავს კონკრეტულ ამბებს, ფაქტებს, მოვლენებს, ისტორიებს, სიტუაციის აღწერას და ა. შ.;
- შეიცავს ზოგად ინფორმაციას ან ვინმეს მოსაზრებას, ვარაუდს (კონკრეტული ფაქტების, ამბების და ა. შ. გარეშე);
- ან ორივეს ერთად.

რას ნიშნავს კონკრეტული და განზოგადებული ინფორმაცია და რით განსხვავდება ისინი?

ანალიტიკური/კრიტიკული წერის პროცესში ორივე ტიპის ინფორმაცია თანაბრად მნიშვნელოვანია. უფრო მეტიც, ხშირად ხდება საჭირო კონკრეტული ინფორმაციის განზოგადება ან, პირიქით, განზოგადებული ინფორმაციის დავიწროვება და კონკრეტული ფაქტებით გამყარება.

განზოგადებული ინფორმაციის კონკრეტული ფაქტებით განმტკიცება და დასაბუთება შედარებით იოლი ამოცანაა. ამისთვის საჭიროა თქვენთვის საინტერესო პრობლემის შესახებ კონკრეტული ინფორმაციის მოძიება. ეს შეიძლება იყოს სტატისტიკური მონაცემები, საზოგადოებრივი, სოციალური, ისტორიული და. ა. შ. ფაქტები, კონკრეტული ისტორიები, თუნდაც თქვენი პირადი ცხოვრებიდან, პერსონალური გამოცდილება, ამა თუ იმ სიტუაციის აღწერა და ა. შ.

გაცილებით რთულია ინფორმაციის განზოგადება. რით უნდა ვიხელმძღვანელოთ ამ შემთხვევაში?

უპირველეს ყოვლისა, ეს პროცესი გულისხმობს თქვენ ხელთ არსებული კონკრეტული მონაცემების მიხედვით კონკრეტული ფაქტების მოყვანის გარეშე ერთგვარი ზოგადი დასკვნის გაკეთებას. თუმცა, არ

უნდა დაგვაფიქვდეს, რომ ეს არის არა საკუთარი სუბიექტური ვარაუდის (ობიექტური მსჯელობის გარეშე) წარმოჩენა, არამედ არსებულზე დამყარებული ზოგადი დებულების/დებულებების კონსტანტაცია, გამოთქმა.

მაგალითი:

კონკრეტული ინფორმაცია:

ცნობილია, რომ ქალები თავიანთი ფინანსების დიდ ნაწილს ხარჯავენ ლამაზ სამოსში, პარფიუმერიასა და სილამაზის ცენტრებში.

განზოგადებული ინფორმაცია:

ქალები ყოველთვის ზრუნავენ გარეგნულ ეფექტებზე და ამისთვის არ იშურებენ ფინანსურ დანახარჯებს.

რჩევები:

- კონკრეტული ფაქტიდან უნდა გამოვიყვანოთ 'ზოგადი ფართო დებულება, მტკიცება, დასკვნა.
- გააქტობრივად, ეს არის ერთგვარი აზრობრივი ციოიოკლა, რომელიც ავტორის მიერ არის ჩაშაყალიბებული.
- ზოგადი დებულება უნდა გადმოვცეთ ცტაყაბიოი წინადადების მეშეოიბით.
- იწაათად. მიზნიდან და ტექსტის ჟანრიდან გაშაყლინარე. შესაძლებელია ერთგვარი რიტორიკული კითხვის დასმითაც ჩაშაყალიბოთ თქვენი სათქმელი: ხომ არ მოუთითებს ეს იმაზე, რომ.... იწებ ეს იმის ნიშანია, რომ... მოცემული ინფორმაციის საფუძელზე ხომ არ შეიძლება დავასკვნათ, რომ...
- თუმცა, როგორც ყოველთვის, აქაც თავი უნდა ავარიდოთ კატეგორიულობასა და მენტორულ ტონს.

მაგალითი:

კონკრეტული ინფორმაცია:

ქობულეთის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ფიჭვნარში, შესწავლილია სამარხები, რომლებიც ეთნიკური თვალსაზრისით არ მიეკუთვნება ადგილობრივ, კოლხურ გარემოს. აქ ბერძნულ სამარხთა რაოდენობა იმდენად თვალშისაცემია, რომ არავინ უარყოფს ბერძნული დასახლების არსებობას. ფიჭვნარი სამაროვანი იმითაც არის მნიშვნელოვანი, რომ ბერძნულის გვერდით გვხვდება ადგილობრივი, კოლხური სამარხებიც.

ზემოთ მოყვანილ აბზაცში მოცემულია კონკრეტულ ფაქტებზე დამყარებული ინფორმაცია. საჭიროებისამებრ და მიზნის შესაბამისად, შესაძლებელია, ეს ინფორმაცია წარმოვადგინოთ განზოგადებული სახით, ფაქტობრივად, ემპირიული დასკვნის გამოყვანის მეშვეობით.

განზოგადებული ინფორმაცია:

საქართველო ოდითგანვე პოლიეთნიკური, ანუ მრავალეროვანი, სახელმწიფო იყო და ერები ჰარმონიულად თანაცხოვრობდნენ. ამას მოწმობს საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი სამარხებიც, რომლებშიც გვერდიგვერდ განისვენებენ სხვადასხვა ერის მიცვალებულები.

დავალება:

განსაზღვრეთ, რომელია ზოგადი და რომელი კონკრეტული ინფორმაცია და დაასაბუთეთ, რატომ:

1. აღმოსავლეთის ზევრ ქვეყანაში ქალებს დღემდე არა აქვთ უფლება, იარონ ჩადრის გარეშე, დაიკავონ მნიშვნელოვანი თანამდებობა, თავიანთი სურვილით შექმნან ოჯახი ან განქორწინდნენ.

2. სექსობრივი ნიშნით ადამიანის ნებისმიერი სახის დისკრიმინაცია მისი უფლებების შელახვას იწვევს, რადგან ადამიანი ვერ ახერხებს თავისი სურვილებისა და შესაძლებლობების სრულად რეალიზაციას.

დავალება:

რომელი განზოგადებული ინფორმაცია მიესადაგება უფრო მეტად წარმოდგენილ კონკრეტულ ინფორმაციას:

გერმანიაში ნაცისტები რომ კომუნისტებს მიადგნენ, ხმა არ ამომიღია, რადგან კომუნისტი არ ვყოფილვარ. ებრაელებს მიადგნენ და ხმა არ ამომიღია, რადგან ებრაელი არ ვყოფილვარ. პროფკავშირებს მიადგნენ და ხმა არ ამომიღია, რადგან პროფკავშირელი არ ვყოფილვარ. კათოლიკეებზე გადავიდნენ და ხმა არ ამომიღია. შემდეგ მე მომადგნენ... და აღარავინ იყო დარჩენილი, რომ ხმა ამომეღო.

(მარტინ ნიიმიოლერი, პასტორი, გერმანიის ევანგელურ-ლუთერანული ეკლესია)

დებულებები:

1. ყველა ადამიანმა უნდა აიმაღლოს ხმა კომუნისტების, ებრაელების, კათოლიკეებისა და პროფკავშირების დასაცავად.

2. ყველა ადამიანს აქვს სიცოცხლის, თავისუფლებისა და პირადი ხელშეუხებლობის უფლება. ყველა ადამიანი იზადება თავისუფალი და თავისი ღირსებითა და უფლებებით თანასწორი. ადამიანებს მომადლებული აქვთ გონება და სინდისი და ისინი ერთმანეთს ძმობის სულისკვეთებით უნდა ეპყრობოდნენ.

3. ადამიანის მოქალაქეობრივი და ზნეობრივი მოვალეობაა, თვალი არ დახუჭოს გარშემო არსებულ უსამართლობაზე, აიმაღლოს ხმა სხვათა დისკრიმინაციის წინააღმდეგ.

4. ადამიანის ყველა უფლება და თავისუფლება მინიჭებული უნდა ჰქონდეს ყველა ადამიანს, რასის, კანის ფერის, სქესის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური თუ სხვა მრწამსის, ეროვნული თუ სხვა სოციალური წარმომავლობის, ქონებრივი, წოდებრივი თუ სხვა მდგომარეობის მიუხედავად.

დავალება:

რომელი განზოგადებული ინფორმაცია მიესადაგება უფრო მეტად წარმოდგენილ კონკრეტულ ინფორმაციას:

გაბრიელ გარსია მარკესი, ბოლო სიტყვა

თუ ღმერთი ერთი წამით მაინც დაივიწყებდა, რომ მე ვარ ნაკუწებისაგან შეკერილი პატარა თოჯინა და მაჩუქებდა სიცოცხლის ერთ ციცქნა ნაგლეხს, ალბათ, ვიტყოდი იმას, რასაც ვფიქრობ, მაგრამ უეჭველად გავიფიქრებდი იმას, რასაც ვამბობ... დავაფასებდი ყველაფერს არა ღირებულების, არამედ იმის მიხედვით, თუ რა მნიშვნელობა აქვს მას... ვიძინებდი ცოტას, ვიოცნებებდი მეტს, მესმის, რომ თითოეულ წუთს, როდესაც თვალებს ვხუჭავთ, ვკარგავთ სინათლის სამოც წამს. ვივლიდი მაშინ, როდესაც ყველა გაჩერებული იქნებოდა, გავიღვიძებდი მაშინ, როდესაც ყველას ეძინებოდა, მოვუსმენდი, როდესაც სხვები ისაუბრებდნენ და რა გულიანად შევექცეოდი შოკოლადის ნაყინს!!! თუ ღმერთი მაჩუქებდა სიცოცხლის ნაკუწს, ჩავიცვამდი შილიფად, გულადმა დავწვებოდი მზეზე და გავაშიშვლებდი არა მარტო ჩემს სხეულს, არამედ ჩემს სულსაც... ღმერთო, თუ გული მექნებოდა, მთელ ჩემს სიძულვილს

სიტყვებით გადავიტანდი ყინულზე და დაველოდებოდი მზის ამოსვლას, ვან გოგის ოცნებებით ვარსკვლავებს დავახატავდი ბენედეტის ლექსს და სერატის სიმღერას სერენადად მივუძღვნიდი მთვარეს... ჩემი ცრემლებით მოვრწყავდი ვარდებს, რათა მეგრძნო მათი ეკლების ტკივილი და ვარდის ფურცლების სისხლიანი კოცნა..

ღმერთო ჩემო, მე რომ სულ მოკლე სიცოცხლე მქონოდა...არ გავიყვანდი არც ერთ დღეს ისე, რომ ხალხისთვის არ მეთქვა, რომ მე ის მიყვარს, დავარწმუნებდი ყოველ ქალსა თუ კაცს, რომ თითოეული მათგანი ჩემთვის განსაკუთრებულია და ვიცხოვრებდი სიყვარულზე შეყვარებულნი...

ადამიანებს დავუმტკიცებდი, თუ რაოდენ ცდებიან, ფიქრობენ რა, რომ შეყვარება აღარ ძალუბთ, როცა ბერდებიან. მათ არ იციან, რომ სწორედ მაშინ ბერდებიან, როცა კარგავენ შეყვარების უნარს... პატარა ბავშვს ვაჩუქებდი ფრთებს, მაგრამ მას მხოლოდ ფრენის სწავლის ფრთებს მივცემდი. მოხუცებს დავანახებდი, რომ სიკვდილი სიბერესთან ერთად კი არა, დავიწყებასთან ერთად მოდის. რამდენი რამ ვისწავლე თვევგან, ხალხო... დავინახე ის, რომ ყველას უნდა მთის მწვერვალზე ცხოვრება და არ იციან, რომ ჭეშმარიტი ბედნიერება სწორედ იმაშია, თუ როგორ ადიხარ ციკაბო ფერდობზე. ვისწავლე ისიც, რომ როდესაც ახალშობილი თავისი პაწაწინა თითებით სულ პირველად ეჭიდება მამის ხელს, ეს სამუდამოა და აღარასდროს გაუშვებს მას.

ვისწავლე, რომ ადამიანს აქვს უფლება უყუროს მეორეს ზემოდან ქვემოთ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც მას წამოდგომაში ეხმარება. რამდენი რამის სწავლება შეიძლება თქვენგან, მაგრამ სინამდვილეში ბევრი აღარ გამომადგება, რადგან როდესაც მე ამ კილობანში მომათავსებენ, სამწუხაროდ, მე უკვე მომაკვდავი ვიქნები...

რომ ვიცოდე, რომ დღეს უკანასკნელად გხედავ მძინერეს, მაგრად ჩაგიკრავდი გულში და შევეცდებოდი უფალს, რომ შენი სულის დამცველად მოვევლინე. რომ ვიცოდე, რომ უკანასკნელად გხედავ, როგორ გადიხარ სახლიდან, მოგეხვეოდი, გაკოცებდი და მოგაბრუნებდი, რომ კიდევ ერთხელ მეკოცნა. რომ ვიცოდე, რომ უკანასკნელად მესმის შენი ხმა, ფირზე ჩავიწერდი თითოეულ შენს სიტყვას, რათა დაუსრულებლად შემეძლოს მისი მოსმენა. რომ ვიცოდე, რომ ეს ჩვენი

უკანასკნელი წუთებია, გეტყვოდი "მიყვარხარ," თითქოს არ ვიყო დარწმუნებული, რომ შენ ეს უკვე იცი...

ყოველ გათენებასთან ერთად ცხოვრება ახალ-ახალ საშუალებას გვაძლევს, რომ ლამაზად ვაკეთოთ ჩვენი საქმე, მაგრამ თუ ახლა მე ვცდები და დღეს მეტი არაფერი დაგრჩენია, მინდა გითხრა, თუ რა ძლიერ მიყვარხარ და არასდროს დაგივიწყებ...

ხვალინდელი დღე არავის აქვს გარანტირებული - ახალგაზრდას თუ მოხუცს. შეიძლება დღეს უკანასკნელად ხედავ მათ, ვინც გიყვარს, ამიტომ ნუღარ დაელოდები მეტს, იცხოვრე დღევანდელი დღით, რამეთუ არ იცი, ხვალინდელი დღე იქნება თუ არა, და მერე ნამდვილად დაგწყდება გული, რომ ვერ გამოიხატე დრო ღიმილისათვის, მოფერებისათვის, კოცნისათვის და რომ დაკავებულობის გამო ვერ შეასრულე შენი საყვარელი ადამიანის უკანასკნელი სურვილი.

გვერდიდან არ მოიშორო ისინი, ვინც გიყვარს, ჩუმად ჩასჩურჩულე, თუ რაოდენ გჭირდებიან ისინი, გიყვარდეს და ფაქიზად მოეპყარი მათ, დროს ნუ დაიშურებ, რომ უთხრა: „ვწუხვარ“, „მაპატიე“, „გეთაყვა“, „გმადლობთ“ და ყველა ის სასიყვარულო სიტყვა, რომლებიც იცით.

შენ არავინ გაგიხსენებს შენი ფარული ფიქრების გამო, შესთხოვე უფალს, რომ მოგცეს ძალა და სიბრძნე მათ გამოსათხოვებლად. უჩვენე შენს მეგობრებს, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია თითოეული მათგანი შენთვის.

დებულებები:

1. პიროვნების ზნეობრივი ვალია, დაეხმაროს წაქცეულ ადამიანს, წამოაყენოს იგი, ხელი გაუწოდოს გაჭირვებულს, დაეხმაროს მას.

2. ყველა ადამიანი ღვთის შექმნილია, ყველა ადამიანი თანასწორია, ყველა ადამიანს აქვს ბედნიერების უფლება.

3. არც ერთ ადამიანს არა აქვს უფლება, ფეხქვეშ გათელოს სხვისი ღირსება და აგრძნობინოს, რომ მასზე აღმატებულია.

4. თავმდაბლობა ადამიანის უდიდესი ღირსებაა, თუმცა ამ თვისებით ყველა არ არის დაჯილდოებული.

5. ადამიანმა ისე უნდა იცხოვროს, რომ იყოს ბედნიერი და, ამავე დროს, სხვებსაც მიანიჭოს ბედნიერების განცდა.

დავალება:

დააკონკრეტეთ განზოგადებული ინფორმაცია:

1. ყოფითი კულტურის თავისებურება კარგად წარმოჩნდება იმ ფენომენებში, რომლებიც მეტ-ნაკლები რეგულარობით ვლინდება და, ფაქტობრივად, აშენებს ამ კულტურას. ქართველი ადამიანის ყოფაში მნიშვნელოვანი დრო და ადგილი უჭირავს სუფრას, როგორც ეროვნული ყოფიერების აუცილებელ შემადგენელ ნაწილს.

2. ქართულ საზოგადოებაში უკანასკნელ ხანებში დამკვიდრდა ტენდენცია, რომ მშობლებმა მეტი მონაწილეობა უნდა მიიღონ შვილების განათლების საქმეში.

3. ჯანსაღი ცხოვრების წესი აუცილებელია ხანგრძლივი, სრულფასოვანი და ჯანმრთელი ცხოვრებისათვის.

დავალება:

განაზოგადეთ კონკრეტული ინფორმაცია:

1. მოზარდი თაობა დღესდღეობით დიდ დროს ატარებს კომპიუტერთან, ტელევიზორთან, გასართობ ცენტრებსა და დისკოტეკებზე და

სულ უფრო ნაკლებ დროს უთმობს კითხვას, რაც, გარკვეულწილად, აისახება ახალგაზრდების აკადემიურ წარმატებაზე.

2. საზოგადოების ნაწილი, როგორც ქალები, ისე მამაკაცები, სისტემატურად ყიდულობს იმ ტანსაცმელს, აქსესუარებს, პარფიუმერიას, რომლებსაც მოდების ცნობილ ჟურნალებში და სპეციალურ არხებზე ხედავენ.

3. როგორც V-VI, ასევე XI-XIII საუკუნეებში საქართველოს ქალაქები გაცხოველებულ ვაჭრობას ეწეოდნენ მახლობელი აღმოსავლეთის ქვეყნებთან. მარკო პოლო საგანგებოდ აღნიშნავს, რომ საქართველოში აბრეშუმის ძაფისაგან ძვირფასი ოქროქსოვილი მზადდებოდა. XVII-XVIII საუკუნეებში აბრეშუმით ვაჭრობის დიდ პოტენციალზე მიუთითებდნენ არქანჯელო ლამბერტი, გიულდენშტედტი, ეისონელი და სხვები.

დავალება:

გამოიყვანეთ ცნება შემდეგი დებულებიდან:

პაციფიზმი (ლათ. *pacificus* — მშვიდობისმყოფელი, სიტყვებისგან *pax* — მშვიდობა და *facio* — ვაკეთებ), არის ომისსაწინააღმდეგო მოძრაობა, რომელიც გმობს ყოველგვარ ძალადობას. ამ მოძრაობის მთავარი პრინციპია სამშვიდობო მოლაპარაკებისა და მანიფესტაციების გზით ომის აღკვეთა.

აქედან გამომდინარე, პაციფისტი არის

კონფორმისტი არის ადამიანი, რომელიც ეგუება და პასიურად, ყოველგვარი შინაგანი პროტესტის გარეშე იღებს საზოგადოებაში

გამეფებულ წესებსა და სტერეოტიპებს. ამისგან განსხვავებით, ნონკომფორმისტი არის ადამიანი, რომელიც -----

რადიკალი არის ადამიანი, რომელიც უკიდურეს, გადამწყვეტ ღონისძიებათა მომხრეა. შესაბამისად, რადიკალიზმი არის -----

უტილიტარიზმი არის ადამიანის მისწრაფება იმისაკენ, რომ ყველაფერში ნახოს საგებლობა, გამორჩენა. აქედან გამომდინარე, უტილიტარისტი არის -----

უტოპისტი არის მეოცნებე, ფანტაზიორი ადამიანი, რომლის ოცნებების საგანი განუხორციელებელი და არარეალურია. ამდენად, უტოპია არის

პრობლემის ანალიზი

თქვენი ნაშრომი შესაძლებელია იყოს რაიმე პროცესის (საზოგადოებრივი, ისტორიული, კულტურული, პოლიტიკური, ეკონომიკური და ა. შ.), პროდუქტის (არსებული მიღწევის, ჩატარებული სამუშაოს, კვლევის შედეგის, გარკვეული პროცესის დასრულების შედეგად მიღებული ვითარების და ა. შ.), ლიტერატურული, სამეცნიერო, პუბლიცისტური და ა. შ. ნაშრომის, აგრეთვე ხელოვნების სხვა დარგის ნაწარმოების (ფილმის, სპექტაკლის) შეფასება. მიზნის შესაბამისად ავტორმა შეიძლება შეაფასოს როგორც უშუალოდ პროცესი, ისე გარკვეული პროცესის განხორციელების, მიმდინარეობის გზები ან ტექსტში გადმოცემული ამბავი, ფაქტები, მოვლენები, ტექსტის ავტორის პოზიცია და შეფასებები. ეს მიიღწევა შემდეგი საშუალებებით:

პირველ ეტაპზე განვიხილოთ, თუ როგორ უნდა დაიწეროს კრიტიკული ნაშრომი ამა თუ იმ აქტუალური საზოგადოებრივი პრობლემის, პროცესის, ფაქტის შესახებ.

რა არის საჭირო იმისათვის, რომ შევექმნათ სრულყოფილი ანალიტიკური / კრიტიკული ნაშრომი?

პირველი ეტაპი

პირველ რიგში, ავტორმა მოკლედ უნდა გააცნოს მკითხველს ის საკითხი, რომელზეც იგი ისაუბრებს და განიხილავს თავის ნაშრომში. მან მოკლედ უნდა აღწეროს ფაქტი, მოვლენა ან გადმოსცეს განსახილველი პრობლემის არსი. ამაში დაგეხმარებათ ქვემოთ მოყვანილი დამხმარე შეკითხვები და ენობრივი კლიშეები.

დამხმარე კითხვები:

?

- რა პროცესის, მოვლენის, ფაქტის ან პრობლემის ანალიზს ეხება თქვენი ნაშრომი?
- რა არის თქვენი მიზანი?
- რამდენად მნიშვნელოვანია განსახილველი საკითხი?
- რამდენად აქტუალურია განსახილველი საკითხი?

ენობრივი კლიშეები:

!

სანამ უშუალოდ ანალიზზე გადავიდოდეთ,
წარმოგიდგენთ...;

გაგაცნობთ საკითხის არსს...;

მოკლედ გავცნოთ იმ პროცესს/ვითარებას,
რომლის შესახებაც ვისაუბრებთ...;

როგორც ცნობილია...;

ბოლო პერიოდში აქტუალური გახდა საკითხი...;

ამ ნაშრომში განვიხილავთ...;

ჩვენი მიზანია, განვიხილოთ...;

ჩვენი მიზანია, საზოგადოებას გავაცნოთ...;

წინამდებარე ნაშრომში ვისაუბრებთ...

მაგალითი:

21-ე საუკუნის დასაწყისის ყველაზე მნიშვნელოვანი ეკონომიკური პრობლემა უკავშირდება გლობალურ ფინანსურ კრიზისს, რომელმაც მოიცვა არა მხოლოდ განვითარებადი ქვეყნები, არამედ წამყვანი სახელმწიფოების ეკონომიკასაც მიაყენა დიდი ზარალი. შედეგად,

დაიხურა ასწლეულების ისტორიის მქონე უამრავი კომპანია, საწარმო, მაგალითად, ამერიკის შეერთებული შტატების სიმბოლოდ მიჩნეული კომპანია „ჯენერალ მოტორსი.“ უამრავი ადამიანი დარჩა უმუშევარი. დასავლური საბანკო სისტემა, რომელიც ემყარება საკრედიტო პოლიტიკას, თავის მხრივ, აღმოჩნდა პრობლემის წინაშე, რადგან კრედიტორები იქცნენ გადახდის უუნაროებად. ამან, ბუნებრივია, გამოიწვია, ერთი მხრივ, საბანკო სისტემის ფინანსური რყევა, ხოლო, მეორე მხრივ, მოსახლეობის ფსიქოლოგიური პრობლემები. ამ ნიადაგზე გაიზარდა თვითმკვლელობებისა და სულიერ ავადმყოფთა რაოდენობაც.

მეორე ეტაპი:

შემდეგ ავტორი იწყებს შეფასების პროცესს. პირველ რიგში, ავტორი წარმოადგენს განსახილველ საკითხთან, მოვლენასთან ან ფაქტთან დაკავშირებულ არსებულ შეხედულებებსა და მოსაზრებებს. ეს შეიძლება იყოს ექსპერტების, დარგის პრაქტიკოსი სპეციალისტების, მეცნიერების, საზოგადოების წარმომადგენლების, რესპოდენტთა პოზიცია, თვალსაზრისი, მტკიცება, ვარაუდი და ა.შ.

დამხმარე კითხვები:

?

- რა მოსაზრებები იცით ამ მოვლენის / ფაქტის / პროცესის შეფასებასთან დაკავშირებით?
- ცალსახაა თუ არა ექსპერტთა დამოკიდებულება მოვლენის / ფაქტის / პროცესის ექსპერტთა შეფასებისას?
- რაში თანხმდებიან ან ვერ თანხმდებიან მკვლევრები?

ენობრივი კლიშეები:

პრობლემის აქტუალურობიდან გამომდინარე, ამ საკითხთან დაკავშირებით მრავალი მოსაზრება არსებობს...;

პრობლემის სირთულის გამო ხშირად ურთიერთ-საწინააღმდეგო მოსაზრებებსაც ვხვდებით...;

ექსპერტები თანხმდებიან / ვერ თანხმდებიან რომ...;

არსებული უამრავი თვალსაზრისიდან წარმოვადგენთ ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანს...;

მკვლევრები ფიქრობენ, რომ...;

მკვლევართა შეფასებით...;

წარმოგიდგენთ იმ მოსაზრებებს, რომლებიც, ჩვენი აზრით, ყველაზე აქტუალურია...;

...ამ ნაშრომში განვიხილავთ...;

ჩვენი მიზნია, განვიხილოთ...;

ჩვენი მიზანია, საზოგადოებას გაეცნოთ...;

წინამდებარე ნაშრომში ვისაუბრებთ...

მაგალითი:

საკითხის აღწერის შემდეგ წარმოგიდგენთ იმ მოსაზრებებს, რომლებიც მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებსა და სამეცნიერო გამოცემებში გავრცელდა გლობალურ ფინანსურ კრიზისთან დაკავშირებით.

ექსპერტთა ერთი ნაწილი მიიჩნევს, რომ ფინანსური კრიზისის წინაპირობად იქცა აშშ ბანკების მიერ არასწორად განხორციელებული ფულად-საკრედიტო პოლიტიკა, რაც გულისხმობდა, რომ ყოველგვარი გირაოს გარეშე აშშ-ს ნებისმიერი მოქალაქე იღებდა კრედიტს დაბალი

საპროცენტო განაკვეთით, რამაც გამოიწვია ფულის დიდი მასების გადინება საზოგადოებასა და, ზოგადად, ქვეყნის გარეთ.

საკითხის მკვლევართა ნაწილი მიიჩნევს, რომ აღნიშნული პროცესი ხელოვნურად არის პროვოცირებული და ემსახურება ბიზნესს და ფინანსური ელიტის კერძო ინტერესებს.

არსებობს კიდევ ერთი თვალსაზრისი, რომელიც, მართალია, არ არის საყოველთაოდ გაზიარებული, მაგრამ წინამდებარე ნაშრომში მაინც შევხებით. ექსპერტთა მცირე ნაწილის აზრით, საფინანსო კრიზისის საფუძველი გახდა დაუგეგმავი და უკონტროლო სამშენობლო პოლიტიკა მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში. რეალურად გასაყიდი ფართის რაოდენობამ გადააჭარბა მოსახლეობის მხრიდან მოთხოვნილებას, ანუ გასაყიდი ფართი მეტი აღმოჩნდა, ვიდრე მყიდველი. ამას მოჰყვა ფართის გაიაფება, რაც ვერ ფარავდა მშენებლობაზე გაღებულ ხარჯებს. სამშენებლო ბიზნესით დაკავებული ადამიანები მიმართავდნენ ბანკებს კრედიტისათვის, რათა გადაერჩნათ თავიანთი ბიზნესი. კრიზისის გამო კი ვალის გადახდა შეუძლებელი აღმოჩნდა. შედეგად, დაზარალდა ორი დიდი ბიზნესი: სამშენებლო და საბანკო. ეს განსაკუთრებით შეეხო განვითარებად ქვეყნებს, მათ შორის, საქართველოს.

მესამე ეტაპი:

პრობლემის ანალიზის შემდეგი ეტაპია ექსპერტების, დარგის პრაქტიკოსი სპეციალისტების, მეცნიერების, საზოგადოების წარმომადგენლების, რესპოდენტთა მოსაზრებების, ვარაუდის, პერსპექტივების დასახვის, პრობლემის გადაჭრის გზების ჩვენება. ამ პუნქტში პასუხი უნდა გავცეს შემდეგ კითხვებს:

?

დამხმარე კითხვები:

- რა შედეგი შეიძლება მოჰყვეს ამ პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- შესაძლებელი იყო თუ არა თავიდან აგვეცილებინა აღნიშნული პრობლემა?
- რა პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები აქვს პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- როგორია პროცესის, მოვლენის, ფაქტის ზეგავლენა საზოგადოებასა და მის კონკრეტულ წევრებზე?
- როგორია პროცესის, მოვლენის, ფაქტის ზეგავლენა პოლიტიკაზე / ეკონომიკაზე და ა. შ.?
- რა სოციალური და კულტურული ღირებულებები უკავშირდება აღნიშნულ პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- რა გამოსავალს ხედავენ თეორეტიკოსი და პრაქტიკოსი სპეციალისტები?

შენიშვნა: ბუნებრივია, შესაძლებელია პასუხი გაეცეს მხოლოდ რამდენიმე ზემოთ ჩამოთვლილ კითხვას ან, პირიქით, ნაშრომის მიზნიდან გამომდინარე, გაჩნდეს სხვა ტიპის შეკითხვები. ეს არის საბაზო კითხვები, რომლებიც კრიტიკული, ანალიტიკური წერის დროს გამოგადგებათ საკითხის გაშლის დროს.

ენობრივი კლიშეები:

ამ პროცესს ბუნებრივად მოჰყვება...;

ექსპერტები ვარაუდობენ, რომ...;

როგორც ზოგიერთი მკვლევარი ირწმუნება...;

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსალოდნელია, რომ...;

მკვლევართა ნაწილი აღნიშნავს, რომ სწორი პოლიტიკის შემთხვევაში შესაძლებელი იყო აღნიშნული პროცესის თავიდან აცილება...;

ბუნებრივია, ასეთ მნიშვნელოვანი და ყოვლისმომცველი მოვლენა თავის გავლენას ახდენს საზოგადოებაზე/ადამიანებზე/საზოგადოებრივ ურთერთობებზე და ა. შ....;

აღნიშნული პროცესის დროს, ბუნებრივია, ხდება ღრებულებების გადაფასება/ახალი სტერეოტიპების ჩამოყალიბება /...;

ამ მოვლენამ პოზიტიური გავლენა იქონია...;

ეს ფაქტი ნეგატიურად აისახება...

მაგალითი:

თუ გლობალური ფინანსური კრიზისის პროცესი დროულად არ შეჩერდა, ის დამანგრეველ ზეგავლენას მოახდენს არა მხოლოდ მსოფლიო ეკონომიკაზე, არამედ საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვა სფეროებსაც ბუნებრივად დააზარალებს. კერძოდ, სულ უფრო და უფრო გაჭირდება თანხების მოძიება მეცნიერების, ტექნიკის, კულტურის, ტურიზმის, საზოგადოებრივი ღონისძიებების დასაფინანსებლად. ექსპერტთა ნაწილი ამაში დარწმუნებულია.

ლოგიკურია, რომ ფინანსური კრიზისი უარყოფითად აისახება ისეთ ბიზნესებზე, როგორებიცაა ტურიზმი, სატრანსპორტო, საავიაციო საქმიანობა, წარმოება, სპორტი, მოდა და ა. შ; რადგან ფინანსური კრიზისის დროს ადამიანები ორიენტირებულნი არიან პირველადი მოხმარების საგნების შეძენაზე და სულ უფრო ნაკლებ თანხებს ხარჯავენ გასართობად და სამოგზაუროდ. ადამიანი უარს ამბობს თითქმის

ყოველგვარ ფუფუნებაზე, რის უფლებასაც აძლევდა თავს სტაბილური ეკონომიკის პირობებში.

აქედან გამომდინარე, სოციოლოგები აღნიშნავენ, რომ ფინანსური კრიზისის დროს მნიშვნელოვნად იცვლება ადამიანის ცხოვრებისა და ქცევის წესები, საზოგადოებრივი ურთიერთობები და სტერეოტიპები.

მეთხე ეტაპი:

ანალიტიკური /კრიტიკული ესეს წერის დროს, სასურველია, ავტორმა მოიხმოს პარალელები, მკითხველს გააცნოს მსგავსი ვითარება, პროცესი, მოვლენა, გამოცდილება. ოღონდ, ამას არ უნდა ჰქონდეს თხრობის ან უბრალო ჩამონათვალის სახე, აუცილებელია ავტორმა შეადაროს, შეაფასოს და დაეხმოს მსგავსება-განსხვავებები მათ შორის.

დამხმარე კითხვები:

?

- რა დამატებითი ინფორმაცია იცით მსგავსი მოვლენის, ფაქტის, პროცესის შესახებ?
- რა არის მათ შორის საერთო?
- რა არის მათ შორის განმასხვავებელი?
- რა მოჰყვა შედეგად ანალოგიურ პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- რაში შეიძლება გამოგვადგეს წარსული/მსგავსი გამოცდილება?

ენობრივი კლიშეები:

მსგავსი მოვლენა იყო...

ანალოგიური ვითარება იყო...

შესაძლებელია პარალელი გავავლოთ...

ექსპერტები აკავშირებენ...

მკვლევრები მიუთითებენ, რომ მსგავსი სიტუაცია იყო...

ამ ორ მოვლენას / ფაქტს / პროცესს შორის შეიძლება მოვძებნოთ როგორც მსგავსი, ისე განმასხვავებელი ნიშნები...

ამ ორ მოვლენას აერთიანებს / განასხვავებს ის, რომ...

წარსულის გამოცდილების მიხედვით შეიძლება ვივა-
რაუდოთ, რომ...

თუ გადავხედავთ წინა პროცესებს, აღმოვაჩენთ /
დავრწმუნდებით, რომ...

მაგალითი:

მიმდინარე მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისის ანალიზისას ექსპერტები ხშირად იხსენებენ მეოცე საუკუნის ოცდაათიანი წლების კრიზისს, რომელიც „დიდი დეპრესიის“ სახელითაა ცნობილი. ეს იყო უკიდურესად მძიმე წლები აშშ-ს ცხოვრებაში, თუმცა ის პროცესი დღევანდელი ვითარებისაგან განსხვავებულია.

მეხუთე ეტაპი:

იმისათვის, რომ თქვენი წერილობითი ტექსტი არ დაემსგავსოს მხოლოდ სხვათა მოსაზრებების გადმოცემას, სასურველი და აუცილებელია თქვენი პოზიციის წარმოჩენა, იმის ჩვენება, თუ რას

იზიარებთ, რას ეთანხმებით არსებული პრობლემის შეფასებისას, რას არ ეთანხმებით და რატომ. გამოიყენეთ როგორც არგუმენტები, ისე კონტრარგუმენტები (ამ საკითხს ცალკე თავში შევხებით). გაითვალისწინეთ, რომ თქვენი პოზიცია აუცილებლად უნდა დაასაბუთოთ სათანადო არგუმენტებით. თუმცა მოერიდეთ ყოველგვარ კატეგორიულობას, მენტორულ ტონს და თქვენი მოსაზრებები წარმოაჩინეთ ნათლად და სხვებისათვის ადვილად აღსაქმელად.

დამზარე კითხვები:

?

- რაში ეთანხმებით წარმოდგენილ თეორიებს?
- რაში არ ეთანხმებით წარმოდგენილ თეორიებს და რატომ?
- რატომ ფიქრობთ ასე?
- რა არგუმენტი გაქვთ თქვენი პოზიციის გასამყარებლად?
- გაქვთ თუ არა განსხვავებული მოსაზრება?
- საკითხთან დაკავშირებული რა მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მიწოდება გასურთ მკითხველისათვის?

ენობრივი კლიშეები:

!

არსებულ თვალსაზრისთაგან ჩვენთვის მისაღებია...
ჩვენ ვიზიარებთ შემდეგ პოზიციას...
ეს მოსაზრება შესაძლოა ეჭვქვეშ დავაყენოთ, რადგან...
ზოგ შემთხვევაში ავტორის პოზიცია სადავოა...
ვფიქრობთ, აუცილებელია შევხებით მკვლევრის/
ექსპერტის და ა. შ. შეხედულებას, რომლის თანახმადაც...
არადამაჯერებელი ჩანს...
საკითხს აკლია დამაჯერებლობა/ არგუმენტაცია...
არგუმენტაცია არასაკმარისია...

თუ ამ პოზიციას გავიზიარებთ, მაშინ ლოგიკურად მივდივართ იმ დასკვნამდე, რომ...

მაგალითი:

ვფიქრობთ, რომ მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისის ანალიზისას ექსპერტთა ნაწილის შეფასება გარკვეულ შემთხვევებში გაზვიადებულია და რეალობას ბოლომდე არ ასახავს. კერძოდ, არადამაჯერებელი ჩანს კრიზისის ხელოვნურად გამოწვევა, რადგან ვერ ვიტყვით, რომ თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკა დამოკიდებულია რამდენიმე კონკრეტულ ადამიანზე და ამ პიროვნებებს შეუძლიათ მათთვის სასურველი პროცესის გამოწვევა და შემდეგ მისი გაკონტროლება. პირიქით, ვფიქრობთ, თანამედროვე ეკონომიკა საკმაოდ ლიბერალურია და აგებულია თანასწორობის, თანამშრომლობის პრინციპზე, რაც გამორიცხავს რამდენიმე ადამიანის მონოპოლიას.

შეექცევა ეტაპი:

ნებისმიერი ანალიტიკური ნაშრომის ფინალური ნაწილი, როგორც წესი, გვთავაზობს ძირითად ნაწილში განვითარებული ლოგიკური მსჯელობის შეჯამებასა და ავტორის პოზიციის გამოკვეთას.

	რჩევები • დასკვნით ნაწილში კიდევ ერთხელ შეაჯამეთ მოკლედ (ორი-სამი წინადადებით) ძირითად ნაწილში გადმოცემული მთავარი სათქმელი. • მსჯელობისას მოერიდეთ კატეგორიულობას. • დასკვნითი ნაწილი არ უნდა იყოს ძალიან ზოგადი, გაფანტული, სხვადასხვა თეორიით ან შეხედულებით გაჯერებული. ავტორი კონცენტრირებული უნდა იყოს კონკრეტულ საკითხებზე და მკითხველისათვის მარტივი, ნათელი და გასაგები ენით წარმოაჩინოს თავისი მოსაზრებები. • დასკვნაში ავტორმა უნდა შეაჯამოს ძირითად ნაწილში განვითარებული მსჯელობის ხაზი, მთავარი პოსტულატები, რათა მკითხველს გაუადვილოს ნაშრომის საბოლოოდ და სწორად აღქმა.
---	--

	დამხმარე კითხვები: • მსჯელობისა და პრობლემის ანალიზის შემდეგ რა პოზიცია ჩამოგიყალიბდათ და რატომ? • როგორ გესაზღვრათ პროცესის/ მოვლენის / ფაქტის / პრობლემის შემდგომი განვითარება? • რაში ხედავთ პროცესის/ მოვლენის / ფაქტის / პრობლემის გადაჭრის გზებს? • შესაძლოა თუ არა გრძელვადიანი პერსპექ-
---	--

	ტივების დასახვა? • შესაძლოა თუ არა არსებული გამოცდილების სამომავლოდ გამოყენება პრობლემის თავიდან აცილების მიზნით?
--	--

ენობრივი კლიშეები:

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ...

ზემოთქმულის გათვალისწინებით, ვფიქრობთ, რომ...

ამდენად, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ...

ყველა მოსაზრების შეჯერების შემდეგ, ვფიქრობთ, რომ...

მსჯელობიდან ლოგიკურად გამომდინარეობს შემდეგი დასკვნა...

შევეცდებით, მოკლედ ჩამოვაყალიბოთ ჩვენი საბოლოო პოზიცია აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით...

ამდენად, პროცესი / მოვლენა/ პრობლემა შეიძლება შემდეგნაირად განვითარდეს...

შეიძლება დაისახოს შემდეგი პერსპექტივები...

მაგალითი:

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ 21-ე საუკუნის გლობალური ეკონომიკური კრიზისი ნეგატიური მოვლენაა, რომელიც პრობლემას უქმნის კაცობრიობის მომავალს და მის გადასა-პრელად საჭიროა ქმედითი ზომების მიღება. ცალკეული ქვეყნების ძალისხმევა არ შეიძლება დადებითი შედეგის მომტანი აღმოჩნდეს, მთელი მსოფლიო თანამეგობრობა უნდა ჩაერთოს კრიზისის დაძლევის პროცესში, უნდა გაავითვალისწინოთ ქვეყნების სპეციფიკა, მოთხოვნები და, ამავდროულად, უნდა შემუშავდეს კრიზისის შემდგომში თავიდან აცილების ერთიანი გლობალური სტრატეგია.

დავალება:

რომელი აზრადი არ უკავშირდება ლოგიკურად მოცემულ თემას და რატომ? პასუხი დაასაბუთეთ წერილობით.

რა არის ბლოგი?

1. თქვენი მომხმარებელი ლაპარაკობს, თქვენი თანამშრომელი ლაპარაკობს, თქვენი პარტნიორები და მომწოდებლები ლაპარაკობენ. ადამიანებს აქვთ მოთხოვნილება, იცოდნენ, თუ რა ხდება და სხვებსაც გაუზიარონ თავიანთი შეხედულებები. როდესაც ეს ვებგვერდის მეშვეობით ხდება, ამას **ბლოგინგი** ეწოდება.

2. ამა თუ იმ კომპანიისათვის ბლოგის შექმნა, შესაძლოა, რისკ-ფაქტორთანაც იყოს დაკავშირებული. რისკების კონცენტრაცია, თავისთავად, ცუდი მოვლენა არაა. ყველაფერს კომპანიის რისკისადმი დამოკიდებულება განსაზღვრავს. მაგრამ, სამწუხაროდ, კომპანიათა უმეტესობას არ გააჩნია რისკის სტრატეგია. თუმცა, უმრავლეს შემთხ-

ვევაში, სწორედ მის არსებობაზეა დამოკიდებული საინვესტიციო გადაწყვეტილებების სისწორე და ეფექტიანობა.

3. ბუნებრივია, რომ ბიზნესმა და კორპორაციულმა სამყარომ ბლოგების აქტიური გამოყენება დაიწყო. კომპანიას შეიძლება არ ჰყავს მილიონი ან, თუნდაც, ათასი მომხმარებელი, მაგრამ ბლოგინგის სამყაროში მას თანაბარი ხმა ეძლევა. ბიზნესის ზომისა თუ მომხმარებელთა რაოდენობის მიუხედავად, ბლოგინგი იძლევა უნიკალურ საშუალებას, ესაუბროთ პოტენციურ მყიდველს, რომელიც ქსელშია და მზად არის, გესაუბროთ თქვენ.

4. გარდა ზემოთ აღნიშნული ფაქტორებისა, ბლოგების მეშვეობით გავრცელებულ ინფორმაციას კიდევ ერთი დადებითი მხარე აქვს. მიუხედავად იმისა, რომ კომენტარები ბლოგზე, როგორც წესი, მოკლეა, ისინი წერილობითი მეტყველების შედეგია. ზეპირსიტყვიერებისაგან განსხვავებით, წერილობით გადმოცემული მოსაზრება ყოველთვის უფრო აწონილია, უფრო ღრმაა, უფრო გააზრებულია.

5. მაშასადამე, რისკის სტრატეგიის შემუშავება ნებისმიერი ორგანიზაციისათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის ამოცანაა. თუნდაც ეს ბლოგინგის მარკეტინგულ სისტემასთან იყოს დაკავშირებული.

დავალება:

რომელი აზრადი არ უკავშირდება ლოგიკურად მოცემულ თემას და რატომ? პასუხი დაასაბუთეთ.

თემა: კონფლიქტი და მისი გადაჭრის გზები

1. კონფლიქტი დაპირისპირება ან აზრთა სხვადასხვაობა, კამათი და პოლემიკაა. კონფლიქტი სერიოზული და ძლიერი პროცესია და, როგორც საყოველთაოდ ცნობილია, ის აუარესებს პიროვნებათშორის ურთი-

ერთობებს, ჯგუფებსა და ორგანიზაციებს არაპროდუქტიულსა და არაეკონომიურს ხდის. ცხადია, რომ ზოგიერთი კონფლიქტის თავიდან არიდება შეუძლებელია. ამიტომ ჩვენ წინაშე ორი ამოცანა დგას - უნდა გავიაზროთ, თუ როგორ

- შევამცირებთ კონფლიქტების საერთო რაოდენობას;
- გადავჭრით იმ კონფლიქტებს, რომელთა თავიდან აცილებაც შეუძლებელია.

2. ყველა ორგანიზაციაში არსებობს წესები და ნებისმიერი საფეხურის მენეჯერი პასუხისმგებელია, რომ მისმა თანამშრომლებმა ეს წესები დაიცვან. რა უნდა მოიმოქმედოს მეჯენერმა, როდესაც მისი თანამშრომლები წესებს არღვევენ? ამისათვის სპეციალისტები რამდენიმე რჩევას გვაძლევენ.

3. ზოგიერთი მეჯენერი კონფლიქტის გადაჭრას თავს არიდებს იმედით, რომ ის თავისთავად მოგვარდება. როდესაც ამბობენ, რომ ჩვენ ბედნიერი ოჯახივით ვართ და კონფლიქტები არ გვაქვს, ან ოცი წელია, დაქორწინებულები ვართ და ჯერ კონფლიქტი არ გვქონია, ეს შეიძლება ნიშნავდეს მხოლოდ იმას, რომ კონფლიქტს არ აძლევენ ზედაპირზე ამოსვლის საშუალებას, არ უპირისპირდებიან მას. საზოგადოების ერთი ნაწილი კონფლიქტის დაფარვის გზით ცდილობს „მშვიდობის“ შენარჩუნებას. როგორც წესი, ამგვარი ქცევა გაუმართლებელია, რადგან დამალული კონფლიქტის შედეგად აღმოცენდება მტრული დამოკიდებულება, ნეგატიური გრძნობები სხვა ადამიანებსა და საგნებზე გადადის და საერთო უკმაყოფილება ჩნდება.

4. ამდენად, კონფლიქტი კი არ უნდა დაიფაროს, არამედ უნდა გადაიჭრას.

დავალება:

გადმოეცით 3-4 წინადადებით ტექსტის შინაარსი. გაითვალისწინეთ, რომ ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია ძირითადი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაციის გამოიკვანა. გაითვალისწინეთ, რომ შემოკლებულ ტექსტში უნდა გამოიყენოთ მხოლოდ მთავარი, ძირითადი ინფორმაცია და, საჭიროების შემთხვევაში, მასთან დაკავშირებული არგუმენტები.

წარმატებული ლიდერების ბიოგრაფიას ხშირად მოვყავართ აღტაცებაში. გვამხნევენს მათი შეუპოვრობა, მათი თამამი ნაბიჯები ზოგჯერ საინტერესო მოთხრობის სიუჟეტს წააგავს, მაგრამ იმ გაკვეთილების მისაღებად, რომლებსაც ჩვენს კარიერაში გამოვიყენებდით, უფრო მნიშვნელოვანი მათი ქმედებების საფუძვლის კვლევაა. ლიდერთა ქმედებები ხშირად ალოგიკურია, მათი ნაბიჯები ერთ შემთხვევაში გონივრული, სხვა შემთხვევაში, შესაძლოა, საღ აზრს მოკლებული იყოს. უფრო პროდუქტიული, თუმცა უფრო რთულია გავერკვეთ, თუ როგორ აზროვნებენ ლიდერები, შევისწავლოთ მათი ქმედებების წინამორბედი გარემოებები, რომელთა საფუძველზე წარმოიშვა მათ ქმედებები.

დავალება:

გადმოეცით 3-4 წინადადებით ტექსტის შინაარსი:

1954 წელს კომპანია „მოტოროლაში“ ინჟინერმა მარტინ კუპერმა დაიწყო მუშაობა. რამდენიმე წლის წარმატებული მუშაობის შემდეგ იგი დაწინაურდა და პორტატიული მოწყობილობების განყოფილების უფროსის პოსტი დაიკავა. 1967 წელს მისი თაოსნობით შეიქმნა პირველი პორტატიული რადიოსადგურები, რამაც მობილური ტელეფონების შექმნის იდეას მისცა ბიძგი. მოტოროლასაგან დამოუკიდებლად Bell

Laboratories-შიც ცდილობდნენ საკუთარი მობილური კავშირის სისტემა შეექმნათ, თუმცა უშედეგოდ. მოტოროლას 15 წელი და ასი მილიონი ამერიკული დოლარი დასჭირდა პირველი მობილური ქსელის ასამუშავებლად. 1973 წლის 3 აპრილს ნიუ-იორკში, 50-სართულიანი შენობის სახურავზე კომპანიის თანამშრომლებმა პირველი საბაზო სადგური დაამონტაჟეს, რომელიც ერთდროულად 30 მომხმარებელს ემსახურებოდა და ქალაქის ქსელის აბონენტებთანაც შეეძლო დაკავშირება. პროექტის ხელმძღვანელმა, მარტინ კუპერმა, პირველად დარეკა მობილური ტელეფონიდან: კონკურენტი ფირმის Bell Laboratories-ის კვლევითი განყოფილების უფროსს დაურეკა და „კომპანიის წარმატება ახარა“. პირველი ტელეფონის წონა 1,5 კგ.-ს შეადგენდა. აკუმულატორების მუხტი საუბარს ნახევარი საათის განმავლობაში უზრუნველყოფდა. მის დატენას კი 10 საათი სჭირდებოდა. სამი ათეული წლის შემდეგ მობილური ტელეფონების შესაძლებლობები გაიზარდა, ხოლო მოცულობა, პირიქით, შემცირდა. თანამედროვე აპარატი, რომლის შესაძლებლობები თითქმის კომპიუტერს გაუთანაბრდა, მრავალგვარ სერვისს სთავაზობს მომხმარებელს, არის მოხერხებული, მინიატურული, ვიზუალურად დახვეწილი და ადამიანის პრესტიჟის ერთგვარი გამომხატველიც. თუკი 1978 წლისათვის მობილური კავშირით სულ 545 ადამიანი სარგებლობდა, დღეს ფიჭურ კავშირგაბმულობას დედამიწის მოსახლეობის დაახლოებით 60 პროცენტი იყენებს.

დავალეზა:

გადმოეცით 3-4 წინადადებით ტექსტის შინაარსი:

დიდი ქონების მოსახვეჭად განსაკუთრებული ჭკუაა საჭირო. აქ არ იგულისხმება არც მახვილი, არც ძლიერი გონება, არც ღრმა და არც დახვეწილი, სახელდობრ, როგორი უნდა იყოს, არ ვიცი და ველოდები, იქნებ ვინმემ გამაგებინოს. ჭკუა იმდენად საჭირო შეიძლება არც იყოს,

რამდენადაც ჩვევა და გამოცდილება. ადამიანი ამას გვიან ხვდება და საკმეს იწყებს შეცდომებით, რის გამოსასწორებლადაც მეტწილად დრო არ ჰყოფნის. იქნებ, ამის გამოც არის, რომ დიდი სიმდიდრის პატრონი ესოდენ იშვიათად გვხვდება. არც თუ დიდი ჰკუის კაცი დილიდან საღამომდე იმაზე ფიქრობს, წინ როგორ გავმერეო. ძალიან ადრე, ყრმობიდანვე გამდიდრების გზას ადგება, თუ რაიმე დაბრკოლებას წააწყდება, გადაუხვევს მარჯვნივ ან მარცხნივ, იმისდა მიხედვით, თუ საიდან მოჩანს შუქი და გასაძრომი. და თუ კვლავ აღიმართება კედელი მის წინაშე, დაუბრუნდება ბილიკს, რომელსაც აქამდე მიჰყვებოდა. გაითვალისწინებს, რანაირი სიძნელე უშლის ხელს, ხან პირდაპირ ეკვეთება, ხან ხრიკებს მოიშველიებს. ეს უკვე დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა აძლევს ბიძგს - გამორჩენა თუ შექმნილი ვითარება? ეს ჰგავს იმ მოგზაურის გადაწყვეტილებას, რომელიც მიჰყვება შარაგზას და თუ იგი ძალიან სავსეა და გადახერგილი, გადაუხვევს, მინდორ-მინდორ დადის და მერე ისევ უბრუნდება შარას, რათა დანიშნულ ადგილამდე ჩააღწიოს.

დავალება:

გაეცანით მოცემულ თემებს, გაიაზრეთ და წარმოდგენილი შეკითხვების მიხედვით შექმენით ანალიტიკური ტექსტი (გაითვალისწინეთ, აუცილებელი არაა, ყველა შეკითხვაზე პასუხების გაცემა, თუმცა საკვანძო შეკითხვების უგულებელყოფა რეკომენდებული არ არის):

თემა: მშობელმა მკაცრად უნდა აღზარდოს თუ არა შვილი?

თემა: უნდა ისწავლებოდეს თუ არა ეკოლოგია სკოლაში?

თემა: უნდა დააბალოს თუ არა მშობელმა მცირეწლოვან შვილს წიგნების კითხვა?

თემა: უნდა იყოს თუ არა სავალდებულო სპორტის გაკვეთილები სკოლაში?

თემა: უნდა აიკრძალოს თუ არა ემიგრანტებისათვის ტრადიციული სამოსის (მაგალითად, თავსაფრის) ტარება იმ ქვეყნებში, სადაც ამის კულტურა არ არსებობს?

თემა: უნდა იყოს თუ არა ნებადართული არასწრულწლოვანთა შრომითი დასაქმება?

თემა: უნდა იყოს თუ არა შემწყნარებელი კანონი არასრულწლოვანი დამნაშავის მიმართ თუ იგი იმავე სიმკაცრით უნდა დაისაჯოს, როგორც ზრდასრული?

დ ა მ ხ მ ა რ ე შ ე კ ი თ ხ ვ ე ბ ი :

- რა პროცესს, მოვლენას, ფაქტს ან პრობლემას ეხება თქვენი ნაშრომი?
- რა არის თქვენი მიზანი?
- რამდენად მნიშვნელოვანი და აქტუალურია განსახილველი საკითხი?
- რა მოსაზრებები იცით ამ მოვლენის / ფაქტის / პროცესის შეფასებასთან დაკავშირებით?
- ცალსახაა თუ არა ექსპერტთა დამოკიდებულება მოვლენის / ფაქტის / პროცესის შეფასებისას?
- რა შედეგი შეიძლება მოჰყვეს ამ პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- შესაძლებელი იყო თუ არა თავიდან აგვეცილებინა აღნიშნული პრობლემა?
- რა პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები აქვს პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- როგორია პროცესის, მოვლენის, ფაქტის ზეგავლენა საზოგადოებასა და მის კონკრეტულ წევრებზე?

- როგორია პროცესის, მოვლენის, ფაქტის ზეგავლენა პოლიტიკაზე / ეკონომიკაზე და ა. შ.?
- რა სოციალური და კულტურული ღირებულებები უკავშირდება აღნიშნულ პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- რა გამოსავალს ხედავენ თეორეტიკოსი და პრაქტიკოსი მკვლევარები?
- რა დამატებითი ინფორმაცია იცით მსგავსი მოვლენის, ფაქტის, პროცესის შესახებ?
- რა არის მათ შორის საერთო?
- რა არის მათ შორის განმასხვავებელი?
- რა მოჰყვა შედეგად ანალოგიურ პროცესს, მოვლენას, ფაქტს?
- რაში შეიძლება გამოგვადგეს წარსული / მსგავსი გამოცდილება?
- რა დასკვნამდე მიხვედით და როგორ?
- რა დაგეხმარათ კონკრეტული დასკვნების გამოტანაში?
- რაში ეთანხმებით წარმოდგენილ თეორიებს?
- რაში არ ეთანხმებით წარმოდგენილ თეორიებს და რატომ?
- რატომ ფიქრობთ ასე?
- რა არგუმენტი გაქვთ თქვენი პოზიციის გასამყარებლად?
- გაქვთ თუ არა განსხვავებული მოსაზრება?
- საკითხთან დაკავშირებული რა მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მიწოდება გასურთ მკითხველისათვის?
- მსჯელობისა და პრობლემის ანალიზის შემდეგ რა პოზიცია ჩამოგიყალიბდათ და რატომ?
- როგორ გესახებათ პროცესის/ მოვლენის / ფაქტის / პრობლემის შემდგომი განვითარება?
- რაში ხედავთ პროცესის/ მოვლენის / ფაქტის / პრობლემის გადაჭრის გზებს?

- შესაძლოა თუ არა გრძელვადიანი პერსპექტივების დასახვა?
- შესაძლოა თუ არა არსებული გამოცდილების სამომავლოდ გამოყენება პრობლემის თავიდან აცილების მიზნით?

კრიტიკული აზროვნებიდან

კრიტიკულ არგუმენტამდე

არგუმენტირებული ესეის აუცილებელი პირობაა, რომ ნებისმიერი მოსაზრება, ვარაუდი, მსჯელობა განმტკიცებული იყოს შესაბამისი არგუმენტებით.

ზოგადად, არგუმენტი არის ლოგიკურად დაკავშირებული მიზეზების, ფაქტების, დებულებების ჯაჭვი, რომელიც გამოყენებულია იდეის ან თვალსაზრისის მხარდასაჭერად, დასადგენად ან დასამტკიცებლად. არგუმენტის მიზანია, დაარწმუნოს მკითხველი, რომ მიიღოს წამოყენებული მტკიცებულება, როგორც ჭეშმარიტება და/ან განახორციელოს მითითებული ქმედება. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ცნება “კრიტიკული” გულისხმობს იდეებისა და ფაქტების შეფასებასა და ანალიზს და არა გაუაზრებლად მიღებას.

არგუმენტი არის ერთგვარი იარაღი, რომელიც გვეხმარება რთული პრობლემების გადაჭრაში. კრიტიკული არგუმენტი საშუალებას იძლევა, განვსაზღვროთ და განვსაჯოთ პრობლემის, თემატიკის, დებულების და ა. შ. სუსტი და ძლიერი მხარეები. კრიტიკული არგუმენტად არ შეიძლება განვიხილოთ დებულებები, რომელთა დამტკიცება შეუძლებელია. მაგალითად: შეუძლებელია მსჯელობა შემდეგ საკითხზე, რომ ფარმაცია საუკეთესო პროფესიაა მსოფლიოში, ვინაიდან შეუძლებელია მისი დამტკიცება სათანადო არგუმენტებით. ამ ტიპის დებულებაში აისახება ავტორის პირადი დამოკიდებულება, მისეული წარმოდგენა საუკეთესო პროფესიაზე, რეალურად კი არ არსებობს ფაქტები, რომლებიც ამ მოსაზრებას დაამტკიცებდა. მეორე მხრივ, ფარმაცევტები არიან სამედიცინო საზოგადოების მნიშვნელოვანი წარმომადგენლები, შესაძლებელია ამ ტიპის დებულებაზე მსჯელობა, რადგან ჩვენ შეგვიძლია განვსაზღვროთ, თუ რის მიხედვით და ვისთვის არიან ამ პროფესიის წარმომადგენლები სამედიცინო საზოგადოების

მნიშვნელოვანი წევრები და შეგვიძლია მოვიყვანოთ სათანადო მხარდამჭერი მაგალითები, დებულებები.

ჩვენ შეიძლება ვიმსჯელოთ:

დედუქციურად დავიწყეთ ზოგადი მოსაზრებიდან და შემდეგ დავაკონკრეტოთ;

ინდუქციურად – დავიწყეთ კონკრეტული ფაქტის ან სიტუაციის აღწერით და მივიღეთ ზოგად მოსაზრებამდე.

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, დედუქციური არგუმენტის შემთხვევაში ჯერ წამოვაცენებთ იდეას, ხოლო შემდეგ ვასაბუთებთ მას კონკრეტული ფაქტებითა და მაგალითებით.

მაგალითი:

ფინანსური პრობლემები ოჯახის დარღვევის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია. ამის დასამტკიცებლად შეგვიძლია მივმართოთ სტატისტიკურ მონაცემებს. მაგალითად, ეკონომიკურად მაღალგანვითარებულ ქვეყნებშიც კი წყვილთა გამოკითხვის შედეგად ირკვევა, რომ ოჯახების 30% ინგრევა სწორედ ამ ფაქტორის გამო.

ინდუქციური არგუმენტის შემთხვევაში ჩვენ ვიწყებთ ფაქტის ან კონკრეტული მაგალითების აღწერით, ვახდენთ მის ინტერპრეტაციას და ანალიზის მეშვეობით მივდივართ მის განზოგადებამდე.

მაგალითი:

სტატისტიკური გამოკითხვები გვიჩვენებს, რომ განქორწინებათა 30% ეკონომიკური ფაქტორით არის გამოწვეული. ეს ნიშნავს, რომ ოჯახის

ნგრევის ერთ-ერთი სერიოზული მიზეზი მატერიალური პრობლემაა, მათ შორის, მაღალგანვითარებულ ქვეყნებშიც კი.

კარგი არგუმენტები ტექსტში

ანალიტიკური წერის პრინციპებით შექმნილი ნებისმიერი ტექსტი შეიცავს არგუმენტებს, რომლებიც ლოგიკურადაა აგებული, თანმიმდევრულია და ურთიერთდაკავშირებული. ამგვარი არგუმენტების მეშვეობით შექმნილ ტექსტში ყოველთვის შეიძლება ცალკეული ერთმანეთთან ლოგიკურად დაკავშირებული ნაწილების გამოყოფა, მისი დანაწევრება და დაშლა.

გთავაზობთ ნიმუშს, რომელშიც წარმოდგენილია მაგისტრანტის მიერ სასწავლო გრანტის გაგრძელების განაცხადი. იმისათვის, რომ დავრწმუნდეთ, რამდენად ადეკვატურია მოცემული ტექსტი, დავანაწევროთ იგი და გამოვყოთ განსხვავებული ფუნქციური დატვირთვის მქონე აზრაცები, რაც დაგეხმარება, უფრო ნათელი წარმოდგენა შეგვექმნას ნაშრომის სტრუქტურაზე. ამ ტიპის აქტივობით კარგად გავიაზრებთ ტექსტის ცალკეული ნაწილის ფუნქციასა და მნიშვნელობას. ეს საშუალებას მოგვცემს, გავანალიზოთ არგუმენტირებული მსჯელობის ფორმა და თანმიმდევრობა. ბოლოს საუბარი იქნება მოყვანილი არგუმენტების ადეკვატურობასა და დანიშნულებაზე.

მოყვანილი ტექსტის ანალიზის პროცესზე დაკვირვება საშუალებას მოგვცემთ, გახდეთ მსჯელობითი და არგუმენტირებული ნაშრომის შექმნის უშუალო თანამონაწილე. ეს კი, თავის მხრივ, დაგეხმარებათ ამ ტიპის წერილობითი ტექსტის თანმიმდევრობის გააზრებაში, აგრეთვე, გამოგიმუშავეთ უნარს, ყოველთვის კრიტიკული თვალით შეხედოთ საკუთარ ნაწერს, გამოყოთ ძლიერი და სუსტი მხარეები და სათანადო არგუმენტების მოშველიებით წერისას გაითვალისწინოთ ანალიტიკური წერის ყველა აუცილებელი პრინციპი და მოთხოვნა.

მაგალითი:

ტექსტი:

ჩემი პროექტის მიზანია საზოგადოებრივ პროცესებში მედიის როლის შესწავლა. კერძოდ, მე განვსაზღვრავ მედიის, როგორც სამოქალაქო ცნობიერების ჩამოყალიბების ერთ-ერთი ფაქტორის, როლს ღია საზოგადოების ფორმირების პროცესში. ცხადია, რომ როგორც ბეჭდვითი, ისე სამაუწყებლო მედიის ჩართულობა მიმდინარე პროცესებში სამოქალაქო ცნობიერების შექმნის უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტია, თუმცა მეცნიერული თვალსაზრისით თანამედროვე ვითარება ნაკლებად არის შესწავლილი. ამდენად, მისი კვლევა მნიშვნელოვანია როგორც თანამედროვეობის, ისე პერსპექტივისა და პროგნოზების გაკეთების თვალსაზრისით.

კვლევა ორი ნაწილისაგან შედგება. პირველ რიგში, პროექტის ფარგლებში გამოვიკვლეე, თუ რამდენად უწყობს ტელევიზია ხელს ყველა მოქალაქის თანასწორობის, არადისკრიმინაციული გარემოს შექმნისა და ტოლერანტობის ტრადიციის განმტკიცებას. გარდა ამისა, შევისწავლი, თუ რამდენად ეხმარება მედია მოქალაქეებს, გააცნობიერონ თავიანთი უფლება, ისარგებლონ თანაბარი სამოქალაქო, პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური შესაძლებლობებით. მნიშვნელოვანია, ასევე, იმ ფაქტორის დადგენა, თუ რამდენად უწყობს ხელს მედია მოქალაქეების, ერთი მხრივ, საერთაშორისო თვალსაწიერის ამაღლებას, ხოლო, მეორე მხრივ, ეროვნული კულტურის შენარჩუნებისა და განვითარების პროცესს.

ნაშრომის მეორე ნაწილი ეხება კონკრეტულ კვლევას საქართველოს რეალობის მაგალითზე. ამისათვის შეირჩევა სხვადასხვა ფოკუსჯგუფი, რომლებიც შეავსებენ საგანგებოდ მომზადებულ კითხვარებს. ჩაიწერება, აგრეთვე, ინტერვიუები.

ნაშრომში გამოყენებულია სოციოლოგიური კვლევისა და ანალიტიკური მეთოდები, რომლებსაც საფუძვლიანად გავცენი უნივერსი-

ტეტში სწავლის პერიოდში და რომლებიც საშუალებას მომცემს, ამომწურავი პასუხი გავცე დასმულ შეკითხვებს და მივიღო სათანადო შედეგები.

იმედი მაქვს, დაგაინტერესათ ჩემმა ანოტაციამ, მომავალმა კვლევამ და მხარს დამიჭერთ დაფინანსების გაგრძელებაში.

დანაწევრებული ტექსტი:

I. შესავალი:

1. ჩემი პროექტის მიზანია საზოგადოებრივ პროცესებში მედიის როლის შესწავლა.
 - 1.1. უფრო კონკრეტულად, მე განვსაზღვრავ მედიის, როგორც სამოქალაქო ცნობიერების ჩამოყალიბების ერთ-ერთი ფაქტორის, როლს ღია საზოგადოების ფორმირების პროცესში.
2. ცხადია, რომ როგორც ბეჭდვითი, ისე სამაუწყებლო მედიის ჩართულობა სამოქალაქო ცნობიერების შექმნის უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტია, თუმცა მეცნიერული თვალსაზრისით თანამედროვე ვითარება ნაკლებად არის შესწავლილი.
 - 2.2. ამდენად, მისი კვლევა მნიშვნელოვანია როგორც თანამედროვეობის, ისე პერსპექტივის და სამომავლო პროგნოზების გაკეთების თვალსაზრისით.

II. ძირითადი მსჯელობა

1. კვლევა ორი ნაწილისაგან შედგება. პირველ რიგში, პროექტის ფარგლებში გამოვიკვლევე, თუ რამდენად უწყობს ტელევიზია ხელს ყველა მოქალაქის თანასწორობის, არადისკრიმინაციული გარემოს შექმნისა და ტოლერანტობის ტრადიციის განმტკიცებას.

1.1. გარდა ამისა, შევისწავლი, თუ რამდენად უწყობს მედია ხელს მოქალაქეებს, გააცნობიერონ საკუთარი უფლება, ისარგებლონ თანაბარი სამოქალაქო, პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური შესაძლებლობებით.

1.2. მნიშვნელოვანია, ასევე, იმ ფაქტორის დადგენა, თუ რამდენად უწყობს ხელს მედია მოქალაქეების, ერთი მხრივ, საერთაშორისო თვალსაწიერის ამაღლებას, ხოლო, მეორე მხრივ, ეროვნული კულტურის შენარჩუნებისა და განვითარების პროცესს.

2. ნაშრომის მეორე ნაწილი ეხება კონკრეტულ კვლევას საქართველოს რეალობის მაგალითზე.

2.1. ამისათვის შეირჩევა სხვადასხვა ფოკუსჯგუფი, რომლებიც შეაფასებენ საგანგებოდ მომზადებულ კითხვარებს. ჩაიწერება, აგრეთვე, ინტერვიუები.

III. მეთოდი:

ნაშრომში გამოყენებულია სოციოლოგიური კვლევისა და ანალიტიკური მეთოდები, რომლებსაც საფუძვლიანად გავეცანი უნივერსიტეტში სწავლის პერიოდში და რომლებიც საშუალებას მომცემს, ამომწურავი პასუხი გავცე დასმულ შეკითხვებს და მივიღო სათანადო შედეგები.

IV. დასკვნა:

იმედი მაქვს, დაგაინტერესათ ჩემმა ანოტაციამ, მომავალმა კვლევამ და მხარს დამიჭერთ დაფინანსების გაგრძელებაში.

არგუმენტების ტიპის განსაზღვრა:

მამასადამე, მოცემული ტექსტი არის არგუმენტირებული მსჯელობის მაგალითი, ვინაიდან აქ არის დასაბუთება იმისა, თუ რატომ უნდა მიიღოს სპონსორმა მაგისტრანტის დაფინანსების გადაწყვეტილება. ამიტომ აპლიკანტი წარმოადგენს:

ა) კვლევის მნიშვნელობას:

განვსაზღვრავ მედიის, როგორც სამოქალაქო ცნობიერების ჩამოყალიბების ერთ-ერთი ფაქტორის, როლს ღია საზოგადოების ფორმირების პროცესში.

ცხადია, რომ როგორც ბეჭდვითი, ისე სამაუწყებლო მედიის ჩართულობა სამოქალაქო ცნობიერების შექმნის უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტია, თუმცა მეცნიერული თვალსაზრისით თანამედროვე ვითარება ნაკლებად არის შესწავლილი.

ამდენად, მისი კვლევა მნიშვნელოვანია როგორც თანამედროვეობის, ისე პერსპექტივის და პროგნოზების გაკეთების თვალსაზრისით.

ბ) კვლევის მიზნებს:

პროექტის ფარგლებში გამოვიკვლევ, თუ რამდენად უწყობს ტელევიზია ხელს ყველა მოქალაქის თანასწორობის, არადისკრიმინაციული გარემოს შექმნისა და ტოლერანტობის ტრადიციის განმტკიცებას.

გარდა ამისა, შევისწავლი, თუ რამდენად უწყობს მედია ხელს მოქალაქეებს, გააცნობიერონ საკუთარი უფლება, ისარგებლონ თანაბარი სამოქალაქო, პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური შესაძლებლობებით.

გ) მოსალოდნელ შედეგებს:

მნიშვნელოვანია, ასევე, იმ ფაქტორის დადგენა, თუ რამდენად უწყობს ხელს მედია მოქალაქეების, ერთი მხრივ, საერთაშორისო თვალსაწიერის ამაღლებას, ხოლო, მეორე მხრივ, ეროვნული კულტურის შენარჩუნებისა და განვითარების პროცესს.

დ) გამოცდილებას:

ნაშრომში გამოყენებულია სოციოლოგიური კვლევისა და ანალიტიკური მეთოდები, რომლებსაც საფუძვლიანად გავეცანი უნივერსიტეტში სწავლის პერიოდში და რომლებიც საშუალებას მომცემს, ამომწურავი პასუხი გავცე დასმულ შეკითხვებს და მივიღო სათანადო შედეგები.

შეიძლება ითქვას, რომ მოყვანილი პუნქტები, გარკვეულწილად, არგუმენტის ფუნქციას ასრულებს, ქმნის არგუმენტირებულ მსჯელობას, რათა ადვილად, ნათლად დაარწმუნოს სპონსორი მიიღოს გადაწყვეტილება მის სასარგებლოდ. აქედან გამომდინარე, არგუმენტს შეიძლება სხვადასხვა ფუნქცია ჰქონდეს და სტრუქტურულადაც სხვადასხვა ტიპისა იყოს.

შეიძლება დავასკვნათ, რომ ტექსტში არგუმენტის განსაზღვრა და მოძიება ანალიტიკური აზროვნების ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვანი ეტაპია.

კარგი არგუმენტის შექმნის წესები:

კარგ არგუმენტს აქვს მტკიცების ფუნქცია და მხარს უჭერს მთავარ დებულებას.

მაგალითი:

დებულება: სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისათვის ცხოველთა გამოყენება ყველა შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი: ცხოველებზე ჩატარებული ექსპერიმენტი საბოლოოდ ადამიანის კეთილდღეობისკენაა მიმართული.

ისმის კითხვა, უპასუხებს თუ არა პირველ მოთხოვნას მოყვანილი არგუმენტი?

რა თქმა უნდა, არა, რადგან მოყვანილ მაგალითს არ აქვს მტკიცებითი ხასიათი, არის ძალიან ზოგადი, არაინფორმატიული, არ შეიცავს კონკრეტულ ინფორმაციას და, შესაბამისად, ჰგავს თეზისს, ვიდრე თეზისის დასაბუთებას.

განვიხილოთ კიდევ ერთი მაგალითი:

მაგალითი:

დებულება: სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისათვის ცხოველთა გამოყენება ყველა შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი: კალიფორნიის შტატის ერთ-ერთ სამეცნიერო ლაბორატორიაში ღვიძლის პირველი წარმატებული ტრანსპლანტაცია განხორციელდა ვირთხებზე. ამას მოჰყვა ანალოგიური ოპერაციის ფართოდ დანერგვა სამედიცინო პრაქტიკაში და დღეს უკვე უამრავი ადამიანის სიცოცხლის შენარჩუნებაა შესაძლებელი.

მოცემული არგუმენტი კონკრეტული მაგალითის საფუძველზე ასაბუთებს და მხარს უჭერს მთავარ დებულებას, რომ ცხოველებზე ექსპერიმენტის ჩატარება ნებადართული უნდა იყოს, რადგან ის წარმატებულ შედეგებს იძლევა და ემსახურება ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენას.

დაიმახსოვრეთ:

კარგი არგუმენტი მოწოდებულია დაამტკიცოს დებულება სათანადო და ადეკვატური მიზეზების წარმოჩენით.

მაგალითი:

დებულება: სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისათვის ცხოველთა გამოყენება ყველა შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი: კალიფორნიის შტატის ერთ-ერთ სამეცნიერო ლაბორატორიაში ღვიძლის პირველი წარმატებული ტრანსპლანტაცია განხორციელდა ვირთხებზე. ამას მოჰყვა ანალოგიური ოპერაციის ფართოდ დანერგვა სამედიცინო პრაქტიკაში და დღეს უკვე უამრავი ადამიანის სიცოცხლის შენარჩუნებაა შესაძლებელი. შეიძლება ითქვას, რომ ცხოველების გამოყენება ექსპერიმენტის მიზნით გამართლებულია, რადგან სამედიცინო ექსპერიმენტისათვის კონკრეტული შედეგების მისაღებად აუცილებელია ცდის ჩატარება ცოცხალ ორგანიზმზე. ცდის პირად კი საგანგებოდ გამოყვანილი ცხოველების არჩევა ერთადერთი და უალტერნატივო გამოსავალია. ერთი შეხედვით, ეს შეიძლება არ იყოს გამართლებული, მაგრამ, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ექსპერიმენტი ჩაიშლება და ბევრი სამედიცინო აღმოჩენის გაკეთება და, შესაბამისად, პროგრესი მედიცინაში შეუძლებელი გახდება.

არგუმენტის ფუნქცია

როგორც ვხედავთ, კარგი არგუმენტი არ არის მშრალი, ზოგადი ან ძალიან ვიწრო ინფორმაცია. კარგი არგუმენტის შემთხვევაში თანაბრად არის წარმოდგენილი იდეა და კონკრეტული მაგალითები. მან აუცილებლად უნდა გასცეს ამომწურავი პასუხი კითხვაზე *რატომ?* არგუმენტის სახით მიწოდებული ინფორმაცია იმდენად ამომწურავი უნდა იყოს, რომ მკითხველს არ დარჩეს უკმარისობის გრძნობა ან არ გაუჩნდეს დამატებითი შეკითხვები და საბოლოოდ დაგეთანხმოს.

კარგი არგუმენტი ითვალისწინებს მოსალოდნელ წინააღმდეგობას მკითხველის მხრიდან. ამის თავიდან აცილების ერთ-ერთი საუკეთესო საშუალებაა მკითხველის მოსალოდნელი ეჭვი ან კონტრარგუმენტი თავადვე წინასწარ წარმოადგინოთ ტექსტში. ამით მკითხველი რწმუნდება, რომ ტექსტის ავტორს ეს პრობლემა კარგად აქვს შესწავლილი, დამუშავებული, გაანალიზებული, ყველა კუთხით გააზრებული. ამით საბოლოოდ შესაძლებელია აუდიტორიის ნდობის მოპოვება. გარდა ამისა, მსჯელობის დროს შესაძლებელია კონტრარგუმენტის გაბათილებაც, რაც კიდევ უფრო არწმუნებს მკითხველს ავტორის სიმართლეში და აძლიერებს მის პოზიციას. მოსალოდნელი წინააღმდეგობების გაბათილებით ავტორს საშუალება ეძლევა, კიდევ უფრო განავრცოს მსჯელობა, უფრო მეტი მაგალითი მოიხმოს და უფრო დამაჯერებელი და სანდო გახადოს იგი.

დაიმახსოვრეთ:

კარგ არგუმენტს აუცილებლად სჭირდება ავტორისეული კონტრარგუმენტი, რათა ავტორმა კიდევ უფრო გააძლიეროს თავისი პოზიცია.

ამისთვის შესაძლებელია გამოიყენოთ შემდეგი ენობრივი კლიშეები:

ენობრივი კლიშეები:

მიჩნეულია, რომ....., მაგრამ, ჩემი აზრით....

აღიარებულია, რომ... მაგრამ კონკრეტული მსჯელობიდან გამომდინარეობს, რომ...

მართალია, ამ მოსაზრებას ჰყავს მხარდამჭერები, მაგრამ ვერ დავეთანხმებით, რადგან...

მოცემული თვალსაზრისი არ არის მისაღები, რადგან...

მართალია, მიჩნეულია, რომ... მაგრამ, მეორე მხრივ, შეიძლება ვიფიქროთ, რომ..

მაგალითი:

დებულება: სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისათვის ცხოველთა გამოყენება ყველა შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი: კალიფორნიის შტატის ერთ-ერთ სამეცნიერო ლაბორატორიაში ღვიძლის პირველი წარმატებული ტრანსპლანტაცია განხორციელდა ვირთხებზე. ამას მოჰყვა ანალოგიური ოპერაციის ფართოდ დანერგვა სამედიცინო პრაქტიკაში და დღეს უკვე უამრავი ადამიანის სიცოცხლის შენარჩუნებაა შესაძლებელი. თუმცა, საექსპერიმენტოდ ცხოველთა გამოყენებას ჰყავს მოწინააღმდეგეებიც. ცხოველთა დამცველები ფიქრობენ, რომ არავის აქვს უფლება, ხელყოს ცოცხალი არსების,

თუნდაც ცხოველის, სიცოცხლე, ვინაიდან ამით ირღვევა ბუნების კანონზომიერება. მიუხედავად ამისა, ჩვენთვის ეს არგუმენტი მიუღებელია, რადგან საექსპერიმენტოდ, როგორც წესი, გამოიყენება სპეციალურად გამოყვანილი ცხოველები, რომელთა არსებობაც ეკოსისტემის ბალანსის დაცვაში არავითარ როლს არ თამაშობს. გარდა ამისა, როდესაც საქმე ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენას ეხება, ერთგვარი მსხვერპლის გაღება, გარკვეულწილად, მისაღები და გარდაუვალია.

არგუმენტის მიზანი

კარგი არგუმენტის მთავარი მიზანია, საზოგადოებამ ის ნათლად და ადვილად აღიქვას, მიიღოს სრულ ჭეშმარიტებად და სანდო ინფორმაციად. ამ მიზნის მისაღწევად არგუმენტად შეიძლება გამოვიყენოთ:

კონკრეტული ფაქტები;

საყოველთაოდ გავრცელებული მაგალითები;

განმარტებები (დეფინიციები);

გამოცდილება;

წყაროები;

ლოგიკური ახსნა-განმარტებები (რა შედეგამდე მივყავართ ამა თუ იმ ფაქტს/ფაქტორს);

სტატისტიკა;

ციტატა;

ანალოგი, პრეცედენტი;

განსახილველ სფეროში მოღვაწე პიროვნების ან ორგანიზაციის პოზიცია, წერილობით დაფიქსირებული;

კვლევის შედეგები;

სამეცნიერო მიღწევები.

მაგალითი:

დეზულება:

სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისთვის ცხოველთა გამოყენება საჭიროების შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი:

ბრიტანეთის სამეცნიერო საზოგადოებაში ამტკიცებენ, რომ მეოცე საუკუნის ყველა დიდი აღმოჩენა ეფუძნებოდა ცხოველებზე განსხვავებული მიზნებით ჩატარებულ ცდებს. ამერიკის ნაციონალური აკადემიის ცხოველთა კვლევის ლაბორატორიაში მიიჩნევენ, რომ ყველაზე უფრო დახვეწილი კომპიუტერებიც კი ვერ იძლევიან მოლეკულების, უჯრედების, მიკროორგანიზმების, მათი ურთიერთქმედებისა და გარემოს მოდელირების შესაძლებლობას.

არგუმენტის ფორმა

როგორც ვხედავთ, მოყვანილი არგუმენტი ეყრდნობა იმ ორგანიზაციების მოსაზრებას, რომლებიც თავიანთ საქმიანობაში, საჭიროების მიხედვით, მიმართავენ ცხოველებზე ჩატარებულ ექსპერიმენტებს.

არგუმენტის ფორმულირების ერთ-ერთი მიღებული და გავრცელებული საშუალებაა ციტირება, ცნობილი გამონათქვამების გამოყენება.

დაიმახსოვრეთ:

ციტირების, ცნობილი გამონათქვამის შერჩევისას საჭიროა სიფრთხილის გამოჩენა. როგორც არგუმენტი, იგი ადეკვატურად და პირდაპირ უნდა აუკავშირდებოდეს მთავარ იდეას.

მაგალითი:

დებულება:

სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისთვის ცხოველთა გამოყენება საჭიროების შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი:

მეოცე საუკუნიდან მოყოლებული ეს მოვლენა საზოგადოებრივი განსჯის საგანია. ამ ფაქტს ჰყავს როგორც მოწინააღმდეგეები, ისე მომხრეები, ზოგ შემთხვევაში კი პოზიცია გაურკვეველია. ამ უკანასკნელის მაგალითია პროფესორ ჩარლზ რ. რიგელის მოსაზრება. იგი აცხადებს, თუკი ექსპერიმენტატორებს დაუსვამთ შეკითხვას, თუ რატომ ატარებენ ისინი ექსპერიმენტს ცხოველებზე, გიპასუხებენ: ცხოველები ჩვენ, ადამიანებს, გვგვანან. თუკი იმავე ექსპერიმენტატორებს დაუსვამთ შეკითხვას, რატომ მიაჩნიათ მორალურად მისაღებად ცხოველებზე ექსპერიმენტის ჩატარება, გიპასუხებენ: ცხოველები ჩვენგან, ადამიანებისაგან, განსხვავდებიან. ცხოველებზე ექსპერიმენტი ემყარება შინაგან ლოგიკურ წინააღმდეგობას. როგორც ვხედავთ, დღეს ცხოველებზე ექსპერიმენტების ჩატარება იმდენად მნიშვნელოვანი მოვლენაა, რომ მეცნიერებისათვის მისი უარყოფა, ფაქტობრივად, წარმოუდგენელია. ამ ფაქტის მოწინააღმდეგეების არგუმენტი მხოლოდ მორალურ ასპექტებს ემყარება. მაგალითად, ცნობილი მწერალი, ბერნარ შოუ, თვლის, რომ ცხოველებზე ექსპერიმენტი სოციალური მანკია. ის, მართალია, სრულყოფს და ამაღლებს ადამიანის ცოდნას, მაგრამ ანგრევს მის პიროვნებას. თუმცა, შეიძლება არ დავეთანხმოთ ამ მოსაზრებას, რადგან ადამიანები, რომლებიც ატარებენ ამ ცდებს, არიან სპეციალისტები, რომლებიც ამისთვის მზად არიან როგორც ფსიქოლოგიურად, ისე პროფესიონალურად. გარდა ამისა, ექსპერიმენტებისათვის ცხოველთა დაცვის საერთაშორისო კონვენციის მიხედვით, ისინი იყენებენ ცხოველების მინიმალურ, შეზღუდულ და მხოლოდ საჭირო რაოდენ-

ნობას. ყოველი ექსპერიმენტი არის წინასწარ გააზრებული, დაგეგმილი, ლიცენზირებული და კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოსული. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, მათთვის მთავარი ამოსავალია ის, რომ ექსპერიმენტების შედეგები ხმარდება კაცობრიობას.

(პროფესორი ჩარლზ. რ. რიგელი)

არგუმენტების კავშირი

კრიტიკული ანალიზი გამორიცხავს არგუმენტების უბრალო ჩამონათვალს ან ერთმანეთში არევას. მიჩნეულია, რომ ეს ყველაზე რთული ამოცანაა, რადგან ხშირ შემთხვევაში ძნელია არგუმენტების ერთმანეთისაგან გამიჯნვა. არგუმენტები ერთმანეთთან ლოგიკურად უნდა იყოს დაკავშირებული და, საბოლოო ჯამში, ემსახურებოდეს ერთი იდეის გაშლასა და განვითარებას.

მაგალითი:

დებულება:

სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისათვის ცხოველთა გამოყენება საჭიროების შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი:

ცხოველებზე ექსპერიმენტის ჩატარება ემსახურება ჰუმანურ მიზნებს, ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენას, რაც კაცობრიობის უმთავრესი საზრუნავი უნდა იყოს. ცხოველებზე ექსპერიმენტი პირველად ჩატარდა ჩვენს წელთაღრიცხვამდე მეოთხე-მესამე საუკუნეებში. მეთორმეტე საუკუნეში არაბი ექიმებიც იყენებდნენ ცხოველებს ქირურგიული

ოპერაციების მიზნით, სანამ ადამიანებს ჩაუტარებდნენ სათანადო ქირურგიულ პროცედურას. მეოცე საუკუნეში აღნიშნული ექსპერიმენტების ჩატარება დაიწყო ტოქსიკური, გენეტიკური, ბიოლოგიური, კოსმეტიკური, ბიოსამედიცინო და ა. შ. მიზნებით.

არგუმენტირებული მსჯელობა

მოყვანილი აბზაცი ორი სხვადასხვა ტიპის ინფორმაციას შეიცავს:

1. ცხოველებზე ექსპერიმენტი ემსახურება ჰუმანურ მიზნებს, ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენას, რაც კაცობრიობის უმთავრესი საზრუნავი უნდა იყოს.

2. ცხოველებზე ექსპერიმენტი პირველად ჩატარდა ჩვენს წელთაღრიცხვამდე მეოთხე-მესამე საუკუნეებში. მეთორმეტე საუკუნეში არაბი ექიმებიც იყენებდნენ ცხოველებს ქირურგიული ოპერაციების მიზნით, სანამ ადამიანებს გაუკეთებდნენ სათანადო ოპერაციას. მეოცე საუკუნეში აღნიშნული ექსპერიმენტების ჩატარება დაიწყო ტოქსიკური, გენეტიკური, ბიოლოგიური, კოსმეტიკური, ბიოსამედიცინო და ა. შ. მიზნებით.

თავისთავად, ორივე ინფორმაცია მნიშვნელოვანია, ორივე შეიძლება გამოვიყენოთ ძირითადი იდეის გასავითარებლად. თუმცა, ისმის კითხვა, რამდენად ეფექტურია ამ ორი განსხვავებული ინფორმაციის აღრევა და ერთ აბზაცში გაერთიანება?

შეიძლება ითქვას, რომ ეს არ არის სრულყოფილი კრიტიკული ანალიზი, აქვს ჩამონათვალის სახე და არავითარი ლოგიკური ბმა ამ ეტაპზე მათ შორის არ არსებობს. როგორ უნდა მოვიქცეთ ამ შემთხვევაში? რა გამოსავალი არსებობს? უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ორივე ინფორმაცია და არც ერთი მათგანის დაკარგვა ამ შემთხვევაში არ არის ხელსაყრელი. თითოეული ინფორმაცია უნდა ვაქციოთ დამოუკიდებელ არგუმენტად და უნდა განვაგრძოთ მსჯელობა. ამდენად, მივიღებთ ორ დამოუკიდებელ აბზაცს, რომლებიც მხარს დაუჭერს ჩვენს ძირითად სათქმელს.

დაიმასხოვრეთ:

რამდენიმე არგუმენტის ერთ აბზაცში მოყვანა არაა სასურველი, იმდენად რამდენადაც თითოეული არგუმენტი უნდა იყოს გავრცობილი სათანადო საშუალებებითა და ინფორმაციით. ფაქტობრივად, თითო არგუმენტი უნდა განივრცოს თითო აბზაცში.

მაგალითი:

დებულება:

სამეცნიერო კვლევებისა და ექსპერიმენტებისთვის ცხოველთა გამოყენება საჭიროების შემთხვევაში უნდა იყოს ნებადართული.

არგუმენტი:

ამ მოვლენას ხანგრძლივი ისტორია აქვს. ცხოველებზე ექსპერიმენტი პირველად ჩატარდა ჩვენს წელთაღრიცხვამდე მეოთხე-მესამე საუკუნეებში. მეთორმეტე საუკუნეში არაბი ექიმებიც იყენებდნენ ცხოველებს ქირურგიული ოპერაციების მიზნით, სანამ ადამიანებს გაუკეთებდნენ სათანადო ოპერაციას. თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ უძველეს დროში მეცნიერება, ძირითადად, პრაგმატულ ფუნქციას ატარებდა, ნათელი ხდება, რომ ცხოველებზე ექსპერიმენტს უადრესად პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს. თანამედროვე მეცნიერებამ ცხოველებზე ექსპერიმენტი კიდევ უფრო მრავალფეროვანი მიზნებისათვის გამოიყენა. მეოცე საუკუნეში აღნიშნული ცდების ჩატარება დაიწყო ტოქსიკური, გენეტიკური, ბიოლოგიური, კოსმეტიკური, ბიოსამედიცინო, კლონირების და ა. შ. მიზნით. შედეგად მიღებულია არაერთი

რევოლუციური აღმოჩენა, რომლებიც, საბოლოო ჯამში, ადამიანის ჯანმრთელობასა და კეთილდღეობას ემსახურება.

შეიძლება ითქვას, რომ ცხოველებზე ექსპერიმენტი ემსახურება ჰუმანურ მიზნებს, ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენას, რაც კაცობრიობის უმთავრესი საზრუნავი უნდა იყოს.

კარგი არგუმენტის მახასიათებლები

არგუმენტი უნდა იყოს ცხადი, ადვილად გასაგები, ფოკუსირებული ძირითად სათქმელზე, მიზნული ძირითად იდეასთან და ენობრივად გამართული.

არგუმენტის შექმნისას არ უნდა იყოს ზედმეტად კატეგორიულები. მოერიდეთ შემდეგ ფრაზებს: უეჭველია... ცხადია... ცალსახაა, რომ... სრულიად აშკარაა... ყველასათვის მისაღები უნდა იყოს... ეჭვი არ უნდა შევიტანოთ იმაში, რომ... და ა. შ.

მათ ნაცვლად უნდა გამოვიყენოთ:

დიდი ალბათობაა იმისა, რომ... ნათელი უნდა იყოს, რომ... ჩვენი მსჯელობა ემყარება შემდეგს... ფაქტია, რომ... ცნობილია რომ... აქედან გამომდინარე... შესაბამისად... მაგრამ... ზემოთ მოყვანილი, ამტკიცებს, რომ... ზემოთ მოყვანილი აჩვენებს, რომ... სავარაუდოდ... ყველაზე მისაღები განმარტება შეიძლება ის იყოს, რომ... ჩვენ შეიძლება დავასკვნათ, რომ...

გაითვალისწინეთ, რელიგიის, გემოვნების, რწმენის საკითხები არგუმენტად არ გამოგვადება.

დავალება:

მოყვანილი არგუმენტებიდან რომელია არაადეკვატური?

ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურა დედამიწის ზედაპირზე ბოლო საუკუნის განმავლობაში 0.74 ± 0.18 °C-ით გაიზარდა. კლიმატის ცვლილების სამთავრობათშორისო ჯგუფის (IPCC) დასკვნით, „დედამიწის ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურის ზრდა მე-20 საუკუნის შუა წლებიდან, სავარაუდოდ, განპირობებულია ადამიანის მიერ ატმოსფეროს დაბინძურებით. ჩვენ არ ვუფრთხილდებით თბილისს, საკუთარ გარემოს, ქუჩაში ვყრით ნაგავს, შედეგად კი ჩვენი ქალაქი კარგავს იერსახეს, იცვლება მისი ტემპერატურა და შეიძლება არამიმზიდველიც კი იყოს ტურისტებისათვის. გარდა ამისა, სითბური აირების დაგროვებით ძლიერდება ატმოსფეროს სითბური ეფექტი, რაც ატმოსფეროს გახურებას იწვევს. ამავე დროს, გარემოს აბინძურებს ატომური ნარჩენები და რადიაქტიული ნივთიერებები. გავრცელებული მოსაზრების მიხედვით, გლობალური დათბობა გამოწვეულია ატმოსფეროში ნახშირორჟანგის, CO₂-ის, მომატებით, რაც ასუსტებს ატმოსფეროს ზედა შრეს, ფენას. ამას შედეგად მოსდევს დათბობა დედამიწაზე. ამის გამო 21-ე საუკუნეში მოსალოდნელია დედამიწის ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურის შემდგომი ზრდა 1,1 – 6,4 °C-ით.

დავალება:

მოყვანილი არგუმენტებიდან რომელია არაადეკვატური?

თემა: უნდა გაიწვიონ თუ არა სამხედრო სავალდებულო სამსახურში უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტები?

ქმედითუნარიანი და ეფექტური არმიის შექმნა ნებისმიერი სახელმწიფოს უსაფრთხო და მშვიდობიანი ცხოვრების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წინაპირობაა. ამიტომ, ბუნებრივია, სახელმწიფო დიდ თანხას, მატერიალურ და ადამიანურ რესურსს ხარჯავს თანამედროვე, ეფექტური, სათანადოდ აღჭურვილი და სტანდარტების მიხედვით მომზადებული საჯარისო ფორმირებების შესაქმნელად. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა საკითხს, თუ რა თვისებებისა და კვალიფიკაციის ადამიანებმა უნდა იმსახურონ არმიაში. სხვადასხვა ქვეყანაში ინდივიდუალური მიდგომა არსებობს ამ საკითხის მიმართ. იმ ქვეყნებში, რომლებშიც არასტაბილური პოლიტიკური ვითარებაა, სამხედრო სამსახური სავალდებულოა და გაწვევას ექვემდებარება ყველა ადამიანი, რომელსაც სათანადო ფსიქიკური, მენტალური და ფიზიკური მდგომარეობა აქვს, ზოგ შემთხვევაში ქალებიც კი, მაგალითად, ისრაელში. ზოგ ქვეყანაში, ძირითადად, მაღალგანვითარებულ ქვეყნებში, სამხედრო სამსახური არის პიროვნების არჩევანი. ამაში ის იღებს სათანადო ანაზღაურებას. ამ შემთხვევაში სახელმწიფო უსაფრთხოებას ემსახურება კარგად გაწვრთნილი დაქირავებული არმია. არის კიდევ ერთი ტიპის გამოცდილება, როდესაც ქვეყანას ჰყავს როგორც დაქირავებული, მაღალანაზღაურებადი სამხედრო მოსამსახურეები, ისე სავალდებულო სამსახურში გაწვეული სამხედრო პირები. ამ უკანასკნელთა შორის არიან უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტებიც. შეიძლება ითქვას, რომ საზოგადოებასა და პოლიტიკურ წრეებში ერთ-ერთი აქტუალური თემაა: უნდა იხდიდნენ თუ არა სავალდებულო სამხედრო სამსახურს უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტები? აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით საზოგადოების აზრი ორად იყოფა.

მიიჩნევენ, რომ სტუდენტებმა ისევე უნდა გაიარონ სამხედრო სამსახური, როგორც საზოგადოების სხვა ფენების წარმომადგენლებმა. ამის არგუმენტებად მოჰყავთ შემდეგი: ქვეყნის უსაფრთხოების დაცვა თითოეული ქმედითუნარიანი მოქალაქის მოვალეობაა, მიუხედავად მისი ეროვნული, სოციალური და რელიგიური კუთვნილებისა. გარდა ამისა, სამხედრო სამსახური ადამიანს უვითარებს პიროვნულ უნარებს, მაგალითად, დისციპლინას, პასუხისმგებლობის გაზიარების, ექსტრემალურ სიტუაციაში გადაწყვეტილების მიღების უნარს და ა. შ., რომლებიც მას ნებისმიერ ცხოვრებისეულ სიტუაციაში გამოადგება.

ჯარში ახალგაზრდები, ასევე, ეუფლებიან დახვეწილ მანერებს, რაც საბოლოოდ მათ პიროვნულ კაპიტალად იქცევა. ამავე დროს, სამხედრო სამსახური ადამიანს ფიზიკურად აძლიერებს და წვრთნის. პარალელურად, ჯარში სამსახური მას უვითარებს ეთიკურ კატეგორიებს, საზოგადოებაში ქცევის წესებს, აგრეთვე ახდენს დადებით ზემოქმედებას ახალგაზრდების ესთეტიკურ ღირებულებებზე.

მოყვანილი მოსაზრებების შემდეგ მოკლედ განვიხილოთ საზოგადოების იმ ნაწილის არგუმენტები, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტებისთვის სამხედრო სამსახურში გაწვევა არ უნდა იყოს სავალდებულო. უპირველეს ყოვლისა, ჯარისკაცობა არის სრულფასოვანი პროფესია, რომელიც საჭიროებს საფუძვლიან შესწავლას, საგანგებო მომზადებას და მოითხოვს სრულ პასუხისმგებლობას, პიროვნულ დაინტერესებასა და სათანადო პიროვნულ და ფიზიკურ მონაცემებს. იმ შემთხვევაში, თუ ახალგაზრდა ვერ აკმაყოფილებს ყველა ზემოაღნიშნულ პირობას, არ აქვს სათანადო ინტერესი, სამხედრო სამსახური მისთვის სადამსჯელო ღონისძიებას უფრო ემსგავსება, ვიდრე მოვალეობის ღირსეულად მოხდას.

სტუდენტობის პერიოდში ახალგაზრდა მოტივირებულია, ისწავლოს, შეიძინოს ცოდნა, ეს კი, თავის მხრივ, უწყვეტი პროცესი უნდა იყოს. გარდა ამისა, ცნობილია, რომ სასწავლო პროცესის შეწყვეტა დადებითად არ აისახება სტუდენტის აკადემიურ წარმატებასა და მასალის დაუფლებაზე. ამდენად, სამხედრო სამსახურში გაწვევა იწვევს სტუდენტის მოწყვეტას გარემოდან, მოტივაციის შესუსტებასა და მომავალი წარმატების შესაძლებლობის შემცირებას.

უმაღლეს სასწავლებელში სწავლისას სტუდენტს უმუშავდება პასუხისმგებლობის განსაკუთრებული გრძნობა, საქმისადმი კეთილსინდისიერი დამოკიდებულება და წინსვლის ერთგვარი მოტივაცია. სწავლის შეწყვეტისა და სამხედრო სამსახურში ვალდებულების მოხდისას ისინი ამ უნარებს კარგავენ. ამდენად, ამ ტიპის სამხედრო სამსახური გაუმართლებელი და მიუღებელია.

როგორც წესი, სტატისტიკური მონაცემების თანახმად, სტუდენტობის პერიოდში სამხედრო სამსახურში ამგვარი წესით გაწვეული პირები არ მიჰყვებიან სამხედრო კარიერას. უფრო მეტიც, სამხედრო სფეროში მათი ცოდნა არის მინიმალური, საჭიროების შემთხვევაში

მიღებული ცოდნის გამოყენების ალბათობაც ნაკლებია, ისინი ივიწყებენ შეძენილ სამხედრო ცოდნასა და უნარებს, ვინაიდან ამ ტიპის აქტივობა მუდმივ წვრთნასა და ტრენაჟს მოითხოვს. შეიძლება ითქვას, რომ იძულებითი სამხედრო სამსახური, კერძოდ, სტუდენტების ჯარში გაწვევა, ფუჭ დანახარჯებთან არის დაკავშირებული.

გარდა ამისა, ახალგაზრდები არ არიან მიჩვეულები მკაცრ გარემოს, კვების სპეციალურ რეჟიმს. ამდენად, სამხედრო ყაზარმაში არსებულ ექსტრემალურ სიტუაციაში ისინი იზნევიან, პიროვნულად ითრგუნებიან, რაც აისახება მათ მენტალურ და ფსიქიკურ მდგომარეობაზე.

როგორც ვხედავთ, ორივე პოზიციის მომხრეებს აქვთ საკმაოდ მკაფიო და დამაჯერებელი არგუმენტები, რომელთა მეშვეობითაც ისინი ამყარებენ თავიანთ თვალსაზრისს. თუმცა, რეალურად ყოველი სახელმწიფო თვითონ არეგულირებს თავისი მოსახლეობის უსაფრთხოებასა და ჯარის სათანადო წესით ფორმირებას სამხედრო ექსპერტებისა და არსებული ვითარების გათვალისწინებით.

დავალება:

მოყვანილი არგუმენტებიდან რომელია არაადეკვატური?

ყველა კულტურას აქვს თავისი წარმოდგენა წარმატებული ადამიანის პიროვნულ თვისებებსა და პროფესიულ სტანდარტზე. თუმცა, არსებობს უნივერსალური მოთხოვნები, რომელთა შესრულებაც ხელს უწყობს ადამიანს წარმატების მიღწევასა და საზოგადოების მხრიდან აღიარებაში. რა განაპირობებს ადამიანის წარმატებას, რა ეხმარება მას პროფესიული და პიროვნული წარმატების მიღწევაში?

ეს საკითხი არაერთი კვლევისა და პუბლიკაციის საგანი გამხდარა. ამ პრობლემასთან დაკავშირებით ურთიერთგანსხვავებული მოსაზრებები არსებობს. ზოგი კულტურისათვის ადამიანი წარმატებულია, როდესაც მას აქვს კარგი პროფესიული კარიერა. ამ შემთხვევაში არ იგულისხმება მაღალი თანამდებობა, არამედ მნიშვნელოვანია ადამიანი თავის

საქმიანობაში იყოს კარგი პროფესიონალი, სათანადოდ ასრულებდეს მასზე დამოკიდებულ მოვალეობებს და ჰქონდეს შესაბამისი ანაზღაურება. მეორე მხრივ, რიგითი ადამიანის პირადი ცხოვრება არ არის საზოგადოებრივი განხილვის საგანი და მისი წარმატების საზომი. მასმედიაში, ინტერნეტში, სოციალურმა ქსელებმა და პიარსაშუალებებმა დაამკვიდრეს ერთგვარი სტანდარტი, რომ ცნობადი პიროვნება არის თავის პროფესიულ საქმიანობაში წარმატებული. შეიძებლება ითქვას, რომ რიგითი ადამიანის ცნობიერებაში ცნობადობა და წარმატება გაიგივდა და პირდაპირ დაუკავშირდა პროფესიონალიზმს. წარმატებულ ადამიანს ყველანაირი პიროვნული ნაკლი მიეცემა. ესეც მასმედიის მიერ დამკვიდრებული არასწორი სტერეოტიპია. ამიტომაც რიგითმა ადამიანებმა დაინახეს უპირატესობა ცნობილ ადამიანთა მაგალითზე და გაუჩნდათ მათი მიბადვისა და ცხოვრებისეული ფასეულობების გაზიარების სურვილი.

თანამედროვე ცხოვრებაში ადამიანი იმდენად დაკავებულია, რომ მას არ აქვს პირადი კონტაქტების დრო. პროფესიული წარმატების მოპოვება დიდ დროს, ძალისხმევას, დისციპლინასა და საკუთარ თავზე მუშაობას მოითხოვს. თანამედროვე სუპერკონკურენტულ გარემოში პიროვნებას მუდმივად უხდება (ნებით თუ უნებლიეთ) საკუთარი უპირატესობის დასაბუთება, ამიტომ ზედმეტი სოციალური კავშირებისა და პირადი ურთიერთობებისათვის სულ უფრო ნაკლები დრო და ენერგია რჩება. თანამედროვე სამყაროში ადამიანები გულგრილები გახდნენ. თანაზიარობა, თანადგომა, ურთიერთგაგება და დახმარება დღეს აღარ წარმოადგენს მნიშვნელოვან და ძირითად ღირებულებებს. პრაგმატული ადამიანები მხოლოდ საკუთარ კარიერაზე ფიქრობენ. მათ მხოლოდ წარმატების მიღწევის სურვილი ამოძრავებთ. „დრო ფულია“ - ამერიკის ერთ-ერთი პრეზიდენტის მიერ წარმოთქმული ეს ფრაზა მთელი კაპიტალისტური სამყაროს სლოგანად იქცა, ხოლო ფული, მატერიალური კეთილდღეობისა და გავლენის მოპოვების მძლავრი საშუალება, ერთ-ერთ უმთავრეს ღირებულებად. ამდენად, პრაგმატიზმმა თითქმის მთლიანად ჩაანაცვლა ოდინდელი ადამიანური ფასეულობები. მამასადამე, მატერიალური კეთილდღეობა პირდაპირ დაუკავშირდა წარმატებული ადამიანის ცნებას და ამიტომაც ადამიანები ყველანაირად ცდილობენ ამ „უმთავრესი“ მიზნის მიღწევას.

კარიერაზე ორიენტირებული ადამიანები მიიჩნევენ, რომ სოციალური კავშირები დროებითი და არამყარია, ამიტომ არ ღირს ბევრი დროისა და ენერგიის ხარჯვა ისეთ რამეზე, რაც მხოლოდ შენზე არ არის დამოკიდებული. სოციალური ინტერაქცია სხვა ადამიანების ჩართულობასაც გულისხმობს, ამდენად, მისი კონტროლი და ბოლომდე მართვა შეუძლებელია. ამ იდეის მხარდამჭერები ცდილობენ საკუთარი თავისა და ძალების მხოლოდ პროფესიულ კარიერაში გამყარებას.

დროის მენეჯმენტი წარმატებული კარიერის ერთ-ერთი აუცილებელი წინაპირობაა. სოციოლოგიური გამოკვლევების მიხედვით, ცნობილ კომპანიებსა და სახელმწიფო სტრუქტურებში დასაქმებულ წამყვან სპეციალისტთა გამოკითხვის შედეგად აღმოჩნდა, რომ მათი 80 % წინასწარ გეგმავს თავის სამუშაო დროს, რაც ხელს უწყობს მათ ეფექტურ საქმიანობას. ამიტომაცაა, რომ ცნობილი უნივერსიტეტები დროის მენეჯმენტს ცაკლე კურსად სთავაზობენ სტუდენტებს.

ზოგ სოციუმში ადამიანი წარმატებულად მიიჩნევა, თუ ის თანაბრად არის რეალიზებული როგორც სამსახურებრივ, ისე სოციალურ და პირად ცხოვრებაში.

ადამიანი სოციალური არსებაა და სოციუმისგან დეზინტეგრაცია, ბუნებრივია, იწვევს მის პიროვნულ, ემოციურ და მენტალურ პრობლემებს, რაც, საბოლოოდ, ღრმა დეპრესიის მიზეზიც კი შეიძლება გახდეს, ეს კი, ბუნებრივია, უარყოფითად აისახება მის პროფესიულ საქმიანობაზე.

მიიჩნევა, რომ სრულყოფილად რეალიზებული ადამიანები უფრო რეზისტენტულები არიან სხვადასხვა დაავადების მიმართ, საშუალოდ უფრო დიდ ხანს ცხოვრობენ, ვიდრე მხოლოდ ცალკეულ სფეროში წარმატებული პირები. ამდენად, ადამიანის ჰარმონიული ცხოვრება მისი ჯანმრთელობისა და დიდხანს სიცოცხლის ერთგვარი გარანტიაც შეიძლება იყოს.

როდესაც ადამიანი თანაბრად არის რეალიზებული როგორც სამსახურებრივ, ისე პირად და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, ერთ რომელიმე სფეროში წარუმატებლობას აბალანსებს სხვა სფეროები. მაგალითად, სამსახურში წარმოქმნილი პრობლემა შეიძლება განეიტრალდეს მეგობრებთან ან ოჯახის წევრებთან ურთიერთობისას. მეგობრები, ახლობლები და ოჯახის წევრები ადამიანისთვის ძლიერი მხარდაჭერაა.

მარგინალი, საკუთარ თავში ჩაკეტილი ადამიანებისთვის დასავლეთის სამყაროში არსებობს სპეციალური სამსახურები, რომლებიც ცდილობენ, კომფორტული და ბუნებრივი გარემო შეუქმნან მათ. პროფესიონალები ეხმარებიან სოციალური პრობლემების მქონე პირებს სპეციალური მეთოდების გამოყენებით. რეაბილიტირებული ადამიანები კი, შესაძლოა, კვლავ აქტიურად ჩაერთონ საზოგადოებრივ და პროფესიონალურ საქმიანობაში.

გარდა ამისა, მარგინალური და ცალმხრივად რეალიზებულ ადამიანი ბოლომდე მისაღები არც საზოგადოებისთვის შეიძლება იყოს. თანამედროვე საზოგადოებისთვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გუნდური მუშაობის წესია, ხოლო სოციალურ უნარ-ჩვევებს მოკლებული, საკუთარ თავში ჩაკეტილი, ასოციალური, თუნდაც ძალიან ნიჭიერი და პროფესიონალი ადამიანი, საზოგადოებისთვის მიუღებელია. პიროვნული და სოციალური უნარები იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ CV-ში ცალკე გრაფა ეთმობა და სამოტივაციო წერილში საგანგებოდ აღინიშნება.

აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით კიდევ ბევრი შეიძლება ვიმსჯელოთ და მრავალი არგუმენტი ან კონტრარგუმენტი მოვძებნოთ როგორც ისტორიიდან, ისე თანამედროვეობიდან. საზოგადოების ნებისმიერ ფორმაციაში, ნებისმიერ დროში არსებობს წარმატებული ადამიანის სტერეოტიპი, მაგრამ ჩვენთვის ერთი რამ უდავოა, ადამიანური ურთიერთობები ადამიანის წარმატებული კარიერის საფუძვლად და წინაპირობად შეიძლება მივიჩნიოთ.

დავალება:

დააკავშირეთ თეზისები/დებულებები და სათანადო არგუმენტები. იმსჯელოთ, რომელი არგუმენტები მიესადაგება ყველაზე მეტად კონკრეტულ დებულებას და რატომ:

დებულება:

ადამიანის ჩამოყალიბებაზე დიდ გავლენას ახდენენ ოჯახი და ის ადამიანები, რომლებიც მისი აღზრდის პროცესში მონაწილეობენ.

არგუმენტები:

- ზრდის პროცესში მოზარდს უყალიბდება მორალურ-ზნეობრივი ფასეულობები, ღირებულებები, პასუხისმგებლობა, მსოფლმხედველობა, საკუთარი ხედვა და დამოკიდებულება. უვითარდება შეფასების გრძნობა, ამდენად, ამ პროცესში გარეფაქტორების როლი ერთ-ერთი გადამწყვეტი პრობლემაა.

- სოციოლოგები, ფსიქოლოგები და ბიჰევიორისტები მიიჩნევენ, რომ ადამიანი სოციალური არსებაა და მის ჩამოყალიბებაში გადამწყვეტი როლი ენიჭება იმ გარემოს, რომელშიც ბავშვი თავისი ცხოვრების დიდ ნაწილს ატარებს.

- არსებობს რამდენიმე ქართული ანდაზა (დედა ნახე, მამა ნახე, შვილი ისე გამოიხატავს; შვილი ოჯახის სარკეა), რომლებიც ნათლად მიანიშნებს, რომ მშობლების ცხოვრების წესი, ღირებულებები, მსოფლმხედველობა პირდაპირ აისახება შვილების პიროვნებაზე.

- დანაშაულის ფსიქოლოგიის კანადელმა სპეციალისტებმა ჩაატარეს ექსპერიმენტი, გამოიკითხეს და შეისწავლეს სხვადასხვა ასაკისა და სოციალური წარმოშობის რამდენიმე ასეული მძიმე დანაშაულში ბრალდებული პირის საქმე და მივიდნენ დასკვნამდე, რომ გამოკითხული კრიმინალების 72% არასტაბილურ, სტრესულ გარემოში გაიზარდა ან განიცდიდა სიყვარულისა და მზუნველობის დეფიციტს ადრეულ და გარდამავალ ასაკში.

დებულება:

არსებობს კითხვები, რომლებიც მუდმივად კამათის საგანია და მათზე ცალსახა პასუხის გაცემა ხშირად შეუძლებელია. ერთ-ერთი ასეთი პრობლემაა: უნდა დაეკისროს თუ არა პასუხისმგებლობა შვილის ცუდი საქციელის გამო მშობელს.

არგუმენტები:

- ოჯახის მოვალეობაა არა მხოლოდ ბავშვის სასიცოცხლო, ბიოლოგიური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება, არამედ მასში საკუთარ

საქციელზე პასუხისმგებლობის უნარის განვითარება. ბუნებრივია, ეს არ არის მარტივი რამ, მაგრამ ეს ისეთივე მოვალეობა უნდა იყოს, როგორიც, თუნდაც, შვილის საკვებით უზრუნველყოფაა.

- ადამიანის პიროვნების ფორმირება მშობლების უმთავრესი ფუნქციაა. სწორედ მშობელმა უნდა ასწავლოს ბავშვს ცუდისა და კარგის გარჩევა, მან უნდა გააცნობიერებინოს შვილს, რა არის მისაღები და მიუღებელი საზოგადოებისათვის, რა არის კანონიერი და უკანონო. ნებისმიერი მოვალეობის არშესრულებას ყოველთვის მოჰყვება სათანადო რეაგირება. მშობელი ვალდებულია, ეს მოვალეობაც შეასრულოს.

- ეს პრობლემა განხილულია არაერთ ცნობილ ნაწარმოებში. ილია ჭავჭავაძე მოთხრობაში „სარჩობელაზედ“ მთავარ გმირს ათქმევინებს, რომ მისი და მისი ძმის მიერ ჩადენილი დანაშაულები გამოწვეულია მათი დედისა და მამინაცვლის გულგრილობითა და აგრესიით. ეს საკმარისია იმისათვის, რომ გამოვიტანოთ სათანადო დასკვნები.

დებულება:

ძალადობის შემცველი ვიდეოთამაშები მოზარდის ქცევის პრობლემებს იწვევს.

არგუმენტი:

- ადამიანის ფსიქო-სოციალურ განვითარებაზე გავლენას ახდენს არა მხოლოდ სასწავლო, აკადემიური გარემო, არამედ ყველა სხვა აქტივობა (ტელევიზია, პრესა, მეგობრების წრე, კომპიუტერი), რომლებიც მასზე ემოციურ და შემეცნებით ზეგავლენას ახდენს. ამიტომაც, ეს ფაქტორები არ შეიძლება ოჯახის წევრების კონტროლის მიღმა დარჩეს.

- სანამ ბავშვს მყარად ჩამოუყალიბდება მორალურ-ზნეობრივი ღირებულებები და ქცევის შინაგანი კოდექსი, სანამ მისი ფსიქიკა შედარებით ლაბილურია, უნდა ვეცადოთ, მივაწოდოთ ისეთი ინფორმაცია, რომელიც დადებით, პოზიტიურ გავლენას მოახდენს მასზე და არ უზიბგებს აგრესიასკენ.

- პედაგოგიკის სპეციალისტები ამტკიცებენ, რომ დიდია ალბათობა, მოზარდმა შეიქმნას ყალბი იდეალი. მას განვითარების პროცესში უზნდება მიზაძვის სურვილი და მისთვის მისაღები, დასაშვები და ნორმა ხდება ქცევის იმგვარი წესები, რომლებიც სინამდვილეში სოციალურად მიუღებელია.

დავალება:

მოცემული დებულებისა და არგუმენტების მეშვეობით განავრცეთ მსჯელობა:

წყალი ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი სასიცოცხლო რესურსია, ამდენად, წყლის დაბინძურება საფრთხეს უქმნის ყველა ცოცხალ ორგანიზმს.

წყალი ბინძურდება:

- გადამუშავებული ქიმიური ნარჩენებით;
- სამრეწველო ნარჩენებით;
- სასოფლო-სამეურნეო ნარჩენებით;
- ნავთობპროდუქტებით;
- სტიქიური მოვლენებით: ვულკანი, შტორმი, მიწისძვრა...

შედეგად:

- იცვლება წყლის ხარისხი;
- ნადგურდება არა მხოლოდ მიწისზედა, არამედ მიწისქვეშა წყლებიც;
- წყალი, რომელიც მოდის ონკანში, შეიცავს ბევრ დაავადების გამომწვევ ბევრ ბაქტერიას;

დედამიწის 70% წყლით არის დაფარული და სასმელი წყალია მხოლოდ 3%. აქედან გამომდინარე, ყველა ჩვენგანის ვალია წყლის სისუფთავეზე ზრუნვა და დაცვა.

დავალება:

მოცემული დებულებისა და არგუმენტების მეშვეობით განავრცეთ მსჯელობა:

ბოლო პერიოდში სულ უფრო მეტი ადამიანი იღებს მონაწილეობას ლატარიის გათამაშებაში.

ამის მიზეზებია:

იოლად გამდიდრების სურვილი;

სხვების გამარჯვება და კონკრეტული მაგალითები მოგების სურვილს უფრო აძლიერებს და, შესაბამისად, ზრდის მოთამაშეთა რაოდენობას; გართობის საშუალება;

აზარტი;

ფართოდ არის რეკლამირებული;

იაფი;

იყიდება ყველგან.

დავალება:

მოცემული დებულებისა და არგუმენტების მეშვეობით განავრცეთ მსჯელობა:

ბოლო ხანებში მთელ მსოფლიოში პოპულარული გახდა ელექტრონული/დისტანციური განათლება. დისტანციურ სტუდენტთა რაოდენობამ მილიონებს გადააჭარბა და ბევრი უნივერსიტეტის შემოსავლის ძირითადი წყარო გახდა.

ეს განპირობებულია შემდეგი ფაქტორებით:

- ხელმისაწვდომობა;
- მოქნილი სისტემა;

სისტემაში შესვლა, ლექციის მოსმენა და გამოცდის ჩაბარება შესაძლებელია თქვენთვის სასურველი ნებისმიერი ადგილიდან და თქვენთვის ხელსაყრელ ნებისმიერ დროს;

კურსების გავლა შესაძლებელია ძირითადი სამუშაოსაგან მოუწყვეტლად;

ამ ტიპის განათლება ხელმისაწვდომია უნარშეზღუდული ადამიანებისათვისაც;

შესაძლებელია განათლების მიღება საზღვარგარეთის წამყვან უნივერსიტეტებში სახლიდან გაუსვლელად.

დავალება:

ყურადღებით წაიკითხეთ მოცემული ტექსტი. გამოყავით არგუმენტები, პრობლემის გამომწვევი მიზეზები და შედეგები. იმსჯელეთ, რამდენად ლოგიკურადაა დაკავშირებული მოყვანილი არგუმენტები ტექსტის ძირითად სათქმელთან, რამდენად უკავშირდება სათაური, შესავალი და დასკვნითი ნაწილი ერთმანეთს. რა აკლია ტექსტის სტრუქტურას, რომელი აბზაცია ზედმეტი, რას შეცვლიდით ან დაამატებდით და რატომ? პასუხები წერილობითად დაასაბუთეთ.

რა საფრთხეს შეიცავს სოციალური ქსელები?

თანამედროვე ადამიანის ცხოვრება წარმოუდგენელია კომპიუტერის გარეშე. მთელი მსოფლიოს მასშტაბით მოსახლეობის 23% იყენებს ინტერნეტს, ზოგი საქმისთვის, ზოგი ცოდნის მისაღებად, ზოგიც გასართობად. რამდენიმე ათეული წლის წინ ვერც კი წარმოიდგენდნენ, რომ შეიქმნებოდა ისეთი მოწყობილობა, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელი გახდებოდა სახლიდან გაუსვლელად არაერთი საქმის მოგვარება. ნებისმიერი ინფორმაციის მოძიება, ბილეთების დაჯავშნა, სხვადასხვა ქვეყანაში უფასოდ საუბარი, თანაც ვიდეოთვალის

მეშვეობით და ა. შ. ნათქვამია: მედალს ორი მხარე აქვსო. თუ, ერთი მხრივ, კომპიუტერი ინფორმაციის კარგი წყაროა, მეორე მხრივ, მასთან გადაჭარბებული მეგობრობა უარყოფითად მოქმედებს ადამიანებზე. ბოლო დროს საზოგადოებაში მეტად აქტუალურია სოციალური ქსელები, ე. წ. ფეისბუქი, სკაიპი და ა. შ. დღევანდელი ადამიანის ცხოვრება თითქმის წარმოუდგენელია მათ გარეშე. პოპულარობით სარგებლობს კომპიუტერული თამაშები, მათ შორის ე. წ. „ფერმა“, რომელიც ცოტა ხნის წინ ფლორიდის შტატში მკვლელობის მიზეზიც გახდა. დედამ საკუთარი შვილი მხოლოდ იმის გამო მოკლა, რომ ხელს უშლიდა „ფერმის“ თამაშში.

დამეთანხმებით, ამ გარემოების შემდეგ აუცილებელია თითოეული მოქალაქე დაფიქრდეს: რამდენად რაციონალურად იყენებს კომპიუტერს?

მეცნიერები საუბრობენ იმაზე, რომ სოციალური ქსელების გადაჭარბებული მოხმარება უარყოფითად მოქმედებს ადამიანთა ჯანმრთელობაზე.

სოციალური ქსელები, რომლებითაც ინტერნეტის მომხმარებლები სარგებლობენ, შესაძლებელია ჯანმრთელობისთვისაც საზიანო აღმოჩნდეს რეალურ ადამიანებთან მათი კონტაქტის შემცირების გამო.

ფეისბუქის მსგავსი საიტების ჯანმრთელობაზე მოქმედების შედეგები ბიოლოგმა, არიკ სიგმანმა, ბრიტანეთის ბიოლოგიის ინსტიტუტის სამეცნიერო ჟურნალში გამოაქვეყნა. მეცნიერის თქმით, ცოცხალ ადამიანებთან არასაკმარისმა ურთიერთობამ შეიძლება ნეგატიური გავლენა იმოქმედოს იმუნური სისტემის მუშაობაზე, ჰორმონალურ ბალანსზე, სამოძველოდ კი ეს სხვადასხვა დაავადების განვითარების რისკს აამაღლებს, რომელთა შორისაა გულსისძარღვთა დაავადებები და სიმსივნე.

იგულისხმება, რომ სოციალური ქსელები ხელს უნდა უწყობდეს სოციალურ აქტიურობას, თუმცა, სამწუხაროდ, სხვა რეალობის მომსწრე ვხდებით.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ სოციალური ქსელის ნეგატიური გავლენა საზოგადოებაზე თვალსაჩინოა. ადამიანებს ეკარგებათ სინამდვილესა და ვირტუალურ რეალობას შორის ზღვარი, რაც იწვევს საკუთარ თავში ჩაკეტვას, რეალური სოციალური კონტაქტების შემცირებას და, უკიდურეს შემთხვევაში, ფსიქიკურ აშლილობასაც კი.

თუმცა, ეს ყველაფერი პიროვნების ინდივიდუალურ თვისებებზეც არის დამოკიდებული და აბსოლუტური განზოგადება შესაძლებელია არ იყოს ბოლომდე გამართლებული.

დავალება:

ყურადღებით წაიკითხეთ მოცემული ტექსტი. გამოყავით არგუმენტები, პრობლემის გამომწვევი მიზეზები და შედეგები. იმსჯელეთ, რამდენად ლოგიკურადაა დაკავშირებული მოყვანილი არგუმენტები ტექსტის ძირითად სათქმელთან, რამდენად უკავშირდება სათაური, შესავალი და დასკვნითი ნაწილი ერთმანეთს. რა აკლია ტექსტის სტრუქტურას, რომელი აზრაცია ზედმეტი, რას შეცვლიდით ან დაამატებდით და რატომ? პასუხები წერილობითად დაასაბუთეთ.

დიდი სავაჭრო ცენტრების დადებითი და უარყოფითი მხარეები

დიდი სავაჭრო ცენტრების არსებობა თანამედროვე ადამიანის ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია. შეიძლება ითქვას, რომ ამ ტიპის ცენტრები შუასაუკუნეების ბაზრობების თანამედროვე ვარიანტია. აქ ყველაფერი ერთად იყიდება. მყიდველს, რომელიც მთელი დღე სამსახურშია და დროის დეფიციტი აქვს, საშუალება ეძლევა ერთ დღესა და ერთ სივრცეში შეიძინოს მისთვის სასურველი ნებისმიერი პროდუქტი, დაწყებული პირველადი მოხმარების საგნებიდან ძვირფასი ნივთებით დამთავრებული. მყიდველი ამით კმაყოფილი რჩება.

გარდა ამისა, ამ ტიპის სავაჭრო ცენტრები მომხმარებელს დამატებით სერვისს სთავაზობს, რათა მყიდველს შეუქმნას მაქსიმალური კომფორტი და, აგრეთვე, მისცეს განტვირთვისა და დასვენების საშუალება. აქ არის საბავშვო ოთახები. სავაჭროდ წასული მშობლები ბავშვებს აბარებენ

გამოცდილ მომვლელებს. ამგვარ ოთახებში პატარებს აქვთ გართობისა და თამაშის საშუალება, მშობელი კი მშვიდად იძენს სასურველ ნივთებს. კვების პრობლემა ამ ტიპის ცენტრებში აბსოლუტურად მოგვარებულია. აქ ნებისმიერი გემოვნებისა და ფინანსური შესაძლებლობების მყიდველის ინტერესებია გათვალისწინებული. მათ შეუძლიათ შევიდნენ კაფეში, სული მოითქვან და დააგემოვნონ სხვადასხვა საჭმელი.

დიდ სავაჭრო ცენტრებში შეგიძლიათ შეიაროთ კინოთეატრში, ივარჯიშოთ ფიტნესცენტრში, საჭიროების შემთხვევაში მიიღოთ სასწრაფო სამედიცინო დახმარება ან სილამაზის სალონის მომსახურება. მათი პოპულარობის ერთ-ერთი უმთავრესი ფაქტორია ის, რომ ამ ტიპის დაწესებულებებში ფასები მნიშვნელოვნად დაბალია, ვიდრე ქალაქის ცენტრში განთავსებულ პატარ-პატარა მაღაზიებში. ეს, რა თქმა უნდა, ზოგავს მომხმარებლის ბიუჯეტს.

ყოველივე ზემოთ თქმულის გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ დიდი სავაჭრო ცენტრები ჩვეულებრივი მომხმარებლისათვის ძალიან მიზნიდველი, მომგებიანი და საინტერესო ადგილია.

დასავლეთში შოპინგმოლოები უკვე რამდენიმე ათეული წლის ისტორიას ითვლის, თუმცა კამათი იმის შესახებ, უნდა წავახალისოთ თუ არა ამგვარი ცენტრების მშენებლობა, დღემდე აქტუალურია.

დიდი სავაჭრო ცენტრის მშენებლობისა და ფუნქციონირების მოწინააღმდეგეებს კონკრეტული მაგალითი მოჰყავთ არგუმენტად. აშშ-ს ერთ-ერთი პატარა ქალაქის ცენტრში აშენებულმა დიდმა სავაჭრო ცენტრმა, ერთი მხრივ, გამოიწვია წვრილი ბიზნესის მოშლა, მეწარმეების გაკოტრება, ხოლო, მეორე მხრივ, მიმდებარე ტერიტორიაზე პარკირების პრობლემის შექმნა, მაწანწალებისა და კრიმინალების ქალაქის ცენტრში კონცენტრირება, ქალაქის დაბინძურება, რამაც, საბოლოო ჯამში, სერიოზული პრობლემები შეუქმნა ადგილობრივ მოსახლეობას.

ბუნებრივად ისმის კითხვა, არის თუ არა ზემოთ მოყვანილი არგუმენტები საკმარისი და დამაჯერებელი, რომ ნებისმიერი ქალაქის მუნიციპალიტეტმა მიიღოს გადაწყვეტილება, ააშენოს თუ არა დიდი სავაჭრო ცენტრი.

ამ იდეის მოწინააღმდეგეთა დასკვნა გამოტანილია არასაკმარის და გაუაზრებელ ფაქტებზე დაყრდნობით. შესაძლებელია, სავაჭრო ცენტრის არსებობა პირდაპირ ან ირიბად უკავშირდებოდეს ზემოთ ჩამოთვლილ

პრობლემებს, მაგრამ ალოგიკურია ვივარაუდოთ, რომ ის ერთადერთი მიზეზია კრიმინალისა და მაწანწალათა რიცხვის ზრდისა, ასევე ქალაქის დაბინძურებისა და პარკირების პრობლემისა.

უპირველეს ყოვლისა, არ შეიძლება მივიჩნიოთ, რომ დიდი სავაჭრო ცენტრები ხდება ადგილობრივი, ტრადიციული, წვრილი მეწარმეების გაკოტრების მიზეზი. მათ უნდა გამოეჩინათ დროსთან და სიტუაციასთან ადაპტირების უნარი, მყიდველისათვის უნდა შეეთავაზებინათ კარგი და განსხვავებული პროდუქცია (თუნდაც ხელნაკეთი და ორიგინალური) შედარებით დაბალ ფასებში. ეს წვრილი ბიზნესის გადარჩენის ერთ-ერთი საშუალება იქნებოდა, რადგან ჯანსაღი კონკურენცია საბაზრო ეკონომიკის შემადგენელი ნაწილია.

მეორე არგუმენტი, რომელსაც სავაჭრო ცენტრის მოწინააღმდეგეები მიმართავენ, კრიმინალებისა და მაწანწალების თავმოყრაა სავაჭრო ცენტრების მიმდებარე ტერიტორიაზე. თუმცა ამ არგუმენტის გაბათილების მიზნით უნდა ითქვას, რომ კრიმინალის პრობლემა უფრო ზოგადი და რთული საკითხია და უკავშირდება ეკონომიკურ, დასაქმების, კანონმდებლობის პრობლემებს.

გარდა ამისა, კრიმინალების ქალაქის სხვადასხვა უბანში გაფანტვა ან კონცენტრირება არ ცვლის ზოგად სურათსა და პრობლემის არსს.

რაც შეეხება პარკირების პრობლემას, ზოგადად, უკავშირდება ქალაქდაგეგმარების საკითხებს, სათანადო ადგილების არარსებობას. გარდა ამისა, ეს არა კონკრეტული ტერიტორიის, არამედ, ზოგადად, ყველა ქვეყნის პრობლემაა. ამისათვის საჭიროა არქიტექტორებისა და ქალაქის მუნიციპალიტეტის მხრიდან ალტერნატიული გზების ძიება და პარკირების ახალი სისტემის შემოღება.

დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ სავაჭრო ცენტრები თანამედროვე ადამიანის მოთხოვნებს აკმაყოფილებს, წარმოადგენს საჭიროებას და დავა იმაზე, არის თუ არა ამ ტიპის დაწესებულებები აუცილებელი, აზრს მოკლებულია. მთავარია, განისაზღვროს კონკრეტული რეგიონის საჭიროება, რამდენად აუცილებელია ასეთი ცენტრების არსებობა და ეკონომიკურად რამდენად მომგებიანი იქნება ის როგორც მომხარებლისათვის, ისე დასაქმებული პერსონალის, ბიზნესის მფლობელებისა და რეგიონის ეკონომიკისათვის.

დავალება:

ყურადღებით წაიკითხეთ მოცემული ტექსტი. გამოყავით არგუმენტები, პრობლემის გამომწვევი მიზეზები და შედეგები. იმსჯელეთ, რამდენად ლოგიკურადაა დაკავშირებული მოყვანილი არგუმენტები ტექსტის ძირითად სათქმელთან, რამდენად უკავშირდება სათაური, შესავალი და დასკვნითი ნაწილი ერთმანეთს. რა აკლია ტექსტის სტრუქტურას, რომელი აზრადია ზედმეტი, რას შეცვლიდით ან დაამატებდით და რატომ? პასუხები წერილობითად დაასაბუთეთ.

საქართველო გლობალური გამოწვევების წინაშე

იაპონელებს აქვთ ასეთი წყევლა - საინტერესო დროში გეცხოვროსო. საქართველოს, ისევე როგორც გარდამავალ საფეხურზე მყოფ უამრავ სხვა ქვეყანას, ეს წყევლა სრული სიმწვავით აუხდა. საინტერესო დრომ, რომელიც საბჭოთა კავშირის დანგრევისა და საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ დადგა, უამრავი პრობლემა, თავსატეხი, სისხლი, ცრემლი და მანამდე არარსებული გამოწვევა მოიტანა. და თითქოს ყველა ამ სირთულეს ჯერ კიდევ არ უჩანს ბოლო, რადგან ყველა მათგანის გადაწყვეტა დაკავშირებულია სხვადასხვა ფაქტორთან: ეკონომიკური პრობლემები; განათლების დონე; საერთაშორისო თანამეგობრობის პოზიცია ახალშექმნილ დამოუკიდებელ ქვეყნებთან მიმართებით; ქვეყნის პოლიტიკური არჩევანი; ბუნებრივი რესურსების არსებობა, რომლითაც საქართველო არც ისე მდიდარია და მრავალი სხვა. ბუნებრივად ისმის კითხვა, საბოლოოდ როდის გადაილახება გარდამავალი ფაზისათვის დამახასიათებელი ყველა გაუგებრობა და შეუსაბამობა, ორაზროვნება და, ერთი შეხედვით, შეუთავსებელი ცნებების შერწყმის შედეგად წარმოქმნილი რთული და ზოგჯერ სავალალო რეალობა. საქართველო არაერთი სერიოზული

პრობლემის წინაშე აღმოჩნდა, მათგან უპირველესი და ყველაზე მწვავე დაკარგული ტერიტორიებია. გარდა ამისა, არანაკლებ მტკივნეულია სოციალური პრობლემები: სამედიცინო მომსახურების არახელმისაწვდომობა; დაბალი პენსიები და ხელფასები; უმუშევრობის მაღალი დონე და ა. შ.

სხვა ქვეყნების გამოცდილების მიხედვით, დღეს წარმატებულ და მაღალგანვითარებულ ქვეყნებს ანალოგიური პრობლემების დაძლევისათვის საკმაოდ ხანგრძლივი პერიოდი დასჭირდათ, აქედან გამომდინარე, შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ საქართველოსაც მოუწევს ყველა საფეხურის გავლა და სირთულეების გადალახვა, რასაც რამდენიმე ათწლეული დასჭირდება. პირველ რიგში, აუცილებელია საზოგადოების მენტალობის შეცვლა. პასუხისმგებლობა უნდა გაინაწილოს ყველამ, დაწყებული რიგითი მოქალაქიდან დამთავრებული ქვეყნის სამთავრობო სექტორით. რაც შეეხება საქართველოს და მის მსგავს ქვეყნებს, როგორც არსებულმა ვითარებამ არაერთხელ დაადასტურა, ეკონომიკური, პოლიტიკური თუ სხვა სახის რეფორმების პარალელურად არ მომხდარა ყველაზე არსებითი ღირებულებათა ტრანსფორმირება და მესამე ათასწლეულის პირობებში ღირსეული და წარმატებული ცხოვრებისათვის აუცილებელი, თუნდაც ყველაზე მოკრძალებული, პირობების წარმოქმნა. ეს, ერთი მხრივ, ალბათ, საზოგადოების ნაკლები აქტიურობისა და ინოვაციურობის შედეგია. თუმცა, მეორე მხრივ, არსებობს ქრონოლოგიური რეალობაც, რომელიც ძალიან უღმობლად მიუთითებს, რომ წინა ფორმაციის რღვევიდან ჯერ ორი ათეული წელიც არ გასულა და, შესაბამისად, დროის ასეთ მოკლე პერიოდში ძირეული გარდატეხის მოლოდინი არათუ გულუბრყვილობაზე, არამედ არარეალური მოლოდინების არსებობაზე მიუთითებს, რადგან ისტორიისათვის ოცი წელი ძალიან მოკლე დროა და ძირეული ცვლილებებისათვის არასაკმარისი. თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ ადამიანის სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა 76,3 წელია, გასაგები გახდება, თუ რატომ გვეჩვენება, რომ ცვლილებების ხანა ძალიან გაკიანურდა. თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ქართული გარემოს გლობალური კონკურენტული სივრცის ნაწილად გადაქცევის, ალბათ, კიდევ არაერთი ათწლეული დასჭირდება, ცხადი გახდება, რომ ეს არა ერთი, არამედ რამდენიმე თაობის მხრებზე სოლიდარულად გადანაწილებული

ტვირთია, ტვირთი, რომელიც არასდროს შემსუბუქდება, თუ, პირიქით, არ დამძიმდა. თუნდაც მსოფლიოში ნაწვიმარზე სოკოებივით მომრავლებული საფრთხეების არსებობის გამო. ყოველივე ზემოთქმულის გათვალისწინებით, შეიძლება ითქვას, რომ აღნიშნული გლობალური გამოწვევების წინაშე მდგარმა ქვეყანამ უნდა გაითვალისწინოს, ერთი მრივ, საერთაშორისო გამოცდილება, მეორე მხრივ, ეთნიკური თავისებურებები და, რაც მთავარია, ქვეყნის წინსწვლის სურვილი, რათა გააკეთოს სწორი არჩევანი და იპოვოს პრობლემების შედარებით უმტკივნეულოდ გადასალახი გზა.

დავალება:

მოცემულ თემებთან დაკავშირებით ჩამოწერეთ თქვენი არგუმენტები:

თემა: ადამიანი ბავშვობიდანვე უნდა მიეჩვიოს წესრიგს, რადგან/რათა:

1.

2.

3.

4.

5.

თემა: სახელმწიფომ და საზოგადოებამ უნდა იზრუნონ დევნილების პრობლემის გადაჭრაზე, რადგან/რათა:

1.

2.

3.

4.

5.

თემა: პირველადი სამედიცინო დახმარების წესები ყველა ადამიანმა უნდა იცოდეს, რადგან/რათა:

1.

2.

3.

4.

5.

თემა: მოზარდებს უნდა აუკრძალონ/არ უნდა აუკრძალონ ალკოჰოლისა და თამაქოს შეძენა რადგან/რათა:

1.

2.

3.

4.

5.

დავალება:

ქვემოთ წარმოდგენილია აბზაცი, რომელშიც მოცემულია კონკრეტულ თემასთან დაკავშირებული რამდენიმე არგუმენტის ჩამონათვალი. როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, არგუმენტების ჩამონათვალი არ არის საკმარისი ანალიტიკური ტექტის შესაქმნელად, თითოეული მათგანი მოითხოვს განვრცობას და სათანადო ფორმულირებას. გაითვალისწინეთ და განავრცეთ არგუმენტები თქვენთვის უკვე ნაცნობი საშუალებებითა და ხერხებით.

1. თანამედროვე მედიცინაში დამკვიდრებული პრინციპის მიხედვით, ადამიანმა უნდა იცოდეს თავისი მომავალდინებელი დაავადების შესახებ, რადგან მას აქვს უფლება, სწორად დაგეგმოს, გააანალიზოს თავისი ცხოვრება, გააკეთოს გარკვეული არჩევანი, გაუფრთხილდეს და სათანადოდ იზრუნოს ჯანმრთელობაზე, იზრუნოს ოჯახის წევრების ემოციურ მდგომარეობაზე, იყოს მობილიზებული და ამოქმედოს დარჩენილი სასიცოცხლო რესურსები.

2. პიროვნების სრულყოფილად და ჰარმონიულად განვითარებისათვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია მოგზაურობა, რადგან ამ დროს ადამიანი იღებს სიამოვნებას, ისვენებს. ამავე დროს, იგი ეცნობა მისთვის უცხო კულტურას, იღებს ახალ ინფორმაციას, ადარებს ახალ და მისთვის უცვე ნაცნობ კულტურას, აანალიზებს, იფართოვებს თვალსაწიერს და ხდება შემეცნარებელი განსხვავებული ფასეულობებისა და ღირებულებების მიმართ.

3. ისტორიული ჟანრის ეკრანიზაცია ხშირად უწყობს ხელს კონკრეტული ისტორიული მოვლენისა და ფაქტის პოპულარიზაციას, რადგან ფილმს უფრო ფართო აუდიტორია ჰყავს. თანამედროვე პრაგმატულ საზოგადოებაში დროის სიმცირის გამო ბევრი ვერ ახერხებს სათანადო ლიტერატურის გაცნობას და ის მხოლოდ სპეციალისტთა ვიწრო წრისთვისაა ცნობილი, ფაქტები რომანტიზებული და შელამაზებულია, რაც უფრო საინტერესოა ფართო მასებისათვის.

ავტორის დამოკიდებულების/პოზიციის გამოხატვა

ანალიტიკური ტექსტის აგების დროს მნიშვნელოვანია ავტორის გამოკვეთილი პოზიციის დაფიქსირება. როდესაც ქმნით ფაქტის, მოვლენის, მხატვრული ნაწარმოების და ა. შ. ანალიზის შემცველ ტექსტს, არ უნდა შემოიფარგლოთ მხოლოდ აღწერით, ფაქტების ან არგუმენტების უბრალო ჩამონათვალით, სხვების მოსაზრებების მოშველიებით. ეს არის ძალიან მნიშვნელოვანი ნაწილი ანალიტიკური ნაშრომისა. ავტორის პოზიციის გარეშე თქვენი ტექსტი რეფერატს დაემსგავსება. აუცილებელია, ავტორმა გამოხატოს თავისი მოსაზრება და განავრცოს იგი საკუთარი არგუმენტებით.

ავტორის პოზიციის გამოხატვისას შეიძლება გამოვიყენოთ ორი ტიპის ტექსტი: 1. როცა ავტორი ეთანხმება ან არ ეთანხმება მოცემულ დებულებას; 2. როცა ავტორი გამოთქვამს საკუთარ, დამოუკიდებელ მოსაზრებას და ავითარებს საკუთარ მსჯელობას.

ავტორს მოცემული დებულებისადმი შეიძლება ჰქონდეს სამგვარი დამოკიდებულება: იგი შეიძლება ეთანხმებოდეს, არ ეთანხმებოდეს ან ნაწილობრივ ეთანხმებოდეს განსახილველ თეზისს. ამისდა მიხედვით, ავტორმა ცხადად და კონკრეტულად უნდა ჩამოაყალიბოს თავისი პოზიცია, სათქმელი. ბუნდოვანი მსჯელობა არ იძლევა ეფექტურ შედეგს და ადრესატისთვის გაუგებარი რჩება თქვენი პოზიცია. შედეგის მისაღწევად განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სწორად შერჩეული ენობრივი ფორმულები, რომლებიც ტექსტს მსჯელობის ფორმას აძლევს. მაგალითად:

ავტორი ეთანხმება მოცემულ დებულებას:

ენობრივი კლიშეები:

ჩემთვის მისაღებია...

ვიზიარებ მოცეულ დებულებას...

ვეთანხმები მოყვანილ მსჯელობას...

სწორად მიმაჩნია...

გამართლებულად მიმაჩნია...

ვფიქრობ, რომ, გამოთქმული თვალსაზრისი მისაღებია...

ჩემი აზრით, გამოთქმული მოსაზრება ჭეშმარიტებაა...

ჩემი თვალსაზრისით...

მოცემულ ფაქტთან/მოვლენასთან/ვარაუდთან... დაკავშირებით ჩემი პოზიცია ასეთია...

ავტორი არ ეთანხმება მოცემულ დებულებას:

ენობრივი კლიშეები:

ჩემი აზრით, წამოყენებული დებულება მცდარია, რადგან...

არ ვეთანხმები გამოთქმულ თვალსაზრისს, რადგან...

არ ვიზიარებ პოზიციას იმასთან დაკავშირებით, რომ... რადგან...

ვინაიდან ზემომოყვანილ ფაქტებს/არგუმენტებს აკლია დამაჯერებლობა, ამიტომ ჩემი დამოკიდებულება რამდენადმე განსხვავებულია...

ვფიქრობ, ზემოთ გამოთქმული მოსაზრებები ნაკლებად არგუმენტირებულია/დამაჯერებელია, ამდენად, ჩემი აზრით, ყურადღება უნდა გავამახვილოთ

შემდეგ ფაქტზე, მოვლენაზე...
 ეს გვაძლევს შემდეგი დასკვნების გამოტანის საშუალებას...
 არ მიმაჩნია სწორად მოყვანილი მსჯელობა, რადგან...
 ვერ დავეთანხმები აქ გამოთქმულ თვალსაზრისს იმის თაობაზე, რომ...
 ამის თქმის საშუალებას მაძლევს შემდეგი არგუმენტები...

• ავტორი ნაწილობრივ ეთანხმება მოცემულ დებულებას:

ამ შემთხვევაში ავტორი კონკრეტულ მსჯელობაში ზოგ დებულებას იზიარებს, აქვს თავისი არგუმენტები, ზოგი დებულება კი მისთვის მიუღებელია კონკრეტული მოსაზრებებისა და არგუმენტების გამო.

ენობრივი კლიშეები:

ზემოთ მოყვანილი მსჯელობიდან ჩემთვის მისაღებია შემდეგი... რადგან...
 ხოლო დებულება იმის თაობაზე, რომ.... შეიძლება კრიტიკულად განვიხილოთ, რადგან...
 ერთი მხრივ, მისაღებია შემდეგი პოზიცია/ არგუმენტები... რადგან...
 მეორე მხრივ, არ მიმაჩნია სწორად შემდეგი მოსაზრება, რადგან...
 გამოთქმული მოსაზრებებიდან მთლიანად ვეთანხმები შემდეგ პოზიციას... რადგან...
 ხოლო არ ვუჭერ მხარს შემდეგ დებულებებს, რადგან....
 მიუხედავად იმისა, რომ ჩემთვის მისაღებია რამდენიმე არგუმენტი, შეიძლება ითქვას, რომ მსჯელობა ზოგადად

მოკლებულია დამაჯერებლობას შემდეგი მიზეზების გამო... ამიტომ ჩემთვის მიუღებელია მოცემული დებულებები...

გამოთქმული ვარაუდი ჩემთვის ნაწილობრივ მისაღებია, რადგან... თუმცა, ბოლომდე ვერ დავეთანხმები იმ მიზეზის გამო, რომ...

გაითვალისწინეთ:

- საკუთარი პოზიციის დაფიქსირებისას აუცილებელია გამოიყენოთ პირველი პირის ფორმები, რათა ჩანდეს, რომ ეს თქვენი პოზიციაა და არა ზოგადი მსჯელობა, აზრი. მაგალითად: მიმაჩნია, რომ...

- საკუთარი პოზიციის დაფიქსირებისას, გარდა დებულებებისა, საჭიროა არგუმენტების მოყვანაც და დასაბუთებაც.

- ამ შემთხვევაში არგუმენტად შეიძლება მოვიხმოთ ფაქტები, მოვლენები, პირადი და სხვების გამოცდილება, ისტორიული გამოცდილება, ანალოგიები, პასაჟები ლიტერატურული, პუბლიცისტური ნაწარმოებებიდან, სამეცნიერო ნაშრომებიდან, კინოფილმებიდან.

მაგალითი:

წარმოვადგენთ ცნობილი ამერიკელი მწერლის, ბერნარ შოუს, შეხედულებას პატრიოტიზმის შესახებ და განვიხილავთ მას სამივე პოზიციიდან:

- ავტორი ეთანხმება მოცემულ დებულებას:

„პატრიოტიზმია, როცა დარწმუნებული ხარ, რომ შენი ქვეყანა საუკეთესოა მთელ მსოფლიოში, რადგან შენ დაიბადე იქ.“

მე მთლიანად ვიზიარებ ბერნარ შოუს მოყვანილ თვალსაზრისს, რადგან მიმაჩნია, რომ აქ წამოყენებული მოსაზრება არ შეიძლება საკამათო იყოს. ეს განპირობებულია იმით, რომ საქმე ეხება სამშობლოსა და მის სიყვარულს. სამშობლოს სიყვარული განსჯას არ ექვემდებარება. სამშობლოს არ ვირჩევთ, იგი, უბრალოდ, გვიყვარს ისეთი, როგორიც არის, ზუსტად ისე, როგორც დედას უყვარს თავისი შვილი, მიუხედავად იმისა, თუ როგორია იგი. ადამიანი სამშობლოს ორგანულ ნაწილად გრძნობს თავს. ისტორიამ არაერთი მაგალითი იცის, როდესაც ადამიანები ბევრად უფრო მოწესრიგებულ, მდიდარ და განვითარებულ ქვეყანაში ბევრად უბედურად გრძნობენ თავს, ვიდრე საკუთარ სამშობლოში. ამის მაგალითი მრავლად არის ლიტერატურაშიც. მაგალითად, ნიკო ლორთქიფანიძის მოთხრობა „შელოცვა რადიოთი“ და ა. შ.

- ავტორი არ ეთანხმება მოცემულ დებულებას:

„პატრიოტიზმია, როცა დარწმუნებული ხარ, რომ შენი ქვეყანა საუკეთესოა მთელ მსოფლიოში, რადგან შენ დაიბადე იქ.“

სამშობლოს სიყვარულის თემა არაერთი ცნობილი ავტორის ემოციური მსჯელობის საგანი გამხდარა. ამ თემას ეხება ბერნარ შოუს

ცნობილი გამონათქვამიც: „პატრიოტიზმია, როცა დარწმუნებული ხარ, რომ შენი ქვეყანა საუკეთესოა მთელ მსოფლიოში, რადგან შენ დაიბადე იქ.“

ამ მოსაზრებას ვერ გავიზიარებ, რადგან ერთია ემოციური დამოკიდებულება, ხოლო მეორეა რეალობა, რომელსაც თვალი უნდა გაუსწორო. ეს არის ერთადერთი გზა, გააცნობიერო არსებული ვითარება. ბრმა ემოცია პიროვნებას უკარგავს ობიექტურობის განცდას. ადამიანს უნდა შეეძლოს არა მხოლოდ საკუთარი, არამედ სხვა ქვეყნების ღირსების დაფასება. გონიერი ადამიანი უცხოურ გამოცდილებას საკუთარი სამშობლოს კეთილდღეობას მოახმარს. ამის არაერთი მაგალითი იცის, თუნდაც, საქართველოს ისტორიამ. ბევრი ცნობილი ადამიანი და ნამდვილი პატრიოტი სწორედ სხვა ქვეყანაში მიღებულ გამოცდილებას იყენებდა საქართველოს საკეთილდღეოდ. მაგალითად, ილია ჭავჭავაძე, ივანე ჯავახიშვილი, კორნელი კეკელიძე, ნიკო ნიკოლაძე და სხვები. კიდევ ერთხელ მინდა ხაზი გავუსვა იმ დებულებას, რომ მხოლოდ გრძნობების ტყვეობაში ყოფნა, უარყოფით მხარეებზე თვალის დახუჭვა არ არის სასიკეთო ქვეყნისათვის.

ავტორი ნაწილობრივ ეთანხმება მოცემულ დებულებას:

„პატრიოტიზმია, როცა დარწმუნებული ხარ, რომ შენი ქვეყანა საუკეთესოა მთელ მსოფლიოში, რადგან შენ დაიბადე იქ.“

ბერნარდ შოუს მიერ გამოთქმულ მოსაზრებას გარკვეული თვალსაზრისით ვეთანხმები, რადგან მიმაჩნია, რომ სამშობლოს სიყვარული ადამიანის თანდაყოლილი გრძნობაა, ძლიერი ემოციაა, რომელიც ხშირ შემთხვევაში განსჯას არ ექვემდებარება და ადამიანი არც კი ფიქრობს, რატომ უყვარს თავისი ქვეყანა, ზუსტად ისევე, როგორც არ იცის, რატომ უყვარს თავისი დედა, თავისი ენა, თავისი ხალხი.

თუმცა, ჩემი აზრით, ასეთი სუბიექტური და ემოციური დამოკიდებულება არ არის ბოლომდე გამართლებული, რადგან როდესაც ადამიანი ემოციების ტყვეობაშია, კარგავს ობიექტური განსჯის უნარსა და რეალობის გრძნობას. ეს კი, საბოლოოდ, მისი სამშობლოსთვისაც ცუდია. ის ვეღარ აცნობიერებს, თუ რა ნაკლი აქვს მის ქვეყანას, რითი

ჩამოუვარდება ის სხვა მასზე უფრო წარმატებულ ქვეყნებს, რა არის გამოსასწორებელი და კონკრეტულად რა უნდა გააკეთოს ამისთვის. სწორედ ამისთვის იღვწოდა ილია ჭავჭავაძე. ის ავლენდა საქართველოს უარყოფით მხარეებს, ნაკლოვანებებს, რათა თვალი აეხილა ხალხისთვის, ერგენებინა რეალური ვითარება და კონკრეტული გამოსავალი. ეს, ბუნებრივია, არ ნიშნავდა, რომ ილიას არ უყვარდა სამშობლო, რაშიც მას ხშირად ადანაშაულებდნენ. პირიქით, იგი თავისი სიტყვითა და საქმით ყველაფერს აკეთებდა საკუთარი ქვეყნის კეთილდღეობისათვის.

დავალება:

ქვემოთ მოყვანილია ცნობილი ადამიანების გამონათქვამები. გაეცანით და დააფიქსირეთ თქვენი პოზიცია, ეთანხმებით, არ ეთანხმებით თუ ნაწილობრივ ეთანხმებით. თქვენი მოსაზრებები დაასაბუთეთ სათანადო არგუმენტებით:

ცხოვრება არ არის საკუთარი თავის ძიების პროცესი, ეს ის დროა, როცა შენ თავად ქმნი შენს თავს! (ბერნარ შოუ).

უბედურების მიზეზი საკუთარ თავში ეძიე (გოეთე).

სიყვარული ნიშნავს, რომ სხვის ბედნიერებაში საკუთარი ბედნიერება იპოვო (ლაიბნიცი).

ნუ იმსჯელებთ ადამიანებზე მხოლოდ მათი მეგობრების მიხედვით. არ დაგავიწყდეთ, რომ იუდას ყველა მეგობარი უნაკლო იყო (ერნესტ ჰემინგუეი).

ადამიანი ადვილად დაიჯერებს ხოლმე იმას, რაც მისთვის სასურველია (უილიუს კეისარი).

ყველაზე საზიზღარი სახეობა სიმბდალისა ეს არის საკუთარი თავის შებრალება (მარკუს ავრელიუსი).

დავალება:

1. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: სათვალთვალ კამერების დაყენება საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში უსაფრთხოების გარანტიაა. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

2. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: კონკურენტუნარიანი გარემო სკოლებში, უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებებში, სამსახურებში ზრდის ადამიანთა მოტივაციასა და წარმატების მიღწევის სურვილს. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

3. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: მიზანი ყოველთვის ამართლებს საშუალებას. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

4. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: როცა მოზარდები მიაღწევენ სრულწლოვანებას, მათ სრული უფლება აქვთ, თავი დააღწიონ ოჯახის გავლენას და ცალკე იცხოვრონ. მშობლებმა ამ შემთხვევაში არ

უნდა გაუწიონ წინააღმდეგობა შვილებს. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

5. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: აღზრდის პროცესში მშობლებმა შვილებს თავიდანვე უნდა განუვითარონ უნარი, შეეგუონ გარემოს და გაუმკლავდნენ ნებისმიერ სირთულეს. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

6. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: სპორტით დაკავებული მოზარდები დაცულნი არიან ქუჩის პრობლემებისა და მავნე ზეგავლენისაგან. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

7. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: შერეულ ქორწინებას ხშირად თან სდევს ბევრი ცხოვრებისეული გადაუჭრელი პრობლემა. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

8. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: ბედნიერი ქორწინების დროს ასაკობრივ სხვაობას გადამწყვეტი მნიშვნელობა არ აქვს. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

9. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: ტურიზმი სხვადასხვა ქვეყანას ურთიერთგაგებაში, დაახლოებასა და სოციალურ-ეკონომიკური კონტაქტების დამყარებაში ეხმარება. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის

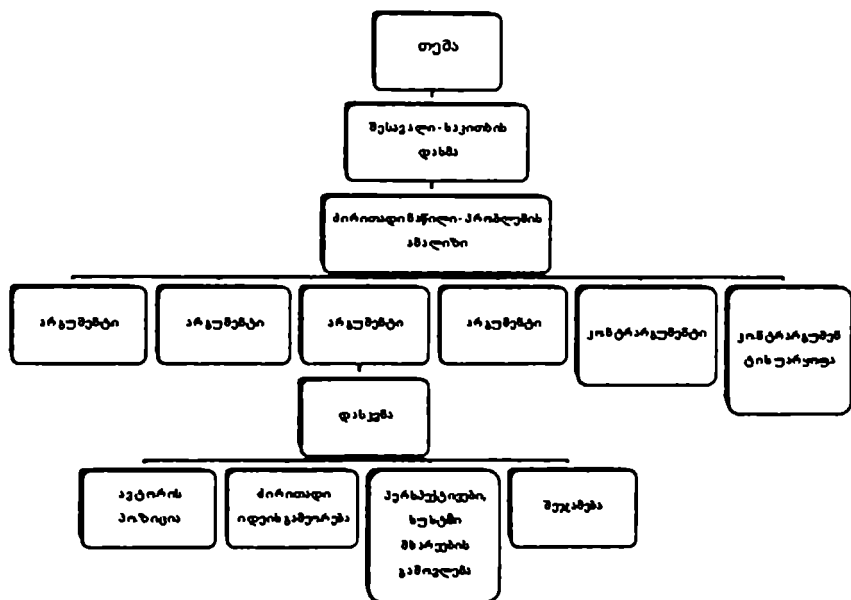
პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

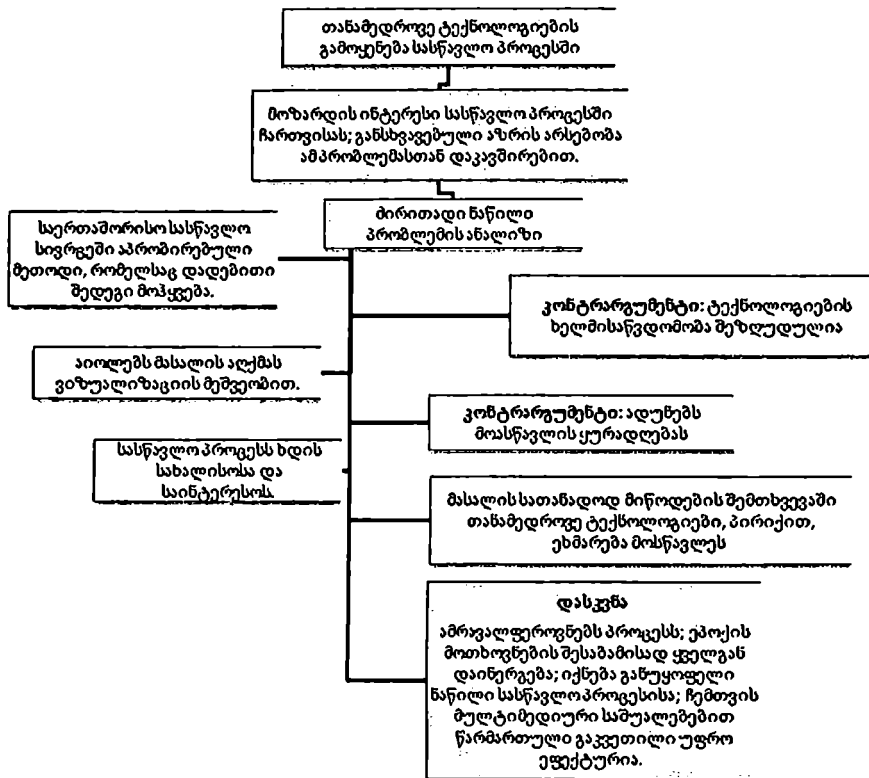
10. ეთანხმებით თუ არა მოცემულ დებულებას: რეკლამა თანამედროვე ადამიანის ცხოვრებაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს. განავრცეთ მსჯელობა არგუმენტებით, კონკრეტული მაგალითებით. გაითვალისწინეთ პრობლემის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები და გამოიტანეთ შესაბამისი დასკვნა.

წინა თავებში განვიხილეთ არგუმენტირებული ესეს შემადგენელი ნაწილები და მათი შექმნის საშუალებები და ხერხები. არგუმენტირებული ესე არის ანალიტიკური ტექსტი, რომელიც შედგება სამი ძირითადი ნაწილისაგან. ესენია: შესავალი, ძირითადი ნაწილი და დასკვნა. მისი მიზანია, დასვას პრობლემა, განიხილოს და გააანალიზოს (დაასაბუთოს არგუმენტებით, წარმოადგინოს ინტერპრეტაცია, პარალელები, მოსალოდნელი შედეგები...), შეაჯამოს სათქმელი და გამოთქვას სათანადო დაკსენები. სტრუქტურულად გამართულ არგუმენტირებულ ესეში, ერთი მხრივ, ზემოთ განხილული კომპონენტები დამოუკიდებელი ერთეულებია, რომელთა შორისაც აუცილებელია არსებობდეს ლოგიკური და მიზეზ-შედეგობრივი კავშირები.

შესავალში უნდა წარმოვადგინოთ საკითხის დასმა (პრობლემის მნიშვნელობა, აქტუალობა, რატომ გადაწყვიტა ავტორმა ამ საკითხის განხილვა და ა. შ.). **ძირითად ნაწილში** წარმოდგენილი უნდა იყოს საკითხის ანალიზი, არგუმენტები, მათი გაშლა და განვრცობა, ხოლო **დასკვნით ნაწილში** უნდა გამოჩნდეს ავტორის პოზიცია და შეფასებითი დამოკიდებულება, შეჯამდეს სათქმელი, გამოიკვეთოს მსჯელობის სუსტი მხარეები და ის, თუ როგორ აპირებს მათ აღმოფხვრას ავტორი, როგორ შეიძლება განვითარდეს მსჯელობა სამომავლოდ.

იმისათვის, რომ არგუმენტირებული ესეს სტრუქტურა უფრო ადვილი აღსაქმელი იყოს, წარმოვიდგენთ სქემას, რომელშიც ვიზუალურად წარმოდგენილია ესეს ცალკეული ნაწილები და მათ შორის ურთიერთკავშირი.

დავალება:

სტრუქტურულად გამართეთ მოცემული არგუმენტირებული ესე, საჭიროების შემთხვევაში დაალაგეთ აბზაცები ლოგიკური თანმიმდევრობით, შეაერთეთ ისინი ან, პირიქით, გამოყავით, ამოიღეთ არადეკვატური ინფორმაცია, ჩაამატეთ გარდამავალი აბზაცები.

ჭარბი წონა – თანამედროვეობის სენი

მსოფლიოს ჯანდაცვის ორგანიზაციამ საგანგაშო ინფორმაცია გაავრცელა. დედამიწაზე ერთი მილიარდი ადამიანი ზედმეტ წონას უზივის, ხოლო ოთხასი მილიონი სიმსუქნისაგან იტანჯება.

შეიძლება ძველმოდურად მოგეჩვენოთ, მაგრამ წონის დაკლების ერთადერთ საშუალებად ექიმები მაინც საკვების შემცირებასა და ფიზიკურ დატვირთვას ასახელებენ.

თუმცა, აღსანიშნავია, რომ საშუალო ასაკის ქალბატონებმა დღეში ერთი საათი ფიზიკურად მხოლოდ იმიტომ უნდა ივარჯიშონ, რომ საკუთარი წონა შეინარჩუნონ და არ გასუქდნენ.

არადა, ცხოვრება ხანდახან მართლაც უსამართლოა... ქალების ორგანიზმში ბევრად უფრო მეტი ცხიმი გროვდება, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი, მამაკაცებთან შედარებით, ბევრად უფრო ნაკლებად კალორიულ საკვებს იღებენ.

ასევეა ფიზიკურ ვარჯიშთან დაკავშირებითაც. თანამედროვე მამაკაცს თავისუფლად შეუძლია ყოველდღიურად თითო საათი საკუთარი ფორმის შენარჩუნებისათვის გამოძებნოს, ქალი კი სამსახურისა და ოჯახის საქმეების პარალელურად ამას ვერ ახერხებს.

ზოგიერთ განვითარებულ ქვეყანაში ქალებისათვის ერთი იოლი გამოსავალი არსებობს, აარიდო თავი ოჯახური სადილის მომზადებას და სწრაფი კვების პროდუქტის დახმარებით ის დღე იოლად გადააგორო.

თუმცა, აღსანიშნავია, რომ მსგავსი პროდუქტებით კვება წონაში ძალზე ამატებინებს ადამიანს და ზედმეტი კილოგრამების დაგროვებაში ხელს უწყობს.

მაგრამ ბევრი ქალი შეგუებულია ცხოვრების ამ წესს და თანახმაა, სწრაფი კვების პროდუქტით დაგროვილი კილოგრამები სპორტულ დარბაზში ყოველდღიური ვარჯიშით დაიკლოს.

შეერთებული შტატების დაავადებათა კონტროლის ცენტრის ინფორმაციით, 1991 და 2000 წლებამდე ამერიკის მოსახლეობაში ჭარბი წონის მქონე ადამიანების რაოდენობამ მკვეთრად იმატა და საერთო რიცხვის სამოცი პროცენტი შეადგინა.

დღესდღეობით პლანეტაზე ერთ მილიარდამდე მსუქანი ადამიანი ცხოვრობს.

თუმცა, ამ ფონზე, მაშინ, როცა ყველა საშუალო ასაკის ქალბატონი ზედმეტი გრამის მომატებას ავადმყოფურად განიცდის, მეცნიერები მათ კატეგორიულად აფრთხილებენ, დიეტა არ დაიცვან და მხოლოდ საკუთარი წონის შენარჩუნებაზე იზრუნონ.

აღსანიშნავია, რომ საშუალო და ხანდაზმული ასაკის ჭარბი წონის ქალბატონები ფიზიკური ვარჯიშის საშუალებით წონის დაკლებას ვერ ახერხებენ. მათ საკვების ზომიერად მიღება და ფიზიკური დატვირთვით მხოლოდ წონის შენარჩუნება და გაკონტროლება შეუძლიათ.

„თუ საშუალო ასაკის მქონე ქალბატონი მსუქანია, მას ფიზიკური ვარჯიში წონის დაკლებაში ვერ დაეხმარება,“ – აღნიშნავს დოქტორ აიმინ ლი, რომელიც ქალთა ცენტრის ექიმი გახლავთ.

ამიტომაც ექიმები ურჩევენ საშუალო ასაკის ჭარბი წონის ქალბატონებს, ზომიერად იკვებონ და ფიზიკურად მსუბუქად მხოლოდ იმიტომ დაიტვირთონ, რომ ქრონიკული დაავადებების, დიაბეტის, გულისა და კიბოს დაავადებებისაგან დაიცვან თავი.

აღმოჩნდა, რომ ბავშვებში ჭარბი წონა ხერხემლის ნაადრევ დეგენერაციას იწვევს. სამხრეთ ამერიკის რადიოლოგიის საზოგადოებისა და ნიუ-იორკის ბავშვთა საავადმყოფოს პედიატრებმა სხეულის მასის ინდექსსა და ხერხემლის ანომალიებს შორის პირდაპირი კავშირი დაადგინეს.

ექსპერტები კოპენჰაგენის უნივერსიტეტიდან (Copenhagen University) და პრევენციული მედიცინის ინსტიტუტიდან (Institute of Preventive Medicine) აცხადებენ: მამაკაცები, რომლებსაც 20 წლის ასაკში ჭარბი წონა აწუხებთ, 8 წლით ადრე იხოვებიან. მეცნიერებმა ჩაატარეს გამოკვლევა, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 5 000 მამაკაცმა.

თუმცა, ვისაც ძალზე დიდი წონა აწუხებს, შეუძლია კალორიების მიღება შეკვეცოს და ყოველგვარი ფიზიკური ვარჯიშის გარეშე სასურველ წონამდე ისედაც დაიკლებს.

დავალება:

ქვემოთ მოყვანილია რამდენიმე დებულება. ყურადღებით წაიკითხეთ და გაიაზრეთ ისინი. დებულებების საფუძველზე შექმენით არგუმენტირებული ესე სათანადო სტრუქტურითა და გადაბმის ხერხებით. კარგად გააანალიზეთ პრობლემა და აქციეთ ის ფართო მსჯელობად, გამოკვეთეთ გამომწვევი მიზეზები, შედეგები და გააკეთეთ სათანადო დასკვნები. ტექსტი დაასათაურეთ.

თემა: როგორ შევარბილოთ სამსახურიდან დათხოვნის უსიამოვნო შეტყობინება.

ეტაპი 1 - პოზიტიური: პირველ ეტაპზე უნდა შექმნათ დადებითი ემოციური ფონი. საჭიროა, გამოამჟღავნოთ სათანადო პატივისცემა პიროვნებისადმი, რათა მაქსიმალურად შეურბილოთ მას მომდევნო უარყოფითი განცდები.

ეტაპი 2 ნეგატიური: თქვენ ატყობინებთ ადამიანს, რომ მას კომპანიის დატოვება მოუწევს. ბუნებრივია, ამ შეტყობინებაზე განსხვავებული ფსიქოტიპის ადამიანებს განსხვავებული რეაქცია აქვთ.

ეტაპი 3 სარეაბილიტაციო: როგორც უკვე ვთქვით, „განაჩენის“ გამოტანის შემდეგ საჭიროა პაუზა გაკეთდეს და ადამიანს მოსმენილის

გაცნობიერების და „მონელების“ საშუალება მიეცეს. ამის შემდეგ ისევ პოზიტიურ ტონზე გადაინაცვლეთ, აუცილებელია ადამიანის დაიმედება. უთხარით მას, რომ სხვა სამსახურში საკუთარი პოტენციალის უკეთ გამოვლენასა და გამოყენებას შეძლებს. აქვე შეგიძლიათ ესაუბროთ იმ ფინანსურ კომპენსაციებზე, რომლებსაც ის მიიღებს.

დავალება:

ქვემოთ მოყვანილია რამდენიმე დებულება, ყურადღებით წაიკითხეთ და გაიზრეთ ისინი. დებულებების საფუძველზე შექმენით არგუმენტირებული ესე სათანადო სტრუქტურითა და გადაზნის ხერხებით. კარგად გააანალიზეთ პრობლემა და აქციეთ ის ფართო მსჯელობად, გამოკვეთეთ გამომწვევი მიზეზები, შედეგები და გააკეთეთ სათანადო დასკვნები. ტექსტი დაასათაურეთ.

თემა: წარმატება თუ ბედნიერება?

1. სამსახური დაკავშირებულია ისეთ ნეგატიურ ასოციაციებთან, როგორებიცაა სტრესი, იძულება, დამოკიდებულება და დამაბულობა. არასამუშაო დრო კი, ამის საპირისპიროდ, სიამოვნებასთან, სიმშვიდესა და გართობასთან ასოცირდება.

2. წარმატება და ფული ძლიერი მოტივატორებია, თუმცა ბედნიერებასა და კმაყოფილებას მხოლოდ კარგი სამსახური არ განსაზღვრავს.

3. არსებობს ორგვარი დამოკიდებულება ცხოვრების მიმართ: პირველი: ცხოვრება ჩემთვის ის ამოცანაა, რომლისათვისაც ამქვეყნად მოვედი და რომლისთვისაც მთლიანად ვიხარჯები. მსურს, ცხოვრებაში რაღაცას მივაღწიო, იმის მიუხედავად, რომ ეს რთულია და დიდ შრომას მოითხოვს. მეორე დამოკიდებულების მქონე ადამიანი ფიქრობს, მსურს,

ცხოვრებით დავტკბე და თავი საჭიროზე მეტად არ დავიტვირთო.
ადამიანი ერთხელ ცხოვრობს და მთავარია, ცხოვრებისგან მეტი
სიამოვნება მიიღოს.

რეზიუმე არის დიდი მოცულობის ტექსტის შემოკლებული ვარიანტი. როგორც წესი, იგი ახლავს ბოლოში სტატიას.

კარგი რეზიუმეს შესქმნელად გაითვალისწინეთ შემდეგი:

რეზიუმე არ გულისხმობს სიტყვა-სიტყვით ორიგინალური ტექსტის გადაწერას. როგორც ცნობილია, შემოკლება ერთ-ერთი რთული საქმეა, ამდენად რეზიუმეს შექმნისას მოკლედ უნდა გადმოსცეთ ძირითადი იდეა და შესაბამისი დეტალები. სხვანაირად რომ ვთქვათ, რეზიუმეს მიზანია, მკითხველს მიაწოდოს ორიგინალური ტექსტის მთავარი იდეა, რის შესახებ არის ის და რა არის ავტორის მთავარი სათქმელი. ამისათვის აუცილებელია, შეგვეძლოს მთავარი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაციის გამიჯვნა. ეს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრინციპია რეზიუმეს შექმნისას. ძირითადი ტექსტის კითხვისას გაითვალისწინეთ, თუ რაზეა ფოკუსირებული ეს ტექსტი და დასვით ტრადიციული კითხვები, რომლებსაც იყენებენ წერის პროცესში: ვინ? რა? სად? რატომ? როგორ? როდის? ორიგინალურ ტექსტში ძირითადი იდეა შეიძლება წარმოდგენილი იყოს პირველივე პარაგრაფში ან შემდგომ. როგორც წესი, მხარდამჭერი იდეები ტექსტის განვითარებასთან ერთად არის წარმოდგენილი.

რეზიუმეს დაწერამდე აუცილებელია ორიგინალური ტექსტის გულდასმით წაკითხვა და დამუშავება. ეს გულისხმობს შემდეგს:

- ყურადღებით წაკითხეთ ტექსტის თითოეული აბზაცი. მინიშნებები ტექსტშივე გააკეთეთ ან ცალკე ამოიწერეთ. გამოიჯნეთ ერთმანეთისაგან ძირითადი და მხარდამჭერი იდეები.

დაიმახსოვრეთ:

რეზიუმე შეიძლება შეიქმნას როგორც საკუთარი, ისე სხვისი ტექსტის მიხედვით. ორივე შემთხვევაში მოქმედებს ერთი და იგივე პრინციპები, რომელთა დაცვაც და გათვალისწინებაც აუცილებელია.

გაითვალისწინეთ:

რეზიუმეს ტექსტი იქმნება აღწერითი კონსტრუქციებით, თხრობა მიმდინარეობს მესამე პირში.

კარგი რეზიუმეს შექმნა რამდენიმე ეტაპს მოიცავს, რომელთა დაცვაც აუცილებელია მიზნის მისაღწევად. თითოეულ ეტაპს წარმოგიდგენთ თანმიმდევრულად:

მოსამზადებელი სამუშაო:

1. გაითვალისწინეთ, რომ რეზიუმე არის ვრცელი ტექსტის შემოკლება და არა შეფასება. ამდენად, რეზიუმეში არ აისახება თქვენი პირადი განცდები, ემოციები, დამოკიდებულება და პოზიცია განხილულ საკითხთან დაკავშირებით.

2. პირველ რიგში, ორიგინალური ტექსტი წაიკითხეთ მთლიანად, რათა მასზე სრული წარმოდგენა გქონდეთ.

3. გაიაზრეთ, როგორ იწყება ტექსტი, როგორ არის განვითარებული ძირითადი იდეა და რამდენად შეესაბამება მას დასასრული.

4. არ მიაქციოთ ყურადღება ტრივიალურ, მეორეხარისხოვან დეტალებსა და ინფორმაციას.

5. კრიტიკულად წაიკითხეთ ყოველი პარაგრაფი და ჩაინიშნეთ ტექსტში განვითარებული ყოველი ახალი საკითხი.

6. აუცილებლად გამოიჩნეთ ტექსტში მთავარი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაცია. გახსოვდეთ, რომ რეზიუმეში უნდა გადმოსცეთ მხოლოდ მთავარი ინფორმაცია, ძირითადი თეზისები, მთავარი არგუმენტები, ოღონდ ბალიან მოკლედ. მეორეხარისხოვანი ან ნაკლებად მნიშვნელოვანი არგუმენტები რეზიუმეში შეიძლება გამოტოვოთ. თუ ტექსტში განვითარებულია რამდენიმე ძირითადი იდეა, თითოეულ მათგანზე უნდა ისაუბროთ.

7. გახსოვდეთ, არ გამოტოვოთ ტექსტში განვითარებული არც ერთი მთავარი აზრი.

დაიმახსოვრეთ:

როგორ გავმიჯნოთ მთავარი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაცია?

მთავარი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაცია დამოკიდებულია ტექსტის ძირითად მიზანზე.

მთავარი ინფორმაცია უშუალოდ უკავშირდება ტექსტის მთავარ სათემელს, მიზანსა და კონკრეტულ შედეგებს.

მეორეხარისხოვანი ინფორმაცია პირდაპირ არ უკავშირდება ტექსტის მთავარ იდეას, წარმოადგენს მხარდამჭერ დეტალებს, მხარდამჭერ არგუმენტებს და, მიუხედავად ამისა, აუცილებელია ტექსტის ლოგიკური განვითარებისათვის.

წერის პროცესი:

პირველ რიგში, მკითხველს გააცნოთ ორიგინალური ტექსტის სათაური, მისი ავტორი და პუბლიკაციის ადგილი (ჟურნალი, ინტერნეტგვერდი და ა. შ.).

ორი-სამი წინადადებით ჩამოაყალიბეთ, თუ რის შესახებ არის ტექსტი.

რეზიუმეს შექმნისას მიყევით ტექსტის განვითარებას.

გამოკვეთეთ, რა მიზანი ჰქონდა ავტორს და რა გზებით აღწევს მას.

წერის დასრულების შემდეგ კიდევ ერთხელ გადაიკითხეთ თქვენი ტექსტი, გაასწორეთ ენობრივი და გრამატიკული შეცდომები.

თქვენი რეზიუმე გაარედაქტირეთ, გადაამოწმეთ, რამდენად შეესაბამება თქვენი შემოკლებული ვარიანტი ძირითად ტექსტს, რამდენად არის ასახული მთავარი სათქმელი.

გაითვალისწინეთ:

რეზიუმეს მოცულობა კონკრეტული გამომცემლის მიერ წინასწარ არის ხოლმე მითითებული. თუმცა, როგორც წესი, რეზიუმე არ აღემატება 300-400 სიტყვას.

მაგალითი:

თავდაპირველად გაეცანით ცნობილი ბრაზილიელი მწერლის, პაოლო კოელიოს, ესეს " 50 წლის შემდეგ " ტექსტის ბოლოს კი წარმოდგენილი იქნება რეზიუმე.

50 წლის შემდეგ

დიპლომი დაკარგავს თავის მნიშვნელობას. დარჩება სამედიცინო, იურიდიული და საინჟინრო ფაკულტეტები. დანარჩენები გაქრება, რადგან მომავალი თაობები მიხვდებიან, რაოდენ ნაკლები მნიშვნელობა აქვს იმას, განათლება მიიღო უნივერსიტეტში, შემდეგ კი იმუშაო იმ სფეროში, რომელსაც კავშირი არ ექნება იმასთან, რაც ისწავლე. დაბრუნდებიან ტომები. გამოჩენილმა მოღვაწემ კომუნიკაციის სფეროში, მარშალმა მაკლუნმა, აღნიშნა, რომ მსოფლიო გადაიქცევა ერთ დიდ სოფლად, სადაც, მეტ-ნაკლებად, ყველა ერთნაირი წესებით იცხოვრებს. მან ვერ შეძლო ეწინააღმდეგებოდა ინტერნეტის გავრცელებას, რომელიც ადამიანებს საშუალებას აძლევს, ჩამოყალიბდნენ თავიანთი გემოვნებისა და მიდრეკილებების შესაბამისად. სახელმწიფო, შესაძლოა, შენარჩუნდეს, მაგრამ ადამიანები შექმნიან ვირტუალურ ერებს.

დაიწყება ქალაქებიდან გასვლა. მეგაპოლისი, მემკვიდრეობა იმ ეპოქისა, როცა კომუნიკაციის საშუალებები და სამსახურის არჩევანი საკმაოდ შეზღუდული იყო, დაკარგავს თავის უწინდელ მნიშვნელობას. ხუროები და ხელოსნები გამოიმუშავენ ფსიქოლოგებსა და სოციოლოგებზე მეტს. ბანკების, მაღაზიებისა და სხვათა მომსახურება მთლიანად გადავა ვირტუალურ სფეროში.

შეიცვლება „წარმატების“ ცნება: წარმატებულად ჩათვლიან მას, ვინც უკეთ ატარებს დროს და არა მას, ვინც უფრო მდიდარია. ცხოვრება გახდება ბევრად მარტივი. დაგვბრუნდებით იმას, რაც მოგვანიჭებს სიამოვნებას მცირე თანხით ან საერთოდ უფასოდ, მაგალითად, ლამაზი პეიზაჟი ან გავლა პატარა ქალაქის ბაზარში.

ინტუიციას არანაკლებ მნიშვნელოვნად ჩათვლიან, ვიდრე ლოგიკას: ადამიანი დაიწყებს თავისი აქამდე უცნობი პოტენციალის განვითარებას. ქალმერთი დაიკავებს თავის კუთვნილ ადგილს. 50 წელი არ ეყოფა, რათა ზეციური დედის იდეა გვერდით დაუდგეს მამის დოქტრინას, ჩვენს დროში ასე გაბატონებულს თითქმის ყველა რელიგიურ მოძღვრებაში, მაგრამ ცრურწმენები შემცირდება და სავსებით შესაძლებელ-

ლია, კათოლიკურმა ეკლესიამ დაიწყოს მზადება იმისათვის, რათა მღვდელმსახურები გახდნენ ქალები.

აპოგეას მიაღწევს ფუნდამენტალიზმი. სწორედ ამიტომ, ზემოთ ნახსენები ორი მოვლენის გამო, რეაქცია გამაფრთხილებს. იმაზე საუბრისას, რომ მსოფლიო გაიყოფა ტომებად, ვფიქრობ, მათგან ყველაზე მნიშვნელოვანნი ძირითადი რელიგიის წარმომადგენლები იქნებიან.

სახელმწიფო ქსენოფობია დაიწყებს პოზიციების დათმობას. „მტრობა ყოველივე უცხოთა და უცხოების მიმართ“, ცნება, რომელიც ჩვენს დროში „პირველი სამყაროს“ ქვეყნებში ემიგრანტებისადმი შიშით გამოიხატება, მომავალში აისახება ემიგრაციის შესახებ კანონების გამკაცრებაში, მაგრამ ტომები უკვე შეიძენენ ძალას და, მიუხედავად ყველა კანონისა, ბოლოს და ბოლოს, შეძლებენ, გაიმარჯვონ სახელმწიფო ქსენოფობიაზე.

სამი მონოთეისტური რელიგიიდან ისლამი ყველაზე მეტად გაძლიერდება. დღეს, სამწუხაროდ, მუსლიმი ფუნდამენტალისტების მეოხებით, მოწამებრიობა პირველ პლანზე გადმოდის და ბატონდება.

გაჩნდება ახალი ენები და საერთაშორისო ურთიერთობის ენა. მას, ვინც 50 წლის შემდეგ ესტუმრება ესპანეთს, შეეძლება დარწმუნდეს, რომ კატალონიაში ილაპარაკებენ მხოლოდ და მხოლოდ კატალონიურად, ბასკების ქვეყანაში კი ყველა ფირნიში და წარწერა მხოლოდ ბასკურ ენაზე იქნება. მსგავსი რამ მოხდება მსოფლიოს სხვა რეგიონებშიც. დიალექტები და „რეგიონული ენები“ დაიშლება და გაძლიერდება, რადგან იქცევა ტომის კულტურული თვითიდენტიფიკაციის საშუალებად. ერთდროულად კი წარმოიქმნება ენა, რომელიც ხალხებს ურთიერთობის საშუალებას მისცემს. როგორც ჩანს, ეს იქნება ინგლისური, ასე მჭიდროდ დაკავშირებული ინტერნეტის შექმნასთან. თუმცა 2055 წელს ხალხის უდიდესი რაოდენობა ილაპარაკებს ჩინურად.

მე 58 წლის ვარ და საეჭვოა, 108 წლამდე ვიცოცხლო, მაგრამ თუ ვინმე ჭაბუკს დააინტერესებს ჩემი შეხედულებები, დაე, ამოჭრას ეს სვეტი და როდესმე შეამოწმოს, დადასტურდება თუ არა ჩემი პროგნოზები.

50 წლის შემდეგ

ჩვენი დროის ერთ-ერთი თვალსაჩინო მწერლისა და მოაზროვნის, პაოლო კოელიოს, მხატვრულ-პუბლიცისტურ ესეში „50 წლის შემდეგ“ (*ავტორის ვინაობა და პუბლიკაციის სათაური*) წარმოდგენილია ავტორის მოსაზრება, თუ როგორი იქნება სამყარო ნახევარი საუკუნის შემდეგ (*ესე ავტორის მიზნის გამოკვეთა*). კოელიო ყურადღებას ამახვილებს სამყაროში მოსალოდნელ რამდენიმე კარდინალურ ცვლილებაზე (*ორიგინალური ტექსტის ძირითადი იდეის გადმოცემა*). ის მიიჩნევს, რომ შემცირდება პროფესიების რაოდენობა და შეიცვლება პრიორიტეტები, რადგან, კოელიოს აზრით, ადამიანები პრაქტიკულად ვერ იყენებენ მიღებულ განათლებას (*მხარდამჭერი იდეა და მისი დასაბუთება*). გარდა ამისა, სამყაროში სერვისის მთლიანად ვირტუალური გახდება. მართალია, კოელიო ამის კონკრეტულ მიზეზს არ ასახელებს, მაგრამ მთელი ტექსტიდან ნათლად ჩანს, რომ ინტერნეტის განვითარება ამის მთავარი ხელშემწყობი ფაქტორია (*მხარდამჭერი იდეა და მისი დასაბუთება*).

ამავე ტექსტში ავტორი საუბრობს, რომ 50 წლის შემდეგ შეიქმნება ვირტუალური ერები და ადამიანები მეგაპოლისებიდან პატარა დასახლებულ პუნქტებში გადაინაცვლებენ, რადგან დასაქმების შესაძლებლობა აღარ იქნება დაკავშირებული მხოლოდ დიდ ქალაქებთან (*მხარდამჭერი იდეა და მისი დასაბუთება*).

50 წლის შემდეგ ადამიანი ნაკლებად პრაგმატული და სხვა ღირებულებებზე ორიენტირებული იქნება. ამის მაგალითად კოელიოს მოჰყავს ის ფაქტი, რომ შეიცვლება ადამიანთა წარმოდგენა წარმატებაზე. ინტუიცია ისეთივე დასაფასებელი უნარი გახდება ადამიანისა, როგორიც ლოგიკა (*მხარდამჭერი იდეა და მისი დასაბუთება*).

შეიცვლება რელიგიური დოგმები და წარმოდგენები. ქსენოფობია მთლიანად დაიძლევა. რელიგიებს შორის გაძლიერდება ისლამი (*მხარდამჭერი იდეა*).

გაჩნდება ახალი ენები, დიალექტები და რეგიონული ენები კიდევ უფრო დაიშლება და გაძლიერდება, რაც ხალხების კულტურული თვითიდენტიფიკაციის ნიშანია (*მხარდამჭერი იდეა და მისი დასაბუთება*). საერთაშორისო ურთიერთობების ენად იქცევა ინგლისური, რაც მჭიდროდ უკავშირდება ინტერნეტის შექმნას (*მხარდამჭერი იდეა და მისი დასაბუთება*).

დავალება:

წაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ესე და შექმენით რეზიუმე:

კულტურა და ტრაგედია
როლან ბარტი

ყველა ლიტერატურული ჟანრიდან ტრაგედია ის ჟანრია, რომელიც ყველაზე მეტად განსაზღვრავს საუკუნის სახეს, აძლევს მას ღირსეულობის მაქსიმუმსა და სიღრმეს. ყველაზე მკაფიო ეპოქები არსით ტრაგიკულნი არიან: მეხუთე საუკუნის ათენი, ელისაბედის პერიოდი ინგლისში, მეჩვიდმეტე საუკუნე საფრანგეთში. ამ ეპოქების მიღმა ტრაგედია თავის კონსტიტუირებულ ფორმებშია დადუმებული. რა ხდება ამ ეპოქებსა და ქვეყნებში, რა უწყობს ხელს ტრაგედიის არსებობას და მის ბუნებრივობას? ჟანრის გავრცობის ველი აქ იმდენად ვრცელი იყო, რომ ტრაგედიათა ავტორები ჩნდებოდნენ ჯგუფებად და ერთმანეთს ეხმიანებოდნენ. ჩვენ ვგრძნობთ, რომ ასეთი კავშირი ეპოქასა და მის ტრაგედიულ პროდუქციას შორის შემთხვევითი არ არის. საქმე ისაა, რომ ეს ეპოქები კულტურის ეპოქები იყვნენ.

თუმცა, აქ უნდა განვსაზღვროთ კულტურა არა როგორც ძალისხმევა დიდი ცოდნის მისაღწევად ან კულტურული მემკვიდრეობის ხარზად დაუფლება, არამედ, ნიცშეს სიტყვებით რომ ვთქვათ, როგორც

„მხატვრული სტილის ერთიანობა ხალხის ყველა სასიცოცხლო გამოვლილებაში“. ამგვარად, ჩვენთვის გასაგებია, რომ ტრაგედიების დიდ ეპოქებში გენიოსების ძალისხმევა მიმართულია არა მხოლოდ ცოდნისა და გამოცდილების შეთავსებაზე, არამედ ყოველთვის ძალიან მიზანმიმართულ ფორმათა გაწმენდაზეც, ანუ სულის შემოქმედებაში ერთიანი სტილის ძიებაზე.

მიღწეული და გამოხატული უნდა ყოფილიყო ჰარმონიული ხედვა, თუმცა არ იყო აუცილებელი, ის ჯანმრთელი ყოფილიყო; ანუ, განზრახ შეიძლებოდა დაეტოვებინათ ნიუანსების, კურიოზების, შესაძლებლობების რაღაც რაოდენობა, რათა გათამაშებული ყოფილიყო წარმოდგენა ადამიანური გამოცანისა თავის საბრალო არსში. ეს განსაზღვრება საშუალებას იძლევა დავუშვათ, რომ ტრაგედია ადამიანური კულტურის ყველაზე სრულყოფილი, ყველაზე რთული გამოხატულებაა, ანუ მისი მზადყოფნა, სტილი იქ მიიყვანოს, სადაც სიცოცხლე მხოლოდ ბუნდოვანსა და უწესრიგო სიმდიდრეს წარმოადგენს.

ტრაგედია სტილის ყველაზე დიდი სკოლაა. ის უფრო ადამიანური დრამის ინტერპრეტაციას გვასწავლის, ვიდრე ამ დრამის გადატანას. ტრაგედიის დიდ ეპოქებში ადამიანებმა შეძლეს მიედწიათ არსებობის ტრაგიკული ხედვისათვის და შეიძლება ერთადერთხელ არ იყო ის თეატრი, რომელიც ცხოვრების იმიტაციას აკეთებს, არამედ ის წარმოგვიდგა როგორც სიცოცხლე, რომელმაც თეატრისაგან მიიღო ღირსება და ჭეშმარიტად მეომრული სული. ამგვარად, ამ ეპოქებში და ამ ურთიერთგაცვლაში სცენასა და სამყაროს შორის რეალიზდება სტილის ერთიანობა, რომელიც, ნივთს სიტყვებით, განსაზღვრავს კულტურას.

იმისათვის, რომ დაიმსახუროს ტრაგედია, საზოგადოების კოლექტიურმა სულმა უნდა მიაღწიოს კულტურის გარკვეულ საფეხურს, არა ცოდნის, არამედ სტილის კულტურას.

ყალბი კულტურით დაზიანებულ მასებს შეუძლიათ საკუთარ ბედში დრამის სიმძიმე იგრძნონ: ისინი კმაყოფილდებიან დრამის დონით და ავრცობენ დრამატიზმის შეგრძნებას თავიანთი ცხოვრების უწვრილმანეს მოვლენებამდე. დრამაში მათ ხიბლავთ ეგოიზმის სიჭარბე, რომელიც მათ საბაბს აძლევს, უსასრულოდ მოთქვამდნენ საკუთარი უბედობის

უმნიშვნელო დეტალუბაზეც კი და ეს, სხვათა შორის, აქრობს ყოველგვარ პასუხისმგებლობას.

ამ ასპექტში ტრაგედია უპირისპირდება დრამას. ტრაგედია არისტოკრატიული ჟანრია, რომელიც გულისხმობს უნივერსალიზმის მაღალ დონეს, ადამიანური არსის ღრმა მკაფიოებას. თეატრალური ტრაგედია შესაძლებელია მხოლოდ ისეთ ქვეყნებსა და ისეთ ეპოქებში, რომლებშიც საზოგადოებას არისტოკრატიული ხასიათი აქვს – სოციალური რანგით (მეჩვიდმეტე საუკუნე საფრანგეთში) ან ხალხის ორიგინალური კულტურით (მეხუთე საუკუნის საბერძნეთი).

თუ დრამა (რომლის დაცემა მელოდრამაში გამოიხატება) აღმოცენდება ადამიანური უბედურებების უსასრულო გაფართოებით (ხშირად იმით, რაც წარმოშობილია სულმოკლეობით), ტრაგედია ენებიანი სწრაფვაა ადამიანური ტანჯვით განწმენდისაკენ, რედუქციაა მისი არარედუქცირებადი არსისა. მისი საყრდენისაკენ – ესთეტიურად სრულყოფილ ფორმად სტილიზაციისაკენ – პირველ საფუძველზე ადამიანური დრამისა, რომელიც ასე გაშიშვლებულადაა წარმოდგენილი და რომელსაც მხოლოდ ხელოვნებამ შეიძლება მიაღწიოს. სიცოცხლე არ წარმოშობს ტრაგედიას, პირიქით, ტრაგიკული გრძნობა სიცოცხლისა წარმოიშობა სწორედ ტრაგედიით. სწორედ ამიტომ ტრაგედიები თეატრში არ გადიან ისტორიულ ევოლუციას ისე, რომ ერთ სტადიას მოჰყვებოდეს მეორე გაუმჯობესებული სტადია და ა.შ. ამისათვის აუცილებელი იქნებოდა, რომ თეატრალურ ტრაგედიას გაეგლო საუკუნეთა წელი ევოლუცია, ცხოვრებისა და მენტალიტეტის იმიტაცია გაეკეთებინა და მცდარი კულტურის ეპოქებში მდარედ ქცევა აერჩია და არა სიკვდილი. მაგრამ ტრაგედია სხვაგვარად მოქმედებს: მისი ისტორია – ეს სიკვდილისა და ბრწყინვალე აღორძინებების თანმიმდევრობაა. მას შეუძლია ისევე ამადლებული უზრუნველობით გაქრეს, როგორითაც გამოჩნდეს ხოლმე: ევრიპიდეს შემდეგ ტრაგედია ქრება (თუ ჩვენ ვთვლით, რომ ის ტრაგედიების ავტორია, ნიცმესთვის ეს ასე არ არის). რასინის შემდეგ – მხოლოდ მცდარი ტრაგედიებია, სანამ არ ჩნდება ახალი ტრაგიკული ფორმა, ძალიან გარკვეული, მაგრამ არა ადვილად საცნობი. თეატრალურ ტრაგედიებში ინტერესი ცნობისმოყვარეობით არ არის განპირობებული, როგორც დრამაში. კუბლიკა სულგანაბული არ ელოდება, რით დამთავრდება ყველაფერი.

ყველაზე მშვენიერ ტრაგედიებში გახსნა თავიდანვე ცნობილია და მას არ შეუძლია იყოს სხვანაირი, არც ადამიანურ ძალაუფლებას, არც ღმერთის ძალას (ზუსტად ამაშია ტრაგიზმი) არ შეუძლიათ არც შეცვალონ და არც გააუმჯობესონ გმირის ბედი. და, მიუხედავად ამისა, მაყურებლის სული ვნებიანად მიჯაჭვულია პიესის მსვლელობასთან. რატომ?

ესაა ტრაგედიის სასწაული. ზუსტად ის გვაჩვენებს, რომ ჩვენი ყველაზე ინტიმური ძიებები მიდის არა ძირებთან, არამედ მიზეზებთან. არა აქვს მნიშვნელობა, რომ ჩვენ ვიცით, რით დამთავრდება სამყაროს არსებობა, უფრო მნიშვნელოვანია ვიცოდეთ, რას წარმოადგენს, როგორია მისი ჭეშმარიტი აზრი – არა დროში, რომლის ძალაზე შეიძლება იკამათო და ასეც ხდება, არამედ სამყაროს სივრცეში, რომელიც თავისუფალია დროისაგან. ამგვარად, ყველა თეატრალური ტრაგედიიდან გამომდინარეობს შემდეგი გაკვეთილი (თუ სიმართლეა ის, რომ ხელოვნებამ შეიძლება საერთოდ რამე ასწავლოს): ადამიანი, ეს ნახევრადღმერთი, ტოვებს სამყაროში თავისი აზრის, სურვილისა და ცოდნის გამოკვეთილ ნიშანს, როგორც გრძნობათა სიმდიდრისა და მოქმედებათა მრავალფეროვნების წყაროს. მაგრამ აზრის ეს ამორჩევითი ძალა, რომელიც ადამიანს გამოყოფს სამყაროს უნივერსალური რიტმიდან, არ უთანაბრებს მას, ამავე დროს, ღვთაებრივ ძალას, არამედ მის სულს თრგუნავს უსასრულო და უკუჩვენებელი ტანჯვით. ამ ტანჯვითაც შეიქმნა სამყარო, ჩვენი ადამიანური სამყარო.

თეატრალური ტრაგედია გვასწავლის, ვკვრეტდეთ ამგვარ განცდას სისხლიანი ანარეკლით ან, უფრო სწორად, გვასწავლის, გავადრმავოთ ეს განცდა მისი გახსნითა და განწმენდით. ის ჩვენ გვასწავლის, ჩავიძიროთ ამ წმინდა ადამიანურ ტანჯვაში, რომლითაც ჩვენ განვიმსჭვალეებით სულითა და ხორციტ, რათა აღმოვაჩინოთ მასში არა აზრი ჩვენი არსებობისა (ეს დანაშაული იქნებოდა), არამედ ჩვენი საბოლოო არსი და მასთან – სრული დაუფლება საკუთარი ადამიანური ხვედრისა.

ამით ჩვენ ვბატონობთ ასატან და გაუგებარ ტანჯვაზე გაგებული და სასოებით მიღებული განცდის მეშვეობით და დაუყოვნებლივ ტანჯვა გადაიქცევა სიხარულად. ამგვარად, ოიდიპოსი, რომლის გული აღსავსეა უზარმაზარი ტკივილით უნებლიე მამის მკვლელობისა და დედაზე ქორწინების გამო, რამდენადაც ის განჭვრეტს და წყევლის თავის დარდს და, ამავდროულად, არ ცდილობს მისგან განთავისუფლებას, ნელ-ნელა

იცვლება და ნათებას იწყებს (ის დამნაშავეა) არაადამიანური, კვაზიდვითური შუქით. ბერძნულ სცენაზე მსახიობები კოტურნებს (ფეხსაცმელი ძალიან სქელ ძირებზე) ატარებდნენ, რომლებითაც ისინი ჩვეულებრივ ადამიანურ სიმაღლეზე მაღლები ჩანდნენ. იმისათვის, რომ ჩვენ გვქონდეს უფლება, ვხედავდეთ ტრაგედიას სამყაროში, ეს სამყარო უნდა შედგეს კოტურნებზე და თუნდაც ოდნავ აიწიოს ნაცრისფერ ყოველდღიურობაზე.

სხვადასხვა ადამიანი და დრო თანაბრად არ იმსახურებს ტრაგედიაში ცხოვრებას. რა თქმა უნდა, დრამა ფართოდაა გავრცობილი სამყაროში. ტრაგედია უფრო იშვიათია, რადგან ის სპონტანურად არ აღმოცენდება. ტრაგედია იქმნება განცდით და ხელოვნებით, ის გულისხმობს, რომ ადამიანთა ნაწილი ფლობს ღრმა კულტურას და არსებობს სტილის ერთიანობა ცხოვრებასა და ხელოვნებას შორის.

ტრაგიკულ გმირს ახასიათებს (და ეს თვისება შენარჩუნებულია მასში მაშინაც, როცა ის სრულიად უსარგებლოა) „ვნებიანი სურვილი, რომ არ დამარცხდეს“ (ჰიუგო).

ამგვარად, აუცილებელია ბედთან გმირული წინააღმდეგობა ან, თუ გნებავთ, ბედის გმირულად მიღებაც, რათა შესაძლებელი იყოს თქმა იმისა, რომ ამ ადამიანმა ან ხალხმა სიცოცხლეში შექმნა ტრაგედია. ავიღოთ ჩვენი ეპოქა: ის, რა თქმა უნდა, სევდიანია, დრამატულიც კი. მაგრამ ეს კიდევ არ მეტყველებს იმაზე, ტრაგიკულია ის თუ არა. დრამას განიცდიან, ტრაგედიას კი იმსახურებენ, ისევე როგორც ყველაფერს, რაც ჭეშმარიტი და ღიაა.

დავალება:

წაკითხეთ ქვემოთ მოცემული ესე და შექმენით რეზიუმე:

ევროპის მილიტარობა და ამერიკის მერმისი
ილია ჭავჭავაძე

ერთაშორისი დაუნდობლობა, ომი და სისხლისღვრა რომ კაცობრიობის ბედნიერებისა და კეთილდღეობის სულის შემხუთავი და დამღუპავია, ეს დიდი ხანია შეგნებული აქვს მეცნიერებისა და მწერლობის წარმომადგენელთ. იმისდა მიუხედავად, რომ ეგ აზრი მეტად ადვილი გასაგებია, მთელი ევროპა მუდამ იმასა ცდილობს, რომ საომრად მოემზადოს. ამ განზრახვით ევროპის სახელმწიფოები არავითარს ხარჯსა და საშუალებას არა ჰზოგავენ მხოლოდ იმიტომ, რომ აუარებელი ჯარი იყოლიონ. ას ორმოცდაათ წელიწადზე მეტია, რაც საფრანგეთის გამოჩენილი ფილოსოფოსი მონტესკიე სჩიოდა, რომ ევროპა თანდათან უმატებს ჯარებსა და თოფ-იარაღს, ამისათვის არა ჰზოგავს არავითარ ხარჯს და ამითი თავს იღარიბებს და ილატაკებსო. მონტესკიეს სიტყვას არავინ გაუფრთხილებია და დღეს ევროპის სახელმწიფოები თოფ-იარაღში სხედან და მზად არიან ერთმანეთი სისხლის მორევში დაარჩონ. ევროპის ამგვარს ყოფა-მდგომარეობას ერის გაღარიბება, გალატაკება მოსდევს. ამჟამად ევროპას თექვსმეტ მილიონამდე ჯარისკაცი ჰყავს. ამ მოკლე ხანში ოც მილიონამდე შეისრულებს. ერთის სიტყვით, მთელს ევროპას თოფ-იარაღის ქვეშ ჰყავს ერთი მერვედი მთელის მუშა, მწარმოებელი ხალხისა. ეს ერთი მერვედი წლიდგან წლამდე არაფერს აკეთებს, მხოლოდ სამხედრო ხელობაში ვარჯიშობს და თავის თანამომემთა ნაშრომითა და ნაღვაწით იკვებება. საფრანგეთი, რომელსაც ოთხ მილიონამდე ჯარისკაცი ჰყავს, ჯარსა და ფლოტს ანდომებს წელიწადში 900 მილიონ ფრანკზე მეტს. ეს ფული ყველა მკვიდრზე რომ გადანაწილოთ, გამოვა, რომ თითო მკვიდრი ჯარისა და ფლოტის შესანახად იხდის წელიწადში 24 ფრანკსა და ნახევარს. ინგლისის თითო

მკვიდრი იხდის წელიწადში 21 ფრანკს და გერმანიისა - 12 ½-ს. ეხლა ვნახოთ, რამდენი ჯარი ჰყავს ჩრდილო ამერიკის შტატებს და რამდენი ეხარჯება. ამ შტატებს ჰყავს მხოლოდ 27 000 ჯარისკაცი. ამ მცირე ჯარის შესანახად თითო მკვიდრი წელიწადში იხდის 4 ½ ფრანკს.

როგორც ჰხედავთ, ამერიკის მხედრობა ბევრად ჩამორჩება ევროპისას. სამაგიეროდ, ერის სიმდიდრე და კეთილდღეობა ამერიკის შტატებისა იმდენად სჯობნის ევროპისას, რომ ვაჭრობასა და მრეწველობაში შტატები ყოველისფრით წარმატებულნი არიან ევროპაზე და თანდათან იმორჩილებენ ევროპას. თუ საქმე ამგვარად წავიდა, იმედია, რომ შტატები ეკონომიურად სულ ერთიანად დაიმორჩილებენ ევროპას, რომელიც აუცილებლად გაკოტრდება. მაშინ, როდესაც შტატები თანდათან იხდის ამ სახელმწიფო ვალებს, ევროპის სახელმწიფოთა კი თანდათან ვალებში სცვივიან.

რაც დრო მიდის, ევროპაში უფრო და უფრო ძლიერდება ერთა შორის დაუნდობლობა და მძულვარება. ამ მხრით ამერიკა სრულიად სხვა სურათს წარმოგვიდგენს. ამერიკის სახელმწიფოთა აზრად აქვთ სახელმწიფოთა ძმური კავშირი დაადგინონ, რისათვისაც ქალაქ ნიუ-იორკში კონგრესი შეიკრიბება. ამ კონგრესზე ლაპარაკი ექნებათ იმის შესახებ, თუ რა პირობითა და რა საშუალებით უნდა შეერთდნენ ამერიკის სახელმწიფოთა ისე, რომ არც ერთი სახელმწიფო ამერიკისა არ დაიჩაგროს. სხვათა შორის, კონგრესზე ისიც გადაწყდება, რომ სახელმწიფოებმა ყოველივე შფოთი, უსიამოვნება და ანგარიში მორიგებითა და მშვიდობიანად გაათავონ ხოლმე. უეჭველია, რომ რაკი ამერიკის სახელმწიფოთა ძმურად მორიგდებიან, მხედრობით გატაცებულს ევროპას კიდევ უფრო დასცემს ეკონომიურად და მსოფლიო მეთაურობასაც დაიმკვიდრებს ამერიკა.

ტფილისი, 25 თებერვალი, 1889 წ.

დავალება:

წაკითხეთ ქვემოთ მოცემული ესე და შექმენით რეზიუმე:

რატომ დავღუპავს ინგლისურის სწავლა პირველი კლასიდან
კახა ბენდუქიძე

დიდხანს გული ვერ დავუდე ამ თემაზე სვეტის დაწერას. რამდენჯერმე დავიწყე, მაგრამ ვიფიქრე – ამაზე სერიოზულად ლაპარაკი როგორ შეიძლება-მეთქი და გავანებე თავი. მაგრამ რამდენიმე ისეთი აზრი გავიგე, რომ გადავწყვიტე, დამეწერა.

მოდით, ჯერ იმაზე ვიფიქროთ, ემუქრება თუ არა ქართულს საფრთხე და საჭიროა თუ არა მისი დაცვა. ჩემი აზრით, საფრთხე ემუქრება და დაცვასაც საჭიროებს.

მაგრამ...

საფრთხე იმიტომ კი არ ემუქრება, რომ ჩვენ სხვა ენებს ვისწავლით (სპიჩკა, პრისკი და ტორმუზი რუსულის კარგი ცოდნის შედეგია?), არამედ იმიტომ, რომ ქართული არ ვიცით. მას ჩვენ დავიცავთ სწორი, გამართული გამოყენებით და არა რაიმე სახელმწიფო აკრძალვებით. ეს სამოქალაქო საქმეა და არა სამთავრობო.

ჩვენი საქმე არ არის, რომ ქართული ანბანი გამოვიყენოთ ჩვენს კომპიუტერებში და ლათინური ასოებით არ ვწეროთ ელექტრონული წერილები?

ჩვენი საქმე არ არის, რომ გამარჯობა-თ და კარ-ებ-ებ-ი აღარ ვთქვათ? – ამას არც ავსტრალიელი მასწავლებელი გვაძალეს და ვერც მთავრობა აგვიკრძალავს.

ჩვენი საქმე არ არის, რომ ლაზურის შენარჩუნებაზე ვიზრუნოთ? თუ თურქეთის მთავრობის იმედი გვაქვს?

თურმე პრობლემის თავი და თავი ინგლისურის სწავლა ყოფილა პირველი კლასიდან.

გავიგე რამდენიმე საინტერესო აზრი:

- ორი ენის ცოდნა გამოაშტერებს ბავშვს;
- ბავშვი ქართულს ვეღარ ისწავლის;
- მასწავლებლები გაგვრყენიან ან/და გადაგვადიდებენ.

მივხვდი მნიშვნელოვან რამეს – ზოგიერთისათვის ეს იდეები არ არის ფიქრის და მსჯელობის შედეგი. მათთვის ეს ფანატიკური რწმენის საგანია.

ამიტომ მე მათ არ მივმართავ. ჩემი არგუმენტები იმათთვისაა განკუთვნილი, ვინც ამ საკითხებზე ფიქრობს.

გამოაშტერებს თუ არა ორი ენის სწავლა სკოლებში ბავშვებს და შეუძლის თუ არა ორი ენის სწავლა ქართულის ათვისებას? ჯერ ერთი, ბავშვი სკოლაში უკვე ქართულად მოლაპარაკე მიდის და ამიტომ ერთდროულად ის ორ ენას არ სწავლობს – ის სწავლობს ინგლისურს ქართულის მეშვეობით. მსოფლიოში არის ბევრი მაგალითი, როდესაც სხვა ენის სწავლა იმდენად ინტენსიურია, რომ, ფაქტობრივად, ადამიანი ორენოვანი ხდება – ანუ შეუძლია ორ ენაზე არა მარტო ლაპარაკი, არამედ ფიქრიც კი. თუ მეორე ენის შესწავლა საფრთხეს მოიცავს, მაშინ ორ ენაზე თანაბრად მოლაპარაკე ადამიანი ამ საფრთხემ ყველაზე მეტად უნდა დაზაფროს.

რა ხდება სინამდვილეში?

ეს საკითხი საკმაოდ ბევრი მსჯელობის და შესწავლის საგანი იყო – დაწყებული ჰუმბოლტის ჰიპოთეზიდან, რომ ორენოვნობა ცუდია და დამთავრებული დღევანდელი კვლევებით. აქ მე არ მოგაცდენთ იმის აღწერით, რანაირად ზომავდა ორენოვნობის ეფექტს ოციან წლებში საერი უელსში ან ზიალისტოკი დღეს კანადაში. ვისაც უნდა, თვითონ მოძებნოს და წაიკითხოს. მოკლედ რომ ვთქვათ, შედეგი ასეთია – ორენოვნობას არ მოაქვს სიშტერე და დაბნეულობა. პირიქით – როგორც წესი, ორენოვანი ბავშვებიც და დიდებიც უფრო სხარტები არიან და მოხუცებულობის ჟამსაც კი ცოტათი უფრო დიდხანს ინარჩუნებენ სისხარტეს. როგორც ჩანს, ეს ტვინისთვის დამატებითი სასარგებლო სავარჯიშოა, ისეთივე, როგორც კუნთების ვარჯიში ფიზიკური ჯანმრთელობისთვის.

მაშ, თუ ორი ენის თანაბარ ცოდნას (მათ შორის ერთი წლის ასაკიდან) არ მოაქვს ცუდი არაფერი, სკოლაში ქართულად უკვე მოლაპარაკე ბავშვის მიერ ინგლისურის კანტიკუნტად შესწავლას რატომ უნდა მოჰყვეს? ასობით მილიონი ადამიანი, ფაქტობრივად, ორენოვანია: ბელგიელები, სინგაპურელები, ჰონგკონგელები, კანადელების და ინდოელების დიდი ნაწილი და ა.შ. რა შორს მივდივართ – სამეგრელოში თითქმის ყველა, მეგრულ ენასაც და ქართულსაც თანაბრად ფლობს (არ დაიჯეროთ, რომ მეგრული ქართულის დიალექტია – იგი ჩამოყალიბებული ქართველური ენაა). დაბნეულობა და სიშტერე არსად არ არის.

რაც შეეხება გადაგვარებას, რელიგიური მრწამსის შეცვლას, გადაჯიშებას, გამოიეღოველობას – საქართველოში ყოველთვის იყვნენ გადამთიელები, რომლებიც ჩვენ შორის ცხოვრობდნენ. მე ვლაპარაკობ არა მარტო დამპყრობლებზე, არამედ მოსახლე მშვიდობიან ხალხზეც – ბერძნები, გერმანელები, ესტონელები, ასირიელები, სომხები, პოლონელები და, ასევე, რუსები, თურქები, სპარსელები, არაბები და სხვები. მათ ბევრი სიტყვა დატოვეს ჩვენთან და დღევანდელი ქართული მაგ სიტყვებით არის საესე. მაგრამ მაინც ქართულია, მაინც ჩვენი ენაა და მას მოვუაროთ. როგორ? ვწეროთ ქართულად, ვილაპარაკოთ ქართულად, ვიცოდეთ მისი გამორჩეულობა, ისტორია, გვიყვარდეს ქართული, ვისწავლოთ ქართულად.

P.S. მინდა გამოვტყდე, რომ მეც ინგლისურის სწავლა ადრე დავიწყე – საბავშვო ბაღში. იყო თბილისში, კავსადის ქუჩაზე, ინგლისური საბავშვო ბაღი. ამიტომ თუ რამე გაუგებარია ამ ტექსტში, ჩემს ამ უბედურებას უნდა დააბრალოთ – მე არაფერ შუაში ვარ.

დავალება:

წაიკითხეთ ქვემოთ მოცემული ესე და შექმენით რეზიუმე:

ენობრივი სიტუაცია და მისი კომპონენტები

ირინე ჩაჩანიძე

საყოველთაოდ გაზიარებული თვალსაზრისის თანახმად, ადამიანი ენობრივი არსებაა. კაცობრიობის ისტორიაში დადასტურებულ სხვა მრავალ შემთხვევასთან ერთად, ბევრად უფრო აქტუალური გახდა მე-20 საუკუნეში წარმოებული ორი მსოფლიო ომის და ე. წ. სოციალისტური ბანაკის დაშლის შედეგად განვითარებული მოვლენების შემდეგ. ამ მოვლენებში ენობრივი კომპონენტი უდიდესი მასშტაბით იყო და არის წარმოდგენილი. ამ მასშტაბურობის მიზეზი ხსენებული პერიპეტიების შედეგად დაწყებული პოლიტიკური პროცესები გახლდათ, როცა განვითარდა ისეთი პოლიტიკური და სოციალური მოვლენები, რომელთაც თან სდევდა ახალი სახელმწიფოების შექმნა. ახალ სახელმწიფოებში მრავალი საზოგადოებრივ-ეკონომიკური პრობლემა იყო მოსაგვარებელი. მათ შორის უკანასკნელ ადგილს არ იკავებდა ენობრივი საკითხები. მათ გადასაჭრელად აუცილებელი იყო იქ არსებული ენობრივი სიტუაციის შესწავლა და შესაბამისი შედეგების საფუძველზე სათანადო ენობრივი პოლიტიკის გატარება. ამით იმის თქმა გვინდა, რომ ენობრივი სიტუაციის კვლევა სოციოლინგვისტიკის მიერ ინიცირებული არ ყოფილა. საკითხის აქტუალურობამ თავისთავად მიიყვანა პოლიტიკოსებიცა და მეცნიერებიც მისი შესწავლის აუცილებლობის გაგნობიერებამდე. მიუხედავად ამისა, სოციოლინგვისტიკის, როგორც ენისა და საზოგადოების ურთიერთობაზე ორიენტირებული სპეციალიზებული სამეცნიერო დისციპლინის, ჩამოყალიბებამდე ენობრივი სიტუაციისა და მასთან დაკავშირებული პრობლემების კვლევა მოკლებული იყო სისტემურობასა და თანამიმდევრულობას, რაც

გამოიხატებოდა ადეკვატური მეთოდების უქონლობაში, ერთიანი კრიტერიუმების დაუდგენლობაში, ტერმინოლოგიურ ბუნდოვანებაში. ყველაფერ ამას, რა თქმა აუნდა, მეცნიერული თვალსაზრისით, არაობიექტურ შედეგამდე მივყავდით. ძნელი სათქმელია, რომ თანამედროვე სოციოლინგვისტიკამ ყველა ეს შიდადარგობრივი მეთოდური პრობლემა გადაჭრა, თუმცა ის კი ფაქტია, რომ უკვე მკაფიოდაა ჩამოყალიბებული სათანადო ცნებითი აპარატი და შესაბამის ტერმინთა სისტემა.

სამეცნიერო ინტერესის ზრდა ენობრივი სიტუაციის პრობლემის მიმართ გამოიწვია იმის გაცნობიერებამ, რომ ენის ფაქტორი ძალიან დიდ როლს ასრულებს როგორც ცალკე აღებული რომელიმე სახელმწიფოს ცხოვრებაში, ასევე საერთაშორისო ურთიერთობებში. ენობრივი პოლიტიკა თითოეული ქვეყნის საერთო პოლიტიკის უშუალო შემადგენელი ნაწილი გახდა. იმისთვის, რომ მართებულად განისაზღვროს ენობრივი პოლიტიკის მიმართულებები მოცემული ქვეყნისათვის, სწორედ იქ არსებული ენობრივი სიტუაციის ადეკვატური შესწავლაა აუცილებელი.

**მხატვრული ტექსტის ანალიზი კრიტიკული
კითხვისა და წერის პრინციპების
გათვალისწინებით**

ანალიტიკური ტექსტის ერთ-ერთი გამოკვეთილი სახე არის მხატვრული ნაწარმოების ანალიზი. მხატვრული ნაწარმოები შეიძლება რამდენიმე მიმართულებით გაანალიზდეს, კერძოდ:

- საკუთრივ მხატვრული ნაწარმოების ანალიზი;

მხატვრულ ნაწარმოებში წარმოჭრილი ცალკეული კონკრეტული პრობლემის ანალიზი;

ნაწარმოების ლიტერატურულ-მხატვრული ანალიზი;

ნაწარმოებთან დაკავშირებული ისტორიული, სოციალური და პოლიტიკური პრობლემების განხილვა;

გმირების დახასიათება;

პრობლემის ან გმირის შეპირისპირებითი ანალიზი.

შესაძლებელია ლიტერატურული ნაწარმოების როგორც ცალკეული-ეპიზოდების ამ მიმართულებით გარჩევა, ისე მთლიანად ტექსტის ანალიზი ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი ასპექტის გათვალისწინებით. ეს დამოკიდებულია თქვენს მიზანსა და კონკრეტულ ამოცანებზე.

ლიტერატურული ტექსტის ანალიზისას განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კრიტიკული წაკითხვა. მკითხველის როლი გაცილებით დიდია, რადგან ლიტერატურული ტექსტი ყველა სხვა ტიპის ტექსტზე მეტად იძლევა ინტერპრეტირების საშუალებას. ინტერპრეტირება, ალბათ, იმდენგვარად შეიძლება, რამდენი მკითხველიც ჰყავს ტექსტს, თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ შემთხვევაში ინტერპრეტირება არ შეიძლება იყოს ბოლომდე თავისუფალი, მკითხველმა უნდა გაითვალისწინოს რამდენიმე არსებითი ფაქტორი:

- ნაწარმოების ჟანრული კუთვნილება და თავისებურება;
- ისტორიული, სოციალური, პოლიტიკური, კულტურული კონტექ-

სტები;

- ნაწარმოების როლი და ადგილი როგორც რეგიონულ, ისე მსოფლიო კულტურაში;
- გავლენები, რომლებიც, ერთი მხრივ, საკუთრივ ამ ნაწარმოებმა განიცადა და, მეორე მხრივ, მოახდინა სხვა მწერლების შემოქმედებაზე;
- რა არის ნაწარმოებში ტრადიციული და ინოვაციური.

ნაწარმოების მხატვრული ანალიზი, ამავე დროს, გულისხმობს ტექსტის ადეკვატურ გააზრებას, გაგებას, ძირითადი და მეორეხარისხოვანი ინფორმაციისა და დეტალების გამიჯვნას, კონკრეტული ფაქტების განზოგადებასა და პარალელების მოყვანას, ამა თუ იმ სიმბოლოს მოძებნასა და განმარტებას.

აქედან გამომდინარე, ტექსტის ინტერპრეტაცია მოიცავს ობიექტურ, კონკრეტულ და დასაბუთებულ ინფორმაციას და არ არის განზოგადებული, სუბიექტური, ექსპრესიული საუბარი. შესაბამისად, თქვენი პოზიციაც უნდა იყოს დამყარებული არა პირად შეგრძნებებსა და ემოციებზე, არამედ ლოგიკურ, არგუმენტირებულ მსჯელობაზე. დასკვნებიც ლოგიკური, დასაბუთებული და ტექსტური მასალით გამყარებული უნდა იყოს.

ტექსტის გააზრება

მხატვრული ტექსტის ანალიზის პირველი ეტაპია ტექსტის კრიტიკული წაკითხვა. პირველ ეტაპზე საკმარისია ტექსტის გაცნობითი წაკითხვა, ზოგადი გააზრება და გარკვეული შთაბეჭდილების შექმნა. თუმცა, ეს არ არის საკმარისი. აუცილებელია ტექსტი მეორედაც წაკითხოთ, რაც არ უნდა დიდი მოცულობისა იყოს ის. მეორედ წაკითხვის დროს უკვე გაიაზრეთ ავტორის მიზანი, ძირითადი სათქმელი, საშუალებები, მთავარი და მეორეხარისხოვანი პერსონაჟები, გაამახვილეთ ყურადღება, არის თუ არა ტექსტში წარმოდგენილი ქვეტექსტი, გამოყავით მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხები, გამოყავით სიუჟეტური ხაზი, ფაბულა, საკვანძო ეპიზოდები, კულმინაცია და ა. შ.

გაითვალისწინეთ:

ტექსტის დამუშავებაში დაგეხმარებათ ტექსტშივე მუშაობა, თქვენთვის საჭირო და საინტერესო ინფორმაციის გახაზვა ან ცალკე ამოწერა.

ტექსტის დამუშავებისას დასვით შემდეგი დამხმარე კითხვები და გაეცით მათ პასუხები თქვენს წერილობით ტექსტში. ეს საგრძნობლად დაგეხმარებათ ანალიზის აგებასა და სწორად წარმართვაში.

ნაწარმოების გააზრებასთან დაკავშირებული ზოგადი კითხვები:

რის შესახებ არის ტექსტი?

ტექსტი ეყრდნობა მთლიანად გამოგონილ ამბავს თუ მწერალი რეალურ ან ისტორიულ ამბებს მოგვითხრობს?

როგორია თქვენი დამოკიდებულება ტექსტისადმი და რატომ?

რა მოლოდინი გაგიჩნდათ ნაწარმოების კითხვისას და როგორ გამართლდა თქვენი მოლოდინი?

კულტურულად რამდენად მისაღებია ნაწარმოებში გადმოცემული ფასეულობები, ურთიერთობები, ფაქტები კონკრეტული საზოგადოებისთვის და რატომ?

რა მიმართებაა ნაწარმოებსა და სათაურს შორის?

რა მოლოდინს აღძრავს თქვენში სათაური?

დაგიტოვათ თუ არა უკმარისობის გრძნობა ნაწარმოებმა, რა თვალსაზრისით და რატომ?

რომელი გმირისკენ იხრება თქვენი სიმპათია და რატომ?

როგორ ერწყმის ნაწარმოებში ისტორიული რეალობა და მხატვრული ტექსტი?

რა წყაროს ეყრდნობა ავტორი ნაწარმოების შექმნისას (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

რა / ვინ არის მწერლის შთაგონების წყარო? (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

ვის ეძღვნება ნაწარმოები და რის თქმის საშუალებას იძლევა ეს? (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

რა ეპიგრაფი უძღვის ნაწარმოებს? (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)
ემთხვევა თუ არა ფაქტების, მოვლენების, გმირების შეფასებისას
თქვენი პოზიცია ავტორის პოზიციას?

თქვენი აზრით, ნაწარმოების რომელი ეპიზოდია ყველაზე
მნიშვნელოვანი და რატომ?

თქვენი აზრით, რომელ ქმედებაში ვლინდება ყველაზე მეტად ამა თუ
იმ გმირის ხასიათი, სურვილი, მისწრაფება, ღირებულებები?

რომელ ეპოქას განეკუთვნება ნაწარმოები და რამდენად არის ასახუ-
ლი ეპოქალური მოვლენები ნაწარმოებში?

რომელ ლიტერატურულ ჟანრს განეკუთვნება ნაწარმოები?

რა ფაქტორები ახდენს გმირის ხასიათის ჩამოყალიბებაზე უშუალო
გავლენას? ოჯახი, პროფესია, საზოგადოება, გარემო და ა. შ.

რამდენად ფასეულია ნაწარმოები ისტორიული და მხატვრული
თვალსაზრისით?

იძლევა თუ არა ნაწარმოები ეთნოგრაფიული ხასიათის ცნობებს,
ყოფითი რეალიების ამსახველ ინფორმაციას?

რა სხვაობაა ნაწარმოებში აღწერილ ეპოქასა და მკითხველის ეპოქას
შორის კულტურული, ისტორიული და სოციალური ღირებუ-
ლებებისა და ორიენტირების თვალსაზრისით?

რომელი მწერლებისა და ლიტერატურული მიმართულებების გავ-
ლენას განიცდის ნაწარმოები? (ასეთის არსებობის შემთხვევაში)

რა პარალელების გავლება შეიძლება სხვა ნაწარმოებებთან?

შეიძლება თუ არა ნაწარმოებში გადმოცემული ამბის, ფაქტის
განზოგადება?

რა მნიშვნელოვანი დასკვნების გამოტანაა შესაძლებელი?

•

მაგალითი:

ნოველას „ტრაგედია უგმირთ“ არ ჰყავს კონკრეტული გმირი ნოველაში აღწერილი ამბის „გმირი“ მთლიანად საზოგადოებაა, რომელსაც მინიმალური სამართლიანობის პრინციპისთვის ვერ მიუგნია სახელმწიფოებრივი ცხოვრების მოწყობისას. პიროვნება ეწირება საზოგადოების არასრულფასოვნებას, ანუ კონკრეტული სიცოცხლე წყდება არაპიროვნული აბსტრაქციის გამო. ამიტომ არის ეს ყველაფერი ტრაგედია უგმიროდ - ვერც მამა ამაღლდა გმირის სტატუსამდე და ვერც კონკრეტულ დამნაშავეს იპოვით, დატრიალებული უბედურების გამო პასუხისმგებლობა რომ დაეკისროს.

გ. მურდულია

„ბახტრიონში“ ნამდვილ ამბავს ემატება პოეტის გამოგონება, ფანტაზია. ის ორგანულად არის შერწყმული ხალხურ ფანტაზიასთან.

ვასილ ბარნოვის „არმაზის მსხვერველაში“ კონფლიქტი ქრისტიანობასა და წინამორბედი რწმენის ადეპტთა შორის იმდენად მარტივადაა წარმოსახული, რომ ყოველგვარი ფსიქოლოგიური გართულება იმთავითვე გამორიცხებულია.

გ. ასათიანი

„თორნიკე ერისთავში“ ბრძოლის ველი და საბრძოლო ვითარება დანახულია არსებითად ერთი წერტილიდან. ეს არის მხედართმთავრის ხედვის წერტილი. ყველაფერი ისე ხდება, როგორც ჭადრაკის დაფაზე წინასწარ დასახული გეგმით, მოწინააღმდეგეთა გონებამახვილური სვლეებით, რომლებიც საერთო სტრატეგიული ჩანაფიქრიდან გამომდინარეობენ.

გ. ასათიანი

როგორია გმირი: დადებითი, უარყოფითი, ტრაგიკული, კომიკური, გროტესკული და ა. შ.?

რომელ სოციალურ ფენას განეკუთვნება გმირი და რამდენად ატარებს ის თავისი სოციალური კლასის ნიშნებს?

გმირი გამოგონილი პერსონაჟია თუ რეალური?

რა თვისებები უწყობს ხელს გმირის წარმატებას და რატომ ფიქრობთ ასე?

მთავარი გმირია თუ არა?

რა თვისებების ნაკლებობა უშლის გმირს წარმატების/მიზნის მიღწევაში და რატომ?

რა თვისებები უწყობს ხელს გმირს მკითხველის სიმპათიის მოპოვებაში?

რა თვისებების გამო განეწყობა მკითხველი უარყოფითად კონკრეტული გმირისადმი?

როგორ ვლინდება გმირის სახე ნაწარმოების დასაწყისში?

რა პრობლემების წინაშე დგას გმირი და რამდენად ახერხებს ის მათ გადალახვას? თუ ვერ ახერხებს, რა უშლის მას ამაში: პიროვნული სისუსტე, ობიექტური ვითარება, გარემო პირობები?

რა ფუნქცია აქვს მწერლის მიერ აღწერილ გმირის პორტრეტს?

ნაწარმოების მსვლელობისას როგორ ვითარდება გმირის პიროვნება? ის დადებით თვისებებს იძენს და მიისწრაფვის სრულყოფილებისკენ და აღწევს ამას თუ ზნეობრივად ეცემა?

- რა იდეა უკავშირდება ამ გმირს ნაწარმოებში და რატომ ფიქრობთ ასე?
- რომელ საკვანძო ეპიზოდში ვლინდება გმირის სახე?
- რა მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებებს იყენებს ავტორი გმირის დასახასიათებლად?

როგორია ავტორის დამოკიდებულება გმირისადმი (დადებითი, უარყოფითი თუ ნეიტრალური) და რაში ვლინდება ეს?

გმირი სახე-ხასიათია თუ სახე-სიმბოლო?

რით განსხვავდება გმირი საზოგადოებისაგან? რა ფასეულობები და
 თვისებები განასხვავებს მას საზოგადოებისაგან და გამოარჩევს მას?
 რა გავლენა მოახდინა გმირმა საზოგადოებაზე?
 როგორია გმირის ურთიერთობა საზოგადოების სხვა წევრებთან?
 ემორჩილება თუ არა გმირი საზოგადოებაში გაბატონებულ წესებსა
 და კანონებს და თუ უგულებელყოფს, რატომ? ეს მას დადებითად
 ახასიათებს თუ უარყოფითად? რატომ ფიქრობთ ასე?
 როგორია გმირის მსოფლმხედველობა და მისი მსოფლადქმა?
 როგორია გმირის ინტერესები, მიდრეკილებები და როგორ, რა
 კონკრეტული ფაქტებით ვლინდება ეს ნაწარმოებში?
 გმირის რა შინაგანი განცდებია გადმოცემული ნაწარმოებში?
 გმირის ბუნება ჩანს ავტორის დახასიათება-აღწერით თუ გმირის მიერ
 ჩადენილი კონკრეტული ქმედებებით?

მაგალითი:

თავსაფრიან დედაკაცს ხშირად ოთარაანთ ქვრივს ადარებენ. მათ
 შორის საერთოა ქვრივობა, გაჭირვება, უტეხი ნებისყოფა, ამაყი ხასიათი.
 თუმცა, ისიც უნდა ითქვას, რომ ოთარაანთ ქვრივი უფრო
 მონუმენტურია, გაუზზარავი ხასიათისაა. შვილთან დამოკიდებულებაც
 მას სხვაგვარი აქვს. ილიას ნაწარმოები სოციალური ჟღერადობითაც
 გაცილებით ფართოა.

ტ. კვანჭილაშვილი

კუზმა კილგას შემზარავი პორტრეტის მეშვეობით ავტორი გვიამბობს,
 რა მიიმე და ფათერაკებით აღსავსე ცხოვრება ჰქონდა გავლილი კუზმა
 კილგას. მოთხრობაში აღწერილი ამბავი მწერალს არ აძლევს საშუალებას
 უფრო დაწვრილებით გვიამბოს კუზმა კილგას ცხოვრება, ამიტომ
 ყველაფერი უნდა გამოიხატოს კილგას რელიეფურად დახატული
 პორტრეტით. ამ გზით მან უნდა გამოავლინოს კუზმას ვაჟკაციური
 ბუნება, რევოლუციის დაუნდობლობაც და რომანტიკაც.

ა. ბაქრაძე

რა მნიშვნელობა აქვს ნაწარმოებში აღწერილ მოვლენას ქვეყნისათვის კულტურული, მორალურ-ზნობრივი თვალსაზრისით?

რატომ გაამახვილა ამ მოვლენაზე ყურადღება ავტორმა და რატომ ფიქრობთ ასე?

არის თუ არა აღწერილი მსგავსი მოვლენა რომელიმე სხვა ნაწარმოებში? მომეხსენეთ პარალელები, რაშია მათი მსგავსება და განსხვავებები?

ეს მოვლენა რეალური ფაქტია თუ გამოგონილი?

რის თქმა სურს ავტორს ამ მოვლენის აღწერით? რა არის ავტორის მიზანი?

ამ მოვლენის აღწერისას ავტორი ღიად ამბობს სათქმელს თუ შეფარვით?

ამ მოვლენას ავტორი დადებითად აფასებს, უარყოფითად თუ ნეიტრალურად, თავს არიდებს შეფასებებს?

როგორია ტექსტში აღწერილი მოვლენისადმი თქვენი დამოკიდებულება?

რა ფაქტორებმა განაპირობა ტექსტში გადმოცემული მოვლენის მწერლისეული ინტერპრეტაცია?

რა მხატვრულ-გამომსახველობით საშუალებებს იყენებს ავტორი კონკრეტული მოვლენის აღწერისას?

როგორ უკავშირდება კონკრეტული მოვლენა ნაწარმოებში აღწერილ სხვა მოვლენებს?

როგორია ამა თუ იმ გმირის როლი კონკრეტულ მოვლენაში?

რამ გამოიწვია და რამ შეუწყო ხელი ნაწარმოებში აღწერილი მოვლენის განვითარებას?

რა ფუნქცია აქვს აღწერილ მოვლენას?

მოსალოდნელი იყო თუ არა მოვლენის ამგვარი განვითარება და რატომ?

რა დადებითი და რა უარყოფითი მხარეები აქვს ნაწარმოებში აღწერილ კონკრეტულ მოვლენას?

მაგალითი:

„შუშანიკის წამებაში“ აღწერილი ამბები ფასდაუდებელი წყაროა ისტორიული რეალობის აღსადგენად. ნაწარმოები ინფორმაციას იძლევა რამდენიმე ისტორიული პირის შესახებ: სპარსეთის მეფე, ვარსკენ პიტიახში, კათალიკოსები და ა. შ. ნაწარმოები მნიშვნელოვან ცნობებს გვაძლევს ქვეყნის პოლიტიკური ორიენტაციის შესახებ. აქვე შეგვიძლია მნიშვნელოვანი ინფორმაცია მივიღოთ მეხუთე საუკუნის ქართლში არსებული კულტურტურული ვითარების შესახებ. კერძოდ, ხელმისაწვდომი იყო წიგნები, განათლება, ითარგმნებოდა სასულიერო ხასიათის ლიტერატურა... ნაწარმოებში წარმოდგენილია ცნობები ჩვენი ტრადიციების შესახებ, მაგალითად, პურობის ეპიზოდი, დაკრძალვის რიტუალი და ა. შ. ამავე ნაწარმოებიდან ვიგებთ ცნობებს საქართველოს სავაჭრო ურთიერთობების შესახებ: დედოფალი შემოსილია ანტიოქიურ პოლიკარტში, მოსასხამში. ნაწარმოებში გადმოცემულია ზედმიწევნითი ცნობები როგორც სამოქალაქო, ისე საეკლესიო საზოგადოებაში არსებული მკაცრი სტრუქტურების, საეკლესიო და საერო პირთა უფლებრივი მდგომარეობისა და მათი დამოკიდებულების შესახებ. იმდენად დიდია ჰაგიოგრაფიის როლი ქართული ისტორიოგრაფიის შესწავლის საქმეში, რომ ივანე ჯავახიშვილმა მას ბევრი ქართული საისტორიო მწერლობა უწოდა.

მბატრული ტექსტის ისტორიულ ანალიზთან დაკავშირებული შეკითხვები

რომელი ეპოქაა აღწერილი?

რით არის აღწერილი ეპოქა გამორჩეული მსოფლიო, რეგიონის ისტორიაში? გამოყავით ეპოქის მახასიათებლები.

რა წყაროებს ეყრდნობა ნაწარმოები და საიდან ჩანს?

რა ხერხებს იყენებს ავტორი ისტორიული კოლორიტის აღსადგენად (მეტყველება, სამოსი, პერსონაჟები და ა. შ.)?

პერსონაჟთაგან გვხვდება თუ არა ისტორიული რეალური პიროვნება და რა სხვაობაა ნაწარმოებში აღწერილ პერსონაჟსა და რეალურ გმირს შორის?

ეთნოგრაფიული ხასიათის რა ცნობები გვხვდება ნაწარმოებში?

რა გეოგრაფიული გარემოა წარმოდგენილი ნაწარმოებში?

კულტურული ხასიათის რა ცნობები გვხვდება და რა მიზნით იყენებს მათ ავტორი?

პოლიტიკურ-ეკონომიკური ხასიათის რა ცნობები გვხვდება და რა მიზნით იყენებს მათ ავტორი?

როგორი სოციალური ფორმაციაა აღწერილი ნაწარმოებში?

როგორია რელიგიური ვითარება ნაწარმოებში და ჩანს თუ არა მიმართება სხვა რელიგიურ აღმსარებლობებთან?

არის თუ არა აღწერილი ნაწარმოებში რომელიმე ცნობილი ბრძოლა, ისტორიული ფაქტი, მოვლენა და რა როლი ითამაშა ამან როგორც ქვეყნის/რეგიონში არსებულ ვითარებაში, ისე მხატვრული ნაწარმოების განვითარებაში;

არის თუ არა ნაწარმოებში დაცული ესა თუ ის ცნობა/ინფორმაცია ისტორიული ვითარების შესახებ, რომელიც სხვა ნაწარმოებში არ გვხვდება.

ტექსტის მხატვრულ ანალიზთან დაკავშირებული შეკითხვები

რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი სათქმელის გადმოსაცემად?

რა განაპირობებს ნაწარმოების მხატვრულ ღირსებას?

იყენებს თუ არა ავტორი მხატვრულ გამომსახველობით საშუალებებს თუ მისი თხრობა არის სადა და ინფორმატიული?

მხატვრული ხერხები ავტორისეულია თუ რომელიმე წყაროდან მომდინარეობს?

ავტორი სათქმელს პირდაპირ გადმოსცემს თუ მეტაფორულად?

არის თუ არა ნაწარმოებში სიმბოლური ხატები?

რა სიმბოლური დატვირთვა აქვს ნაწარმოების სათაურს და რამდენად აღწევს მიზანს ავტორი?

როგორია ნაწარმოებში თხრობის დინამიკა? როგორია ავტორისეული რიტმი, მელოდიკა და ა. შ.

როგორია ავტორის თხრობის მანერა?

ექსპრესიულია თუ არა ავტორის თხრობის სტილი?

რა ენობრივ ქსოვილს (საშუალებებს) იყენებს ავტორი პერსონაჟის მეტყველებაში? (დიალექტი, არქაიზმი, ჟარგონი, ბარბარიზმი, ჩვეულებრივი, სადა, არაფრით გამორჩეული ენა და ა. შ.)

რამდენად ადეკვატურად არის გამოყენებული სიმბოლოები ნაწარმოებში და აღწევს თუ არა ავტორი მიზანს?

გამოყენებულია თუ არა უნივერსალური სიმბოლური ხატები?

გამოყენებულია თუ არა ამა თუ იმ კულტურისათვის დამახასიათებელი სპეციფიკური სიმბოლური ხატები?

არის თუ არა გამოყენებული ნაწარმოებში სიუჟეტური შენიღბვის ხერხი?

იყენებს თუ არა ავტორი პერსონაჟის/მოვლენის აღწერისას სხვა, მისთვის უცხო კულტურული სივრციდან მომდინარე მხატვრულ-გამომსახველობით ხერხებს?

რა ეპითეტს/შედარებას/მეტაფორას და ა. შ. იყენებს ავტორი, არის თუ არა ისინი ორიგინალური და აღწევს თუ არა სათანადო ეფექტს?

არის თუ არა ნაწარმოებში ლირიკული გადახვევა და რა მიზნით?

როგორია ნაწარმოების სიუჟეტური წყობა? როგორ არის წარმოდგენილი ექსპოზიცია, კვანძის შეკვრა, კვანძის გახსნა?

იყენებს თუ არა ავტორი იდიომებსა და ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს? არის თუ არა ისინი ორიგინალური?

იყენებს თუ არა ავტორი პერსონაჟის/მოვლენის აღწერისას ირონიას, გროტესკს, ჰიპერბოლას, გაპიროვნებას?

მაგალითი:

„ჯაყოს ხიზნების“ სიუჟეტი მარტივია, ამბავი სამი გმირის გარშემო ტრიალებს. თხრობა დინამიკურია და არსად არ მდორდება. თვით ვრცელი დიალოგებიც კი ვერ ანელებს რიტმს.

ვაჟას შემოქმედებაში წვიმის განმაცოცხლებელი ძალა მეტაფორაა პოეტური შემოქმედებისა, საერთოდ, შთაგონების ნაყოფისა (შდრ. მოსეს სიმღერა, სადაც სიტყვა გაიგივებულია ცხოველმყოფელ ცვარსა და წვიმასთან, მეორე სჯ. 32, 2). პოეტი პირდაპირ ამბობს: „ნაყოფიერად ვქმენ ნაგვალი მიწა, როგორაც წვიმამ, მოსულმა ცათა“ („ნუგეში მოსნისა“).

ზურაბ კიკნაძე

ვაჟა-ფშაველას შემოქმედებისთვის დამახასიათებელია გაპიროვნება. გაპიროვნების მეშვეობით იგი ახერხებს პოეტურობა შესძინოს სიტუაციას, მომენტის აღქმას და ხშირად დაჩაგრულის მიმართ თანაგრძნობა უფრო ნათლად და ემოციურად გამოხატოს.

გიორგი ლეონიძის პოეტურ მემკვიდრეობაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს მხატვრული მეტყველება. ტროპის სახეები მის პროზასა და პოეზიაში გრძნობათა მკაფიოდ გამოხატვას უწყობს ხელს. იგი, ერთი

მხრივ, იყენებს ქართულ ლიტერატურაში ტრადიციად ქცეულ მხატვრულ სახეებს და, ამავე დროს, თვითონ ქმნის ახალ, უძლიერესი ესთეტიკური განცდის აღმძვრელ სახე-სიმბოლოებსა და ტროპის სახეებს.

„ტრაგედია უგმიროდ“ სამ ნაწილად იყოფა: პირველი ნაწილი ექსპოზიციას, აქვე ხდება კვანძის შექვერა. მწერალი შიშშილისაგან დაუძლურებულ მამას გვაცნობს, რომელსაც ევალება შვილებსა და საკუთარ თავზე ზრუნვა. მისი მოქმედება მექანიკური, გაუაზრებელი და უემოციოა. ერთი ფიქრიც არ მოსდის თავში... მეორე ნაწილში მოცემულია კულმინაცია და კვანძის გახსნა. სიხარულით „ასხრიალებული“ ბავშვების თვალწინ მოსიყვარულე მამა ხმაში სინაზესაც კი დაიტყობს. მაგრამ ბავშვები, ნათლიას მსგავსად, გრძნობენ მასში მომხდარ ცვლილებებს და დაეჭვებით ეკითხებიან: გვაჭმევ?

მ. კუჭუხიძე

ავტორი იყენებს ქართული ენის ლექსიკურ ფონდში არსებულ მდიდარ ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს. ის ამით აძლიერებს თავის სათქმელსა და ექსპრესიას, მკითხველისათვისაც უფრო გასაგებსა და ახლობელს ხდის სათქმელს. გარდა ამისა, ზოგჯერ იგი თავად ქმნის ახალ ფრაზეოლოგიურ ერთეულებს, რომლებიც მოგვიანებით მკვიდრდება ჩვენი ენის ლექსიკურ ბაზაში.

ავტორის თხრობის მანერა სადა და მარტივია, ის ჩვეულებრივი ენით საუბრობს, ყოველგვარი მხატვრული სამკაულების გამოყენების გარეშე გვიყვება ამბავს. სწორედ ამით აქცევს იგი მკითხველს შემოქმედებითი პროცესის თანამონაწილედ, სწორედ ეს არის ამ ნაწარმოების მხატვრული ღირსება.

მხატვრული ტექსტის ანალიზი, როგორც ნებისმიერი ანალიტიკური ტექსტი, შედგება სამი ნაწილისაგან: შესავალი, ძირითადი ნაწილი და დასკვნა. თუ ანალიზის დროს ერთ-ერთი მათგანი მაინც იქნება უგულებელყოფილი, ნაშრომი არასრულფასოვნად მიიჩნევა და შეფასების შემთხვევაში დაბალი ქულა დაიწერება.

შესავლის ფუნქციაა საკითხის დასმა, პრობლემის შესახებ მკითხველისათვის ძირითადი და წინასწარი ინფორმაციის მიწოდება. ძირითად ნაწილში უნდა განიხილოთ ზემოთ წარმოდგენილ პრობლემათაგან თქვენთვის საჭირო და თქვენს მიზანთან დაკავშირებული. რაც შეეხება დასკვნას, მისი მიზანია, შეაჯამოს, განაზოგადოს მსჯელობა და მკითხველის ყურადღება კიდევ ერთხელ გაამახვილოს ძირითად სათქმელზე.

დამატებით:

- შესავლის შექმნისას თავი აარიდეთ იმ ზოგადი ინფორმაციის გადმოცემას, რომელიც უშუალოდ არ უკავშირდება თემას.
- არ წარმოადგინოთ ემოციური, სუბიექტური დამოკიდებულება;
- შესავალი და დასკვნა უნდა იყოს კონკრეტული;
- შესავალი და დასკვნა არ უნდა იყოს ძალიან ვრცელი;
- არ არის საჭირო. შესავალში დეტალურად იყოს წარმოდგენილი ინფორმაცია ავტორის შესახებ;
- თავი აარიდეთ ვრცელ და მაღალფარდოვან წინადადებებს.

გაითვალისწინეთ:

მხატვრული ნაწარმოების ანალიზი უნდა იყოს არგუმენტირებული. ტექსტური მასალიდან წარმოდგენილი უნდა იყოს სათანადო არგუმენტები, კონკრეტული მაგალითები.

ამ შემთხვევაში შეგიძლიათ გამოიყენოთ ციტირებისა და პერიფრაზის ხერხები.

მაგალითი:

წარმოგიდგენთ მხატვრული ნაწარმოების ანალიზის რამდენიმე ნიმუშს:

პიროვნების გაორების საკითხი
შექსპირის „ჰამლეტის“ მიხედვით

ყოველდღიურად ტელევიზია, კინემატოგრაფი, თანამედროვე ლიტერატურაც კი გვთავაზობს ადამიანთა ორ კატეგორიას: დადებითსა და უარყოფითს, პოზიტიურსა და ნეგატიურს. ცხოვრება გაცილებით უფრო ადვილი იქნებოდა, ადამიანები მხოლოდ ორ ჯგუფად, ცუდებად და კარგებად, რომ იყოფოდნენ. მაგრამ ეს ასე არ არის. ოთხი ასეული წლის წინ ცნობილმა ინგლისელმა მწერალმა, უილიამ შექსპირმა, შექმნა პიესა, რომელიც გვიჩვენებს, თუ როგორები არიან სინამდვილეში ადამიანები: არც მხოლოდ უარყოფითები და არც მხოლოდ დადებითები. აქ კარგად არის ნაჩვენები ადამიანური ტანჯვა, სიკვდილის ტრაგედია და, ზოგადად, ადამიანობის არსი. ერთ-ერთ სცენაში ჩვენ ვხედავთ კლაუდიუსს, რომელიც ლოცულობს და პატიებას სთხოვს ღმერთს

ჩადენილი მკვლელობისათვის. მისი სახით კარგად არის წარმოჩენილი ადამიანი, რომელმაც ჩაიდინა ბოროტება, დანაშაული, სიცოცხლეს გამოასალმა მეორე ადამიანი, მაგრამ ახლა ინანიებს. ნაწარმოების განმავლობაში ჩვენ ვხედავთ, რომ მას აქვს უნარი, აღიაროს დანაშაული, იგრძნოს პასუხისმგებლობა და ითხოვოს პატიება. „ჰამლეტში“ დახატული გმირების დადებითი და უარყოფითი თვისებები ართულებს აუდიტორიისათვის იმის ცოდნას, თუ ვინ არის მართალი ან ვინ გაამართლონ და ვის დაუჭირონ მხარი.

ადამიანის ორმაგი ბუნება ვლინდება ჰამლეტის სხვა მოქმედ გმირებშიც. ეს მათ განსაკუთრებით საინტერესოდ აქცევს მკითხველისათვის, რადგან მას აქვს საშუალება, განსაჯოს და შეაფასოს ცუდისა და კარგის ნაზავი ერთი პიროვნების შინაგან სამყაროში. მით უმეტეს, რომ ძირითადად მხატვრულ ნაწარმოებებში გმირი იდეალიზებულიად არის წარმოდგენილი და მკითხველი/მაყურებელი მოელის ნამდვილ, სრულყოფილ, დადებით გმირს, რომელმაც აუცილებლად უნდა ჩაიდინოს განსაკუთრებული საქციელი, გმირობა.

რადგან კლასიციზმმა ზიანი მიაყენა ჰამლეტსა და მის მამას, აუდიტორიას უჩნდება თანაგრძნობა ჰამლეტის მიმართ და სურს, იხილოს ჰამლეტის გამარჯვება. როდესაც ჰამლეტის ღირსება და მორალის საკითხი კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება, იგი მხოლოდ მაშინ იაზრებს ცხოვრების ორსახოვნობას, ორმხრივობას.

ნაწარმოების დასაწყისში ჩვენ ვხედავთ ჰამლეტს, რომელიც იტანჯება მამის სიკვდილის გამო, მისი გულითადი გლოვა ჩვენთვის ცხადი ხდება და დიდ ზემოქმედებას ახდენს. სწორედ ეს განგვაწყობს მის მიმართ დადებითად და თანაგრძნობით ნაწარმოების დასაწყისში. ხოლო მას შემდეგ, რაც ჰამლეტი შეხვდება მოჩვენებას, ჩვენ ვხედავთ უკვე გმირს, რომელმაც საშინელი მისია იკისრა - მკვლელობა. რა თქმა უნდა, ყველამ განიცადა და წარმოიდგინა ჰამლეტის გრძნობები, როცა იგი პირისპირ დადგა შემზარავი სიმართლის წინაშე და გაიგო მამის მზაკვრული მკვლელობის ამბავი. მკითხველს ესმის მისი გაღიზიანება და აღშფოთებაც. მაგრამ მკითხველი, ასევე, ხვდება, რომ ცივისსხლიან გადაწყვეტილებას განზრახ მკვლელობის შესახებ ახალგაზრდა კაცი ასე ადვილად ვერ იღებს. აუდიტორია, ბუნებრივია, მოელის, რომ ჰამლეტი იპოვის უკეთეს გზას, უფრო კეთილშობილურს, რადგან მას ჰამლეტი

მიაჩნია უცოდველად. ის არის ახალგაზრდა, პიროვნება, რომელმაც დაკარგა საყვარელი ადამიანები. მკითხველი წუხს მის გამო და მისი პრობლემების თანაგანმცდელი ხდება. საზარელი მკვლევლობების შემდეგ ჩვენ წინაშეა შეცვლილი ჰამლეტი. ის შინაგანად იტანჯება და უშვებს ადამიანურ შეცდომებს. ჰამლეტის მორალური სიმტკიცე პირველად კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება მესამე მოქმედებაში, როდესაც ჰამლეტის მონოლოგის შემდეგ ოფელია ჩნდება. ჰამლეტი ოფელიას უცხადებს, რომ არ უყვარს. ოფელიას სიკვდილის შემდეგ ჰამლეტი აცხადებს, რომ იგი ყოველთვის უყვარდა და ამის უარყოფა სინამდვილეს არ შეესაბამებოდა. ჰამლეტი ხვდებოდა, რომ მისი სასტიკი სიტყვები ოფელიას დიდ ტკივილს აყენებდა, მაგრამ არ გაჩერებულა იმის გამო, რომ იგი დედამისზე იყო გაბრაზებული. მან ოფელიაც ადვილად მიაკუთვნა მისთვის საძულველ კატეგორიას, მონსტრებს, ისევე როგორც ყველა ქალი...

ოფელიასადმი ასეთი მოპყრობა აუდიტორიისათვის უკვე დამაბნეველია, რადგან მთელი პიესის განმავლობაში ოფელია არის ნაზი არსება, რომელიც ზრუნავს ჰამლეტზე, მის კარგად ყოფნაზე. აუდიტორიას უჭირს იმის გაგება, თუ რატომ ეუბნება ის ამ სიტყვებს უდანაშაულო ქალს და ეს იწვევს ჩვენში ეჭვს ჰამლეტის პიროვნების მთლიანობაში, იმაში, რომ გმირი არ არის ცალსახად დადებითი და გარკვეულ ვითარებაში იგი სასტიკიც კი შეიძლება აღმოჩნდეს.

როდესაც ჰამლეტი იყო მსხვერპლი, აუდიტორია მას მთელი გულით თანაუგრძნობდა, ხოლო ახლა, როდესაც ოფელია გახდა ჰამლეტის მსხვერპლი, აუდიტორიის თანაგრძნობამ ქალისაკენ გადაინაცვლა. ჰამლეტის განრისხება პირდაპირ დედამისისკენაა მიმართული (აქტი 3, სცენა 4). ის ირჩევს დედასთან დაპირისპირებას და ადანაშაულებს მამის მკვლევლობაში. ჰამლეტი იმსხვერპლებს უახლოესი მეგობრის მამას და ქალს, რომელიც უყვარდა. ამ სცენის შემდეგ ის გარდაიქცევა მკვლელად, მკვლევლობა კი ისეთი დანაშაულია, რომლის გამართლებაც შეუძლებელია. შეიძლება ითქვას, რომ მკითხველის თვალწინ უცოდველი ახალგაზრდა გადაიქცევა უგულო მკვლელად. მიუხედავად ამისა, ჰამლეტი მაინც არ არის საშინელი პერსონაჟი, აუდიტორია მაინც წუხს მისი ქმედების გამო და აფასებს მას, როგორც პერსონაჟს, რომელმაც შეცდომები დაუშვა და ატარებს მძიმე ცოდვას. სასტიკი სიტყვები,

რომლებსაც ამბობს ჰამლეტი და სასტიკი ქმედებები, რომლებსაც ის ახორციელებს, წარმოადგენს ჰამლეტს, როგორც ჩვეულებრივ ადამიანს. ადამიანს, რომელიც დანარჩენებისაგან არაფრით განსხვავდება. იგიც შეიძლება იყოს დაბნეული, გაბრაზებული ან, უფრო მარტივად რომ ვთქვათ, მასაც შეუძლია დაუშვას შეცდომა, ხანდახან გამოუსწორებელიც და სასტიკიც.

ჰამლეტის ეს თვისებები არაფერს აკლებს პიესას, პირიქით, სწორედ ამის გამოა იგი შედეფრი, რადგან ის საშუალებას აძლევს მკითხველს, დაინახოს ჩვეულებრივი ადამიანის ტრაგედია, განიცადოს და გაიაზროს მისი საქციელი.

მოზადებულია: An analitical essey on the Duality of Main in Hamlet

<http://www.123helpme.com/view.asp?id=11136> , მიხედვით.

ავთანდილ ნიკოლეიშვილი

„ნატერის ხე“

მარიტა „ნატერის ხის“ ციკლის ქმნილებათაგან ერთ-ერთი ყველაზე მეტად გამორჩეული მოთხრობაა. მშვენიერების, სიყვარულისა და სიცოცხლის განსადიდებლად დაწერილი რომანტიკული ნაწარმოები. მწერალმა ძალა და ენერგია არ დაიშურა საიმისოდ, ეს რომანტიკული პერსონაჟი გამორჩეული სიყვარულითა და უმაღლესი სიტყვიერი ხელოვნებით რომ დაეხატა. მართლაც, მარიტას ლიტერატურული სახე სამუდამოდ აღიბეჭდა ჩვენს ცნობიერებაში როგორც ხორცშესხმული ხატება ადამიანის ფიზიკური და სულიერი სრულქმნილებისა, სიმბოლო ამადლებული სიყვარულისა და სიცოცხლის ხალისისა.

მარიტა ყველაზე იდეალიზებული პიროვნული სახეა „ნატერის ხეში“. მწერალი მისთვის დამახასიათებელი სიტყვაუხვობით ხატავს გმირის თვალწარმტაც სილამაზეს. მახვილგონივრულად მიგნებული ეპითეტებით, მეტაფორებითა და შედარებებით იკვეთება მარიტას ფიზიკური

მშვენიერებისა და სულიერი კდემამოსილების შტრიხები. იგი ხან ყინწვისის ღვთაებრივ ფრესკასთანაა შედარებული, ხან არმაზელ „ტურფა სერაფიტასთან.“

მარიტას თავგადასავლის მოთხრობით გოგლა ლეონიძემ უმწვავესი ტკივილით განგვაცდევინა მდაბალ ადამიანურ გრძნობათა მსხვერპლად ქცეული უცოდველი არსების პიროვნული ტრაგიზმი. მარიტას სრული ანტიპოდია მწერლის მიერ ბრზოდ მონათლული იმ ადამიანებისა, რომლებიც ბარბაროსული გულქვაობით ქოლავენ ამ ღვთაებრივ მშვენიერებას.

რისთვის მოკვეთა სოფელმა მარიტა? რატომ დასაჯა ასეთი გულქვაობითა და დაუნდობლობით? რა არ აპატია მას? უპირველეს ყოვლისა, ის, რომ ბრზოდ ქცეული ადამიანური საზოგადოებისაგან მარიტა გარეგნული სილამაზითაც და სულის მშვენიერებითაც მკვეთრად გამორჩეული და მაღალზნეობრივი პიროვნება იყო. ამ გამორჩეულობას მას, უწინარესად, სიყვარულის ის უწმინდესი გრძნობა სძენს, რომლის დანახვა და შეცნობა მდაბალი გრძნობებით გონებადახშულ ბრზოს არ შეეძლო.

მარიტას თავგადასავლის მოთხრობით მწერალი განზოგადებულად მიგვანიშნებს იმაზე, რომ ხშირ შემთხვევაში რა დაუნდობლად სპობს აღზევებული ძალადობა ადამიანურ სიწმინდეებსა და ამალღებულ გრძნობებს. მარიტა სიცოცხლის ბოლომდე დარჩა ერთგული მისი ცხოვრების ბედისწერად ქცეული სიყვარულისა. ყოფითი ანგარებით გონებადაზინდულმა მამამ და ბებია მარიტას სურვილს ყურადღება არ მიაქციეს და იგი სოფელში სიმდიდრით განთქმულ, „მლაშე და ზვიად“ შეთეს მიათხოვეს.

მარიტას ნამდვილი სიყვარული, გედია, ყველანაირად განირჩეოდა შეთესაგან. ერთადერთი სიმდიდრე, რომელიც მარიტასა და გედიას ამქვეყნიური ბედნიერების განმაპირობებელ მყარ საფუძვლად არის ქცეული, ერთმანეთის წმინდა და მტკიცე სიყვარულია. მათი სიყვარულის ჩასაქოლად, ფაქტობრივად, მთელმა სოფელმა გაილაშქრა ბარბაროსული დაუნდობლობით. მარიტაც და გედიაც არა მარტო სიცოცხლის ბოლომდე დარჩნენ ამ რომანტიკული გრძნობის ერთგულნი, არამედ ფიზიკურადაც შეეწირნენ მათ წინაშე გადაულახავ უფსკრულად აღმართულ საზოგადოებრივ გულქვაობას.

მარიტას წინააღმდეგ ამხედრებული ბრბო თავის შურისძიებას ზნეობრივი სიწმინდის სახელით ნილბავს. ჭორს აყოლილმა სოფლის მეურნოსემ სოფელს უმკაცრესი გადაწყვეტილება მიაღებინა - მარიტას ჩაქოლვა. გიორგი ლეონიძე უდიდესი მწერლური ოსტატობით აღწერს გამხეცებული ბრბოს მიერ ამ ველური განაჩენის აღსრულების შემამრწუნებელ პროცესს: „სოფლის ბრბო უხმოდ მოდიოდა ღვარამოდენით, ჩოჩქოლით... აღრენით ღელავდა ბრბო, მრისხანებამდე გმინავდა... მოჰყავდათ სოფლის წამებული, თითქოს დედოფალი მოჰყავთო და მთელი სოფელი მისი ამაღა გამხდარიყო...“

გავიდა ამ ტრაგიკული დღიდან არც თუ ისეთი დიდი დრო, დაცხრა ბნელი ადამიანური ვნებები და ყველა მიხვდა თავის „შეცდომასა და ბოროტებას“. ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი როლი მარიტას სიკვდილმა ითამაშა. ასე მისცა თავის გამწირველ და დამსამარებელ სოფელს მარიტამ სიყვარულისადმი უღალატო ერთგულების დაუვიწყარი მაგალითი. თითქოს ამით უნდა დასრულებულიყო ყველაფერი, მაგრამ არა. მოთხრობის ეპილოგმა ავტორისეულ სათქმელს გააზრების კიდევ უფრო ფართო მასშტაბები შესძინა: „ამ გაზაფხულის პირზე ვინახულე ჩემი სოფელი და მარიტას ნაეზოვარიც... იქ, სადაც მარიტას მამისეული სახლი იდგა, ახლა ქერის ბურდო ეყარა და ქათმებისაგან მტვერი და ბუნგალი ირეოდა... აღარც ერთი ხე არ გადარჩენილიყო მარიტას ეზოში, მხოლოდ ძველი ქერის ადგილზე თავისით ბროწეული ამოვარვარებულიყო...“ ამით ავტორმა მოთხრობის ბოლოს ემოციური სიმძაფრით შეგვახსენა ის სამწუხარო ჭეშმარიტება, რომ ამქვეყნად მარადიული არაფერია.

რეცენზია

რეცენზია მომდინარეობს ლათინური სიტყვიდან (*resensio*) და ნიშნავს გამოხმაურებას, განხილვას, მხატვრული, სამეცნიერო, კინემატოგრაფიული, მუსიკალური, თეატრალური, ფერწერული ან ხელოვნების სხვა ნიმუშის შეფასებას. ის თავისი ბუნებით კრიტიკულ, ანალიტიკურ ჟანრს მიეკუთვნება. ამ ტიპის ტექსტის ავტორს ჰქვია რეცენზენტი, ხოლო რეცენზირება ასახავს ამ პროცესს.

რეცენზიის დანიშნულება

რეცენზიის ფუნქციაა, კრიტიკულად განიხილოს, შეაფასოს, კომენტირება გაუკეთოს სარეცენზიო ტექსტის ძირითად დებულებებს, გამოყოს ავტორის მოსაზრებები. ამ ტიპის ტექსტის მიზანია დასმული პრობლემისადმი რეცენზენტის პოზიციის გამოხატვა.

რეცენზიაში უნდა იყოს წარმოდგენილი ავტორის პოზიციის განზოგადებული, არგუმენტირებული შეფასება, რეცენზენტის მოსაზრება იმის თაობაზე, თუ რით არის სარეცენზიო ნაშრომი გამორჩეული და მნიშვნელოვანი.

რეცენზიაში განსაკუთრებული ადგილი უნდა დაეთმოს განსახილველი ტექსტის შინაარსის არა უბრალოდ გადმოცემას, არამედ მის კონცეპტუალურ ანალიზს, რის საფუძველზეც ნათელი გახდება სარეცენზიო ტექსტის ძირითადი იდეური განვითარება და მიზანი.

რეცენზიაში საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს ტექსტის ღირსებები, განსაკუთრებული ფრაგმენტები, ყველაზე არსებითი ელემენტები, მიუხედავად იმისა, თუ როგორია რეცენზენტის დამოკიდებულება ავტორისადმი.

დაიმახსოვრეთ:

რეცენზია უნდა ეფუძნებოდეს ობიექტურ შეფასებებს.

მხოლოდ ობიექტური ანალიზის შემდეგ უნდა წარმოადგინოს ავტორმა ნაწარმოების სუბიექტური შეფასება. სწორედ ეს არის ნებისმიერი რეცენზიის ძირითადი ნაწილი, რადგან ამ ტიპის ტექსტი სწორედ ამ შეფასების, საკუთარი პოზიციის, დამოკიდებულების წარმოსაჩენად იქმნება.

რეცენზიაში გადმოცემული საკითხი შესაძლებელია საკამათოც იყოს, თუმცა ეს არ ართმევს რეცენზენტს უფლებას, გადმოსცეს თავისი აზრი, ოღონდ ეს აზრი განმტკიცებული უნდა იყოს სათანადო არგუმენტებით და უნდა ეფუძნებოდეს განსახილველი ტექსტის ძირითად და არსებით ეპიზოდებსა და საკვანძო მომენტებს.

რეცენზენტმა თავი უნდა აარიდოს საკუთარი პერსონის დემონსტრირებას და ორიენტირებული უნდა იყოს განსახილველი ტექსტის დადებითი და უარყოფითი მხარეების ჩვენებაზე.

რეცენზიის სტრუქტურა შედარებით თავისუფალია, ანუ რეცენზიის შემადგენელი ნაწილების თანმიმდევრობა ავტორის სურვილისამებრ შეიძლება შეიცვალოს. თუმცა არსებობს აუცილებელი მოთხოვნები, რომლებიც უნდა იყოს გათვალისწინებული:

- განსახილველი ტექსტის ბიბლიოგრაფიული აღწერა (ავტორი, სათაური, გამომცემლობა, გამომცემლობის თარიღი), ტექსტის მოცულობა და შინაარსის მოკლედ (რამდენიმე წინადადებით) გადმოცემა, რადგან ვრცელი შინაარსის აღწერა აკნინებს რეცენზიის ხარისხს.

- ტექსტის კომპლექსური ანალიზი/კრიტიკული განხილვა:

❖ სათაურის არსი (რამდენად შეესაბამება და ასახავს ტექსტში გადმოცემულ ინფორმაციას; რამდენად საინტერესო, ინფორმატიული და ორიგინალურია);

❖ ტექსტის ფორმისა და შინაარსის ანალიზი, ტექსტის კომპოზიციური თავისებურებები, ავტორის ოსტატობა და ინდივიდუალური სტილი (მხატვრული ნაწარმოების შემთხვევაში);

❖ ნაწარმოების არგუმენტირებული შეფასება და რეცენზენტის პირადი დამოკიდებულების გამოხატვა;

❖ რეცენზიის ძირითადი იდეა (დადებითია თუ უარყოფითი);

❖ ნაწარმოების თემატიკის აქტუალობა;

❖ სარეცენზიო ტექსტის ავტორის მიზნის გამოკვეთა და შეფასება, რამდენად მიაღწია ავტორმა დასახულ მიზანს და რა საშუალებებით. იმ შემთხვევაში, თუ მიზანი არ იქნა მიღწეული, აუცილებელია წარმოჩენა იმისა, თუ რამ შეუშალა ხელი ავტორს.

• რეცენზიაში სასურველია წარმოადგინოთ რეკომენდაციები, რომლებიც ავტორს შემდგომი საქმიანობისათვის გამოადგება. ასე მაგალითად: განხილული ლიტერატურის სიმწირე; სამეცნიერო აპარატის გაუმართაობა (სამეცნიერო ნაშრომის შემთხვევაში); არასათანადო ან არასაკმარისი არგუმენტაცია; ან, პირიქით, საჭიროზე მეტი ინფორმაციის მიწოდება, რაც, პრაქტიკულად, არ ცვლის საკითხის არსს; ზოგადი, განყენებული მსჯელობა და ა. შ.

დაიმახსოვრეთ:

რეცენზენტსა და ავტორს შორის დამოკიდებულება უნდა ჰგავდეს შემოქმედებით დიალოგს, სადაც ორივე მხარე თანასწორუფლებიანია. რეცენზენტს მოეთხოვება, დაიცვას ეთიკის ნორმები და იყოს კეთილგანწყობილი უარყოფითი რეცენზიის შემთხვევაშიც კი.

თავი უნდა ავარიდოთ ემოციური ლექსიკისა და

	შეფასებების გამოყენებას. მაგალითად: არაჩვეულებრივია, უნიკალურია, განსაკუთრებულია; საშინელებაა; უაზროა; აღმაშფოთებელია და ა. შ. გახსოვდეთ, რომ რეცენზია არის არა კომენტარი, არამედ არგუმენტირებული მსჯელობა.
--	---

რეცენზიის სტრუქტურა:

განსახილველი ტექსტის ავტორის ვინაობა: წოდება, თანამდებობა, გვარი, სახელი;

განსახილველი ტექსტის სრული დასახელება;

რეცენზენტის გვარი, სახელი, წოდება, თანამდებობა;

განსახილველ ტექსტში წამოჭრილი პრობლემის მოკლე აღწერილობა;

ტექსტში განხილული მნიშვნელოვანი ასპექტები;

განსახილველი ტექსტის აქტუალობა;

შენიშვნები და რეკომენდაციები;

განსახილველი ტექსტის საბოლოო შეფასება.

რეცენზიის შექმნისას, ისევე როგორც ნებისმიერი ანალიტიკური ტექსტის შემთხვევაში, დაგეხმარებათ შესაბამისი ენობრივი კლიშეები, რომლებიც გამოგადგებათ თქვენი ტექსტის ლოგიკურად და თანმიმდევრულად წარმართვისას. ქვემოთ წარმოგიდგენთ სტატიის შეფასებისათვის აუცილებელ ენობრივ ფორმებს, თუმცა მათი განზოგადება და გამოყენება შესაძლებელია ნებისმიერი ტიპის ნაშრომის რეცენზიის შექმნისას:

!

ენობრივი კლიშეები:

დადებითი შეფასებები:

ავტორი თავის სტატიაში დეტალურად აანალიზებს...

წინამდებარე სტატიაში ავტორი ყურადღებას ამახვილებს...

ავტორი ავლენს დარგის ღრმა ცოდნას...

კონკრეტული ფაქტების გამოყენებით ავტორი ამტკიცებს...

მრავალრიცხოვანი ფაქტობრივი მასალის განხილვით ავტორი მიდის შემდეგ დასკვნამდე...

ავტორი ამახვილებს ყურადღებას იმაზე, რომ...

ავტორი სამართლიანად შენიშნავს, რომ...

თავის თვალსაზრისს ავტორი ამტკიცებს შემდეგი არგუმენტებით...

ავტორი გვთავაზობს პრობლემის გადაჭრის ორიგინალურ ხერხებს/იდეებს...

ამ ნაშრომის აქტუალობა ის არის, რომ...

ავტორი იყენებს შემდეგ მეთოდებს...

სტატიაში გაანალიზებულია ძირითადი მიდგომები...

სტატიაში გამოვლენილი და გაშლილია ძირითადი პრობლემები...

სტატიის უმთავრესი ღირსებაა...

სტატიაში მსჯელობა ლოგიკურად არის განვითარებული, ძირითადი დებულებები დადასტურებულია ციტატებით ავტორიტეტული წყაროებიდან...

სტატიის ღირსებად უნდა ჩაივალოს ის, რომ...

სტატიაში მოცემულია საკითხის დეტალური ანალიზი...

საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს, რომ...

სტატიაში გადმოცემულია ორიგინალური

	კონცეფცია... სტატია მიზნად ისახავს.....საკითხების კვლევას... სტატიის მთავარი ღირსებაა მასში წარმოდგენილი სიახლე და სათანადო მტკიცებულებები... რეკომენდაციას ვუწევთ სტატიას, რათა დაიბეჭდოს... სამეცნიერო ჟურნალში...
--	--

!	ენობრივი კლიშეები: უარყოფითი შეფასებები: მართალია, სტატიაში მოცემულია ვრცელი მსჯელობა, მაგრამ გარკვეულ შემთხვევებში დასკვნები ალოგიკურია... გარკვეულ შემთხვევებში მსჯელობა არადამაჯერებელია... ნაშრომში წარმოდგენილი არგუმენტები არ არის საკმარისი... ნაშრომში მსჯელობა სქემატურია... ნაშრომი ზოგადი ხასიათისაა და არ არის წარმოდგენილი კონკრეტული მსჯელობა და სათანადო მაგალითები... ნაშრომში არ არის გამოკვეთილი ავტორის პოზიცია... სტატიაში აზრდები ლოგიკურად არ უკავშირდება ერთმანეთს... სტატია აღწერითი ხასიათისაა და არ შეიცავს ორიგინალურ მსჯელობას... სტატიაში, ძირითადად, წარმოდგენილია სხვა
----------	--

	მკვლევრების მოსაზრებები და არ ჩანს ავტორის დამოკიდებულება საკითხისადმი, მისი პოზიცია... შენიშვნების გათვალისწინების შემდეგ შესაძლებელია სტატიის პუბლიკაცია,... მცირე გადამუშავების შემდეგ სტატია შეიძლება დაიბეჭდოს...
--	--

მაგალითი:

სტატიის ავტორის ვინაობა: წოდება; თანამდებობა; გვარი; სახელი; სტატიის სრული დასახელება.

რეცენზია

ფილოლოგიის დოქტორის, თსუ ასისტენტ-პროფესორის, ეკატერინე აბაშიძის, სტატიაზე: „შეფასების ფუნქციები ტექნიკური სპეციალობების სტუდენტებისათვის უცხო ენების სწავლების პროცესში“

სტატიაში წამოჭრილი პრობლემის მოკლე აღწერილობა

ეკატერინე აბაშიძის სტატია ეძღვნება შეფასების ფუნქციისა და მნიშვნელობის განსაზღვრასა და დაცვას, კერძოდ, ცოდნის, გაცნობიერებისა და ენობრივი უნარების შეფასების სისტემას უცხო ენის სწავლების პროცესში ტექნიკური სპეციალობის სტუდენტებისათვის.

განსახილველი სტატიის აქტუალობა ნათელია, რადგან უცხო ენების სწავლების პროცესში ცოდნის, გაცნობიერებისა და ენობრივი უნარების შემოწმება და შეფასება უცხო ენების სწავლების პროცესში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და აუცილებელი ნაწილია. სწორედ ამის საშუალებით განსაზღვრავს მასწავლებელი სტუდენტის წარმატებასა და წარუმატებლობას და იღებს გადაწყვეტილებას სასწავლო პროცესის სწორად დაგეგმვის შესახებ. რაც შეეხება შეფასების მეთოდებსა და ხერხებს, მათი გამოყენება არის ერთ-ერთი რთული ამოცანა, რომელიც პრაქტიკოსი პედაგოგის წინაშე დგას.

სტატიაში განხილული მნიშვნელოვანი ასპექტები

ავტორს ჩატარებული აქვს მნიშვნელოვანი სამუშაოები, სერიოზული კვლევა, რათა განისაზღვროს შემოწმებისა და შეფასების სისტემა ტექნიკური მიმართულების სტუდენტებისათვის უცხო ენების სწავლების პროცესში. კერძოდ, ის გვთავაზობს ცალ-ცალკე კომპონენტებად შეფასდეს წერის, კითხვის, ლაპარაკისა და მოსმენის ფუნქციები, ხოლო საბოლოო ქულა გამოყვანილ იქნას საშუალო არითმეტიკულის გამოთვლის პრინციპით.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ ეკატერინე აბაშიძე გვთავაზობს შემდეგ მოსაზრებას: უნდა შეიცვალოს მასწავლებლის როლი სწავლების პროცესში ტექნიკური სპეციალობის სტუდენტებისათვის, რადგან, თანამედროვე სტანდარტების მიხედვით, პედაგოგის ფუნქცია მხოლოდ ის არ არის, რომ იყოს ინფორმაციის მთავარი წყარო, მან მიმართულება უნდა მისცეს სასწავლო პროცესს და არა მთლიანად მართოს ის.

შენიშვნები და რეკომენდაციები:

შეიძლება ითქვას, რომ ნაშრომში პრობლემატიკა სრულყოფილად არის შესწავლილი, თუმცა, გარკვეული საკითხები მოითხოვს დაზუსტებას. კერძოდ, ბოლომდე არ არის ნათელი, უნდა აისახოს თუ არა შეფასებაში სტუდენტის დასწრება, რაც, როგორც ცნობილია, ერთ-ერთი გადამწყვეტი კომპონენტია სტუდენტის სწავლების პროცესში.

გარკვეულ შემთხვევებში დარღვეულია აბზაცებს შორის ლოგიკური კავშირი, რაც, გარკვეულწილად, მკითხველის დაბნეულობას იწვევს.

სტატიის საბოლოო შეფასება

სტატიის განხილვის შემდეგ შეიძლება ითქვას, რომ ის აკმაყოფილებს ყველა მოთხოვნას, რომელიც ამ ტიპის ნაშრომს შეიძლება წავუყენოთ. ნაშრომი შეიცავს როგორც მეცნიერულ სიახლეს, ისე პრაქტიკულ რჩევებს და გამოადგება როგორც პრაქტიკოს მასწავლებლებს, ისე პედაგოგიკის თეორიით დაინტერესებულ პირებს.

რეცენზენტის გვარი, სახელი, წოდება, თანამდებობა:

კახა ტაბატაძე, პედაგოგიკის დოქტორი, თსუ ასოცირებული პროფესორი.

მაგალითი:

რეცენზია NN-ის ლექსთა კრებულზე

NN-ის ლექსთა ხელნაწერი კრებული(...), ფაქტობრივად, მისი ერთგვარი „რჩეულია“, რომელიც აერთიანებს ავტორის შემოქმედების

თითქმის ორმოცწლიან პერიოდს. ამაზე წიგნის მოცულობაც მეტყველებს, იგი ას გვერდს აღემატება.

კრებული ძალიან მრავალფეროვანია თემატურად, მაგრამ ავტორის მხატვრული აზროვნება საოცრად ერთფეროვანია, ვერც მისი ლექსალური მოდელები გამოირჩევა ნაირგვარობით.

ავტორის ხანგრძლივი შემოქმედებითი ცხოვრების განმავლობაში ქართულმა პოეზიამ დიად გარდატეხათა კასკადები გამოიარა. უპირველეს ყოვლისა, ეს ეხება ლექსის სოციალურ და მხოფლმხედველობრივ სახეს და, ცხადია, ყოველივე ეს, მეტ-ნაკლებად, აისახა ავტორის ლექსებში.

აქ არის ოცდაათიანი წლებისათვის დამახასიათებელი შეუნიღბავი და შეუფერადებელი ტენდენციურობაც, ორმოციანი წლების ხმამაღალი და დემონსტრაციული პატრიოტიზმი, ორმოცდაათიანი წლების პლაკატური ინტერნაციონალიზმი და ა. შ. როგორც ჩანს, ავტორი მთელი ამ დროის განმავლობაში გულწრფელად ცდილობდა, არ ჩამორჩენოდა ეპოქის მოთხოვნებს და ამ ფეხის აწყობის მცდელობაში ყოველთვის როდი აღწევდა სასურველ მიზანს. განსაკუთრებით ეს იგრძნობა ე. წ. ინტერნაციონალური სულისკვეთების ლექსებში, რომლებიც ასეთი მოდელით იწერება - მაგალითად, ავტორი უძღვნის ლექსს უკრაინელ მწერლებს იგი ჯერ ილაპარაკებს საქართველოსა და უკრაინის ისტორიული ბედის მსგავსებაზე, შემდეგ იმაზე, როგორ სწვდება დნეპრის ნიავი მტკვარს ან, პირიქით, ახსენებს თბილისსა და კიევს. შემდეგ კი ჩამოთვლის მისთვის ცნობილ ყველა უკრაინელ პოეტსა და მწერალს - გრიგორი სკოვოროდადან დაწყებული ტიჩინათი და ბაჟანით დამთავრებული. ეს ჩამოთვლა რომ მოსაწყენი არ გახდეს, უკრაინელ პოეტებს ქართველებთან აწყვილებს (მაგ., წერეთელი და შევჩენკო) და ასე შემდეგ. ანალოგიურად იქნება ლექსები რუსეთსა და სომხეთზე იმ განსხვავებით, რომ დნეპრისა და კიევის ნაცვლად აქ ვოლგა და მოსკოვი ან არაქსი და ერევანი და ისევ დაწყვილებული პოეტებია (მაგ., წერეთელი და თუმანიანი).

კრებულში არის უამრავი მიძღვნილი ლექსი, რომლებიც ამ ტიპის ლექსთა თანდაყოლილ ნაკლს - სქემატურობასა და სტანდარტულობას - ვერც NN-ის შემოქმედებაში აღწევნ თავს.

NN-ის პოეტურ ნიჭიერებას მხოლოდ ლირიკული ლექსები ადასტურებს, რომლებიც თავისუფალნი არიან ყალბად გაგებული მოქალაქეობრიობისაგან. ამ ტიპის ლექსებში ავტორი ახერხებს მშობლიური კუთხის ხატოვანი სურათების დახატვას, საკუთარი თვალით დანახული სამყაროს წარმოჩენას მკითხველისათვის. ასეთი ლექსების ამოკრეფა წარმოდგენილი ხელნაწერიდან კარგ რედაქტორს არ გაუჭირდება, მათი საერთო რაოდენობა ორ საავტორო თაბახს არ გადააჭარბებს. მეც გამომცემლობას NN-ის ლექსების გამოცემას სწორედ ამ მოცულობით ვურჩევდი.

ფილოლოგიის დოქტორი, მიხეილ ქურდიანი
29.08.1985

შექმენით არგუმენტირებული ესე მოცემული პრობლემების შესახებ. ქვემოთ მოყვანილი შეკითხვები და პრობლემის ჩამოთვლილი დადებითი და უარყოფითი მხარეები დაგეხმარებათ მსჯელობის აგებაში.

პრობლემა: მოხუცებულთა თავშესაფრების არსებობის საჭიროება

- თქვენი აზრით, არის თუ არა საჭირო მოხუცთა თავშესაფრების არსებობა ზოგადად და ქართულ სინამდვილეში?

დადებითი მხარეები: საერთო ინტერესების მქონე ადამიანების კომპანია; უმწეო და მარტოხელა მოხუცები საჭიროებენ დახმარებას;

უარყოფითი მხარეები: ოჯახიდან მოწყვეტა; პირადი სივრცის დაკარგვა; უცხო ადამიანებთან შეგუების პრობლემა; ზედმეტობის განცდა და ა. შ.

- რამდენად აქტუალურია ეს პრობლემა ჩვენს სინამდვილეში?
- როგორია თქვენი დამოკიდებულება ამ პრობლემის მიმართ?

პრობლემა: საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში მობილური ტელეფონის გამოყენება

- ქმნის თუ არა უხერხულობას მობილური ტელეფონზე საუბარი თეატრში, მუზეუმში, კინოში, ტრანსპორტში და საზოგადოებრივი თავშეყრის სხვა ადგილებში?

დადებითი მხარეები: გადაუდებელი და სასწრაფო ინფორმაციის მიღება/გაცემა;

უარყოფითი მხარეები: საზოგადოებაში მიღებული ნორმების დარღვევა; დაწესებულების შინაგანაწესის უგულებელყოფა; საზოგადოების ყურადღების გაფანტვა და ა. შ.

- როგორია თქვენი დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?
- უნდა აიკრძალოს თუ არა საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში მობილური ტელეფონის გამოყენება და თავად მომხმარებელი უნდა იყოს პასუხისმგებელი ამ აკრძალვის შესრულებაზე თუ მკაცრი სადამსჯელო ზომები უნდა იქნას მიღებული?

პრობლემა: ოჯახური ძალადობა

- ძალადობა ოჯახში მხოლოდ ერთი კონკრეტული ოჯახის პრობლემაა თუ საზოგადოების სატკივარი?

ოჯახი საზოგადოების ძირითადი შემადგენელი ნაწილია, ამდენად, ნებისმიერი ოჯახის პრობლემა საზოგადოების პრობლემაა; საზოგადოებრივი გულგრილობა იწვევს ძალადობის წახალისებას; საზოგადოებამ ხმა უნდა აიმაღლოს ნებისმიერი, მათ შორის ოჯახური, ძალადობის წინააღმდეგ, რათა ეს მოვლენა არ გახდეს მასობრივი და. ა. შ.

- როგორია თქვენი დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?
- თქვენი აზრით, როგორ შეიძლება ამ პრობლემის გადაჭრა: კანონმდებლობის გამკაცრება, პრევენციული ზომები, განათლება, სოციალური რეკლამა და პროპაგანდა, არასამთავრობო ორგანიზაციების აქტივობა და ა. შ.

პრობლემა: სოციალური ქსელები

- რა დადებითი და უარყოფითი მხარეები აქვს სოციალურ ქსელებს?

დადებითი მხარეები: ინფორმირებულობა; ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, კომუნიკაციის სწრაფი და ეფექტური საშუალება; დროის სასიამოვნოდ გატარების ერთ-ერთი ფორმა და ა. შ.

უარყოფითი მხარეები: ადამიანები ზედმეტად ბევრ დროს ატარებენ კომპიუტერთან; ადამიანები ხდებიან დამოკიდებულები და ურნდებათ ჯანმრთელობის პრობლემები და ა. შ.

- როგორია თქვენი დამოკიდებულება სოციალური ქსელების მიმართ?

- უნდა იყოს თუ არა ლიმიტირებული სოციალური ქსელების გამოყენება მოზარდთათვის?

პრობლემა: განათლება უცხოეთში

- რა დადებითი და უარყოფითი მხარეები აქვს უცხოეთში განათლების მიღებას?

დადებითი მხარეები: სოციალური პრესტიჟი; კარიერული წინსვლა; უცხო კულტურების გაცნობა და კონტაქტების დამყარება და ა. შ.

უარყოფითი მხარეები: საკუთარ ქვეყანაში სოციალიზაციის ნაკლები საშუალება; საკუთარ ქვეყანაში არსებული შესაძლებლობებისა და პერსპექტივების ნაკლებად შეცნობა; საკუთარი ოჯახისა და მეგობრებისაგან მოწყვეტა, იმ ასაკში, როცა ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით აღნიშნული ფაქტორები მოზარდისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია და ა. შ.

- როგორია თქვენი დამოკიდებულება აღნიშნული საკითხის მიმართ?
- რას ურჩევდით უცხოეთში სწავლის მსურველ სტუდენტებს და რატომ?
-

პრობლემა: პირადი მაგალითი საუკეთესო გაკვეთილია მოზარდებისათვის?

- სწავლობენ თუ არა მოზარდები უფროსებისაგან, თანატოლებისაგან, მათთვის ავტორიტეტული პიროვნებებისაგან და აქვთ თუ არა სურვილი, მიბადონ მათ?

ადამიანი არასოდეს არ ვითარდება იზოლირებულად; მოზარდის ფორმირების პროცესში მნიშვნელოვანია უშუალოდ განათლების პროცესი, საზოგადოება, ოჯახი, კონკრეტული ადამიანების საქციელი; მოზარდს ყოველთვის აქვს მიბაძვის სურვილი; მოზარდებს ყოველთვის ჰყავთ ავტორიტეტები; ქართული ანდაზის მიხედვით, ბავშვი ოჯახის სარკეა; დედა ნახე, მამა ნახე, შვილი ისე გამონახე... და ა. შ.

- ეთანხმებით თუ არა მოყვანილ დებულებას?
- თქვენი აზრით, პირადი მაგალითის გარდა, კიდევ რა ფაქტორები შეიძლება იყოს მნიშვნელოვანი პიროვნების ფორმირების პროცესში?

პრობლემა: განათლების როლი ადამიანის ცხოვრებაში

- რა როლი აქვს განათლებას ადამიანის ცხოვრებაში და რატომ?

მინიშნებები: სოციალური ცენზი; ინფორმირებულობა; მეტი ცხოვრებისეული შესაძლებლობები და პერსპექტივები;

განათლების გარეშე შეუძლია ადამიანს იყოს ზედნიერი, დაგეგმოს და მოიწყოს ცხოვრება თავისი სურვილისა და შესაძლებლობების მიხედვით...

- როგორია ქართული საზოგადოების დამოკიდებულება განათლების მიმართ?
- როგორი უნდა იყოს საზოგადოებისა და სახელმწიფოს მიდგომა განათლების პრობლემების მიმართ?

პრობლემა: არის თუ არა ბავშვის დასჯა მისი აღზრდის ერთ-ერთი მისაღები ფორმა?

- რა დადებითი და უარყოფითი მხარეები აქვს ბავშვის დასჯას?

დადებითი მხარეები: ბავშვი ერვევა დისციპლინას; ბავშვს უვითარდება პასუხისმგებლობის გრძნობა;

უარყოფითი მხარეები: დასჯა ძალადობის ერთ-ერთი გამოვლინებაა და უარყოფითად აისახება ბავშვის ფსიქიკაზე; დასჯის თავიდან აცილების მიზნით ბავშვმა შესაძლოა ტყუილების თქმა დაიწყოს; ბავშვი იკეტება საკუთარ თავში და კარგავს სილაღესა და თავისუფლებას და ა. შ.

- თქვენი აზრით, რა არის ბავშვის დასჯის ალტერნატივა მისი აღზრდის პროცესში?
- როგორია თქვენი დამოკიდებულება აღნიშნული საკითხის მიმართ?

საკითხი: ადამიანი, რომელმაც თქვენს ცხოვრებაზე დიდი გავლენა მოახდინა

- დაახასიათეთ ადამიანი, რომელმაც თქვენს ცხოვრებაზე გავლენა მოახდინა;

მინიშნება: საიდან იცნობთ ამ ადამიანს, რატომ მიიქცია მან თქვენი ყურადღება? რით განსხვავდება იგი სხვა თქვენთვის ნაცნობი ადამიანებისაგან?

- რა ტიპის გავლენა მოახდინა ამ ადამიანმა თქვენზე და, როგორ ფიქრობთ, რა თვისებების წყალობით?

- დღეს რომ გაგეცნოთ ის ადამიანი, იქნებოდა თუ არა ისეთივე მნიშვნელოვანი მასთან ურთიერთობა თქვენთვის, როგორც მაშინ და რატომ?

პრობლემა: ჩვენ ვსწავლობთ ჩვენს შეცდომებზე, ისევე როგორც ჩვენს წარმატებებზე.

- გაიხსენეთ თქვენი ცხოვრებიდან წარმატებული და წარუმატებელი ფაქტები, რომლებმაც განსაკუთრებული კვალი დატოვა თქვენზე;

- შეეცდებოდით თუ არა შეგეცვალათ თქვენ მიერ გადადგმული წარუმატებელი ნაბიჯები და რა გზით?

მინიშნება: ადამიანი სწავლობს საკუთარ შეცდომებზე და მისთვის მცდარი ნაბიჯიც ისეთივე მნიშვნელოვანია, როგორც ცხოვრებისეული წარმატებები; ყველაფერში არის პოზიტივი; შეცდომები მოსდის ყველა ადამიანს და ა. შ.

- გარდა ამისა, ეთანხმებით თუ არა გამოთქმას, რომ ჭკვიანები სხვების შეცდომებზე სწავლობენ, ხოლო სულელები მხოლოდ საკუთარზე?

-

პრობლემა: ვეგეტარიანელობა - ცხოვრების წესი თუ გამორჩეულობის სურვილი?

- როგორ ფიქრობთ, რატომ ხდებიან ადამიანები ვეგეტარიანელები, ცხოველთა დაცვის მიზნით თუ საკუთარი გემოვნებისა და შეხედულებების გამო?

მინიშნება: ეს დამოკიდებულია კონკრეტულ ადამიანებზე. ზოგისთვის ნამდვილად მნიშვნელოვანია საკუთარი პრინციპები, გარკვეული ტიპის ადამიანებს უყვართ ცხოველები და მათზე ზრუნვის გამო შეიძლება ხორცის ჭამისაგან თავი შეიკავონ. ზოგისთვის ვეგეტარიანელობა არის მრწამსი, პროპაგანდის გავლენა და ა. შ.

- რას ფიქრობთ ვეგეტარიანელობის შესახებ?
- გახდებოდით თუ არა თქვენ ვეგეტარიანელი?

პრობლემა: ინტერნეტმაღაზია

- ინტერნეტმაღაზიის დადებითი და უარყოფითი მხარეები;

დადებითი მხარეები: სახლიდან გაუსვლელად ნივთის შეძენის შესაძლებლობა და დროის ეკონომია; ფართო არჩევანის შესაძლებლობა;

უარყოფითი მხარეები: მოლოდინის გაცრუება; ნივთი შესაძლოა ისეთი არ აღმოჩნდეს, როგორც წარმოგვედინა; შენაძენი, შესაძლოა, არ მოუხდეს ადამიანს; გადარიცხვის ოპერაციების არასაიმედოობა; ადამიანი, შესაძლოა, ელექტრონული მარცვის მსხვერპლი გახდეს; ზოგისთვის საყიდლებზე სიარული განტვირთვის ერთ-ერთი საშუალებაა, ამდენად ადამიანები იკლებენ ამ სიამოვნებას;

- შეცვლის თუ არა ინტერნეტმაღაზია ჩვეულებრივ სავაჭრო ობიექტებს?

- სარგებლობთ თუ არა ინტერნეტმაღაზიით და რატომ?

პრობლემა: კავკასიურ კულტურაში დღემდე შემორჩენილი დაქორწინების მიზნით ქალის მოტაცება

- რამდენად აქტუალურია ეს პრობლემა?

ცივილიზებული სამყარო ამ პრობლემის მიმართ უარყოფითად არის განწყობილი; ეს პრობლემა გარკვეულ რეგიონებში დღემდე მწვავედ დგას; კანონმდებლობა დამნაშავედ მიიჩნევს ქორწინების მიზნით მომტაცებლებს; ეს ძალადობის ერთგვარი ფორმაა, თუმცა, გარკვეული ნაწილისთვის ეს მომავალი ურთიერთობების აწყობის მისაღები გზაა.

- როგორია თქვენი დამოკიდებულება ამ პრობლემის მიმართ?
- რა არის საჭირო ამ პრობლემის მოსაგვარებლად?

პრობლემა: ტრეფიკინგი

- რამდენად აქტუალურია ეს პრობლემა?

ტრეფიკინგი მონობის ფორმაა; აქტუალურია მთელ მსოფლიოში, ცივილიზებული და ჰუმანური სამყარო ებრძვის ამ პრობლემას; თუმცა გარკვეული ადამიანებისთვის ეს ბიზნესია, ამიტომ ყველანაირად ცდილობენ შემოსავლის ეს წყარო არ გაუშვან ხელიდან...

- ძირითადად, რომელი ქვეყნის მოქალაქეებს ემუქრებათ ტრეფიკინგი?
- რა არის საჭირო ამ პრობლემის მოსაგვარებლად?

პრობლემა: ახდენს თუ არა მასმედიით მიწოდებული ნეგატიური ინფორმაცია გავლენას ადამიანზე?

- რამდენად აქტუალურია ეს პრობლემა?

- როგორ გავლენას ახდენს მასმედიით მიწოდებული ნეგატიური ინფორმაცია ადამიანზე?

ცნობილია, რომ მასმედია ადამიანზე ზეგავლენის ერთ-ერთი ძლიერი საშუალებაა; განსაკუთრებით მოქმედებს უარყოფითი ინფორმაცია; ადამიანი ვარდება დეპრესიაში, ხდება მუდმივად დაძაბული; განწყობილია ნეგატიური მოვლენებისადმი; მაგრამ, მეორე მხრივ, ადამიანი ფხიზლად და ფრთხილად არის და ცდილობს, თავი დაიცვას უარყოფითი მოვლენებისაგან.

- რა არის საჭირო ამ პრობლემის მოსაგვარებლად?

კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობა

- რატომ არის აუცილებელი კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა?
- როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?
- რა გავლენა იქონია კულტურული მემკვიდრეობის გაცნობამ თქვენზე?

ხალხური მუსიკის მნიშვნელობა

- რატომ არის აუცილებელი ხალხური მუსიკის პოპულარიზაცია და რატომ?
- როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?
- რა გავლენა აქვს ხალხურ მუსიკას ადამიანის გემოვნების ჩამოყალიბებაზე?

სპორტი ადამიანის ცხოვრებაში

- რა დადებით გავლენას ახდენს სპორტი ადამიანის ცხოვრებაზე?
- საჭიროა თუ არა სპორტის სახეობების პოპულარიზაცია?
- როგორია ქართული საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

ადამიანის გარემოცვის (მეგობრები, ნაცნობები, ოჯახი) გავლენა მისი პიროვნების ჩამოყალიბებაზე

- რა გავლენას (დადებითსა და უარყოფითს) ახდენს გარემოცვა ადამიანის ცხოვრებაზე?
- უნდა იყოს თუ არა ადამიანი დამოკიდებული გარემოზე?
- როგორია თქვენი დამოკიდებულება აღნიშნული საკითხის მიმართ?

ჯანსაღი ცხოვრების წესის მნიშვნელობა ადამიანის ცხოვრებაში

- რა არის, თქვენი აზრით, ჯანსაღი ცხოვრები წესი?

- როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

- თქვენი აზრით, რა გზებით შეიძლება საზოგადოებაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა?

ხელოვნების როლი ადამიანის ცხოვრებაში

- აუცილებელია თუ არა ადამიანი ეზიაროს ხელოვნებას?

- როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

- რა გავლენას ახდენს თქვენზე ხელოვნების ნიმუშების გაცნობა?

ქველმოქმედების როლი საზოგადოების ცხოვრებაში

- რატომ არის მნიშვნელოვანი ქველმოქმედება?

- როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

- თქვენი აზრით, ცვლის თუ არა ადამიანის ღირებულებებს ქველმოქმედება?

თანამედროვე მეცნიერული მიღწევების როლი საზოგადოების ცხოვრებაში

- რით არის მნიშვნელოვანი თანამედროვე მეცნიერული მიღწევები?

- როგორია საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

- თქვენი აზრით, ცვლის თუ არა ადამიანის ცხოვრებას მეცნიერული აღმოჩენები?

მასმედიის როლი ადამიანის ცხოვრებაში

- რა როლი აქვს მასმედიას ადამიანის ცხოვრებაში?

- როგორია საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

- ახდენს თუ არა თქვენზე გავლენას მასმედიის საშუალებები (პრესა, ტელევიზია, რადიო)

ეპოქის გავლენა ადამიანზე

- რა გავლენას ახდენს ეპოქა ადამიანზე?

- უნდა გაუწიოს თუ არა ადამიანმა ანგარიში ეპოქის მოთხოვნებს და რატომ?
- როგორ შეიცვლება სამყარო, თქვენი აზრით, უახლოეს ასწლეულში?

დისციპლინის აუცილებლობა სასწავლო დაწესებულებებში

- რა გავლენას ახდენს დისციპლინა სასწავლო პროცესსა და მოზარდზე?
- რა პრობლემებია დისციპლინის თვალსაზრისით ქართულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში და მათი გადაჭრის რა გზები არსებობს?
- როგორია ქართული საზოგადოების დამოკიდებულება ამ პრობლემისადმი?

უცხო ენის ცოდნის აუცილებლობა

- რა პოზიტიურ გავლენას ახდენს უცხო ენების ცოდნა პიროვნებაზე?
- რა პრობლემების წინაშე დგას უცხო ენის შემსწავლელი სწავლის პროცესში?
- რა მიზნით სწვლობთ პირადად თქვენ უცხო ენას?

პიროვნული კონტაქტების როლი ადამიანის კარიერაში

- მნიშვნელოვანია თუ არა პიროვნული კონტაქტები ადამიანის კარიერულ წინსვლაში?
- როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?
- შეხებიხართ თუ არა პირადად ამ პრობლემას?

პიროვნული თვისებების როლი ადამიანის ცხოვრებაში

- ახდენს თუ არა პიროვნული თვისებები გავლენას ადამიანის ცხოვრებაზე?
- რომელმა თვისებებმა შეიძლება ითამაშოს გამაძწყვეტი, პოზიტიური როლი ადამიანის ცხოვრებაში?

• თქვენი რომელი თვისება მიგაჩნიათ დადებითად და რომელი უარყოფითად?

ჯანსაღი საკვები

• რატომ არის აუცილებელი ჯანსაღი კვება ადამიანისათვის?
• როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

• არის თუ არა აუცილებელი ჯანსაღი საკვების პროპაგანდა?

ალკოჰოლიზმის პრობლემა

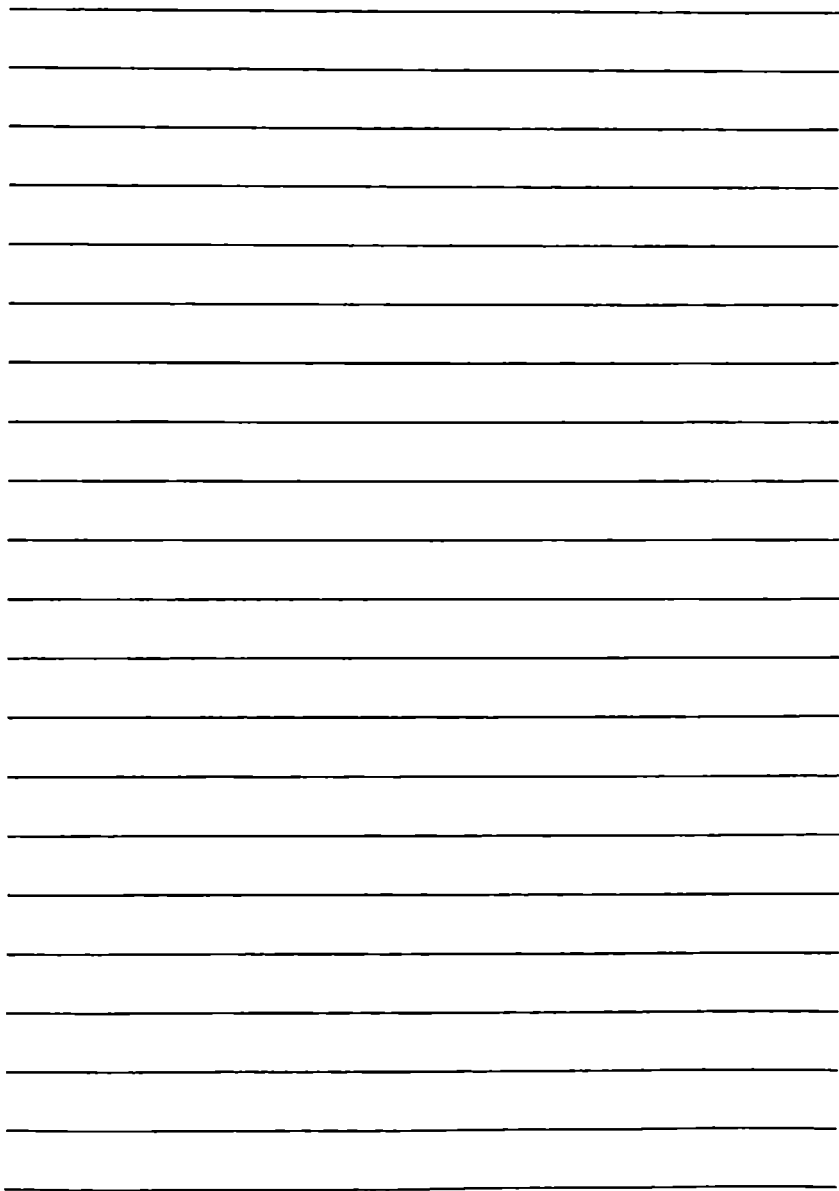
• დგას თუ არა ალკოჰოლიზმის პრობლემა თანამედროვე ქართულ საზოგადოებაში?

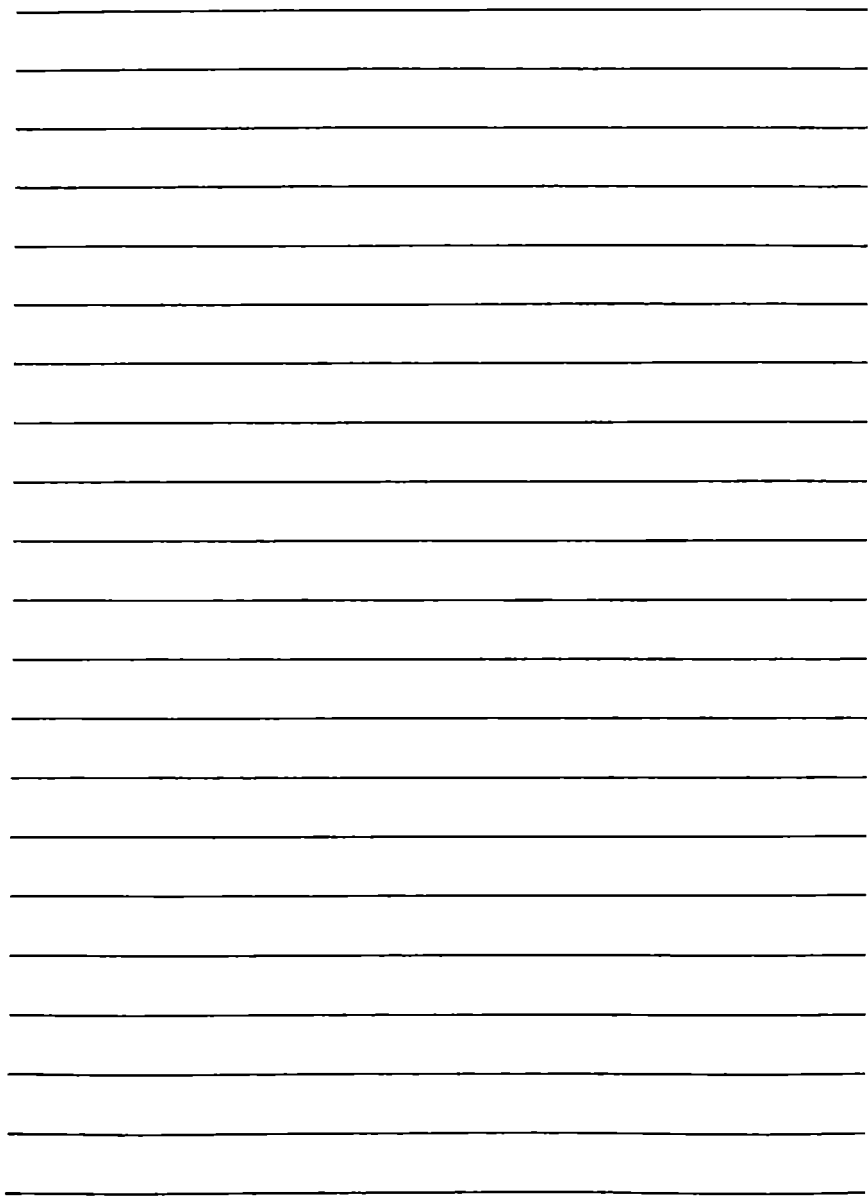
• როგორია ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?

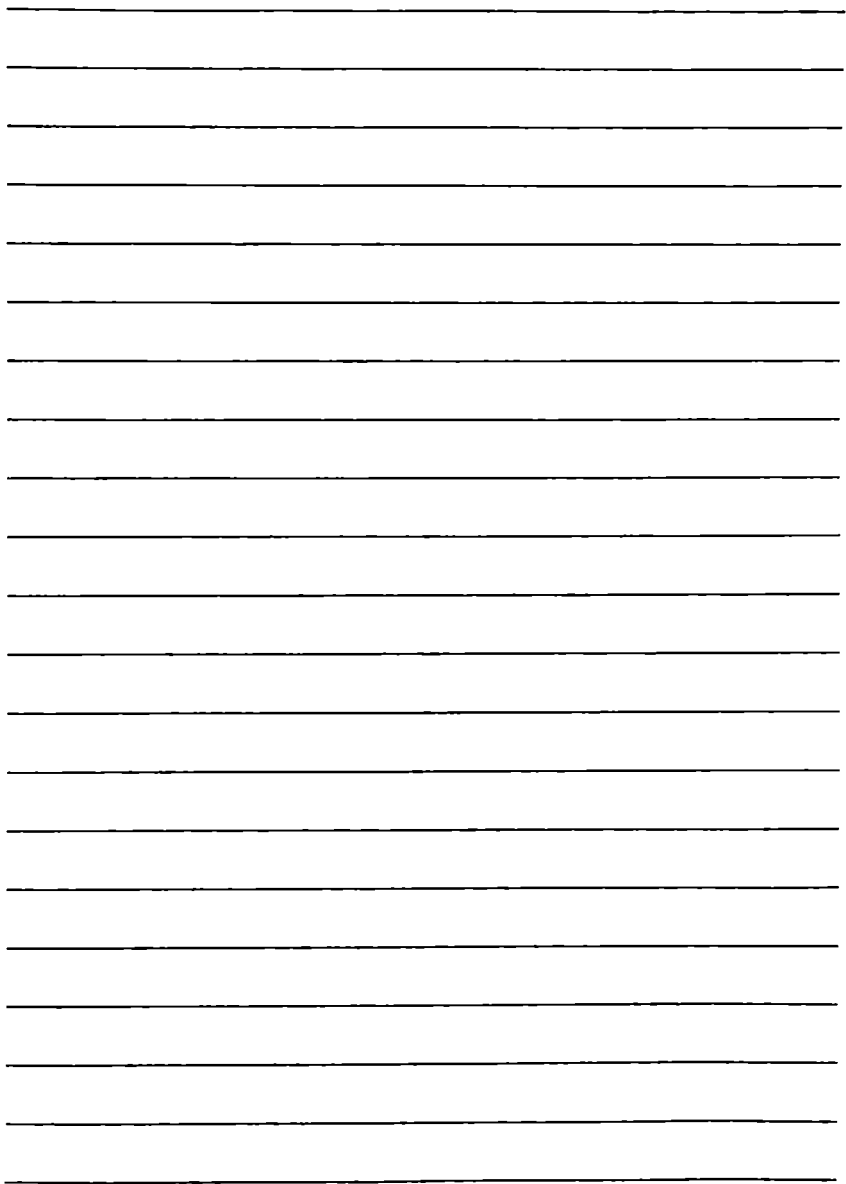
• თქვენი აზრით, როგორ შეიძლება გადაიჭრას ეს პრობლემა?

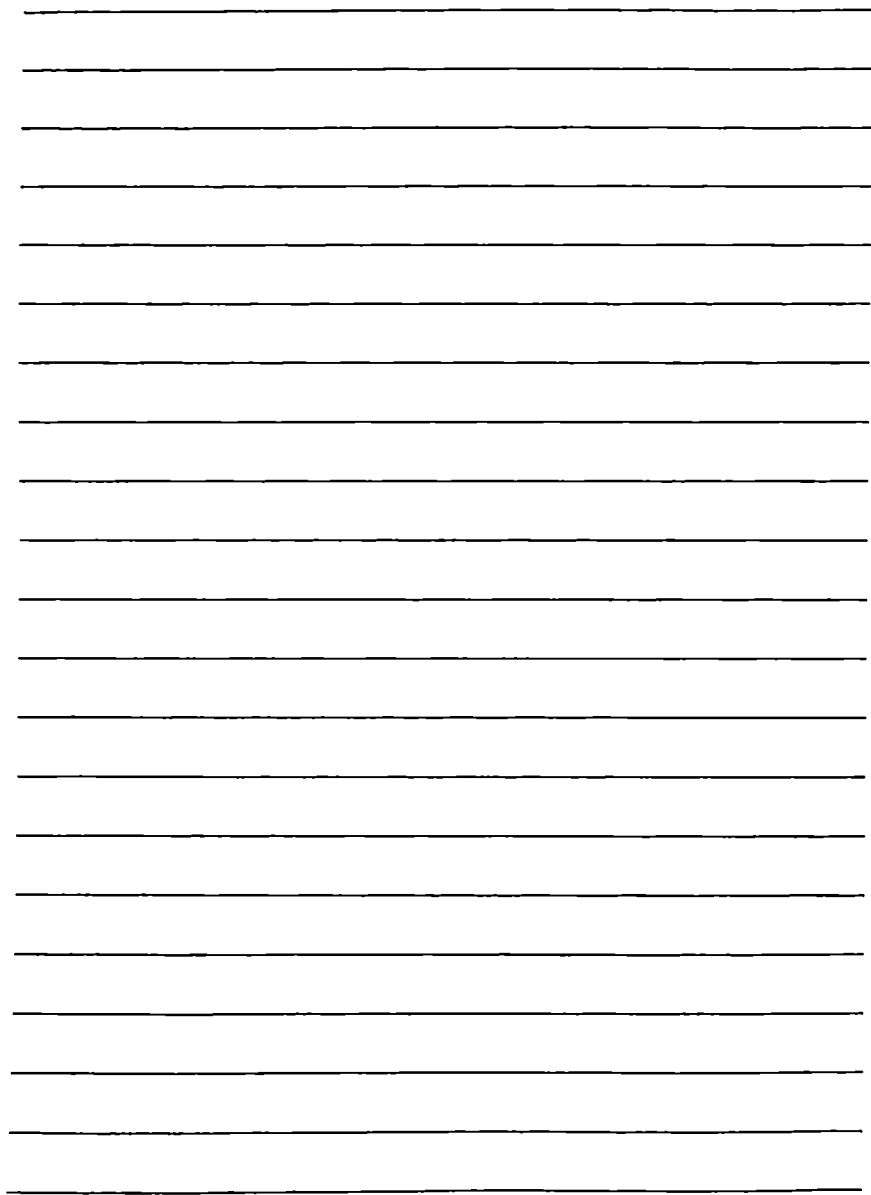
ტერორიზმის პრობლემა თანამედროვე სამყაროში

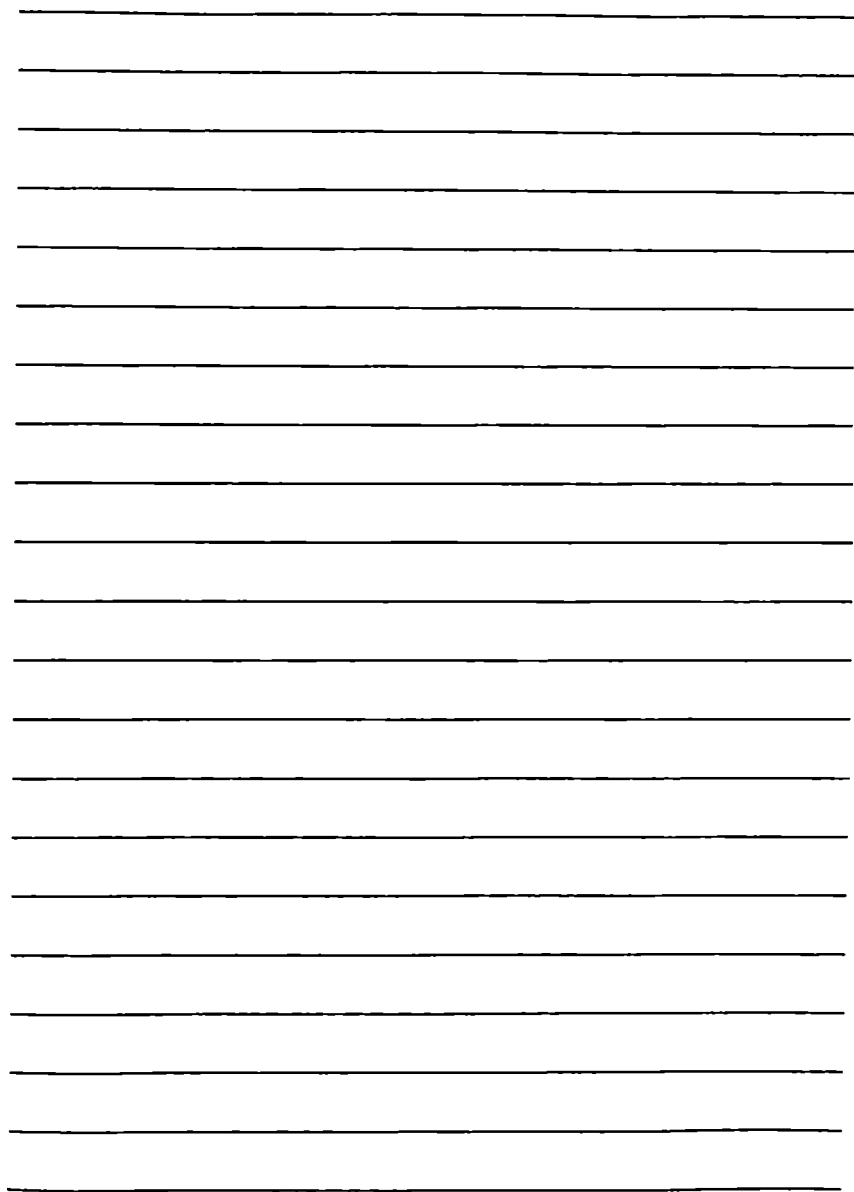
• რა საფრთხეს უქმნის ტერორიზმი თანამედროვე სამყაროს?
• როგორია საზოგადოების დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ?
• ვინ არის პასუხისმგებელი ტერორიზმის თავიდან აცილებაზე და როგორ უნდა ებრძოდოს კაცობრიობა ამ ბოროტებას?

გამოყენებული ლიტერატურა:

Inside Track, Successful Academic Writing, Andy Gillett, Angela Hammond and Mary Martala, University of Hertfordshire, 2009

Argument. <http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/argument.html>

Wors Choice. http://www.unc.edu/depts/wcweb/handouts/word_choice.html

How to Write Critical Journal. <http://hubpages.com/hub/How-to-Write-a-Critical-Journal-Some-Tips-for-University-Students>

აკადემიური წერა. ქეთევან გოჩიტაშვილი, გიული შაბაშვილი, ნინო შარაშენიძე. თბილისი 2009.